

MARIANA POPESCU

REPERE MUZICALE

ÎN SPAȚIUL DOBROGEAN

BORIS COBASNIAN ȘI CORUL „VOX MARIS“

EDITURA ARHIEPISCOPIEI TOMISULUI
editura europolis

www.ziuaconstanta.ro

MARIANA POPESCU

**REPERE MUZICALE
ÎN SPAȚIUL DOBROGEAN**

**BORIS COBASNIAN
ȘI CORUL „VOX MARIS”**

**EDITURA ARHIEPISCOPIEI TOMISULUI
EDITURA EUROPILIS
CONSTANȚA 2004**

Ilustrația copertei:
fotografia corului „Vox Maris”, pe scena Operei din Leeipzig

Tehnoredactare computerizat[ă]:

CRISTIAN VAIHEL

CORNELIU DAN

MARCELA RENTEA

Tipărit la:

S.C.EUROPOLIS PRINT S.R.L. CONSTANȚA
Telefon:0241/691711

Descriere CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, MARIANA

Repere muzicale în spațiul dobrogean

Boris Cobasnian și corul Vox Maris / Mariana Popescu –
Constanța: Editura Arhiepiscopiei Tomisului, 2003

Bibliogr:

ISBN 073-86206-3-5

PREFAȚĂ

Lectorul univ. Dr. Mariana Popescu, muzician cu vechi state în activitatea pedagogică, dirijorală și de creație, își propune și reușește să ne introducă în destinul artistic al maestrului Boris Cobasnian și al Corului "Vox Maris".

În debutul acestei cărți, autoarea face o incursiune în cadrul familial al maestrului, care avea să-și pună amprenta în tot comportamentul ulterior.

Părintele Visarion, tatăl maestrului, el însuși un muzician pasionat de muzica corală religioasă-ortodoxă, a insuflat fiului său pasiunea pentru muzică.

Viața zbuciumată, adeseori cu accente dramatice datorate evenimentelor istorice, are darul de a face cunoscut cititorului acestei cărți spiritul vremurilor respective.

Lucrarea abundă în afișe, programe, articole de presă, diplome, fotografii adunate cu grijă și multă asiduitate, constituind o atestare documentară a activității, dar mai cu seamă o mare bogăție a sufletului, pe care maestrul a agonisit-o în cele aproape opt decenii de viață.

Calitatea de împătimit dirijor de cor este înfățișată cititorului prin consemnarea unui număr impresionant de formații corale înființate de maestrul Boris Cobasnian, în decursul anilor, pe aproape întreg cuprinsul țării. Experiența inedită a ultimilor trei ani în cadrul Arhiepiscopiei Tomisului este consemnată în carte ca o apoteoză în care acumulările de-o viață sunt împărtășite cu generozitate tinerilor teologi dornici de a se perfecționa în arta muzicală.

În capitolul "Boris Cobasnian-compozitor", autoarea probează și calitatea de competent muzicolog, prin analiza temeinică a creației maestrului.

Despre corul "Vox Maris" în cei peste 30 de ani de existență, avem senzația răsfoirii unui jurnal ținut cu strictețe de către autoarea acestei cărți, Mariana Popescu. Ea însăși, discipolă a maestrului, s-a implicat activ în calitate de pianist-corepetitor și dirijor secund, militând cu strășnicie la prosperarea în timp a acestei formații. Cele peste o mie de nume ale foștilor membri ai corului, aparținând mai multor generații, consemnate în această carte, constituie o modestă răsplată pentru cei ce au trudit cu folos întru răspândirea muzicii corale românești.

Înalt Prea Sfințitul Dr. TEODOSIE, Arhiepiscopul Tomisului

f. Teodosie

CUVÂNT ÎNAINTE

A defini destinul unui artist înseamnă a investiga universul complex al personalității sale, care în sinuosul drum spre „perfecțiune”, își dedică întreaga sa viață. Puțini sunt cei care în lupta pentru îndeplinirea unui ideal, au parte de satisfacții pe măsura sacrificiilor.

Boris Cobasnian, este unul dintre „aleșii soartei”, al cărui destin artistic este cu adevărat împlinit. S-a dedicat cu toată ființa sa muzicii corale, cu care s-a confundat și se confundă în permanență, fiind înzestrat cu acel „dar dumnezeiesc” de a transmite și altora pasiunea pentru muzică, de a modela cu bucurie muzicieni de toate vârstele, cu minuțiozitatea pedagogului care caută și descoperă în permanență noi metode. Pasiunea pentru muzică, disponibilitatea pentru tot ce este modern, sunt dublate de o mare dragoste pentru oameni. Am putea spune fără exagerare că personalitatea sa *carismatică* a avut și are o mare influență asupra tinerilor, pentru care a constituit și constituie un model și totodată prototipul artistului adevărat, toți numindu-l cu un deosebit respect: „MAESTRUL”.

Și autoarea acestei cărți, se înscrie în rândul numeroșilor discipoli, pe care „MAESTRUL” i-a îndrumat în arta dirijorală, (contrazicând proverbul: „la umbra marilor stejari nu crește nimic”), împărtășindu-și cu ușurință tainele meseriei, chiar dacă puțini au fost aceia ce i-au purtat recunoștință.

În prezentarea biografiei muzicianului, vom întâlni o împletire inevitabilă a existenței sale cu evenimentele palpitate dar în același timp dramatice ale istoriei care i-au determinat destinul, așa încât vom întâlni o intersectare permanentă a două planuri, unul istoric și altul muzical.

Format la școala unor mari personalități ale muzicii românești, Boris Cobasnian face parte din generația de aur a unei pleiade de dirijori care au impus în muzica corală noi coordonate, atât în arta interpretativă cât și în creație.

Dirijor, compozitor, pedagog, iată cele trei laturi ce definesc personalitatea de excepție a unui artist, numit pe drept „*senior al muzicii corale*”, care își are un loc bine definit în arta interpretativă și componistică, muzica fiind o adevărată profesiune de credință, și care (parafrazându-l pe Dinu Lipatti) „a servit muzica, nu s-a servit de ea!”

AUTOAREA

O viață închinată muzicii

Ușor nu e nici cântecul. Zi
Și noapte-nimic nu-i ușor pe pământ:
Căci roua e sudoarea privighetorilor
Ce s-au ostenit toată noaptea cântând.

Lucian Blaga-Catren

S-a născut pe meleaguri basarabene, la 9 martie 1926, în satul Petroșani-Bălți, situat la câțiva kilometri de Ștefănești-Prut, tatăl său fiind preotul Visarion Cobasnian, iar mama, Ecaterina. Boris era cel de-al doilea dintre cei trei copii ai familiei Cobasnian, Claudia fiind cu doi ani mai mare, după el urmând Vladimir, la o diferență de 9 ani. La botezul primului său fiu, părintele Visarion a angajat „muzâca militară di pisti Prut” de la Ștefănești, după cum îi va relata mama, mai târziu, cu multă mândrie, în dulcele grai moldovenesc.

Numele de familie originar a fost de Cobăsneanu, care amintește de o străveche familie de răzeși din codrii Orheiului. Istoria zbuciumată a acestui ținut dintre Prut și Nistru, avea să influențeze și numele lui Boris Cobasnian. În anul 1940, când Basarabia a fost cedată Uniunii Sovietice necondiționat, ocupanții au recurs la rusificarea numelor românești. În felul acesta, numele de Cobăsneanu a devenit Cobasnian.

Boris Cobasnian, la vârsta de doi ani.

În anul 1889 (anul în care treceau în neființă Mihai Eminescu și Ion Creangă), se naștea în satul Cuizăuca, județul Orhei, copilul Visarion, fiu al lui Nicolae și al Salomeii Cobăsneanu. Cuizăuca era așezată pe malul pârâului Cogâlnic, care se vărsa în râul Răut, acesta la rândul său îndreptându-se înspre Nistru. Frumoasa așezare basarabeană, situată în apropierea codrilor Orheiului se învecina totodată și cu Nistrul, ceea ce îi conferea pe de o parte un colorit specific de legendă în care personajul principal îl constituia haiducul de codru, iar pe de altă parte, reprezentând un ținut, în care viața plină de tihnă era însoțită de cântările armonice specifice așezărilor de pe malul Nistrului.

Copilul Visarion a manifestat de timpuriu înclinații deosebite pentru muzică, antrenându-se în cântările fetelor și flăcăilor din sat. În acea perioadă, muzica era parte integrantă a vieții satului românesc, pe care deosebit de plastic o evocă în scrierile sale marele istoric Nicolae Iorga: „La noi la români, mai întâi se aud cântece, și apoi răsare soarele..” Ceea ce avea deosebit zona Nistrului, era folosirea în muzica populară a cântării armonice, influențată de muzica rusească, acest lucru petrecându-se în mod empiric, spontan, datorită geniului popular. Acest tip de cântare și l-a însușit și tânărul Visarion, care era înzestrat de la natură cu o voce de bas, deosebită. În jurul său se grupau fete și flăcăi din sat, cu care realiza cântări armonice de tip popular, fără să aibă o pregătire muzicală, totul bazându-se pe talentul și dorința de a improviza, asumându-și astfel, fără să realizeze acest lucru, rolul de dirijor.

La vârsta de 17 ani, mama sa a decedat, iar nu după mult timp tatăl său s-a recăsătorit, viața tânărului schimbându-se radical, odată cu intrarea în familie a mamei vitrege. Neputând suporta persecuțiile acesteia, Visarion va fi nevoit să-și părăsească propria casă părintească, pașii săi îndreptându-se spre Kiev, drumul parcurgându-l pe jos. La Kiev, și-a găsit adăpost la renumita mănăstire Peciovskaia Labra. În cadrul mănăstirii, a început să aibă responsabilități, respectând regulile conviețuirii monahale, participând înafara activităților spirituale, la muncile câmpului și la îngrijitul animalelor. Încă din primul an i-a fost descoperit deosebitul talent muzical, fiind cooptat în corul Soborului din Kiev. Simțind nevoia de a fi permanent în tovărășia muzicii, muncea de dimineată până seara în calitate de copist al corului Soborului, făcând cunoștință prin copierea știmelor cu primele noțiuni muzicale, această activitate constituind de fapt, prima abordare de tip profesionist a muzicii corale. A desfășurat în calitate de cântăreț în cor la Soborul din Kiev o activitate neîntreruptă de unsprezece ani, aceasta având pentru el, rolul unei adevărate școli muzicale.

Revoluția din 1917 a adus schimbări importante în viața lui Visarion, fiind nevoit să părăsească definitiv mănăstirea, întorcându-se în satul natal. Aici o va întâlni pe Ecaterina Gagi, pe care în scurt timp o va cere în căsătorie. Dar pasiunea pentru muzica corală bisericească l-a pus din nou pe drumuri, îndreptându-se spre Școala de Cântăreți din Chișinău, unde a avut ca profesor de armonie pe renumitul compozitor și dirijor Berezovschi. După absolvirea acestei școli, a funcționat în diferite parohii din Basarabia, între timp preoțindu-se. A înființat și condus coruri în Petroșani-Bălți, în Chetrosul-Soroca, în Braicău-Soroca, punctul culminant constituindu-l realizarea corului din

Ciornița-Soroca cu care a reputat cele mai mari succese. Părintele Visarion având o fire de artist, își ținea repetițiile în propria sa casă, iar alături de coriștii-enoriași, cânta întreaga sa familie. Succesul deosebit al corului se datora poate și aportului adus de vocile educate ale copiilor săi.

Tata-părintele Visarion Cobasnian

Astfel micul Boris a luat pentru prima dată contact cu muzica, în propria sa familie. În legătură cu acest cor, Boris Cobasnian își amintește o serie de aspecte inedite, deosebit de plăcute. Când a început să cânte în cor avea zece ani, fiind elev în clasa a IV-a primară, iar sora sa Claudia era în clasa a II-a, la renumitul Liceu Eparhial de Fete din Chișinău, unde aveau acces numai copii de clerici. Numai după un trimestru, în care Claudia a început să studieze muzica cu părintele Alexandru Cristea (renumitul dirijor și compozitor, autor al celebrei piese corale *Limba noastră*), atitudinea tinerei liceene a început să fie din ce în ce mai conturată în legătură cu muzica, devenind un critic aspru, dar în același timp și un bun sfătuitor al tatălui său.

Basarabenii sunt renumiți pentru calitățile lor vocale și muzicalitatea deosebită. Boris Cobasnian își amintește cât de mult îl emoționau vocile de excepție ale unor membri din corul dirijat de părintele Visarion: basul pedalist-Vasile Palii, soprana solistă-Natașa și tenorul Isache Bălan, care era și un instrumentist autodidact. Fiind de meserie tâmplar, Isache și-a construit după priceperea sa o vioară și o balalaică. În momentul în care Boris a reușit la Școala Normală din Chișinău, Isache i-a dăruit vioara sa care avea un aspect

butucănos, știind că aceasta îi va fi absolut necesară tânărului normalist. Dar din nefericire, colegii se amuzau copios la vederea acestui instrument cu o formă mai ciudată. Deși la început orgoliul său a fost rănit de o asemenea atitudine, pe măsură ce înainta în studiul viorii, a reușit să demonstreze că vioara sa rudimentară avea o sonoritate mult mai frumoasă decât viorile colegilor săi, lipsiți de îndemânare.

De neuitat au rămas vacanțele petrecute la Ciornița, care se transformau în adevărate cenacluri muzicale. Pe măsură ce copiii creșteau, rolul de dirijor al părintelui Visarion începea să fie diminuat, prin preluarea treptată a repetițiilor de către Claudia și Boris, care demonstau o mare pasiune pentru cor. Amândoi copiii studiau muzica la Chișinău cu profesori renumiți: Boris cu Victor Iușchievici (cunoscut mai târziu ca Iușceanu, devenind unul din cei mai mari pedagogi ai teoriei muzicii, profesor la Conservatorul din București cu care a studiat și autoarea acestei cărți), iar Claudia cu părintele Alexandru Cristea.

Chiar din clasa a I-a a Școlii Normale, lui Boris i-au fost remarcate calitățile muzicale deosebite, fiind cooptat de către Victor Iușceanu în fanfara școlii. Astfel, a avut ocazia să cânte la mai multe instrumente: toba mică, walthorn, eufoniu, bas-fligorn.

Boris, licean la Școala Normală din Chișinău, la vârsta de 13 ani, împreună cu colegul de bancă Petre Comarnescu.

Întorcându-ne la corul din Ciornița, trebuie remarcat faptul că activitatea acestuia nu se limita numai la serviciul religios din biserică, fiind prezent și înafara localității la diferite evenimente. Una dintre cele mai frumoase

manifestări la care a participat, a avut loc cu ocazia sfințirii iarmarocului din Ciripcău, unde au fost invitate patru coruri, evenimentul transformându-se într-o adevărată întrunire muzicală, acestea dând pe rând răspunsurile la Sf.Liturghie. Dar cea mai așteptată manifestare corală, era cu ocazia Cercurilor bisericești la care participau toți preoții din Protoierie. În satul Ciornița erau două biserici, dar cea la care se „înghesuiau” majoritatea preoților, era biserica părintelui Visarion, pentru că avea un cor foarte bun, și pentru că preoteasa Ecaterina era renumită prin modul în care își primea oaspeții, cu cele mai alese bucate.

Mama-Ecaterina Cobasnian

La unul din cercuri, părintele Visarion care era obișnuit să dea relief interpretării muzicale, folosind o gestică expresivă, temperamentală, a fost chemat de către părintele Protoiereu, care l-a admonestat astfel: „Părinte Visarion, ce te brustuluiești atâta ? Aici e biserică, nu teatru...!”

Copilăria petrecută la Ciornița a avut o contribuție deosebită în sensibilizarea micului Boris, care a trăit aici primele sale experiențe muzicale. Înafara contactului cu muzica corală, trebuie remarcată înclinația înspre compoziție, care s-a manifestat mai întâi prin pasiunea pe care o avea improvizând cu o plăcere deosebită, în duetele pe care le realiza cu sora sa, spre mândria părintelui Visarion, care atunci când avea musafiri, își solicita copiii, dându-le tonul.

La Școala Normală din Chișinău, educația muzicală ocupa un loc important în instrucția elevilor, aceștia fiind pregătiți pentru nobila meserie de dascăl. Se obișnuia ca fiecare clasă să-și aibă corul său, orchestra sa de viori, dirijorul fiind ales dintre cei mai dotați elevi. Corul și fanfara Școlii erau preluate de către dirijorul corului și orchestrei din ultima clasă. Este interesant de urmărit la un moment dat, configurația succesiunii dirijorilor, evoluția ulterioară a acestora, cu adevărat stupefiantă, fiind rodul selecției riguroase făcute la examenul de admitere și al pregătirii muzicale de excepție din cadrul Școlii Normale: Paul Paradenco, dirijorul clasei a VIII-a, care va urma Coservatorul din București, devenind dirijorul Corului Filarmonicii din Arad; Roman, dirijorul clasei a VII-a, care va urma Conservatorul din Timișoara; Anatol Goreaev, dirijor al clasei a VI-a, care va urma Conservatorul din București, devenind dirijorul corului ansamblului „Rapsodia Română”; Boris Cobasnian, dirijorul clasei a V-a, ce va absolvi Conservatorul din București, devenind unul dintre cei mai renumiți dirijori; Alexandru Pleșca, dirijor al clasei a IV-a, care va urma Conservatorul din București, devenind dirijor și profesor la Institutul de Muzică din București. Unul dintre pedagogii Școlii, Ion Nicorescu, va deveni mai târziu un cunoscut compozitor. Ca pedagog, compunea și încerca să-i învețe pe elevi lucrările sale. Dar atunci când i se solicita să semneze un bilet de voie, Nicorescu nu-l semna până nu i se cânta una dintre creații, invitându-i astfel: „Cântă, măi Zăpăcilă, ia s-aud!” Și atunci, elevul, pentru a obține semnătura, trebuia să-i facă pe plac interpretând cu zel : „ Jos din munte / Se coboară / Marea oaste-a lui Mihai”. Pentru buna interpretare a lucrării, elevul Boris Cobasnian obținea cele mai multe învoiri...

Am putea spune că simpla înclinație înspre muzica corală din anii copilăriei, a devenit începând cu studiile din Școala Normală, obiectivul cel mai important, care-i va determina destinul artistic.

Despre Școala Normală din Chișinău, Boris va păstra o amintire plină de nostalgie, aceasta fiind o instituție de învățământ cu totul particulară, care urmărea înafara disciplinelor teoretice și pedagogice, formarea tinerilor dascăli pentru viață, înarmându-i și cu deprinderi practice din mai multe domenii, încât la rândul lor, să poată deveni adevărați „apostoli”, constituind modele pentru comunitatea în care aveau să-și îndeplinească misiunea.

Practica agricolă a normaliștilor avea loc în ferma proprie care cuprindea hectare de pământ cultivate cu viță de vie, cereale, livezi din care nu lipsea pepiniera de puieți, grădina de legume și grădina în care erau cultivați trandafirii ce erau apoi valorificați prin intermediul vestitelor florărese din oraș. Își amintește și de atelierul de tâmplărie și de prisaca stupilor unde erau inițiați în tainele apiculturii.

Anul 1940 a adus o schimbare radicală în viața basarabenilor, prin cedarea Basarabiei, în urma pactului Riebertrop-Molotov.

Pentru adolescentul Boris, această schimbare va fi cauza unui lanț de neplăceri, trăind acea dramă a îndatării la școala rusească ce a fost impusă cu forța în Basarabia. Școala Normală din Chișinău desființându-se, a fost nevoit să se întoarcă acasă. Părinții l-au înscris, împreună cu sora, la Destiletka (școală de

zece ani, după modelul rusesc), mai întâi în târgul Șteap, apoi la Orhei. A refuzat categoric să învețe în limba rusă, după vacanța de iarnă întrerupându-și studiile, împotriva voinței familiei.

În vara anului 1941, la data de 21 iunie, a început războiul, consemnat în dramaticele versuri: „Azi noapte, la Prut,/ Războiul a-nceput,/ Românii trec dincolo, iară”. Deși în toamna anului 1941 s-au redeschis școlile din Chișinău, cei doi copii, Boris și Claudia nu și-au putut relua studiile, părinții neavând posibilități materiale. Familia a revenit la Cuizăuca, părintele obținând transferul la parohia din satul Cogâlniceni, (situat la 2 km de Cuizăuca). Revenirea a fost de bun augur, familia reușind să depășească dificultățile financiare, încât copiii au revenit la Chișinău, Boris reluând clasa a IV-a la Școala Normală, iar Claudia, clasa a VI-a la Liceul Eparhial. Studiile lor au continuat în aceeași atmosferă muzicală elevată, datorată reîntoarcerii la catedră a celor doi eminente profesori, Victor Iușceanu și Alexandru Cristea.

În vacanța de vară a anului 1942, revenind la Cuizăuca, cei doi frați au pus bazele unui cor mixt, constituit din țărani. Boris dirija repertoriul învățat la Școala Normală, iar Claudia, repertoriul studiat la Liceul Eparhial. Astfel, la vârsta de șaisprezece ani, Boris va apărea pentru prima dată ca dirijor, la un spectacol organizat la școala din Cuizăuca.

În vara anului 1943, împreună cu frații Dodon (copii ai învățătorului din sat), au pus în scenă cele două vodeviluri ale lui Vasile Alecsandri, pe muzica lui Victor Iușceanu: *Harță Răzeșul* și *Piatra din casă* (pe care autoarea avea să le vadă puse în scenă la Conservatorul din București, în anul 1969, sub îndrumarea lui Victor Iușceanu).

În acea perioadă, toate școlile din țară erau militarizate, de instrucția elevilor ocupându-se ofițeri. Școala era organizată în companie, iar clasa constituia un pluton. Aceste măsuri au fost luate la indicația mareșalului Antonescu, în urma constatării că cele mai mari acte de vitejie de pe frontul de Răsărit le aparțineau ofițerilor rezerviști-învățători. În momentul în care frontul nemțesc în retragere se afla în apropierea Chișinăului, conducerea Școlii Normale a fost nevoită să ia o hotărâre radicală, de evacuare a Școlii cu toți elevii și profesorii. Astfel, în noaptea de 20 spre 21 martie 1944, elevii Școlii Normale au traversat 5 km pe jos, de la școală până la gară, fiind încărcăți cu bagaje, instalându-se în vagoane de marfă, tip platformă. Un lucru deosebit de impresionant era faptul că din bagajele elevilor nu lipseau viorile ...

Cu toții s-au angajat într-o aventură în care mersul istoriei a devenit factorul determinant al destinului unor tineri care se îndreptau cu inocența vârstei într-o cursă plină de capcane. În trenul foarte lung, în care s-au înghesuit un număr imens de basarabeni cuprinși de disperare, au luat primul contact cu viața deosebit de dură a refugiatului. Aproape în fiecare gară, tinerii elevi, asistau la debarcarea celor care au decedat din cauza condițiilor inumane de călătorie, aceștia fiind în majoritate bătrâni.

Cei două sute de elevi ai Școlii Normale au călătorit cu acest tren până la Ploiești, destinația finală fiind orașul Arad. Din cauza dificultăților de călătorie, la Ploiești, au fost nevoiți să se disperseze în grupuri mici, astfel călătoria a durat

în total în jur de două săptămâni, punctul de întâlnire fiind Școala Normală din Arad. Instrumentele de fanfară care fuseseră expediate mai înainte, împreună cu arhiva școlii au fost despachetate și a doua zi, fanfara având în frunte pe profesorul Victor Iușceanu, a defilat cântând pe străzile Aradului, elevii purtând uniforma Școlii Normale. Acesta a constituit un moment deosebit de emoționant pentru locuitorii Aradului.

Dar liniștea aparentă a fost întreruptă de bombardamentul anglo-american din 4 aprilie 1944, dată după care în fiecare seară se produceau alarme aeriene, elevii trebuind să fie în permanență pregătiți cu bagajele, pentru a traversa podul de pe Mureș, spre cetate, unde stăteau până la trecerea alarmei.

Atmosfera devenind tracasantă, conducerea Școlii a fost nevoită să ia măsuri de protejare a elevilor, hotărând mutarea școlii în comuna Buteni, județul Arad. Aici au fost cazați în Biserica Baptistă, care era considerată cea mai mare biserică de acest cult din țară. Biserica avea două nivele, la etaj improvizându-se un dormitor unde elevii dormeau pe saltele. La parter se desfășurau activitățile zilnice ale elevilor, în care predominau cele muzicale, prin repetițiile de cor și de fanfară. După câteva zile, conducerea școlii împreună cu oficialitățile din comună au hotărât ca elevii să dea o mână de ajutor la muncile câmpului, deoarece majoritatea bărbaților din sat erau plecați pe front. În fiecare dimineață, în curtea bisericii se prezentau cei ce aveau nevoie de ajutor. În scurt timp, elevii basarabeni, fiind foarte muncitori, au câștigat simpatia sătenilor. Duminica și în celelalte sărbători, participau la slujba religioasă din Biserica Ortodoxă, dând răspunsurile la Sfânta Liturghie, dirijor fiind Anatol Goreaev.

În aceeași perioadă au poposit la Buteni, Școala de Ofițeri de Rezervă din Inău (având ca elevi absolvenți ai Școlilor Normale din toată țara), și elevi ai Școlii de ofițeri din Bacău (având ca elevi absolvenți ai Liceelor Teoretice din țară). În momentul sărbătoririi zilei de 10 Mai, aceștia au oferit comunei o paradă militară demnă de un oraș de primă mărime. La această paradă militară, fanfara Școlii Normale din Chișinău deținea un rol important.

Fiind stare de război, în Ardeal, în fiecare comună se organizau așa numitele „batalioane fixe”, alcătuite din țărani, care erau instruite, pentru a fi trimise pe front. Într-o bună zi, în Buteni a venit ordinul de plecare pe front, țăranii fiind mobilizați în centrul satului, îmbrăcați în uniforme, călări, comandantul batalionului fiind Colonelul în rezervă, avocatul Cioflica. În momentul în care s-a dat ordinul de plecare, femeile în stare de disperare, s-au agățat cu mâinile de gâtul cailor, plângând și strigând: „nu mem, meie domnii !” S-a creat o stare generală de confuzie, mulțimea împrăștiindu-se, plecarea nemaiaivând loc.

În această atmosferă tensionată, plină de incertitudini, elevii citeau cu asiduitate presa, urmărind situația frontului, în speranța că vor putea să se reîntoarcă acasă. Activitatea muzicală era singura care reușea să le susțină moralul și să le ocupe timpul. Vor realiza o plăcută deplasare la Mănăstirea Sohodol, așezată pe malul Mureșului, unde au susținut un spectacol.

În toiul nopții de 23 august 1944, în liniștea profundă sugerată de somnul adânc al elevilor basarabeni, obosiți după o zi de muncă intensă, în care mai mult ca sigur, cei mai mulți dintre ei visau la reîntoarcerea acasă, a răsunat ca un trăsnet vocea aspră a unui ofițer din garnizoană: „Băieți, sculați-vă ! Îmbrăcați-vă, luați-vă instrumentele și ieșiți în stradă, pentru a ne manifesta bucuria că s-a încheiat armistițiul cu U.R.S.S.!”

Au urmat îndelungi momente de tăcere, după care, unul dintre elevii mai mari a luat inițiativa de a-i anunța pe profesori, care au hotărât ca elevii să rămână pe loc.

Boris Cobasnian declară că acest moment a constituit cea mai mare dezamăgire din viața sa. Aceasta însemnând pentru el, de fapt, despărțirea definitivă de familie. Se poate spune că în acele clipe, s-a produs o maturizare bruscă, fiind conștient că de acum înainte va trebui să-și ia soarta în propriile sale mâini. Se pare că acest moment crucial, a declanșat acel sentiment de „teamă pentru ziua de mâine”, care, după cum declară Boris Cobasnian, l-a marcat pentru tot restul vieții.

Perioada care a urmat a fost dominată de o atmosferă de apăsare și neliniște, devenind de-a dreptul tensionată pe măsură ce frontul rusesc se apropia. Între timp, nemții, care se retrăseseră până la granița apuseană a României, organizaseră un nou front de rezistență maghiar, care ocupase linia ferată Arad-Brad. Astfel, tinerii basarabeni erau puși în imposibilitatea de a se retrage cu trenul.

În zona Butenilor au fost comasate Școlile Militare de Ofițeri de la Inău, Bacău, precum și Școala de Subofițeri de la Radna-Arad, care mai târziu au fost trimiși să lupte la Păuliș-Arad, unde putem afirma că a murit în floarea vârstei crema intelectualității românești, elevii școlilor respective luptând ca simpli soldați.

Boris Cobasnian își amintește cu durere de faptul că a fost martor al frontului de la Păuliș în mod indirect, fiind desemnat de conducerea școlii să lucreze la stația telefonică din localitate, auzind cu urechile sale pe comandantul Școlii militare din Bacău, pe numele Dumitrescu, care raporta că elevii săi „se luptă ca niște zmei”.

În aceste condiții de instabilitate, oamenii erau îngrijorați de viitorul care nu prevestea nimic bun. Avocatul Cioflica, ofițer în rezervă, neavând copii, se apropiase foarte mult de elevii basarabeni, îndrăgindu-l în mod deosebit pe Boris, căruia într-un moment de disperare, i-a propus să-l însoțească în Occident. Cu toată atmosfera de derută, tânărul nu a răspuns la această propunere.

În ziua în care au constatat că frontul se apropie de Buteni, auzindu-se dinspre Măgura „katiușele rusești”, conducerea Școlii a hotărât să părăsească zona, traversând cu căruțele munții Zarandului, până la gara Vărădia, care se afla pe ruta Arad-București. Au încărcat în căruțe bagajele, elevii mergând pe jos. Primul popas al Școlii a avut loc la Baia de Mureș, unde un țăran cu toba, a anunțat prin sat că „au sosit la primărie, domnișori”. Țărăncile s-au prezentat în curtea primăriei, unde se aflau elevii, procedându-se la repartizarea lor. A doua

zi, puteai vedea un spectacol pitoresc, prin sat trecând câte un car cu boi, mânați de „un domnișor”, iar în el aflându-se familia care l-a adoptat.

Și-au continuat apoi drumul, oprindu-se la Slatina de Mureș, în apropierea castelului regal de la Săvârșin. Aici liniștea satului era foarte des tulburată de descinderile zilnice ale unor grupuri de cazaci, călare, care „dădeau iama” prin gospodăriile țăranilor. Văzând că șederea în acest loc este imposibilă, elevii și-au continuat „odiseia” în care mersul istoriei i-a aruncat, îmbarcându-se într-un trenuleț de munte-„mocănița”, mergând până la Vărădia, de unde s-au îndreptat spre București.

Lungul șir de peripeții prin care au trecut tinerii basarabeni s-a încheiat în gara Obor-București. De-aici, încolonați cu bagajele în spate, au traversat pe jos jumătate din București, ajungând la un liceu situat pe Calea Călărași, unde au fost cazați în săli de clasă, timp de câteva zile, până când Ministerul Educației Naționale a perfectat formele de repartizare a elevilor la patru Școli Normale din țară: la Târgul Jiu, Câmpulung Muscel, Galați și Timișoara. Împărțirea s-a făcut în funcție de opțiunea elevilor.

Bineînțeles că elevii din fanfară s-au interesat mai întâi, care dintre Școlile Normale au în dotare instrumente de fanfară. Și cum Școala Normală din Târgul Jiu avea în dotare asemenea instrumente, dar nu și fanfară, în jur de patruzeci de elevi au luat hotărârea de a alege această școală. Ajungând la destinație, au avut surpriza de a fi primiți cu o oarecare reținere de către directorul Ciocan, această atitudine fiind cauzată, poate și de faptul că localul școlii era ocupat de un spital militar de campanie, în care erau tratați răniții de pe front. Singurul spațiu unde au putut fi cazați, a fost infirmeria școlii. În cele două camere s-au improvizat dormitoare, în care s-au înghesuit cei patruzeci de basarabeni ce erau deja obișnuiți cu condiții dintre cele mai vitrege.

Primul lucru de care s-au interesat au fost instrumentele. Acestea au necesitat să fie lustruite, nefiind folosite de multă vreme. Timp de câteva zile au repetat, după care, îmbrăcați în salopete albastre, au făcut un tur al orașului cântând la fanfară. Această manifestare a impresionat foarte mult conducerea școlii care și-a schimbat imediat atitudinea față de elevii basarabeni.

Cursurile au fost reluate în mod normal, basarabeni integrându-se foarte rapid în mediul oltenesc. Boris Cobaslian avea să fie coleg de clasă cu Nicolae Călinoiu, originar din satul Dobrița (cel ce avea să devină mai târziu, muzicolog, Rector al Conservatorului și Președinte al Uniunii Compozitorilor).

Dar liniștea aparentă avea să fie tulburată de acțiunea Poliției de depistare și repatriere a basarabenilor. Această acțiune a creat o solidaritate exemplară în rândul colegilor și profesorilor olteni. În momentul în care simțeau pericolul, elevii basarabeni erau anunțați imediat să se ascundă. De regulă, locul de retragere era ferma școlii de la Vădeni (locul de naștere al Ecaterinei Teodoroiu).

Dar din păcate, la Târgul Jiu se confruntau cu o foarte mare sărăcie, ceea ce l-a determinat pe Boris ca împreună cu un bun coleg de-al său, Gheorghe Motelică, să meargă la Minister, cerând transferul la Școala Normală „Iosif Vulcan” din Oradea, care se redeschisese în anul școlar 1945-1946, imediat

după retrocedarea Ardealului. Numai la câteva săptămâni după stabilirea la Oradea, au sosit de la Târgul Jiu, din aceleași motive, elevii mai mici, astfel că s-au adunat la Școala Normală în jur de cincisprezece basarabeni.

În această conjunctură Boris Cobasnian nu putea să uite domeniul său muzical. Fiind în preajma sărbătorilor de iarnă, a pregătit împreună cu elevii basarabeni un program de colinde, hotărând ca de Crăciun să-i colinde pe toți profesorii școlii, neimaginându-și că manifestarea lor va produce atâta emoție și simpatie.

Unul dintre profesorii școlii, care cânta în vestitul cor „Hilaria”, înființat și condus de reputatul muzician Ion Strat, l-a invitat pe Boris Cobasnian la slujba de duminică, corul funcționând la Catedrala din Oradea. Ion Strat (fost elev al marelui dirijor și compozitor Gavriil Musicescu), cântase de mic copil în renumitul cor Mitropolitan din Iași, dirijat de către acesta. Văzând că în timpul slujbei, corul „Hilaria” cânta Liturghia de Gavriil Musicescu, pe care o cunoștea încă din copilărie, Boris Cobasnian a luat o știmă și a început să cânte la partida bas. Observându-l, profesorul Strat i-a spus impacientat, să nu mai cânte, „pentru că în corul acesta nu cântă oricine!” Acest incident l-a marcat foarte mult pe tânărul licean. Mai târziu, profesorul Strat l-a cunoscut pe tânăr, apreciindu-i calitățile de muzician în mod deosebit, devenindu-i ca un adevărat părinte. Și cum una din pasiunile profesorului Strat era aceea de a înființa coruri bisericești în diferite sate, îl solicita deseori în deplasările sale pe tânărul pasionat, fie în Beznea, Vadul Criș, Bratca, Borod.

Între timp, grupul de basarabeni a constituit nucleul corului bărbătesc al Școlii Normale, de care Boris Cobasnian s-a ocupat intens în cei trei ani de studiu care au urmat.

Serbarea Școlii Normale „I. Vulcan” din Oradea

Elevii cursului superior al Școlii Normale „Iosif Vulcan” ajutați de câteva eleve ale Liceului Industrial „Domnița Ileana”, din inițiativa și sub conducerea d-lui prof. N. Macovei, au organizat o mare și frumoasă serbare cu caracter cultural și artistic, care a avut loc Duminică 26 Mai 1946, la orele 16 în sala de serbări a Șc. Normale Româno-Unită. Un program bine studiat și artistic interpretat, format din coruri, recitări, dansuri naționale și piesa „Vicleniile lui Scaclu” de Molière, a făcut ca această serbare să fie onorată cu prezența unui public numeros.

Avându-se în vedere scopul nobil pentru care a fost organizată această serbare, care poate fi socotită ca un înalt exemplu de muncă pentru vindecarea rănilor războiului, căci cei patru sprezece elevi săraci și orfani rămași fără sprijin din cauza vitrejei istoriei, după cum a afirmat atât de frumos d-l prof. N. Macovei în cuvântul d-sa, introductiv, nu puteau fi ajutați sub o formă mai aleasă ca aceasta.

Muncind sub imperiul acestor înalte comandamente morale, d-l prof. Al. Grozescu, dir. Șc. Normale „I. Vulcan” și d-l prof. N. Macovei, profesor de limba română, pot fi siguri că vor găsi întotdeauna concursul și sprijinul unanim al tuturor oamenilor de bine, căci munca d-lor este o muncă închinată faptelor nobile de a veni în ajutorul celor săraci, dar dornici de învățatură.

Este vrednică de toată lauda și deosebita bunăvoință a d-lui prof. Vasile Pop, director al Școlii Româno-Unită, care a dat spre folosință sala de serbări a școlii. D-sa contribuind astfel la realizarea înaltului scop pe care l-a urmărit această manifestare.

S’a reliefat în mod excelent la conducerea corurilor elevul Cobasneanu Boris din cl. 7, normală.

Au produs o frumoasă și plăcută impresie dansurile executate de către elevii cl. 7-a, toți îmbrăcați în costume naționale. Muzica pentru dansuri a fost executată impecabil din acordeon de către elevul Ruck Nicolae cl. 8-a normală. La recitări s’au evidențiat elevii Bodin Anătole din cl. IV-a normală și Marian Pavel cl. VI-a normală.

În interpretarea rolurilor din piesă, au fost viu aplaudați în mod special Berinde Vasile cl. VIII, Pantea N. cl. VII, Miron Emil cl. VIII, și d-soara Maria Manea dela Lic. Ind. de fete.

TITUS BIHOREANU

Tot la Școala Normală, Boris Cobasnian s-a bucurat de prietenia unui pedagog, Traian Mârza, pe care îl vom întâlni peste un număr de ani ca muzicolog, folclorist și profesor la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj. După ce se dădea stingerea la internat, în fiecare seară, Mârza îl chema pe Boris Cobasnian la el în cameră și studiau împreună la vioară, duete de Robert Klenck.

Anul 1946, fiind foarte frământat din punct de vedere politic, majoritatea profesorilor școlii s-au încadrat în diferite partide, unii dintre ei ocupând chiar funcții de lideri. Directorul Grozăvescu era membru P.N.Ț., subdirectorul Giurcă (cumnatul lui Anton Alexandrescu, președintele fracțiunii cu același nume), dirigintele Sântimbreanu era comunist, și în condițiile acestea Boris Cobasnian era solicitat să cânte cu corul la întrunirile partidelor respective. Tânărul dirigior căuta să nu supere pe nimeni, dar acest lucru era aproape imposibil din cauza relațiilor de adversitate politică ale acestora.

Dar în paralel cu activitatea corală, tânărul simțea imperios nevoia de a se exprima muzical și în domeniul compoziției. Astfel, la Oradea va avea loc debutul în compoziție al lui Boris Cobasnian, care s-a făcut în mod incredibil, cu un tangou intitulat „O, tu, Lucica”, care la vremea respectivă a căpătat valoare de șlagăr al urbei, fiind fredonat cu multă plăcere de tineri, la toate petrecerile care aveau loc. Piesa a fost scrisă de fapt, ca o farsă pe care a vrut s-o facă prietenului și colegului său de bancă, Gheorghe Motelică, îndrăgostit „lulea” de Lucica, o fată plină de capricii, ce provoca numai suferințe tânărului îndrăgostit. De aceea, refrenul aducea în mod obsedant naivele versuri: „O, tu, Lucica, de ce mă chinuiești?”, pe care adolescenții le considerau un adevărat simbol al suferinței din dragoste...

Se pare că la Oradea, Boris Cobasnian avea să ducă o viață tumultuasă, plină și de peripeții, care aveau să-i contureze o personalitate cu totul specială.

Școala Normală „Iosif „Vulcan” din Oradea avea la subsol propria sa brutărie, brutarul fiind un tânăr foarte emancipat, adept al modei și al dansului „Malagamba”. Acesta frecventa petrecerile tinerilor din Oradea, trecând drept „intelectual”, dar în același timp era și un foarte bun meseriaș, făcând pentru elevii Școlii Normale niște pâini uriașe de cinci-șase kilograme bucata, după cunoscuta rețetă ardelenască. Berindei (căci așa se numea tânărul) dorea foarte mult să-și completeze imaginea de „fațadă” și prin calitatea de acordeonist, calitate la modă în vremea respectivă, ce i-ar fi sporit popularitatea. E lesne de înțeles că cel căruia i-a solicitat ajutorul a fost Boris Cobasnian, relația dintre cei doi tineri fiind reciproc avantajoasă. În fiecare după-amiază, în timp ce colegii săi aveau program liber, tânărul normalist își petrecea aproximativ două ore în compania „originalului brutar”. În timp ce acesta frământa pâinea, Boris Cobasnian studia nestingherit pe acordeonul acestuia, iar în intervalul de „relache” al brutarului, când pâinea se cocea în cuptor, îmbătat de aroma plăcută a acesteia, Boris Cobasnian făcea eforturi de a-l „dresa” pe Berindei, să poată cânta ceea ce era atunci la modă: un vals, un tangou, un foxtrot. În special, în timpul iernii, când peste tot în Școala Normală domnea frigul, refugiul de câteva ore la „gura cuptorului”, era de-a dreptul de invidiat. Nemaipunând la socoteală

și specialitățile de patiserie, pe care Berindei le pregătea din recunoștință pentru profesorul său. Dar la rândul său, profesorul trebuia să se revanșeze, oferindu-i lui Berindei posibilitatea de a se etala în public. Astfel, la fiecare bal, la care Boris Cobasnian cânta cu propria sa orchestră, Berindei își avea numărul său muzical, dirijorul trebuind să facă eforturi disperate împreună cu orchestra, pentru a ameliora stângăciile și neputințele solistului. Dar această modalitate de revanșare, avea să-l „coste” mai târziu pe generosul profesor. La un bal organizat de Liceul de Fete „Oltea Doamna”, unde învăța și fiica Directorului Școlii Normale, Berindei, dintr-un teribilism caracteristic comportamentului său de „dandy” și-a uitat pentru moment propria sa condiție, cutezând s-o invite la dans tocmai pe aceasta, lezându-l cumplit pe vanitosul director. A urmat apoi un scandal public, în care brutarul a fost izgonit de la bal, lui Boris interzicându-i-se orice relație cu „brutărașul cel viteaz”.

După acest episod, activitatea muzicală zilnică a tânărului normalist s-a rezumat la duetele de Klenck, în compania pedagogului Traian Mârza, sau la studierea partiturilor corale în compania profesorului Ion Strat, care fiind bătrân și singur, locuia în incinta Școlii Normale.

Vacanțele de vară și le petrecea în frumosul sat Bratca, situat pe malul Crișului Repede, fiind găzduit în casa morarului Tuș, pe al cărui fiu, Iosif, îl medita la mai multe obiecte. În timpul vacanței a avut ocazia să se împrietenească cu elevi și studenți originari fie din Bratca sau din împrejurimi, cu care organiza întâlniri muzicale deosebit de plăcute, făcând serenade cu orchestră și cor, la intelectualii din comună, acestea constituind adevărate evenimente așteptate cu nerăbdare, în condițiile monotoniei vieții de la țară. La terminarea clasei a VIII-a a Școlii Normale, Boris Cobasnian avea deja bani pregătiți pentru a pleca la București, fiind hotărât să-și continue studiile.

Tabloul de absolvire a Școlii Normale din Oradea, în anul 1947

Din nefericire a venit stabilizarea, care i-a anulat economiile, punându-l în imposibilitatea de a mai putea avea banii necesari deplasării. În aceste condiții, intelectualii, elevii și studenții din Bratca, au organizat un bal de binefacere, banii obținuți de-abia ajungându-i pentru cumpărarea biletului de tren spre București.

Ajuns la București, primul lucru pe care trebuia să-l rezolve era asigurarea cazării, acesta fiind un aspect deosebit de important în condițiile unui tânăr care neavând susținerea familiei trebuia să se descurce singur. Atunci, pașii i s-au îndreptat înspre baraca din apropierea lacului Floreasca, unde se afla încă din anul 1944, Căminul Refugiaților Ardeleni și Basarabeni, susținut de Comisariatul Refugiaților care a funcționat până în anul 1947, când a fost preluat de Ministerul Educației. De acest cămin răspundea profesorul Buta, care era și funcționar în Minister.

În ziua următoare, Boris s-a prezentat la Conservator, care funcționa în piața Amzei, în două clădiri modeste. După ce a reușit cu „brio” la examenul de admitere, având cunoștințe temeinice datorate pregătiri intense și practicii muzicale, proaspătul student l-a căutat pe profesorul Ion Șerfezi care predă la Conservator, având o scrisoare de recomandare de la Școala Normală din Oradea, al cărui elev a fost și el. Citind scrisoarea, profesorul s-a simțit flatat de apelul foștilor săi dascăli, a manifestat compasiune pentru tânăr, explicându-i că ajutorul de care avea nevoie, nu-l putea primi, deoarece Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică nu avea nici o posibilitate de cazare și masă.

În disperare de cauză, tânărul și-a scos actele de la Conservator, depunându-le la Academia Comercială, având șansa ca examenul de admitere să se desfășoare mai târziu. Fiind bine pregătit, din două mii de candidați înscriși, va reuși al paisprezecilea, cu bursă categoria I care asigura cantină și cămin.

Încep de-acum încolo, anii grei de studiu, tânărul ambițios fiind hotărât să urmeze cele două facultăți. A fost repartizat la căminul studentesc Matei Voievod, locuind împreună cu treizeci de studenți în aceeași cameră, aceștia urmând diverse facultăți ale Universității, printre ei aflându-se și Marin Constantin (dirijorul de mai târziu, al vestitului cor „Madrigal”).

La Conservator, a avut șansa să aibă ca profesori o pleiadă de mari muzicieni care și-au pus amprenta asupra unor generații de studenți, mulți dintre aceștia devenind la rândul lor, maeștrii ai muzicii românești. Cu Ion Dumitrescu a studiat armonia, pe care Boris a îndrăgit-o și datorită profesorului care era o prezență cu totul deosebită, ce-și cucerea studenții prin stilul său direct, un pedagog înăscut, care a știut să-și apropie discipolii de o disciplină care nu era ușor abordabilă. Nicolae Buicliu predă contrapunctul, o altă disciplină fundamentală pentru formarea unui compozitor, pe care maestrul, cu o atitudine ușor jovială îi iniția pe studenți, fără ca aceștia să-și dea seama de dificultatea disciplinei. Tudor Ciortea, un muzician „rasat” predă forme muzicale, cu erudiție, dar și cu rafinamentul muzicianului trecut și prin școala franceză. Teodor Rogalski, renumit dirijor și compozitor predă orchestrația, el însuși având faima unui orchestrator de excepție. Galeria marilor profesori

continua cu Zeno Vancea, renumitul compozitor și muzicolog care era profesor la istoria muzicii, Ioan Șerfezi la teoria muzicii, etnomuzicologul George Breazul la folclor, Jean Bănescu și Octav Cristescu la canto, și nu în ultimul rând, cu renumiții pedagogi și dirijori Ion Vicol și Dumitru D. Botez, cei care au pus bazele dirijatului coral. Boris Cobasnian fiind într-adevăr un student avid de muzică, acorda o atenție deosebită fiecărei discipline.

La pian, deși a pornit studiul în Conservator ca începător, a reușit în scurt timp să facă asemenea progrese, încât renumitele profesoare Eugenia Ionescu și Ana Iftinchi, uimite de o asemenea tenacitate și de talentul deosebit al studentului, l-au programat să cânte în recitaluri alături de pianiștii de la secția instrumentală, ceea ce era un lucru mai puțin obișnuit în Conservator.

Prima vacanță de iarnă ca student, a petrecut-o cu prietenii din Bratca, unde a fost primit cu aceeași căldură, ce avea să-i amintească de atmosfera specială a sărbătorilor de iarnă din familia sa de care a fost nevoit să se despartă pentru multă vreme. Dar în timpul acestei vacanțe, mersul istoriei va cunoaște grave schimbări, prin evenimentele din 1947, când regele Mihai a fost silit să abdice, instaurându-se în mod forțat, regimul comunist.

Bineînțeles, că și tânărul student a trebuit să se adapteze la noile schimbări, viața urmându-și cursul, cu toate transformările la care trebuia să te acomodezi din mers, pentru a putea supraviețui.

Între timp s-a înființat pentru prima dată Uniunea Națională a Studenților din România, al cărei președinte era Mircea Malița. Una dintre primele acțiuni ale acestei organizații a fost repartizarea studenților la cantinele muncitorești din București. Boris Cobasnian a fost repartizat la cantina Telefoanelor, unde aflându-se că studiază la Conservator, i s-a propus să cânte în corul instituției, acesta fiind un cor cu tradiție, cu o reputație la acea vreme în București, dirijat de un funcționar autodidact, Radulian. Numai după câteva săptămâni, tânărul a și început să dirijeze, Radulian încredințându-i să lucreze cu partidele, contribuind astfel în mod direct la pregătirea corului.

Un alt eveniment care avea să-i marcheze viața, îndreptându-l spre cariera de dirijor, a fost înființarea Sindicatului Dirijorilor, condus de către compozitorul Constantin Palade și de Ludovic Paceag, compozitor și etnolog. În acest sindicat s-au înscris aproximativ două sute de dirijori care erau profesori de muzică, coriști din Corul Radio și Corala Municipiului București (dirijat de Ștefan Mureșianu), precum și un grup de foști prefecți și pretori.

Radulian, văzând pasiunea deosebită pentru cor a tânărului student, l-a sfătuit să se înscrie în acest sindicat. Dar pentru intrarea în Sindicatul Dirijorilor, nu era suficientă simpla adeziune, ci trebuia susținut un examen de competență, pe care Boris Cobasnian l-a susținut cu „brio”. Boris Cobasnian a fost primul student primit în acest sindicat, după el urmându-i exemplul și alții. Tânărul a primit o repartizare la Uzinele Metalurgice Basarabi, care se aflau în imediata apropiere a Podului Basarabi. Patronul Uzinelor l-a primit cu simpatie, din motive lesne de înțeles. Poziția sa fiind „clătinată”, era nevoit să răspundă pozitiv la acțiunea impusă de Sindicat. După naționalizare, numele instituției a fost schimbat din Uzinele Metalurgice în „Armătura”.

A început de fapt o perioadă de schimbări în toate domeniile, încât și Academia Regală de Muzică a devenit Institutul de Artă, rector fiind poetul Marcel Breslașu, care cocheta și cu muzica, fiind autor al cântecului „Răsună Valea” din filmul cu același nume. În acest Institut au fost reunite de fapt toate artele, fiind organizat în patru facultăți : Facultatea de Muzică, Facultatea de Teatru, Facultatea de Cinematografie, Facultatea de Arte Plastice. Neavând un spațiu adecvat, cursurile erau dispersate în diverse localuri din București. În ceea ce privește Facultatea de Muzică, numărul studenților și implicit al profesorilor s-a mărit considerabil. Trebuie remarcat că în condițiile deosebit de grele pe care studenții aveau să le depășească supunându-se la multe privațiuni, în Institutul de Artă s-au format actori, muzicieni, plasticieni ce aveau să predomine viața culturală a țării.

Tânărul dirijor s-a implicat cu toată pasiunea în pregătirea corului „Armătura”, participând în 1948, la primul concurs coral pe țară unde a obținut locul II, pe locul I, fiind corul „I.O.R.”, condus de renumitul dirijor și compozitor Gheorghe Danga.

În acea vreme, la Uniunea Sindicatelor Metalochimice activa ca responsabil cultural Vladimir Litvin, fratele dirijorului de mai târziu, Carol Litvin. Impresionat de rezultatele obținute într-un timp așa de scurt, Vladimir Litvin l-a solicitat ca dirijor pe Boris Cobasnicu, pentru a pune bazele corului fabricii „Radio-Popular”, nou înființată și care era situată pe strada Baicului, lângă gara Obor, fabrica luând ființă prin retragerea firmei „Philips”, datorată naționalizării. Cu materialele rămase de la fosta firmă, chiar în anul în care și-a început colaborarea Boris Cobasnicu, fabrica a reușit să ansambleze o mie cinci sute de aparate având ca marcă noul nume de „Radio-Popular”, din această serie făcându-i-se un aparat cadou și tânărului dirijor. Este interesant de știut, că după epuizarea materialelor, fabrica s-a reprofilat o perioadă de timp, în confecționarea de jucării, până a reușit să-și pună la punct propria sa linie de producție. În ceea ce privește activitatea corală, tânărul dirijor a putut constata că salariații-coriști erau de un nivel mult mai ridicat decât la „Armătura”, ceea ce i-a permis realizarea unui cor de o calitate superioară. Dirijorul își amintește că la acest cor a trăit o experiență unică, jumătate dintre bărbații corului fiind orbi din Vatra Luminoasă, astfel partidele bărbătești erau de o valoare deosebită, acest lucru avându-și explicația în faptul că la nevăzători, prin compensație, se dezvoltă foarte mult auzul.

În anul 1950 a avut loc cel de-al doilea concurs coral, al cărui nivel era mult mai ridicat față de precedentul, la care corul „Radio-Popular” a obținut locul al treilea, premiul fiind deosebit de valoros, în condițiile întrecerii cu formații de o mare valoare. Se crease o adevărată emulație care a condus în mod implicit la o perfecționare a artei corale, care fiind slujită de dirijori pasionați și ambițioși, reușise să depășească nivelul de fenomen de masă.

În legătură cu prestația corului „Radio-Popular” în cadrul concursului, dirijorul își amintește un aspect cu totul inedit. Regulamentul concursului prevedea ca fiecare cor să se aranjeze pe practicabile, lucru greu de realizat în

condițiile în care bărbații erau orbi. Și atunci dirijorul a apelat la o regie cu totul specială, intrarea acestora pe scenă făcându-se fiind ținuti de mână de către fete. Cu toate acestea, juriul și publicul nu au sesizat că bărbații de pe scenă erau orbi!

Trebuie specificat faptul că dirijorul a lucrat în paralel la două coruri, continuând activitatea și la corul „Armătura”, cu care a obținut la concurs locul al treilea.

Deși prin implicarea într-o activitate corală atât de intensă programul său era deosebit de încărcat, tânărul nu și-a neglijat nici un moment studiile, fiind preocupat în mod deosebit de aprofundarea armoniei și contrapunctului, ceea ce i-a permis exprimarea cu ușurință în domeniul său predilect al compoziției, și anume creația corală. Se poate spune că de-abia acum avea întrunite toate datele necesare, atât teoretice cât și practice pentru conturarea unui stil personal care a fost apreciat de juriile concursurilor de compoziție la care a obținut numeroase premii. Un moment deosebit l-a constituit întâlnirea la casieria Uniunii Compozitorilor cu poetul Eugen Jebeleanu, care-și încasa onorariul pentru versurile unei creații corale premiate, pe muzica tânărului compozitor Boris Cobasnian, lucrare interpretată de corul Conservatorului, dirijat de colegul său, Ion Pavălache (cel care după terminarea facultății, avea să urmeze o carieră dirijorală de excepție, la pupitrul Corului Filarmonicii din Iași).

În anul 1949, la sugestia lui Vladimir Litvin care dorea performanță, a fost înființat Corul Sindicatului Metalchimice, în urma unei selecții riguroase, în care au fost aleși cei mai buni coriști de la „Armătura” și de la „Radio – Popular”. La cea de-a III-a ediție a concursului coral, acest cor a obținut premiul întâi.

În data de 7 septembrie 1950, Corul Sindicatului Metalchimice dirijat de Boris Cobasnian a participat la un „Concert de estradă”, susținut la Arenele Libertății, amplu spectacol organizat de comitetul Radio de pe lângă Consiliul de Miniștri, Uniunea Sindicatelor din Întreprinderile Poligrafice, Presă și Instituțiile de Cultură din R.P.R.. La acest concert și-au dat concursul Orchestra Simfonică și Corul Comitetului de Radio-dirijor Alfred Alessandrescu, Orchestra de Estradă a Comitetului Radio-dirijor Ido Kahan, ansamblul Gaidarov, Orchestra Populară a Comitetului Radio, dirijori: I. Luca Bănățeanu și I. Banu. Programul spectacolului a fost prezentat de actori de mare prestigiu: Grigore Vasiliu Birlic, Mircea Crișan, Radu Beligan și Val Moldovan. Printre soliștii concertului, putem remarca prezența unor personalități ale scenei lirice: Petre Ștefănescu-Goangă, Iolanda Mărculescu, Mihail Arnăutu, George Niculescu-Basu, Mircea Buciuc. Este interesant de remarcat, că la acest concert, Corul Sindicatului Metalchimice era singura formație de amatori care a fost considerată demnă de a participa la un concert radiodifuzat, în compania unor formații și interpreți profesioniști de mare prestigiu.

**Comitetul de Radio de pe lângă Consiliul de Miniștrii
și**

Uniunea Sind. Din Intreprinderile Poligrafice, Presă și Instituțiile de cultură din R.P.R.

ORGANIZEAZĂ LA

Arenele LIBERTĂȚII
(PARCUL LIBERTĂȚII)

JOI 7 SEPT. 1950
ORELE 19 PRECIS

UN

CONCERT DE ESTRADĂ

(Concertul fiind radiodifuzat, publicul este rugat a veni la timp, accesul în Arene, după începerea concertului, fiind permis numai în pauză)

Vor da concursul:

ORCHESTRA SIMFONICĂ
și Corul Comitetului de Radio
dirijor: Alfred Alessandrescu

ORCHESTRA DE ESTRADA
a Comitetului de Radio
dirijor: Ido Kahan

CORUL SINDICATULUI METALO-CHIMIC
dirijor: Boris Cobasnian

**Ansamblul
GAIDAROV**

Prezentarea programului:
a Comitetului de Radio
dirijor: Ido Kahan

Orchestra Populară a Comitet. De Radio
Dirijori: I. Luca Bănățeanu și I. Banu

SOLIȘTII: (în ordinea intrării în scenă)

Arșaluize Șişmanian, Ștefan Petrescu, Alfred Demetriu (recitare), Petre Ștefănescu-Goangă de la Opera de Stat, Iolanda Mărculescu de la Opera de Stat, Gică Petrescu, Gheorghe Tomovici, Dorina Drăghici, Nicu stoenescu, Mihail Arnăutu de la Opera de Stat, Mircea Buciuc de la Opera de Stat, Ileana Grigoriu, Vladimir Gaidarov, Alexandru Grozuță

Intrarea Generală 33 Lei

Biletele se găsesc la responsabilii culturali din întreprinderi și instituții

Dar între timp, Sindicatele Metalo-Chimice s-au desființat, ceea ce a condus în mod implicit și la desființarea corului. Uniunea pe țară a Sindicatelor Metalurgice și-a exprimat recunoștința pentru activitatea de excepție a tânărului dirijor, angajându-l la Secția Culturală, în calitate de specialist, pentru a îndruma activitatea corală din toată țara. Astfel, a avut ocazia să-l cunoască pe Ion Românu, dirijor al Corului Combinatului Metalurgic de la Reșița și pe Miron Șoarec care dirija Orchestra Simfonică a aceluiași combinat. Prin obligațiile de serviciu care constau în a inspecta activitatea muzicală din marile întreprinderi din țară, în vacanța mare dintre anii IV și V, tânărul va pune bazele corului de la Combinatul Siderurgic din Hunedoara, la care își va continua activitatea după terminarea Conservatorului.

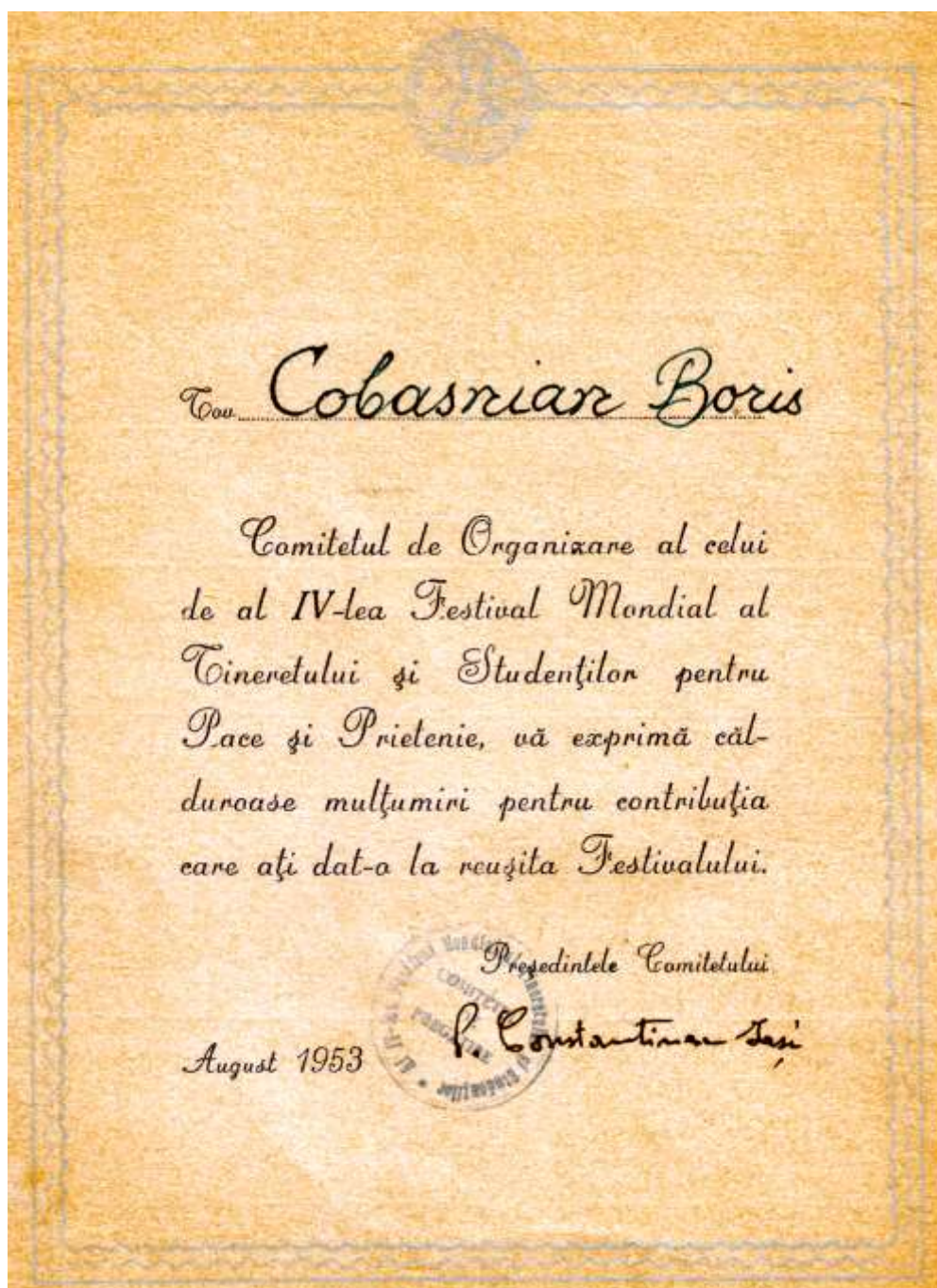
Corul Combinatului Siderurgic, Hunedoara, la finala pe țară, București, pe scena Ansamblului „Rapsodia Română”, 1955.

Întorcându-se la București odată cu reînceperea cursurilor în toamna anului 1952, Boris Cobasnian a preluat corul vestitei Fabrici de Confecții „A.P.A.C.A”, cu care s-a și prezentat la concursul coral din 1953, luând premiul al treilea pe țară. Tot în anul 1953, în România avea să aibă loc la București, cel de-al IV-lea Festival Mondial al Tineretului, care în condițiile sărăciei de atunci, avea să constituie unul din factorii accentuării declinului economic ce a urmat. Boris

Cobasnian va participa la pregătirea corului gigant de două mii de persoane, care avea să evolueze în cadrul Festivalului sub conducerea profesorului său de dirijat, renumitul Dumitru D. Botez, considerat părintele școlii de dirijat moderne. Tot în cadrul Festivalului, avea să aibă și o participare individuală, evoluând cu corul „A.P.A.C.A.”.

La acest Festival au fost invitate personalități ale culturii mondiale printre care și muzicieni de renume, ca renumitul dirijor rus Sokolov și compozitorul armean Artiunian, pe care tânărul Boris Cobasnian avea să-i cunoască personal.

Pentru activitatea artistică deosebită depusă în cadrul Festivalului Mondial al Tineretului, Boris Cobasnian avea să primească o Diplomă, din partea Comitetului de organizare, semnată de academician P. Constantinescu-Iași:

Anul 1953 avea să marcheze și absolvirea Conservatorului. În urma impresiei deosebite pe care a lăsat-o în timpul constituirii corului de la Hunedoara, i s-a propus să înființeze un Ansamblu de Cântece și Dansuri al Siderurgiștilor, idee care l-a entuziasmat, determinându-l să se îndrepte spre Hunedoara, fiind însoțit de maestrul de balet Ion Câmpeanu. În timp ce majoritatea colegilor săi nu s-au putut desprinde de orașul studenției, făcând tot posibilul să rămână în București, fie ca dirijori, profesori, muzicologi, Boris Cobasnian s-a aventurat într-o activitate de pionierat, care avea să-l consacre ca un muzician de o formație complexă. Era atras de o muncă deosebit de grea, pe care numai un muzician tenace și pasionat o putea duce la bun sfârșit. Dealtfel, în întreaga sa activitate de mai târziu, va demonstra în multe momente critice, că are disponibilitatea de a porni la un drum nou, cu aceeași curiozitate și dorință, asemenea arhitectului care proiectează un nou edificiu.

Profilul Ansamblului copia structura ansamblurilor consacrate ale timpului (Ansamblul C.C.S., Ansamblul Armatei, Ansamblul M.A.I.), având în componență cor, orchestră simfonică, balet, soliști. Autoritățile locale pretindeau ca spectacolele realizate să aibă un colorit specific zonei. În această situație, obligațiile lui Boris Cobasnian, angajat ca dirijor al orchestrei, erau multiple, depășind cu mult, sarcinile dirijorului de orchestră. Dintr-o simplă melodie de dans, trebuia să dezvolte o suită de aproximativ douăzeci de minute. Pentru a realiza acest lucru, tânărul trebuia să apeleze la procedee de compoziție care să

evite monotonia, aceasta presupunând măiestrie componistică. Astfel, toate aranjamentele pentru întreg spectacolul, în susținerea corului, baletului, soliștilor, erau realizate de Boris Cobasnian.

În ziarul „Munca”, la scurt timp de la venirea sa, a apărut un articol intitulat „Tânărul dirijor”, în care corespondentul A. Mitrofan, îi face portretul într-un mod deosebit de plastic, ancorat bineînțeles în atmosfera de „avânt revoluționar” care predomina primii ani ai noului regim: „Privindu-i fața smeadă, ochii cutezători și zâmbetul puțin timid, se întrebau dacă nu cumva dirijorul era prea tânăr și dacă știa să muncească cu oamenii. ..În sala de repetiții a clubului, tânărul dirijor Boris Cobasnian încerca pe rând instrumentele muzicale. Unele erau vechi, altele trebuiau reparate, dar în scurt timp problema instrumentelor a fost rezolvată... Când treci seara prin fața clubului, vei putea auzi frânturi de melodii care se amestecă cu zgomotul furnalelor...”

În momentul în care coregraful neadaptat la „provincie” s-a reîntors la București, nu a mai putut fi respectat profilul inițial, rămânând doar corul și orchestra, care vor evolua ca formații de sine stătătoare. Corul dirijat de Emanoil Popescu susținea concerte à cappella, iar orchestra dirijată de Boris Cobasnian prezenta concerte simfonice, realizând stagii permanente.

Preferăți Haydn, Brahms sau Mozart? Ori poate Ceaikovski, Glinka, sau cumva Ciprian Porumbescu? Orchestra simfonică a Combinatului Siderurgic-Hunedoara—condusă de Boris Cobasnian—vă stă la dispoziție (foto 1). Ne permiteți câteva prezentări ale membrilor ei: Pall Iosif, maestru furnalist — violă; Lerch Francisc, timplar — violoncel (pe care și l-a construit el singur); Studnicska Ferdinand, inginer proiectant — concert maestru; Häffner Wiliam-senior, strungar — vioară; Häffner Wiliam - junior, electrician — vioară; Blaga Ionel, mecanic — corn... Și am putea continua astfel, enumerând pe cei 36 de membri ai orchestrei.

În scurt timp, concertele simfonice au devenit foarte audiate, la început publicul venind la concert mai mult dintr-un snobism provincial, după care treptat transformându-se într-un public fidel și avizat. La un apogeu în acest sens, s-a ajuns prin invitarea la fiecare concert, a unor soliști consacrați. Pentru nivelul muzical al publicului hunedorean, Boris Cobasnian și-a dat seama că trebuie să se axeze pe soliști vocali. A început cu un gen mai accesibil, invitând pe soprana Puica Alexandrescu și pe tenorul Ion Dacian, de la Teatrul de Operetă din București. Auzind de aceste nume celebre, publicul se înghesuia la concertele orchestrei. Au fost invitați apoi, sopranele Iolanda Mărculescu și Magda Ianculescu, precum și tenorul Valentin Teodorian, primi soliști ai Operei bucureștene și basul Prisăcaru de la Opera din Iași.

Concert de muzică clasică PREZENTAT DE ORCHESTRA ȘI CORUL <i>Ansamblului de cîntece și dansuri al metalurgiștilor din Hunedoara.</i> DIRIJOR: BORIS COBASNIAN SOLIST: STUDNICKSKA FERDINAND <i>După începerea Concertului intrarea va fi permisă numai în pauză.</i>	IN PROGRAM PARTEA I-a <i>Mozart — Nunta lui Figaro (uvertură)</i> <i>Beethoven — Simfonia V-a (partea I-a)</i> <i>Gorodinszky — Scherzo pt. vioară și orch.</i> <i>Pollakn — Le canari pt. vioară și orch.</i> <i>Mozart — Răpirea din Serail (uvertură)</i> <i>Auber — Muta din Portici (uvertură)</i> PARTEA II-a COR ȘI ORCHESTRĂ <i>Verdi — Trubadurul (corul țigănilor)</i> <i>Mascagni — Cavaleria rustică (corul țărănilor)</i> <i>Gounod — Faust (corul soldaților)</i> <i>Socolov — Valurile Amurului (vals)</i> <i>Waldteufel — Estudiantina (vals)</i>
---	--

Orchestra Combinatului Siderurgic Hunedoara

Prezintă vineri 9 mai orele 20

În sala Teatrului nou

CONCERT

de muzica din opere și operete

DIRIJOR:
BORIS COBASNIAN

SOLISTA:
MAGDA IANCULESCU

IN PROGRAM:

Suppe: Poet și țăran (uvertură)	Benedict: La capinera
Mozart: Exultate jubilate (partea a III-a Alleluia)	Doboș: Nunta de pe Someș (sulta de balet)
Boieldieu: Iohann von Paris (uvertură)	Dell-Aqua: Villanella
Mozart: Răpirea din Serai (aria Constanței)	Mozart: Serenada pentru orchestră de coarde (partea I-a)
Haydn: Simfonia surpriză (partea II-a Andante)	Delibes: Bolero (Fetele din Cadix)
Donizetti: Linda di chamounix (arie)	Auber: Dominoul negru (uvertură)

Prezentarea spectacolului: Iv. Martinovici

Concertul începe la ora 20 precis. După începerea concertului, accesul publicului în sală, va fi permis numai în pauză

Biletele se găsesc la casa cinematografului "Maxim Gorki"

În ziarul local „Uzina noastră”, a apărut un articol intitulat „De vorbă cu Puica Alexandrescu, artistă emerită, laureată a premiului de stat, solistă a Teatrului de Operetă din București”, în care renumita cântăreață își exprima plăcerea de a colabora cu dirijorul Boris Cobasnian pe care l-a caracterizat ca fiind „bun dirijor și artist fin”, considerând orchestra demnă de a deveni Filarmonică, pentru calitatea și realizările datorate muncii pline de pasiune a tânărului dirijor.

Orchestra simfonică
A COMBINATULUI SIDERURGIC HUNEDOARA

prezintă

CONCERT
de muzică din operete

DIRIJOR:
Boris Cobasian

SOLISTĂ
Puica Alexandrescu
artistă emerită și laureată a premiului de stat,
solistă a teatrului de operetă București

ÎN PROGRAM:

AUBER :	Dominoul negru (Uvertură)
DUNAEVSKI :	Vînt de libertate (Aria Stelei)
ZELLER :	Vinzătorul de păsări (Aria Cristinei)
STRAUSS :	Voievodul țiganilor (Fantezie)
DOBOȘ :	Cîntecul munților (Aria Mioarei)
STRAUSS :	O noapte la Veneția (Uvertură)
STRAUSS :	Liliacul (Ciardaș act. III)
ZELLER :	Vinzătorul de păsări (Fantezie)
STRAUSS :	Liliacul (Cupletul Adelei act. III)
STRAUSS :	Rîndunelele satului (Vals)
STRAUSS :	Liliacul (Valsul Adelei)
BOIELDIEU :	Iohann von Paris (Uvertură)

*Concertul începe la ora 20 precis. După începerea concertului,
accesul în sală va fi permis numai în pauză*

Tipografia „J. MAF” Deva 474

Dirijorul a trebuit să apeleze cu prudență și diplomatie la alegerea unui repertoriu adecvat unui public în formare, astfel că pe lângă ariile de operă și operetă care aveau priză la public, a început să introducă uverturi și simfonii. Nelipsite din repertoriu erau uverturile care erau deosebit de apreciate: uvertura „Coțofana hoată” de Rossini, uvertura „Nunta lui Figaro” de Mozart, simfonii de Haydn (în special „Surpriza”), simfoniile nr. 39 și 40 de Mozart, simfonia a V-a de Beethoven, piese de concert ca „Eine Kleine Nacht Musik”, Concertul de coarde de Ceaikovski, „Vals-fantezie” de Glinka, „Dansul săbiilor” de Hacıaturian, etc.

De asemenea, repertoriul trebuia să corespundă posibilităților tehnice ale membrilor orchestrei care erau în totalitate instrumentiști amatori, dar înzestrați cu o mare dragoste față de muzică, aceștia având în viața de toate zilele cele mai diverse meserii: oțelari, furnaliști, tehnicieni, profesori, ingineri, medici. Un caz

deosebit prin originalitate și atractivitate, îl constituia tâmplarul Francisc Lerk, care și-a construit singur violoncelul. În fiecare seară, repetițiile aveau loc în sala clubului, și era deosebit de impresionant să-i vezi cântând în orchestră pe cei care se luptau ziua cu forjele cuptoarelor: bătrânul Iosif Wolner, Ion Ignat, Iosif Pall, Petru Baidan. În cursul zilei, deseori îl puteai vedea pe ambițiosul dirijor, chiar în halele cuptoarelor, asistând cu emoție și admirație la munca deosebit de grea a celor ce înfruntau căldura insuportabilă.

Programele de concert ale Orchestrei Simfonice erau din ce în ce mai interesante, dirijorul plin de ambiții, dorind să lărgască în permanență paleta repertorială.

Orchestra Combinatului Siderurgic Hunedoara

Prezintă _____

În sala _____

CONCERT SIMFONIC

DIRIJOR:
BORIS COBASNIAN

SOLIST:
STUDNIȘKA FERDINAND

IN PROGRAM:

Auber - Muta din Partici (Uvertură).	C. Porumbescu - Fantezie din opereta "Crai nou"
Haydn - Simfonia surpriză (Partea a II-a).	Glinka - Vals fantezie.
C. Porumbescu - Baladă pt. vioară și orchestră.	Poleakin - La Canari pentru vioară și orchestră.
Offenbach - Povestirile lui Hoffmann (Menuet și Barcarola).	Katelbey - Pe o piață persoană.
Mozart - Serenada pentru orchestră de coarde (Partea I-a).	Gr. Dincu - Hora Staccato.

Concertul începe la ora 20 precis. După începerea concertului, accesul publicului în sală, va fi permis numai în pauză

Biletele se găsesc la casa cinematografului "Maxim Gorki"

ORCHESTRA COMBINATULUI SIDERURGIC HUNEDOARA

Prezintă Vineri 25 octombrie 1957 ora 20
în sala cinema „MAXIM GORKI“ un

CONCERT SIMFONIC

Dirijor

BORIS COBASNIAN

Solist

RADU PĂTRĂȘESCU

IN PROGRAM;

- *Mozart* — Simfonia nr. 40 în sol minor (Partea I.)
- *Ceaicovski* — Serenada pentru orchestra de coarde (Partea II-a).
- *Rossini* — »Bărbierul din Sevilla« (Aria calomniei)
- *Wagner* — »Tannhäuser« (Einzug der Gäste in Wartburg)
- *Suppe* — Dichter und Bauer (Uvertură)
- *Brahms* — Dans ungar nr. 5
- *Mozart* — »Nunta lui Figaro« (Cavatina lui Figaro)
- *Dobos* — Suita »Nunta de pe Someș«
- *Brahms* — Dans ungar nr. 6
- *Suppe* — Banditenstreich (Uvertură)

*Concertul începe la ora 20 fix. După începerea concertului
accesul publicului în sală va fi permis numai în pauză.*

Bilete se găsesc la casa cinematografului M. Gorki.

În anul 1957, Boris Cobasnian avea să se întoarcă la Chișinău, revăzându-și familia după treisprezece ani. În momentul în care își luase orice speranță de a se putea reîntâlni cu familia, în condițiile în care restricțiile privitoare la contactul cu Basarabia erau foarte mari, un telefon primit de la o doamnă cu numele Gălescu (soția unui preot din Chișinău), care se afla în vizită la București, avea să-i întrerupă lui Boris Cobasnian durerea și deznădejdea aducându-i speranța revederii familiei. Această conjunctură se datora faptului că într-o bună zi, din întâmplare, sora sa Claudia avea să asculte la Radio București, piesa „Vino bade pe la noi”, interpretată de Corul Fabricii de Confecții (A.P.A.C.A.), dirijată de compozitorul Boris Cobasnian. Astfel, a aflat familia că Boris este în viață, și nu numai atât, că a îmbrățișat cariera muzicală, remarcându-se ca dirijor și compozitor. Prin intermediul doamnei Gălescu, Boris Cobasnian a putut afla vești de la familie și bineînțeles, că s-a îndreptat cât a putut de repede spre Basarabia natală.

Emoția revederii a fost deosebit de puternică atât pentru el, cât și pentru membrii familiei care după război s-au stabilit la Chișinău. Când a plecat în refugiu, era elev la Școala Normală, iar acum, reîntors la vârsta de treizeci de ani, avea părul albit prematur. Sora Claudia, absolventă a Conservatorului din Chișinău, era profesoară de dirijat la Liceul de Muzică, iar fratele mai mic, Vladimir, care se afla în acea perioadă în armată, avea să îmbrățișeze și el o carieră artistică, urmând Facultatea de Teatru și devenind actor

Frate-Vladimir Cobasnian

Soră-Claudia Cobasnian

În prima noapte a reîntâlnirii și-au povestit fiecare peripețiile determinate de războiul care le-a schimbat destinele. Stând la masă în liniște, la un moment dat s-a auzit semnalul postului de radio București: „Aici, București”, în acel moment părintele Visarion a exclamat cu mare satisfacție: „Dar, Boria e aici...”.

În cele trei luni petrecute la Chișinău, se poate spune că Boris Cobasnian nu și-a întrerupt nici o zi activitatea muzicală, fiind solicitat la diferite coruri pentru a introduce în repertoriu câte o piesă românească. A lucrat la Corul Institutului Pedagogic, unde era dirijor Mișa Pelin, la corul Facultății de Medicină dirijat de Vladimir Munteanu, la Corul de Femei al Fabricii de Confecții dirijat de Vladimir Munteanu.

Boris Cobasnian, la Chișinău, 1957, anul revederii cu familia.

La întoarcerea în Hunedoara, au fost reluate repetițiile, tânărul dirijor fiind tot timpul preocupat de a găsi formula ideală interpretării unor lucrări simfonice care presupuneau asigurarea minimului necesar de instrumentiști la fiecare partidă. Dar problema cea mai acută o constituiau suflătorii.

Aflând de existența la Hunedoara a unei Unități militare de muncă, unde își desfășurau stagiul tineri militari care nu aveau „originea socială sănătoasă”, Boris Cobasnian a apelat la maiorul Manea care avea funcția de locțiitor politic, prin acesta având acces la o serie de tineri absolvenți de Liceu de Muzică, solicitând pentru colaborarea cu orchestra simfonică, în special, suflători.

Printre acești tineri se afla și un flautist de excepție, Ludovic Pech, care cântase în Filarmonica din Oradea sub bagheta lui Erich Bergel.

Tot la Oradea colaborase și tânărul Lobotka, un adevărat talent care stăpânea trei instrumente: contrabasul, trompeta și percuția. Un alt colaborator de înaltă clasă era un clarinetist, Radu, originar din Reșița, care cânta și părți solistice.

Un caz particular îl constituia violonistul Nicolau, care fiind analfabet, își decora partiturile pentru a le recunoaște, cu tot felul de desene sugestive. În ciuda acestui aspect, prezența lui la vioara I era remarcabilă datorită calităților native deosebite, fapt confirmat mai târziu, după eliberarea din armată, când și datorită experienței de la orchestra simfonică de la Hunedoara, a intrat în orchestra simfonică de la Galați, fiind și acolo un instrumentist apreciat.

Mulți dintre membrii orchestrei, se ocupau în mod frecvent și cu muzica de cameră, aceasta fiind o preocupare ce se manifesta doar în familie, dirijorul fiind cel care stimula această activitate, fiind conștient de rolul deosebit pe care-l avea acest gen de muzică în creșterea nivelului tehnic și al disciplinării fiecărui instrumentist. Încă din primii ani ai carierei sale, Boris Cobasnian s-a manifestat ca un perfecționist, abordând ca metodă permanentă, lucrul individual cu fiecare membru al formației, ceea ce i-a asigurat precizia și acuratețea interpretării.

Tânărul dirijor a trezit admirația și simpatia hunedorenilor care l-au îndrăgit într-un timp foarte scurt, tratându-l ca pe o vedetă.

Concertele simfonice au înviorat viața Hunedoarei, care începea să se îndepărteze de monotonia orașului provincial. Din ce în ce mai mulți hunedoreni au început să frecventeze sala de concert, aceasta devenind pentru ei, în același timp și un loc în care își puteau etala „toaletele”, eleganța însemnând de fapt, un trai destul de bun datorat veniturilor destul de substanțiale, munca la Combinat fiind foarte bine plătită.

Participarea la spectacole le dădea o motivație în plus, prin faptul că pentru câteva ore, uitau că sunt locuitorii unui oraș industrial în construcție, cu străzi nepavate unde erau nevoiți de multe ori să înnoate în noroaie până la genunchi. În același timp, din snobism, hunedoreni căutau să imite obiceiurile unei adevărate metropole.

Inginerul Chindler devenise un adevărat cronicar al concertelor simfonice, iar mama contabilului șef al Combinatului, o femeie la o vârstă respectabilă, de descendență aristocratică, venea la fiecare concert, într-o ținută vestimentară de mare rafinament, așa cum obișnuia probabil în tinerețe să frecventeze sălile de concert pariziene, își lua bilet în primul rând, iar după concert îl felicita pe dirijor, rugându-l ca atunci când va răspunde la aplauze, să-și arunce privirea înspre ea.

Iată programul concertului din 9 mai 1958, prezentat în Sala Teatrului Nou, solistă fiind renumita soprană Magda Ianculescu: Suppé-„Poet și țăran” (uvertură), Mozart - „Exultate, jubilate”(partea a III-a, Alleluia), Boieldieu-Johann von Paris (uvertură), Mozart- Răpirea din Serai-aria Constanței, Haydn-Simfonia Surpriza, (partea a II-a Andante), Benedict-La capinera, Doboș-Nunta de pe Someș (suita de balet), Dell’Aqua-Villanella, Mozart-Serenada pentru orchestră de coarde, Delibes-Bolero (Fetele din Cadix), Auber-Dominoul negru (uvertură).

Prezentarea concertului era făcută de avocatul Iv. Martinovic, un om de o vastă cultură, poet, pe care Boris Cobasnian a știut să-l antreneze în activitatea de educare a publicului hunedorean, reprezentațiile sale devenind adevărate concerte-lecții.

Fiind încurajat de autoritățile locale, Boris Cobasnian a inițiat un proiect de înființare a unei orchestre simfonice de stat. Înarmat cu documentația necesară, tânărul dirijor era conștient că aceasta trebuie dublată și de o susținere, și în acest scop a fost contactat nepotul doctorului Petru Groza, pe nume Hălălai, din localitatea Băcia.

Direcția Combinatului i-a pus la dispoziție avionul Combinatului pentru a se deplasa la București, unde fusese programată o întrevedere cu dr. Petru Groza.

Întâlnirea a avut loc la sediul M.A..N. din Dealul Mitropoliei, discuția durând peste două ore. În final, Petru Groza l-a trimis pentru rezolvarea problemei la Constanța Crăciun, care a încercat să-l lămurească pe tânărul dirijor, că înființarea unei asemenea orchestre la Hunedoara nu poate fi posibilă, deoarece se înființaseră în țară deja, mai multe orchestre simfonice.

Astfel, dirijorul s-a întors la Hunedoara, total dezamăgit, demersurile sale fiind fără succes. Și-a reluat repetițiile cu orchestra, dar și-a dat seama că nu poate renunța la pasiunea sa pentru cor, ceea ce l-a determinat să înființeze un nou cor al Hunedoarei, în cadrul I.C.S.H (Întreprinderea de Construcții Siderurgice Hunedoara), o întreprindere la fel de mare ca și Combinatul Siderurgic. În foarte scurt timp corul a atins performanțe, participând la sărbătorirea a 75 de ani de la înființarea corului de la Poiana Sibiului, unde erau invitați responsabili culturali din toată țara.

Corul Întreprinderii de Construcții Siderurgice Hunedoara la aniversarea a 75 de ani de la înființarea corului de la Poiana Sibiului, 1958.

La această aniversare era prezent și responsabilul cultural de la Constanța, Dumitru Fălticeanu, care a fost impresionat de evoluția de excepție a dirijorului, ceea ce l-a determinat să-l contacteze, propunându-i să vină la Constanța ca dirijor de cor la Teatrul Liric, unde postul era vacant, prin plecarea dirijorului Gheorghe Velea, spunându-i textual: „Am stat în timpul concertului între cei doi maeștri, D.D.Botez și Gheorghe Danga, care în timpul evoluției dumneata, au comentat, această discuție constituind pentru mine cea mai convingătoare recomandare.”

În vara respectivă Boris Cobaslian venea pentru prima dată în concediu la mare și cu această ocazie l-a contactat pe Fălticeanu. Acesta l-a primit cu mare bucurie, a luat imediat legătura cu directorul Teatrului, Jean Ionescu, perfectându-se imediat angajarea ca maestru de cor. Astfel, în toamna anului 1959, Boris Cobaslian s-a mutat la Constanța, unde a găsit un cor gata constituit, cu reale calități tehnice. Bazele corului fuseseră puse de către dirijorul Gheorghe Velea, un dirijor reputat, care împreună cu regizorul Ion Dragan a pus în scenă opereta „Vânt de libertate” de Isaac Dunaevski, obținându-se cu această montare premiul I pe țară, la concursul formațiilor de amatori. Acest spectacol a constituit de fapt, punctul de plecare a înființării

Teatrului Liric din Constanța, cei doi inițiatori, fiind considerați de Boris Cobasnian, adevărații fondatori ai Teatrului Liric constănțean.

Întâlnirea cu corul a fost deosebit de interesantă, coriștii arzând de curiozitate să vadă cum se comportă noul dirijor care venea să înlocuiască un dirijor experimentat, foarte regretat, în ciuda faptului că acesta era pretențios și dur. Se pare că adaptarea reciprocă s-a făcut într-un timp rapid, membrii ansamblului respectându-i profesionalismul. Nu peste mult timp, lui Boris Cobasnian i s-a încredințat dirijarea spectacolului cu opereta „Lăsați-mă să cânt” de Gherase Dendrino, ocazie cu care a reușit să demonstreze competența sa atât ca maestru de cor, cât și ca dirijor de orchestră, publicul constănțean primindu-l cu multă simpatie. În continuare, a preluat dirijarea mai multor spectacole: baletul „Coppélia” de Leo Delibes, în care protagonistul era Ion Tugearu, „Bal la Savoi” de Paul Abaham, „Lysistrata” de Gherase Dendrino. De asemenea a realizat premierele la spectacolele: „Logodnicul din lună”, în rolul titular fiind tenorul Florin Diaconescu, „Casa cu trei fete”, operetă realizată pe muzică de Franz Schubert, prelucrată de Heinrich Berté (în rolul principal fiind soprana Aida Abagief), „My fair Lady” de Frederick Loewe.

Deși activitatea sa din cadrul Teatrului Liric era foarte intensă, Boris Cobasnian nu a putut rămâne departe de activitatea corală cu amatorii, preluând Corul Portului în anul 1960, reactivând astfel o activitate ce fusese întreruptă de câțiva ani. Corul Portului s-a impus în timp record, atingând un nivel de performanță, obținând premii la toate concursurile la care participa.

Activitatea depusă cu acest cor este descrisă deosebit de plastic în articolul semnat de Mihai Crișan, într-un limbaj caracteristic perioadei tipic „revoluționare” a vremii, apărut în ediția specială a jurnalului editat la finala celui de-al șaselea Concurs al formațiilor artistice de amatori: „A fost o perioadă de mari strădanii și de multe căutări. Treaba mergea greu. Se urmărea linia melodică a fiecărei voci, dicțiunea și armonia fiecărui interpret. La un moment dat, corul a fost chemat să-și dea concursul cu ocazia unui concert – cantată, alături de corul și orchestra secției de operă. Se interpreta „Balada despre Gheorghe Doja” de Constantin Palade. A fost un pas hotărâtor. Această primă afirmare a trezit ambiția coriștilor. De acum înainte nici un efort n-a fost precupețit în dorința de a prezenta cu cinste regiunea Dobrogea în cadrul celui de-al VI-lea Concurs al formațiilor artistice de amatori....Artistul vine în mijlocul muncitorilor ca să le împărtășească cunoștințele sale, dar pleacă de aici învățând el însuși, un lucru mult mai important: adevărul vieții”.

Cu ocazia realizării renumitelor concursuri interjudețene televizate în direct „Dialog de la distanță”, Boris Cobasnian a primit însărcinarea din partea oficialităților constănțene, de a înființa un cor reprezentativ al orașului. Astfel a luat naștere Corul Sindicatelor în 1964, care s-a realizat pe nucleul Corului Portului. „Dialog de la distanță” era un concurs care reușise să aibă la vremea aceea o audiență maximă, trezind interesul și patriotismul local, prin faptul că fiecare județ intra în concurs cu un spectacol care reprezenta ceea ce avea mai valoros. Aceste concursuri captau interesul publicului din întreaga țară atât de mult, încât la orele de difuzare, străzile erau pustii. Bineînțeles, la această

competiție Corul Sindicatelor a avut un debut de excepție, care l-a impus încă de la prima apariție în eșalonul formațiilor corale de frunte.

Corul sindicatelor din Constanța, la concursul „Dialog de la distanță”, în confruntarea cu județul Bacău, anul 1964

Anul 1967 avea să constituie pentru cor, anul consacării, prin obținerea Premiului I și a titlului de laureat la cel de-al VIII-lea Concurs Național al formațiilor corale.

Începând din acest moment, corul ajuns la maturitate artistică și interpretativă și-a lărgit palmaresul cu noi premii, participând la concursurile naționale corale anuale, obținând de fiecare dată locul I.

În anul 1970, corul a participat la renumitul Festival Național „Ion Vidu” de la Lugoj, unde a obținut datorită prestației sale de excepție, trofeul concursului. În ziarul local, profesorul Dem. Diaconescu consemna în articolul intitulat „Un nume- Corul Sindicatelor din Constanța”: „Corul nostru, prezent la Lugoj, orașul lui Vidu, a participat la întrecerea celor mai bune coruri de amatori, bucurându-se de un deplin succes și fiind cotate de specialiști ca una dintre cele mai bune formații corale de amatori din țară”.

Diploma primită de dirijor, la Festivalul „Ion Vidu”, Lugoj, 1970.

Anul 1970 a fost marcat de calamitățile produse de inundații. Corul Sindicatelor s-a implicat în acțiuni de binefacere pentru ajutorarea celor aflați în dificultate, susținând concerte la Teatrul „Fantasio”. Programul concertului a cuprins lucrări, de la madrigalul renascentist până la muzica contemporană. În cronică muzicală din „Dobrogea nouă”, Dem.Diaconescu a prezentat concertul pe larg: „Menținându-ne pe linia grupării tematice și stilistice a pieselor înscrise în program, și nu ordinea în care s-au cântat, să facem un scurt popas în jurul celor de esență folclorică, subliniind, în primul rând, interpretarea fluidă și nuanțată a clasicului *Foaie verde de mohor*, a maestrului emerit al artei D.D.Botez, având ca solist pe tenorul Ion Turcu, splendidă prelucrare modernă pentru cor „à cappella” în maniera vocalizelor silabice, realizată de Boris Cobasnian cu celebrul *Dans țărănesc* al compozitorului înaintaș Constantin Dimitrescu, una din cele mai izbutite interpretări corale-generoasă și largă respirație de cântec haiducesc imprimată piesei lui Paul Constantinescu, *Se ceartă cucul cu corbul*, ca și suava interpretare a miniaturii corale *Mieșorii* din suita *Tablouri de iarnă* de Gheorghe Danga, tălmăcită cu duioșie și muzicalitate de micuța solistă Cristina Ștreangă, în discretul acompaniament al corului amintind în acest sens arabescurile realizate în interpretarea prelucrării moderne de către dirijor a cântecului popular *Trandafir de la Moldova*, ca să încheiem suita consemnărilor noastre, cu cele două colinde laice prelucrate pentru cor,

adevărate bijuterii ale tezaurului nostru folcloric, *Ziurel de ziuă* de Vasile Popovici și *Noi umblăm și colindăm* de Mihail Bârcă.

Din profilul repertoriului unui cor de ținută academică, firește că nu puteau lipsi piesele culte de factură preclasică, romantică sau modernă, astfel că am avut satisfacția să savurăm încă o dată sprintarul și dificilul madrigal din sec. XVI, *E frumos și bun* al compozitorului francez Passereau, să pătrundem din nou în monumentalul edificiu sonor desăvârșit, construit de marele J.S.Bach, ascultând *Cantata profană nr. 212* -insulă de refugiu în lumea sentimentelor umane simple și întâmplărilor din viața de toate zilele-transpusă de cor într-un suflu de largă respirație, îngemănată cu acuratețea glasurii sopranei Marcela Nicola, să ne unduim în legănările lente ale *Valsului nr. 9* din ciclul *Valsuri de dragoste* al lui J. Brahms și, în sfârșit, să retrăim din nou fiorurile de farmec și încântare ale mării melodii pe care ne-a dăruit-o Schumann în a sa *Visare* pe aripile căruia ne-a purtat corul tomitan în lumea de vis a vrerilor, trăirilor și năzuințelor dintotdeauna ale omului. Credem că a fost cea mai izbutită tălmăcire muzicală din seara concertului.

Intenționat am lăsat la urmă cea mai nouă piesă din repertoriul corului constănțean și anume valoroasa lucrare a compozitorului clasic român, Ion Vidu: *Răsunet de la Crișana*, care, în desăvârșita interpretare a corului-partitura solistică fiind susținută cu deosebită forță emoțională de baritonul Constantin Jurăscu, a dobândit rezonanțe lirice și dramatice cuceritoare, ducându-ne cu gândul dincolo de Carpați, pe plaiurile bihorene sau bănățene ale lui Vidu, acolo unde inepuizabilele comori ale tezaurului folcloric strălucesc de milenii în toată spendoarea și bogăția lor.”

În urma obținerii Marelui Premiu la finală pe țară a Concursului Coral, s-a hotărât organizarea unei excursii la Tolbuhin-Bulgaria, unde au avut ocazia să întâlnească un cor de mare performanță la acea vreme, cu un palmares internațional demn de invidiat, cu numele de „Dobrujanschii zvuți”(în traducere: Sunetul Dobrogei), dirijat de Zahari Mednikarov. Întâlnirea dintre cele două coruri a constituit o răscruce pentru activitatea corală desfășurată de Boris Cobasnian cu amatorii, și după cum declara, acesta a fost momentul în care a luat hotărârea ca la întoarcerea acasă, „să bage plugul adânc”, să răstoarne tot ce a făcut până la acel moment, să renunțe la realizarea a ceea ce se chema pe atunci „cor de masă”, dându-și seama că în asemenea condiții, performanțele erau limitate.

În anul 1972, Corul Sindicatelor avea în jur de o sută șazeci de coriști de toate vârstele și din toate mediile sociale, începând de la muncitori în Port, până la învățători, profesori, ingineri, medici. În urma unor neînțelegeri cu Sindicatul, Boris Cobasnian și-a întrerupt colaborarea cu acest cor, fiind solicitat ca dirijor, un profesor de la Conservatorul din București, Iovan Miclea, care făcea naveta la Constanța pentru repetiții, la sfârșitul săptămânii. Dar nici corul și nici dirijorul nu au găsit acea „undă” de comunicare, atât de necesară unei bune colaborări muzicale. Atunci, Iovan Miclea a hotărât să-și înceteze activitatea de la Constanța. S-a recurs imediat la o altă formulă, fiind chemat ca dirijor profesorul Miron Bibu, care era directorul Liceului de Muzică, dar nici această

variantă nu a rezistat. Un grup de coriști „inimoși” s-au hotărât să meargă în audiență la primul secretar de la așa numita Casa Albă, pentru a cere sprijinul în readucerea ca dirijor a lui Boris Cobasnian, fără de care nu mai concepeau să continue activitatea corală. Acesta era vestitul tovarăș Vâlcu, prim-secretar al Regiunii Dobrogea, fost ilegalist, dar care se bucura de simpatia constănțenilor, datorită comportamentului de om simplu, sfătos, dispus să rezolve problemele celor care îi solicitau ajutorul. Una dintre coriste, doamna Vioreanu, mai curajoasă din fire, a încercat să fie convingătoare: „Tovarășe Vâlcu, noi vrem să vină Cobasnian, pentru că are vână !”. Ca urmare acestui demers, de fiecare dată când îl întâlnea pe dirijor, „tovărașul” Vâlcu își amintea de comicul episod.

Bineînțeles, că Boris Cobasnian a fost chemat la „Casa Albă”, cerându-i-se să-și reia rolul de dirijor, corul fiind în pragul destrămării. Repetițiile aveau loc la Clubul S.N.C., pe bulevardul Tomis, la etajul I, într-o sală spațioasă, care avea ferestrele orientate spre balcoanele unui bloc alăturat, motiv al multor incidente cu vecinii, care nu prea aveau repetițiile zilnice ale corului. În semn de protest, aceștia, în momentul în care corul începea să cânte, ieșiau pe rând la bătut covoare, dar până la urmă au renunțat, fie că au început să îndrăgească muzica corală, fie și pentru faptul că probabil, în scurt timp ar fi rămas fără covoare...

Înainte de fiecare repetiție, îl găseai instalat la o masă pe hol, pe „nea Curelea”, un pensionar foarte devotat, ce avea în față un „catastif” în care cu cea mai mare conștiinciozitate se ocupa de prezența unui cor atât de numeros. În octombrie 1972, corul avea să primească membrii noi, prin sosirea unui grup de absolvenți de Conservator, repartizate ca profesoare de muzică la Constanța: Floricica Mihailidis, Suzana Gheorghiu, Cornelia Marinică, Cecilia Grigore, Magda Grigorescu, Olga Bârlădeanu, Rodica Ilica, Mariana Popescu.

Prin această infuzie de tinerețe și profesionalism, corul a avut de câștigat foarte mult, iar „grupa mică”, așa cum era intitulată de ceilalți coriști, a devenit în scurt timp foarte simpatizată. Corul se pregătea intens pentru a participa la concursul coral „Patrium Carmen”, care avea să se desfășoare la București, în luna decembrie, la Sala Radiodifuziunii, pe strada Nuferilor.

În repertoriul ales, dirijorul a introdus și colindul „Meșorii” de Gheorghe Danga, solista fiind fetița de cinci ani, Cristina Ștreangă, fiica unei coriste. Aceasta avea să facă o impresie deosebită cu glasul ei de „clopoțel”, și la vârsta adolescenței, avea să devină ea însăși, o pasionată coristă a corului „Vox Maris”. Din repertoriul prezentat au mai făcut parte: „Peste mări și țări” de Laurențiu Profeta, „Foaie verde de mohor” de Dumitru D. Botez, solist-tenorul Ion Turcu, „Dobroge de aur” de Ion D. Chirescu, „Limba noastră” de Alexandru Cristea, „Il est bel et bon” de Passereau.

Introducerea în repertoriu a piesei „Limba noastră”, pentru prima dată în țară, a fost acțiunea de suflet a lui Boris Cobasnian care trăia nostalgia ultimilor ani petrecuți la Școala Normală din Chișinău. Împreună cu Anatol Goreaev, fostul său coleg basarabean, Boris Cobasnian a reconstituit lucrarea doar din memorie, partitura fiind imediat tipărită și abordată de multe formații corale.

O altă piesă de mare succes a fost „Vânt de dor”, compoziție prezentată în primă audiție aparținând lui Boris Cobaslian, având un specific local, fiind inspirată din viața marinărească.

Pe scenă au urcat o sută zece coriști: muncitori în port, constructori de nave, cadre didactice, funcționari.

Corul Sindicatelor din Constanța, pe scena Sălii Radio, la Concursul „Patrium Carmen”, 1973.

Succesul Corului Sindicatelor avea să fie consemnat într-un articol, pe prima pagină a ziarului „Dobrogea Nouă” din 6 februarie 1973, semnat de Arcadie Strahilevici care a cunoscut triumful formației „pe viu”: „La ora când apar rândurile de față, mulți dintre cititorii noștri cunosc, desigur, în urma vizionării emisiunii Tv, rezultatul cu care s-a soldat participarea Corului Sindicatelor din Constanța în cadrul etapei finale ale concursului „Patrium Carmen”. Făcând pe deplin dovada seriozității cu care s-a pregătit, formația corală constănțeană a evoluat la înălțimea așteptărilor, a încrederii cu care a fost înconjurată, cele 97,5 puncte acordate de juriu plasând-o în fruntea clasamentului și oferindu-i serioase șanse de a o păstra până la finalul concursului. Dincolo de acest rezultat însă, indicat pe micul ecran, semnatarul relatării de față, prezent la București, are posibilitatea de a consemna câteva impresii pe care transmisiunea Tv nu le-a putut firește, surprinde. Este vorba de atmosfera de speranțe, optimism și emoții ce a domnit în rândul coriștilor

constănțeni, al cărui principal merit îl constituie caldă, nobila dorință de a dovedi țării întregi, că aici, în orașul de la poarta maritimă a României, oameni de cele mai variate profesii depun o efervescentă activitate cultural-artistică îndreptată spre afirmarea spirituală a artei amatoare dobrogene. Imediat după concert, dirijorul Boris Cobasnian a declarat: „Nu am cântat pentru puncte, dar dacă tot am obținut atât de multe, suntem fericiți de a le putea adăuga faimei recunoscute a artei amatoare constănțene.”

Ziaristul Arcadie Strahilevici a luat interviuri unor membri ai juriului, în legătură cu evoluția corului constănțean:

Dumitru D. Botez : „Sonoritate caldă și sensibilitate - iată ce m-a impresionat la corul din Constanța. Tocmai de aceea, din plăcerea de a-l asculta câteva minute în plus, juriul a solicitat interpretarea celei de-a cincea piese, dincolo de cele patru prezentate în program”.

Vasile Donose: „Corul a manifestat un salt calitativ remarcabil față de evoluțiile din etapele anterioare. Acordaj excelent, tehnică desăvârșită și, ceea ce se întâlnește rar la un cor de amatori, o cultură a stilului demnă de invidiat. Un cuvânt de mare laudă pentru Boris Cobasnian, muzician valoros, dirijor ce întrunește o sumă de calități la cea mai înaltă cotă artistică”.

Petre Brâncuși: „Formația constănțeană a ajuns la o evidentă maturitate artistică. Se remarcă grija pentru ținuta interpretativă, pentru omogenizarea glasurilor și pentru acuratețea intonațională.”

Corul Sindicatelor la concursul național „Patrium Carmen”, București, 1973

În luna iunie a anului 1973, corul a fost programat pentru filmări speciale la Televiziunea Română din București. Deplasarea corului s-a făcut cu două autocare, organizator din partea sindicatului fiind „tovarășul” Golea, care era foarte simpatizat, având un temperament dinamic și o fire veselă, creând în deplasări o atmosferă destinsă. Filmările au avut loc la vechile studiouri ale Televiziunii din strada Molière.

Un moment deosebit de important, ce a constituit de fapt o „răscruce” în viața artistică a dirijorului, l-a constituit invitația de a participa cu corul la unul din cele mai renumite Concursuri Corale Internaționale de la Gorizia-Italia.

Această invitație l-a determinat pe dirijor să ia măsuri radicale în vederea participării la un concurs deosebit de pretențios. În felul acesta și-a pus în aplicare planul de realizare a unui cor performant, printr-o selecție riguroasă a elementelor și prin abordarea unui repertoriu care să se ridice la înălțimea unei competiții internaționale de anvergură. A început o muncă „titanică” de modelare a unei formații ce avea să reprezinte țara, într-o vreme când corurile obțineau foarte greu avizul de a pleca în străinătate. Repertoriul impus de concurs era foarte dificil de realizat cu un cor de amatori. În urma selecției, din corul de o sută douăzeci de persoane, au rămas patruzecișinouă de coriști, numărul fiind impus de regulamentul Concursului. Și pentru că regulamentul concursului cerea ca fiecare formație să aibă un nume, corul a fost botezat cu numele de *Vox Maris*, pentru că se afla la malul mării, iar asocierea cu titlul renumitei lucrări vocal-simfonice ale marelui nostru compozitor național, George Enescu, era deosebit de onorantă.

În iunie 1974, corul *Vox Maris* avea să participe din nou la emisiunea-concurs „Patrium Carmen”, de data aceasta în formula nouă, obținând punctajul maxim de o sută de puncte. Ziaristul constănțean Costin Costandache a luat cu această ocazie interviuri unor personalități muzicale, pe care le-a publicat în ziarul „Dobrogea Nouă”, din 28 iunie din 1974. Iată câteva din declarațiile maestrilor intervievați: președintele juriului, renumitul compozitor Gheorghe Dumitrescu: „O formație surpriză care a întrecut tot ce am auzit în cadrul celei de-a XIII-a ediții a concursului. Prin sonoritatea sa camerală, prin repertoriul pretențios realizat cu mare finețe, corul constănțean, în forma sa actuală, se situează în fruntea celor mai bune formații ce s-au prezentat în emisiunea concurs, anul acesta.”

Un alt membru al juriului, dirijorul Ion Românu: „Avem de-a face cu un cor de performanță, o formație ce reprezintă cu cinste mișcarea corală din țara noastră. Și sunt convins că pentru obținerea acestor rezultate s-a muncit mult, cu multă migală și pasiune”.

Radu Gheciu, muzicolog: „Ce m-a frapat a fost mai ales calitatea deosebită a sonorității: o sonoritate de mare finețe timbrală ce se apropie de cea a unui cor de cameră. Acest lucru este și mai important dacă ne gândim că ea a fost obținută cu o formație mult mai mare. Explicația este firește, munca atentă de selectare, sânguintă, munca individuală a fiecărui membru al corului. O asemenea formație trebuie păstrată atent, ca un bun câștigat pentru muzica noastră corală”.

Compozitorul Laurențiu Profeta sublinia următoarele: „Dacă am face un clasament al formațiilor care au obținut în concurs o sută de puncte, corul constănțean s-ar situa pe locul întâi. Un mare merit pentru această realizare îi revine dirijorului Boris Cobasnian, care ne-a oferit cu formația sa pe care o conduce, un moment de mare rafinament artistic”.

Această recunoaștere națională a fost de fapt un preambul la recunoașterea internațională obținută prin participarea corului „Vox Maris” la marea competiție ce avea să aibă loc la Gorizia, peste două luni.

Iată lista participanților la concursul de la Gorizia: Postolache Ionela (elevă la Liceul de Muzică), Popescu Mariana (profesor de muzică, corepetitor), Marinică Cornelia (coristă Teatrul Liric), Gheorghiu Suzana (profesor de muzică, solistă), Moraru Mariana (funcționară), Purcărea Mariana (funcționară), Marcu Olga (asistent medical), Grigorescu Magda (profesor de muzică), Topor Elena (educatoare), Drogeanu Maria (educatoare), Radu Ileana (profesor de muzică), Naum Paula (funcționară), Petrov Larisa, Tocaru Maria (elevă la Liceul Pedagogic), Manuchian Maria (funcționară), Ionescu Neaga (învățător), Rădășan Doina (profesor de română), Ionescu Elena (învățător), Constantin Mariana (asistent medical), Velicioasa Valentina (profesor de muzică), Gimpirea Maria (funcționar la C.E.C.), Voicu Elena (profesoară de engleză), Rusu Elena (profesor de muzică), Nica Rodica (profesor de istorie), Ioniță Eugenia (muncitoare), Ichim Ana (profesor de muzică), Manole Livia (funcționară), Belcin Ilie (tâmplar, instrumentist amator), Postolache Constantin (profesor de chimie), Agapie Gheorghe (docher), Godi Gheorghe (profesor de română), Șarapciu Nicolae (funcționar), Moromete Ilie (funcționar), Mocanu Romeo (medic veterinar), Sindilă Nicolae (corist la Teatrul Liric), Spirescu Mihai (funcționar), Cavalioti Gheorghe (ofițer în rezervă), Licărete Nicolae (funcționar), Ionescu Gheorghe (corist la Teatrul Liric), Pânzanu Nicolae (arhitect), Mârza Veniamin (șef butaforie-Teatru, sculptor amator), Ivanciuc Vasile (corist la Teatrul Liric), Minea Petrică (șef de restaurant), Voivozeanu Dinu (corist la Teatrul Liric), Clinciu Nicolae (tehnician), Petre Gheorghe (muncitor).

Corul a fost înscris la trei categorii de concurs: polifonie-cor mixt, polifonie-cor de femei, folclor-cor mixt. În momentul în care s-au primit piesele obligatorii, care depășeau nivelul corului, se poate spune că a început „calvarul”. În preajma concursului s-au intensificat atât de mult repetițiile, încât dirijorul și corepetitorul lucrau pe partide, câte zece ore pe zi.

La polifonie-mixt *brano d'obbligo* (piesa obligatorie), „Benedictus”, aparținea unui compozitor italian originar din Trieste, Antonio Illesberg (La Trieste funcționa un renumit cor bărbătesc, cu numele de „Illesberg”, pe care *Vox Maris* avea să-l întâlnească în 1985, la concursul „Béla Bartók” de la Debrecen, între cele două coruri legându-se relații de prietenie).

În repertoriul pentru această categorie au mai fost incluse madrigalul renașcentist „Si ch'io vorrei morire” de Claudio Monteverdi și „La mijloc de codru des” de Gheorghe Dima. La secțiunea polifonie-cor de femei, ca piesă obligatorie figura „Agnus Dei” a compozitorului Giuseppe Radole, originar din

Trieste, care era și membru în juriu. Au mai fost incluse piesele „Eu cu mândra duce-m-aș” aparținând compozitorului clujean Sigismund Toduță și madrigalul „Away thou schalt not love me” din creația compozitorului englez John Wilbie. La secțiunea folclor-cor mixt au fost incluse în repertoriu „La casa di peste drum” de Tudor Jarda, „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop (având ca soliști pe Suzana Gheorghiu și Petrică Minea) și „Chindia” de Alexandru Pașcanu.

Dirijorul a primit din partea organizatorilor și invitația de a participa ca relator oficial la cel de-al V-lea Congres European de Cânt Coral de la Gorizia. Acesta precedând Concursul Coral, participarea presupunea ca plecarea sa în Italia să se facă cu două zile înaintea corului, și aceasta presupunea implicit posibilitatea de a se descurca în limba italiană, fără translator. Cu o voință ieșită din comun, timp de două luni Boris Cobasnian a învățat limba italiană, susținându-și relatarea oficială în limba italiană și descurcându-se admirabil în conversațiile din cadrul și dinafara Congresului, creând în jurul său o atmosferă de mare simpatie.

Boris Cobasnian, relator oficial la Congresul European de Cânt Coral, Gorizia, 1974.

Prestația sa în calitate de relator oficial din cadrul Congresului a fost deosebit de apreciată, fiind consemnată în „Piccolo” din 19 septembrie 1974:

„Primul relator a fost românul Boris Cobasnian care a relevat faptul că problemele de tehnică și didactică ale vocalității corale în madrigalul sec. al XVI-lea trebuie încadrate în problemele generale ale corului și presupun un efort și sacrificiu indispensabile când se pune problema obținerii unor rezultate adecvate.

După ce a subliniat că madrigalul sec. XVI nu poate fi abordat cu succes dacă formația corală nu dispune de o anumită tehnică, relatorul a pus în lumină coerența credinței sale că Monteverdi a reușit să gradeze cu minuțiozitate intensitatea sentimentelor realizând accente dramatice, dând frâu liber pasiunilor sufletului omenesc. Monteverdi (după Cobasnian) poate fi considerat creatorul madrigalului dramatic”.

Boris Cobasnian, la Congresul European de Cânt Coral, Gorizia 1974, Palatul Attems

La două zile după plecarea dirijorului, corul s-a îndreptat spre Gorizia cu trenul, făcând un popas de douăsprezece ore la Belgrad, luând contact cu un oraș care la vremea aceea avea un aspect occidental. În gara de la Gorizia, Boris Cobasnian își aștepta cu nerăbdare corul, care trebuia să-și revină în formă după o întrerupere a repetițiilor de câteva zile și după oboseala drumului. Coriștii au constatat cu surprindere că dirijorul lor era deja cunoscut și simpatizat de către organizatori și de către dirijorii participanți la competiție, datorită prestației sale de excepție ca relator la Congresul de Muzică Corală.

Simțind la fața locului pulsul competiției, dirijorul a încercat să impună coriștilor o disciplină necesară pregătirii dinaintea concursului, atât din punct de vedere muzical cât și al pregătirii fizice și psihice. Pentru asigurarea succesului era absolut necesar ca toți coriștii să consimtă la programul impus de dirijor. Acesta a fost de fapt și motivul izbucnirii unor conflicte, o parte dintre coriști dorind să aibă cât mai mult timp liber, majoritatea fiind de fapt, la prima lor ieșire în străinătate. Dar tocmai orele intense de repetiții făcute în condițiile speciale de concurs, au contribuit la un remarcabil salt calitativ care a transformat corul *Vox Maris* în „vedeta” Concursului.

Corul a obținut premii la toate categoriile la care a participat: la polifonie-cor mixt a obținut premiul trei, la polifonie-cor de femei, premiul unu, la folclor- cor mixt, premiul unu.

1974

CATEGORIA 1^a - POLIFONIA

SEZIONE A - CORI A VOCI MISTE

1. CORALE «VESZPRÉM VÁROS VEGYESKARA» DI VESZPRÉM (UNGHERIA)
2. » «VYSOKOŠKOLSKY UMĚLECKÝ SOUBOR» DI PARDUBICE (CECOSLOVACCHIA)
3. » «VOX MARIS» DI COSTANZA (ROMANIA)

SEZIONE B - CORI A VOCI VIRILI

1. CORO DEI GIOVANI DI SOFIA (BULGARIA)
2. CORALE «SANGESFREUNDE 1950» DI SIEGEN-KAAN-MARIENBORN (GERMANIA)
3. » «BARD» DI CRACOVIA (POLONIA)

SEZIONE C - CORI A VOCI FEMMINILI

1. CORALE «VOX MARIS» DI COSTANZA (ROMANIA)
2. » «VESZPRÉM VÁROS VEGYESKARA» DI VESZPRÉM (UNGHERIA)
3. » «L. MARENZIO» DI DARFO BOARIO (ITALIA)

CATEGORIA 2^a - FOLKLORE

SEZIONE D - CORI A VOCI MISTE

1. CORALE «VOX MARIS» DI COSTANZA (ROMANIA)
2. » «VESZPRÉM VÁROS VEGYESKARA» DI VESZPRÉM (UNGHERIA)
3. » «VYSOKOŠKOLSKY UMĚLECKÝ SOUBOR» DI PARDUBICE (CECOSLOVACCHIA)

SEZIONE E - CORI A VOCI VIRILI

1. CORO DEI GIOVANI DI SOFIA (BULGARIA)
2. CORALE «SANGESFREUNDE 1950» DI SIEGEN-KAAN-MARIENBORN (GERMANIA)
3. » «BARD» DI CRACOVIA (POLONIA)

SEZIONE F - CORI A VOCI FEMMINILI

1. CORALE «VESZPRÉM VÁROS VEGYESKARA» DI VESZPRÉM (UNGHERIA)
2. » «L. MARENZIO» DI DARFO BOARIO (ITALIA)
3. » «MONTASIO» DI TRIESTE (ITALIA)

Palmaresul premiilor acordate la concursul „C.A.Seghizzi”, Gorizia, 1974.

Publicul din Gorizia aştepta cu nerăbdare fiecare apariție a corului. *Vox Maris*. Fiind cazați la un colegiu aflat în apropierea locului de desfășurare a concursului, coriștii plecau gata îmbrăcați în costume, pe jos, pe tot parcursul drumului fiind întâmpinați cu simpatie. Negustorii ieșeau în față *al negozio* strigând: „Vox Maris, auguri !”, „In bocca al lupo !”.

Competiția se desfășura în Sala Unione Ginnastica Goriziana din Piazza Battisti, cu scena pavoazată de splendide aranjamente florale, care timp de patru zile: 19, 20, 21, 22 septembrie 1974, a devenit neîncăpătoare pentru publicul din Gorizia atât de receptiv la muzica corală.

Acest interes deosebit pentru concurs se datora nu numai înclinației pentru muzică specifică italienilor, ci și educării unui public de-acum specializat în muzică corală în decursul celor treisprezece ediții ale concursului „C.A.Seghizzi”, care poartă numele unui compozitor care a trăit între anii 1872-1933, aducând contribuții importante în viața muzicală goriziană. Dar nu în ultimul rând, era vorba și de acel „patriotism local” al unui oraș de provincie din nordul Italiei, cu vechi tradiții în cântul coral care datorită concursului reușea să devină pentru câteva zile un centru muzical important, care respira un aer european, prin participarea celor mai prestigioase formații corale europene. În public puteai remarca prezența inedită a călugărilor capucini, cu tunsoarea lor specifică, îmbrăcați în haine maronii, cu picioarele goale în sandale romane, care erau buni cunoscători ai muzicii corale, purtând cu ei nelipsitul diapazon, pe care îl duceau la ureche după interpretarea fiecărei piese, verificând dacă s-a menținut tonul.

După evoluția corurilor la fiecare categorie, avea loc deliberarea juriului, urmând imediat festivitatea de premiere, corurile laureate trebuind să urce din nou pe scenă, acest lucru petrecându-se noaptea târziu în aplauzele publicului deosebit de cald care nu părăsea concursul fără a cunoaște rezultatul final.

Au fost constituite două jurii cu personalități ale muzicii corale europene. Juriul nr. 1 avea ca președinte pe Cecilia Seghizzi, (fiica compozitorului Cesare Augusto Seghizzi), iar ca membrii: Piero Pezze din Udine Italia, Samouil Vidas din Sofia –Bulgaria, Tibor Szabo din Budapesta-Ungaria și Robert Pappert din Hausen-Germania.

Cel de-al doilea juriu era compus din Pio Capponi-președinte, și membrii: Vito Levi-Trieste, Giacomo Bellucci- Roma, Miroslav Kosler din Praga-Cehoslovacia și Peter Lipar din Kranj-Iugoslavia.

La Gorizia corul *Vox Maris* a trăit momente înălțătoare fiind prezent pe scenă la două concerte ale laureaților și aplaudat minute în șir.

În caietul-program al ediției următoare a concursului se prezenta ediția din 1974, „în care ungurii, bulgarii și românii și-au împărțit în mod egal victoriile la cele șase categorii ale concursului: corala din *Vesprém* (Ungaria) la polifonie cor mixt și folclor- voci feminine, corul „Giovanni di Sofia”, la voci bărbățești și corala „Vox Maris” din Constanța la folclor- voci mixte, polifonie-voci feminine și polifonie- cor mixt, remarcându-se sensibilitatea, rigurozitatea

valorii interpretative, vasta prezență a publicului, dar înainte de toate realizarea acelei comuniuni artistice.”

Prestațiile de excepție ale corului român se bucurau de cea mai mare popularitate, fiind răsplătite cu aplauze și îndelungi ovații ale publicului.

O dirijoare din Triest, Gigliola Perissutti, a ținut să-l felicite pe dirijor, exclamând: „Maestre, prestația d-voastră m-a ridicat până la înălțimea munților Everest!”, după care s-a repezit să-i sărute mâna maestrului.

Corul *Vox Maris* la Concursul „C.A. Seghizzi” de la Gorizia, secțiunea polifonie-cor mixt, 1974.

Boris Cobasnian în momentul înmânării premiului III, la Concursul „C.A. Seghizzi”, Gorizia, secțiunea polifonie-cor mixt, 1974.

Presa italiană urmărind cu atenție evoluția concursului, a apreciat în mod deosebit prestația artistică remarcabilă a corului „Vox Maris”. Prestigioasa publicație „Il Piccolo” din 23 septembrie 1974, referindu-se la secțiunea folclor-cor mixt, consemna:

„Se poate spune că după masă s-a ajuns la o adevărată electrizare a sălii prin superba probă a corului Vox Maris din Constanța. Corul român, pare a fi străpuns de nucleul trecut al anticilor tradiții populare, încarnate în cea mai autentică și spectaculară tehnică care te înfioară prin inventivitate, dinamică, și prin vocalitate transcendentă, prin pizzicato, comparabil cu cele mai variate *arco* ale orchestrei, în care bate, de altfel, o inimă cu o mare dorință de a cânta. Corul român dirijat de Boris Cobasnian a învins, luând primul loc și la această secțiune.”

Iată cum prezenta evoluția corului la polifonie-cor mixt, „Mesagero Veneto” din 20 septembrie 1974:

„Mult simpaticul și originalul maestru Boris Cobasnian a conchis serata inaugurală a concursului cu o impecabilă și originală prezentare a delicatei piese obligatorii a compozitorului Giuseppe Radole (aflat în sală).”

Corul Vox Maris, pe scena Concursului „C.A. Seghizzi”, Gorizia, secțiunea cor de femei, 1974.

Boris Cobasnian în momentul înmânării premiului I, la Concursul „C.A. Seghizzi”, Gorizia, secțiunea cor de femei, 1974.

„Il Piccolo” din 21 septembrie 1974 consemna: „Nu se poate trece cu vederea strălucirea prin rafinament a dirijorului român (prezent și la Congresul de la Palatul Attems) și a corului său feminin, în eleganta și rara interpretare a celor două piese la liberă alegere: o pagină rară din John Wilbie și o pagină modernă a românului Sigismund Toduță.

Corala *Vox Maris* a reprezentat un impuls și un salt neprevăzut în calitatea arcului manifestărilor.

Ar fi suficientă confruntarea în acea contemplativă dezvoltare a polifoniei în *Agnus Dei* scrisă de Giuseppe Radole, ca piesă obligatorie, pentru a semna o civilizație muzicală în care nu se știe bine unde se sfârșesc înaltele valori de sensibilitate și de gust și unde încep valorile unei muzicalități riguroase și analitice.

Corala română *Vox Maris* a oferit ulterior dotările deja confirmate la secțiunea feminină. Chiar și la corul mixt, românii lui Boris Cobasnian au relevat o extraordinară capacitate de punctare în desenul expresiei și planurilor sonore, de o deosebită lejeritate, nu fără o anumită notă caracteristică de eleganță particulară și sugestivă, în lucrarea lui Antonio Illesberg (de remarcat fluiditatea tenorală din *Osana*), în piesa romanticului târziu Gheorghe Dima și în lucrarea „Si ch'io vorrei morire” de Monteverdi”.

„Il Piccolo” din 22 septembrie 1974:

„Cea mai ardentă apariție în sectorul corurilor feminine a fost excelentul cor din România. În competiția corurilor mixte s-a remarcat printre primele poziții corala *Vox Maris*, care se face preferată prin rafinamentul original și mobilitatea execuției la Monteverdi”.

Boris Cobasnian, primind premiul I la secțiunea folclor-cor mixt Gorizia, 1974

Concursul de la Gorizia avea să constituie pentru *Vox Maris* o adevărată rampă de lansare, făcându-se astfel cunoscut în întreaga Europă. În urma succesele obținute, dirijorul a fost invitat trei ani consecutiv, ca membru în juriul concursului de la Gorizia și ca relator la Congresul de Muzică Corală.

Concursul a luat sfârșit, și în drum spre casă, corul a făcut o excursie la Veneția, ce a constituit o adevărată recompensă pentru succesele obținute cu foarte multă muncă. Veneția însoțită, era parcă în concordanță cu euforia celor care acum se puteau bucura de o deconectare binemeritată. Aveau să străbată pe jos, pas cu pas, întregul drum de la gară și până la Piața San Marco. După o zi extrem de intensă în minunatul oraș, visul a luat sfârșit, trebuind să se îndrepte din nou spre gară, de unde au luat trenul cu destinația Viena. Și aici, au făcut un popas de o zi, fiind fermecați de grandioarea și frumusețea renumitului „oraș al muzicii”. Și tot odată cu seara, erau nevoiți să se îndrepte din nou spre gară, pentru că nu își puteau permite să-și plătească hotelul nici măcar pentru o noapte. S-au reîntâlnit cu toții pe peronul gării, de data aceasta urcând în trenul cu destinația România.

S-au instalat în compartimente, remarcând că un corist nu este prezent, acesta fiind Șarapciu, toată lumea crezând că e posibil să se fi rătăcit în orașul imens. Cu câteva minute înaintea plecării trenului, Șarapciu și-a făcut prezența pe peron, însoțit de doi polițiști, refuzând să urce în tren, înmânând bagajul unui coleg de serviciu, rugându-l să-l ducă soției, motivând că el nu se mai întoarce acasă, deoarece a cerut azil politic.. Toată lumea a rămas stupefiată de decizia acestuia, fiind conștienți de implicațiile grave ale unei asemenea decizii, în condițiile unui regim despot, care considera vinovat un întreg colectiv pentru o asemenea „dezertare” din raiul comunist.

Se poate spune că din această clipă, bucuria succesului a fost curmată. Și într-adevăr, consecințele unei asemenea fapte, au umbrat atât de mult victoria corului, încât la sosirea în gara de la Constanța, nu era prezentă nici o oficialitate care să întâmpine laureații. „Europa liberă”, anunțase deja faptul că un corist de la „Vox Maris” a cerut azil politic în Austria.

Despre succesul corului nu s-a comentat prea mult, apărând doar un scurt articol în ziarul „Dobrogea nouă”, din 28 septembrie 1974, în care au fost aduse la cunoștință constănțenilor, succesele repurtate de corul „Vox Maris”. Jurnalistul Costin Costandache avea să consemneze: „Formația corală din Constanța, evoluând alături de formații prestigioase, a reușit pentru prima dată în cadrul acestui concurs să impună pe primele locuri numele României, obținând două premii întâi și un premiu trei. Așadar, la prestigioasa manifestare culturală de talie europeană, membrii corului constănțean s-au dovedit a fi, prin talentul și nivelul pregătirii lor, mesagerii demni și apreciați ai mișcării artistice românești.”

La Concursul internațional de muzică corală Gorizia — Italia

CORUL SINDICATELOR DIN CONSTANȚA A REPORTAT UN SUCCES DEPLIN

Zilele trecute s-a întors de la Gorizia (Italia) Corul sindicatelor din Constanța („Corala vox maris”), care a participat la cea de-a XIII-a ediție a Concursului internațional de muzică corală C. A. Seghizzi. Alături de formația constănțeană, care a avut onoarea de a reprezenta țara noastră în concurs, au mai participat coruri din Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Italia, Iugoslavia, Polonia, Spania, Suedia, Elveția și Ungaria. Formația corală din Constanța, evoluând alături de formații prestigioase, a reușit pentru prima dată în cadrul acestui concurs să impună, pe primele locuri, numele României, obținând două premii întâi și un premiu trei. Concursul s-a desfășurat în două secții — muzică polifonică și muzică folclorică. Fiecare dintre acestea având trei categorii (coruri mixte, feminine și bărbătești). Premiile obținute de formația noastră au fost: premiul I la muzică polifonică (cor feminin), premiul I la muzică folclorică (cor mixt), premiul III la muzică polifonică (cor mixt).

Corul din Constanța s-a bucurat, din partea publicului italian și a juriului, de o înaltă apreciere și o caldă primire. În a treia zi a concursului la întâlnirea tuturor formațiilor participante, care au fost invitate să cante o piesă la alegere, corul nostru interpretând piesa „Poporul, Ceaușescu, România”, a cules aplauzele și ovatiile spectatorilor, semn de înaltă prețuire nu numai pentru măiestria artiștilor noștri, ci pentru poporul și conducătorul nostru, pentru România. În timpul desfășurării concursului, la secția muzică polifonică (cor de femei) autorul piesei obligatorii, compozitorul Giuseppe Radole, aflat în sală, a mulțumit membrilor formației noastre, dirijorului Boris Cobaslian, pentru interpretarea desăvârșită a lucrării sale. Despre acest lucru ziarul italian „Messaggero Veneto” scria: „Mult simpaticele și originilele maestru Boris Cobaslian a conchis serata inaugurală a concursului cu o impecabilă și originală prezentare a defecatei piese obligatorii a

compozitorului Giuseppe Radole, aflat în sală”.

De altfel, ecourile spectacolelor corului nostru, în presa italiană, reflectă foarte bine succesul de care s-a bucurat formația din Constanța la acest prestigios concurs internațional. Ziarul „Il Piccolo” din Gorizia scria, în articolul intitulat „L'eccezionale polifonia a romanioli”: „Corul „Coral vox maris” din România, sub conducerea lui Boris Cobaslian, a reprezentat un impuls și un salt neprevăzut în calitatea arcului manifestărilor... Nu se poate trece cu vederea rafinamentul și stilul brillant al dirijorului român și al corului său feminin în interpretarea elegantă a celor două piese la liberă alegere: o pagină rară din John Wilbye și o pagină modernă a românului Sigismund Toduță”. Sau, într-un alt număr, același ziar, în articolul „La affluentele concursului coral C. A. Seghizzi” scria: „Se poate spune că în această după-amiază s-a ajuns la o electrizare, prin superba probă a corului „Coral vox maris” din Constanța”.

Prezența românească a fost foarte apreciată și la Congresul european de muzică corală pe tema „Probleme de tehnică și didactică a vocalității corale la madrigalul sec. XVI-lea”, cu referire specială la Claudio Monteverdi, care a precedat concursul (au participat reprezentanți a 11 țări), cinstea de a reprezenta România, ca relator oficial, revenind dirijorului corului constănțean, Boris Cobaslian.

Asadar, la prestigioasa manifestare culturală de talie europeană de la Gorizia, membrii Corului sindicatelor din Constanța s-au dovedit a fi, prin talentul și nivelul pregătirii lor, mesagerii demni și apreciați ai mișcării artistice românești.

Costin CONSTANDACHE

Articolul publicat în „Dobrogea nouă”, 1974

Dirijorul a fost chemat de către oficialități și în loc de felicitări, a primit numai muștrări deosebit de aspre pentru neputința de a reveni acasă cu formația întreagă și bineînțeles avea să dea numeroase „extemporale” la Securitate, pentru a descrie modul în care Șarapciu a reușit să se desprindă de grup pentru a cere azil politic.

Cu tristețea în suflet, legată de răceala cu care a fost tratat în urma unui succes atât de răsunător, corul „Vox Maris” și-a continuat activitatea concertistică.

La o lună de zile de la reîntoarcerea de la Gorizia, corul a fost programat să dea un concert la Teatrul din Constanța. În timpul concertului, coriștii dădeau semne de agitație, acest aspect contrariindu-l pe dirijor, care era pretențios cu atitudinea artistului în timpul cântatului. Dar acest mister a fost dezlegat imediat după ieșirea din scenă, când coriștii l-au anunțat că se află în sală, la balcon ca spectator, Șarapciu, care se întorsese chiar în acea zi de la Viena, motivând că nu a rezistat să mai stea în lagărul azilanților.

În decembrie 1974, corul „Vox Maris” a fost invitat la Reșița, pentru a participa la cea de-a doua ediție a Festivalului coral interjudețean „Cetatea de foc”. Timp de două zile: 21 și 22 decembrie, Reșița a devenit un adevărat centru cultural în care s-au întâlnit prin cânt, paisprezece coruri din toate colțurile țării: din Brașov- Corul C.F.R. dirijat de Andrei Volintiru, Grupul coral feminin din Oțelu Roșu dirijat de Dumitru Jompan, din Marga, corul dirijat de Dumitru Jompan, din Băile Herculane, grupul coral feminin dirijat de Doru Morariu, corul „Armonia” din Brăila dirijat de cei trei dirijori: Lucian Șoancă, Andrei Hainel și Petrică Petrișor Beșchea, din Reșița, corul dirijat de Adrian Micșa și Gheorghe Gheorghe, corul „Freamătul” din Călărași dirijat de Nicolae Vicleanu.

La Reșița, „Vox Maris” s-a bucurat de un succes deosebit, evoluând cu un repertoriu apreciat de public: „Lino, Leano și De doi” de Nicolae Ursu, „La mijloc de codru des” de Gheorghe Dima, „Si ch’io vorrei morire” de Claudio Monteverdi, „Suită din Țara Oașului” de Darius Pop, „Chindia” de Alexandru Pașcanu, „Vânt de dor” de Boris Cobasnian.

La invitația organizatorilor, în septembrie 1975, Boris Cobasnian a participat ca relator oficial la cel de-al VI-lea Congres European de Cânt Coral de la Gorizia, care avea ca temă „Arta compozitorului Giovanni Pierluigi da Palestrina”.

Boris Cobasnian, relator oficial la cel de-al VI-lea Congres European de Cânt Coral de la Gorizia, 1975

Boris Cobasnian, într-o pauză, la Congresul European de Cânt Coral, Palatul Attems, Gorizia, 1975.

Dirijorul român avea să impresioneze asistența cu o comunicare ce i-a permis etalarea unor cunoștințe și a unor concepții originale rezultate din practica sa dirijorală, legate de „Aspecte ale vocalității palestriniene”, argumentarea având la bază studii comparate ale interpretării madrigalului „Alla riva del Tebro” de Giovanni Pierluigi da Palestrina.

A urmat apoi participarea sa ca membru într-unul din cele două jurii ale Concursului Internațional de Cânt coral „C.A.Seghizzi” (care funcționau alternativ), alături de Cecilia Seghizzi și Piero Pezze (Italia), Egon Kunej (Iugoslavia), Tibor Szabo (Ungaria), Pio Capponi, Vito Levi și Roberto Goitre (Italia), Jerzy Kolackwsky (Polonia), Friedrich Lessky (Austria).

ENTE PROMOTORE ED ORGANIZZATORE

CORALE GORIZIANA «CESARE AUGUSTO SEGHIZZI»

DIREZIONE ARTISTICA

M.o CECILIA SEGHIZZI - M.o PIO CAPPONI - M.o GIUSEPPE RADOLE
M.o ITALO MONTIGLIO

GIURIA N. 1

Presidente	M.o CECILIA SEGHIZZI	Gorizia (Italia)
Membro	M.o PIERO PEZZÈ	Udine (Italia)
»	M.o BORIS COBASNIAN	Costanza (Romania)
»	M.o EGON KUNEJ	Celje (Jugoslavia)
»	M.o TIBOR SZABÒ	Budapest (Ungheria)

GIURIA N. 2

Presidente	M.o PIO CAPPONI	Padova (Italia)
Membro	M.o VITO LEVI	Trieste (Italia)
»	M.o ROBERTO GOITRE	Torino (Italia)
»	M.o JERZY KOLACZKOWSKY	Varsavia (Polonia)
»	M.o FRIEDRICH LESSKY	Vienna (Austria)

Presentatore: UBALDO AGATI

UFFICIO INFORMAZIONI - OSPITALITÀ E SEGRETERIA ORGANIZZATIVA:

Sede sociale della Corale Goriziana «C. A. Seghizzi» - 34170 Gorizia - Piazza della Vittoria 44 - Tel. 2288

Boris Cobasnian, membru în juriul concursului „C.A.Seghizzi”, Gorizia,
1975.

În septembrie 1976, Boris Cobasnian a răspuns di nou invitațiilor la Congresul de Muzică Corală și la Concursul „C. A. Seghizzi” de la Gorizia. La ediția a VII-a a Congresului European de Cânt Coral de la Gorizia, a prezentat o comunicare extrem de interesantă și utilă pentru popularizarea muzicii corale românești de inspirație folclorică. După ce a argumentat că muzica corală românească este în cea mai mare parte inspirată din folclor, a analizat două lucrări reprezentative în acest sens: „Bocete străbune” de Alexandru Pașcanu și „Ofrandă copiilor lumii” de Sabin Păutza. Exemplificarea „audio” a acestora a sporit considerabil interesul pentru relatare și implicit pentru muzica corală românească.

Boris Cobasnian, relator oficial la cel de-al VII-lea Congres European de Cânt Coral de la Gorizia, 1976

ENTE PROMOTORE ED ORGANIZZATORE

CORALE GORIZIANA «CESARE AUGUSTO SEGHIZZI»

DIREZIONE ARTISTICA

M.o CECILIA SEGHIZZI - M.o PIO CAPPONI - M.o GIUSEPPE RAOLE

M.o ITALO MONTIGLIO

GIURIA N. 1

Presidente	M.o CECILIA SEGHIZZI	Gorizia (Italia)
Membro	M.o PIERO PEZZÈ	Udine (Italia)
»	M.o BORIS COBASNIAN	Costanza (Romania)
»	M.o EGON KUNEJ	Celje (Jugoslavia)
»	M.o TIBOR SZABÒ	Budapest (Ungheria)

GIURIA N. 2

Presidente	M.o VITO LEVI	Trieste (Italia)
Membro	M.o ROBERTO GOITRE	Torino (Italia)
»	M.o FOSCO CORTI	Arezzo (Italia)
»	M.o JERZY KOLACZKOWSKY	Varsavia (Polonia)
»	M.o FRIEDRICH LESSKY	Vienna (Austria)

Presentatore: UBALDO AGATI

Addetto Stampa: FULVIO CABRINI

UFFICIO INFORMAZIONI - OSPITALITÀ E SEGRETERIA ORGANIZZATIVA:

Sede sociale della Corale Goriziana «C. A. Seghizzi» - 34170 Gorizia - Piazza della Vittoria 44 - Tel. 2288

Boris Cobasnian, membru în juriul concursului „C.A.Seghizzi”, Gorizia, 1976.

Ca membru în juriul Concursului „C.A.Seghizzi”, ediția a XV-a, a avut ca parteneri aceleași personalități ale muzicii corale europene, ca și în ediția precedentă (1975).

În noiembrie 1976 „Vox Maris” a fost invitat la Baia Mare pentru a participa la o prestigioasă manifestare cu numele de „Toamna băimăreană”. Drumul foarte lung a fost parcurs cu autocarul, traseul fiind o încântare datorată peisajelor pastelate de culorile toamnei.

La Baia Mare au avut bucuria reîntâlnirii cu corul bărbătesc „C.A.Seghizzi” din Gorizia-Italia, care a prezentat în concert și o prelucrare folclorică românească: „Sârba” de Constantin Brăiloiu învățată cu Boris Cobasnian care fusese nu cu mult timp în urmă la Gorizia, repetând intens cu ei, în pauzele pe care le avea fie ca membru în juriu sau ca relator la Congres.

Despre succesul corului „Vox Maris”, relatează primarul municipiului Baia Mare, Traian Darolți, în scrisoarea de mulțumire trimisă imediat după festival: „În numele municipalității orașului Baia Mare, vă adresăm mulțumirile și felicitările noastre atât pentru participarea, cât și pentru evoluția artistică de o deosebită valoare din cadrul manifestărilor cultural-artistice „Toamna baimăreană”, ediția 1976. În speranța că viitorul ne va oferi prilejuri de adevărată încântare spirituală, cum a fost și cel la care formația Dumneavoastră și-a adus pe deplin contribuția, vă transmitem asigurarea stimei și considerației noastre.”

În ciuda faptului că în perioada de doi ani, scursă din toamna anului 1974 și până în toamna anului 1976, corul s-a menținut pe o linie de plutire, Boris Cobaslian a simțit că în relația sa cu ansamblul au apărut noi aspecte.

Membrii corului, după succesul repurtat în Italia, nu mai erau dispuși să depună aceleași eforturi, formația înregistrând o stagnare în însușirea repertoriului și chiar în menținerea tehnicii vocale. Noile elemente căutate cu asiduitate de către dirijor, nu se puteau adapta din cauza discrepantei evidente care conducea la o lipsă totală de coeziune necesară activității unei formații corale.

Înființarea unei formații de tineret care să activeze în paralel și să constituie o pepinieră pentru „Vox Maris”, credea Boris Cobaslian că este unica soluție. Astfel, în septembrie 1976, a pornit la constituirea unei noi formații, selecționând elevi din clasa a VIII-a de la Școlile generale și din clasa a IX-a de liceu.

A depus o muncă imensă, mergând din școală în școală pentru a asculta absolut toți elevii vârstelor respective. Repetițiile noului cor de tineret aveau să înceapă la Liceul „Eminescu”, unde se umplea amfiteatrul de adolescenți care veneau mai mult din curiozitate decât din pasiune pentru muzică. Dirijorul și corepetitorul lucrau duminica, pe partide câte opt ore fără întrerupere. Treptat, din numărul mare de selecționați au început să se reliefeze acei tineri dotați și pasionați, care aveau să consimtă la o muncă susținută.

Deoarece această inițiativă nu avea o apartenență, sala de repetiții devenind indisponibilă, Boris Cobaslian a fost nevoit să accepte propunerea directorului Școlii Populare de Artă, H. Sadi, de a înființa o clasă de cor în cadrul acestei instituții. În felul acesta s-a pus bazele noului cor „Vox Maris – studio”.

În paralel cu această acțiune, în toamna anului 1977, corul „Vox Maris” și-a continuat activitatea, susținând un concert la manifestările organizate în cadrul Serbărilor „Ponticii”, de la Constanța.

În legătură cu participarea corului *Vox Maris* la Serbările „Pontica”, George Chirilă avea să prezinte prestația artistică a formației, în articolul intitulat „Vox Maris”, apărut în „Contemporanul”, București, nr. 52, 1977: „Atrași de flacăra aceleiași pasiuni, ca niște albatroși alunecând pe o rază, la *Vox Maris* au aderat de la început, acum zece ani, oameni de cele mai diverse profesii, toți rămânând în timp consecvenți unui ideal estetic pe care-l slujesc cu talent și devoțiune. Eram câțiva pe atunci, în 1967, ne spune profesorul

Gheorghe Godi, dar destul de repede cercul nostru s-a lărgit sub îndrumarea unui inimos și competent dirijor: Boris Cobaslian. A fost un deceniu plin plin, pentru corala constănțeană, ale cărei concerte-spectacole bucură de fiecare dată inima, incită la meditație, delimitând un univers specific de cugetare și viziune artistică. *Vox Maris*, subliniază harnicul și entuziastul dirijor, *s-a sprijinit și se sprijină pe trăsăturile îndelung, pe o pregătire detaliată a fiecărui concert, pe găsirea aceluia ton distinct care să corespundă întru totul vocației ansamblului*. La acestea se adaugă în primul rând repertoriul de calitate în care creația românească are un loc de prim rang.

Compozițiile lui Gheorghe Dima „Ce te legeni codrule” și „La mijloc de codru des” pe versurile eminesciene, cele ale lui Alexandru Pașcanu „Imn neamului”, „Chindia”, precum și „Țara lui Făt Frumos” de Tiberiu Olah, constituie elementele de rezistență ale repertoriului coralei „Vox Maris”. La aceasta se alătură, aducând prospețime și vigoare, „Suita folclorică din Țara Oașului” de Dariu Pop.

Prezența ansamblului coral din Constanța la Festivalul „Ion Vidu”, la „Zilele muzicii românești” pe litoral, la Serbările „Pontica”, la numeroase concerte, recitaluri și concursuri naționale și internaționale confirmă de fiecare dată seriozitatea în interpretare, profunzimea și respectul față de creațiile incluse în repertoriu.

Numeroasele premii naționale obținute în acest deceniu de muncă și de creație, atestă că *Vox Maris*, prin strădanie și căutări proprii, promovând o muzică legată de pământul natal, de tradiția istorică și folclorică românească, și-a dobândit într-adevăr timbrul autentic și inconfundabil. Să mai notăm numele unora dintre membrii ansamblului *Vox Maris*: Ilie Belcin, muncitor în Port-un artist în meseria lui, cum îl caracterizază dirijorul, Romeo Mocanu-medic veterinar, Petrică Minea, muncitor în cooperatie, Mariana Popescu și Suzana Gheorghiu-profesoare, sunt câțiva dintre inimoșii susținători ai coralei. Premiul important obținut de *Vox Maris* în cadrul ediției I a Festivalului Național Coral, obligă în continuare la abordarea altor lucrări de prestigiu în concerte vii.”

În aceeași perioadă a anului 1977, dirijorul a considerat că este momentul să iasă în public și cu noua formație de tineret *Vox Maris-studio*, primele concerte având loc în județ, la Căminul cultural din Băneasa (în 26 octombrie) și la Căminul cultural Kogălniceanu (în data de 5 noiembrie). Concertul de la Băneasa a fost organizat în cadrul Festivalului Pontica, pentru întâmpinarea delegației Uniunii Compozitorilor, condusă de Ion Dumitrescu, care sosea de la București (prin Călărași). Acesta poate fi considerat „botezul” oficial al noii formații ce avea să fie cunoscută cu numele de „Vox Maris-studio”.

Au urmat apoi concerte la Constanța, la Casa Armatei (pe 13 noiembrie) și concertul de la Teatrul de Păpuși (la data de 30 martie 1978), acesta fiind de fapt un concert-vizionare înaintea unui turneu organizat în nordul Moldovei. Urmând vacanța de primăvară, s-a alcătuit un traseu artistic de două săptămâni, deosebit de interesant, în care tinerii aveau să aibă o experiență artistică unică,

programul de repetiții și concerte fiind alternat cu excursii de neuitat în diverse puncte turistice ale Moldovei.

Mai întâi s-au îndreptat cu autocarul spre Botoșani, unde aveau să aibă un concert, la invitația Corului Liceului Pedagogic dirijat de profesorul Gheorghe Cojocaru, care figura deja printre formațiile de tineret de prestigiu național. Au fost primiți cu o deosebită căldură de către coriștii botoșăneni, fiind cazați la internatul Liceului Pedagogic.

Concertul a avut loc la Teatrul „Mihai Eminescu” în ziua de 3 aprilie 1978, sala de spectacole părănd neîncăpătoare pentru publicul numeros venit să asculte formația constănțeană, care a prezentat un program vast și variat, de la muzica Renașterii până la muzica contemporană, pianist acompaniator fiind Mariana Popescu, soliști-Alinta Georgescu și Costel Stamate.

La Botoșani, Boris Cobasnian avea să trăiască și emoția reîntâlnirii cu vechiul său coleg de Școală Normală, cu care a împărțit necazurile refugierii din Basarabia, renumitul profesor de matematică Gheorghe Motelică. Reîntâlnirea celor doi prieteni după aproape treizeci de ani, a constituit un moment deosebit de tulburător pentru toți cei care au asistat la acest impresionant moment.

A urmat o deplasare la Dorohoi, unde au susținut în 5 aprilie, un recital la Fabrica de sticlă, după concert fiecare corist primind daruri din partea gazdelor, încât la plecarea din Dorohoi, autocarul răsuna de zornăitul plăcut al vazelor și paharelor. După concert, „Vox Maris-studio” s-a îndreptat spre Suceava, care avea să devină orașul-gazdă, corul urmând să se deplaseze pentru a susține concerte în mai multe localități, după care seara, se întorceau din nou la internatul unui liceu industrial. În Suceava, corul a susținut un concert pe data de 7 aprilie, la Institutul Pedagogic. La Putna, în sala Căminului Cultural, în 9 aprilie, au fost aplaudați de către sătenii care în semn de prețuire au oferit coriștilor ouă încondeiate cu mare artă.

În paralel cu deplasările, zilnic se făceau repetiții fie la o sală de conferințe de la Primărie din Suceava, fie pe holul internatului, corul pregătindu-se să participe la Festivalul „D.G.Kiriac” de la Pitești. Programul corului a fost completat și cu excursiile de neuitat, la Stupca, la Rădăuți, la mănăstirile din Nordul Moldovei și la mănăstirile din zona Neamțului. Directorul H.Sadi s-a arătat intrigat când a văzut câte bilete de intrare în mănăstiri s-au adunat spre a fi decontate, atrăgându-i atenția dirijorului că se fac prea multe vizite în asemenea lăcașuri, la care i s-a răspuns cu umor: „Lăsați, tovarășe Sadi, vă promit că n-o să se mai întâmple, pentru că noi le-am vizitat pe toate.”

Au urmat apoi, concertele de la Fălticeni (10 aprilie) și la Școala Populară de Artă din Piatra-Neamț (11 aprilie).

Ultimul concert a avut loc la Clubul Stațiunii din Vatra Dornei, în 12 aprilie, constituind totodată și o plăcută reîntâlnire cu Corul Liceului Pedagogic din Botoșani

Dar a sosit și momentul plecării, autocarul îndreptându-se spre Pitești, unde avea loc cea de-a V-a ediție a Festivalul coral „D.G.Kiriac”, între 13-16 aprilie 1978. La această competiție participau douăzeci de coruri venite din toate

colțurile țării: coruri de copii din Pitești, Botoșani Constanța, Corul mixt al Institutului de învățământ superior din Sibiu- dirijor Doru Constantiniu, Corul Universității „Alexandru Ioan Cuza”-dirijori Adrian Ardeleanu și Mihai Vâlcu, Corul Casei de Cultură din Râșnov dirijat de Gernot Wagner, corul „George Enescu” din Dorohoi-dirijor Vasile Nistor, Asociația corală „Cântarea brăneșteană”-dirijor Dumitru Bendic, corul bărbătesc din Finteușul Mare- dirijor Valentin Băințan, Corul bărbătesc „Armonia” din Brăila-dirijori:Petre Beșchea și Lucian Șoancă, Corul bărbătesc „Iacob Mureșianu” din Cluj- dirijor Marius Cuteanu.

„Vox Maris-studio” a prezentat în Festival un repertoriu variat, cuprinzând lucrări din perioade diferite ale muzicii românești și universale: „Fire, fire” de Thomas Morley, Cor final din „Oda Păcii” de G.F.Händel, „Am umblat pădurile” de D.G.Kiriac, „Lino, Leano și De doi” de Nicolae Ursu, „La mijloc de codru des” de Gheorghe Dima, „Chindia” de Alexandru Pașcanu, „Vânt de dor” de Boris Cobasnian, „Cântec din folclorul negru” de Wm. Henry Smith, „Țara lui Făt Frumos” de Tiberiu Olah.

Deși corul se afla la prima sa competiție, prestația sa a stârnit interesul audienței, fiind deosebit de apreciat de juriul care i-a acordat trofeul Concursului.

La reîntoarcerea la Constanța, a urmat o perioadă artistică foarte intensă, cu numeroase concerte: la Teatrul Fantasio (în 21 aprilie, 7 mai, 15 mai), la emisiunea-concurs transmisă în direct la televiziune „Antena vă aparține”, la Tulcea (Casa Tineretului în 4 iunie), la Constanța într-un spectacol organizat la aniversarea a 130 de ani de la Revoluția din 1948.

Corul avea să se deplaseze la București, fiind programat la data de 18 iulie 1978, pentru imprimări speciale la Radiodifuziunea Română, având de înregistrat un număr mare de lucrări. Dar procesul de imprimare avea să dureze în jur de opt ore, deoarece corul nefiind obișnuit să interpreteze „la rece”, doar în fața microfoanelor, a fost complexat, încât au fost necesare reluările unor lucrări.

În seara zilei de 18 iulie, *Vox Maris-Studio* avea să susțină un concert la Sala Mică a Palatului, având o prestație cu totul deosebită, rod și al repetiției îndelungate la care au fost supuși în Radio. Repertoriul cuprindea lucrări de: Constantin Arvinte, I.S.Bach, Boris Cobasnian, Gheorghe Dima, Sabin Drăgoi, Ion Dumitrescu, G.F. Händel, D.G. Kiriac, Th. Morley, Tiberiu Olah, Darius Pop, Alexandru Pașcanu, Wm. H. Smith, Nicolae Ursu, soliști fiind Alinta Georgescu, Cristina Ștreangă, Costel Stamate, la pian Mariana Popescu. O surpriză deosebit de plăcută a fost prezența în sala de concert a membrilor corului Liceului „Mihai Viteazul” din București, împreună cu dirijoarea Valeria Nica.

STAGIUNEA PERMANENTĂ
MARȚI, 18 IULIE 1978, ora 19
Sala mică a Palatului
CONCERT CORAL

susținut de corul

"VOX MARIS" - STUDIO

al Școlii Populare de Artă Constanța

Dirijor: **BORIS COBASNIAN**

la pian: **MARIANA POPESCU**

Soliști: **Alinta Georgescu, Cristina Streangă,**
Costel Stamate

În program lucrări de: C. Arvinte, I.S. Bach, B. Cobasnian,
Gh. Dima, S. Drăgoi, I. Dumitrescu, G. F. Haendel,
D. G. Chiriac, Th. Morley, Tiberiu Olah, Darius Pop, Alex.
Pașcanu, Wm. H. Smith, N. Ursu

Afișul concertului suținut la București, la Sala Mică a Palatului, 18 iulie 1978

În aceeași vară, la Constanța, corul a desfășurat fără întrerupere o activitate concertistică de excepție, realizând o serie de întâlniri la Cazinoul din Constanța, împreună cu formații corale americane din Santa Barbara-California (în 9 iulie) și Trumbull-Conecticut (în 16 iulie), sub genericul „Ambasadorii Prieteniei”. În aceeași perioadă la Constanța a fost organizată la Gala Antenelor, emisiune-concurs televizată în direct, care a avut loc la Teatrul de vară Mamaia (la 20 iulie). Au continuat apoi seria concertelor de la Cazinou, împreună cu ansamblul american din San Antonio și Houston -Texas (pe 23 iulie), și cu cel din Detroit-Michigan (în 14 august).

Aceste manifestări având loc chiar în perioada examenelor de treapta a II-a la liceu, coriștii făceau eforturi deosebite ca în paralel cu examenele să susțină și concertele.

Întreaga activitate a corului din perioada anului 1978, a fost consemnată în interviul luat de către ziaristul Arcadie Strahilevici, în ziarul „Litoral”, din 22 septembrie 1978, articolul fiind intitulat: „3 minute cu... Boris Cobasnian-Vox Maris-Studio: tinerețea, talentul și entuziasmul pe drumul consacrării”. Referindu-se la numeroasele succese ale corului obținute în mai puțin de un an, dirijorul își împărtășea concepția în legătură cu rolul muzicii corale în educația tinerilor: „Sunt adeptul ideii că muzica nu se face doar cu glasul. În consecință, selecția pentru corul nostru are în vedere nu numai aptitudinile muzicale, cât și, în egală măsură, nivelul general de pregătire al tinerilor susceptibili de a deveni componenți al lui *Vox Maris-Studio*. Ca să fiu mai explicit: în cor au acces doar elevii cu bune rezultate la învățătură, serioși, disciplinați. Și încă o remarcă: am reușit ca până și elevii mai puțin străluciți să ajungă grație climatului de muncă pe care îl cultivăm, în rândul frunțașilor. Întrebat de către reporter „care ar fi principala menire a corului, dirijorul a răspuns: „Să trezească în rândul membrilor săi, dar și al tinerilor în general, interesul, dragostea pentru muzica de acest gen.

Nu mai este un secret că în mișcarea corală se manifestă o evidentă îmbătrânire, ori una din preocupările noastre este de a conferi, cu toate puterile de care dispunem, prospețime acestui gen muzical. Mărturisesc, cu dreptul pe care mi-l dă experiența, că este o plăcere, o mare satisfacție să lucrezi cu tineretul.

Vrem să realizăm o stagiune permanentă, astfel, încât, în primul rând, nici unui tânăr de vârstă școlară să nu-i fie străină activitatea noastră și prin aceasta, muzica corală. Nutrim convingerea că, odată cu fiecare concert, contribuim la apropierea altor și altor tineri de muzică. Este o sarcină pe care ne-o asumăm cu toată responsabilitatea, încrezători în rostul muncii, la care membrii corului *Vox Maris-Studio* s-au angajat firește, cu talent și entuziasm.”

3 minute cu... Boris COBASNIAN „VOX MARIS STUDIO“ : tinerețea, talentul și entuziasmul pe drumul consacrării

— Nu întâmplător, stimate Boris Cobasnian, am ales acest moment pentru interviul de față, în care vă propunem să vorbim despre corul pe care l-ați înființat și îl conduceți — „Vox Maris studio“; ne aflăm la începutul unui nou an școlar și, cum toți componenții formației sînt elevi, ni se pare firesc să încercăm a releva preocupările actuale și de perspectivă ale acestora...

— Mă gîndesc însă că, mai întâi, n-ar fi inoportun să reamintim cititorilor nu prea îndepărtatului debut al corului nostru de tineret, în același timp clasă de artă corală a Școlii populare de artă din Constanța. Voi spune deci că acesta a apărut pentru prima dată în public cu aproape un an în urmă, mai exact la 26 octombrie 1977, într-un concert prezentat la Băneasa, în cadrul ediției trecute a „Ponticiei“. Porneam atunci la drum cu o formație foarte tină, avînd în repertoriu doar cinci piese, pentru ca numai în ultimele cinci luni să ajungem a da 27 de concerte, în care prezentăm 24 de piese, lucrări dintre cele mai diverse și dificile, de la preclasici Th. Morley, Passereau și Claudio Monteverdi la Händel și Bach, de la înalțimea muzicii românești Ciprian Porumbescu și Gheorghe Dima la contemporanii noștri Ion Dumitrescu, Alexandru Pașcanu și Tiberiu Olah.

— Care au fost momentele de vîrf ale acestei perioade?

— Un turneu de două săptămîni în Nordul Moldovei, participarea la Festivalul „D.G. Kiriac“ — 1978, la care corul a obținut titlul de laureat, concertul din 18 iulie de la sala mică a Palatului din București, imprimat de RTV, înregistrare trimisă în Republica Democrată Germană spre a reprezenta arta corală românească într-un important concurs internațional, spectacolele din această vară în compania unor formații americane aflate la noi în cadrul programului „Ambasadorii

prieteniei“.

— Despre „Vox Maris studio“ s-a vorbit și se vorbește mult, relevîndu-l-se, deși corul nu a împlinit încă, așa cum spuneam, un an de activitate, relevîndu-l-se, deci, incontestabile calități. Cum se explică această rapidă afirmare?

— Sînt adeptul ideii că muzica nu se face doar cu glasul. În consecință, selecția pentru corul nostru are în vedere nu numai aptitudinile muzicale, cît și, în egală măsură, nivelul general de pregătire al tinerilor susceptibili a deveni componenți ai lui „Vox Maris studio“. Ca să fiu mai explicit: în cor au acces doar elevii cu bune rezultate la învățătură, serioși, disciplinați. Și încă o remarcă: am reușit ca pînă și elevii mai puțin străluciți să ajungă, grație climatului de muncă pe care îl cultivăm, în rîndul fruntașilor. Este lucrul pentru care milităm neobosit, cu consecvență, nepermițîndu-ne nici un rabat.

— Care apreciați a fi principală menire a corului?

— Să trezească în rîndul membrilor săi, dar și al tinerilor în general, interesul, dragostea pentru muzica de acest gen. Nu mai este un secret că în mișcarea corală se manifestă o evidentă „imbătrînire“, or una din preocupările noastre este de a conferi, cu puterile de care dispunem, perspective acestui

vechi gen muzical. Vă mărturisesc, cu dreptul pe care n'îl dă experiența, că este o plăcere, o mare satisfacție să lucrați cu tineretul.

— Care vă sînt colaboratorii cei mai apropiați?

— Profesoara Mariana Popescu, pianista corului, solistii Alina Georgescu, Cristina Șteangă, Costel Stimate și Liliana Ionescu. Nu exagerez însă spunînd că toți coriștii mi sînt la fel de dragi și de apropiați.

— Ce proiecte aveți în legătură cu „Vox Maris studio“?

— Vrem să realizăm o stațiune permanentă în acest an școlar, astfel încît, în primul rînd, nici unui tînr de vîrstă școlară să nu-i fie străină activitatea noastră și, prin aceasta, muzica de cor. Nuțîm convingerea că, odată cu fiecare concert, contribuim la apropierea altor și altor tineri de muzică. Este o sarcină pe care ne-o asumăm cu toată responsabilitatea, încrezătorii în rostul muncii la care membrii corului „Vox Maris studio“ s-au angajat tineresc, cu talent și entuziasm.

Arcadie STRAHILEVICI

Articolul publicat în „Litoral“, 22 septembrie 1978

În vara anului 1978, corul a primit o invitație pentru un turneu de concerte în orașul Sulmona-Italia (locul natal al marelui poet latin Ovidius Publius Naso), înfrățit cu orașul Constanța. În vederea acestui turneu organizat cu ocazia împlinirii a zece ani de la înfrățirea orașelor Sulmona-Constanța, corul și-a intensificat repetițiile, susținând în același timp numeroase concerte pe litoralul Mării Negre: Mamaia-la Clubul Mediteranean, Eforie Nord-la hotel Europa, Neptun-la hotelul Belvedere. Formația, pe care aveam mai târziu s-o numim „generația de aur”, cuprindea un număr de patruzeci de coriști care vibrau la unison în realizarea unor concerte memorabile: Marcela Alexe, Elșan Ali, Maricica Bită, Miltiade Caramalău, Mihai Carpo, Adrian Ciobanu, Liliana Crează, Marian Enache, Mihaela Frățilă, Nicolae Gache, Iulian Cristian, Daniela Dumitrescu, Monica Dumitru, Alinta Gerorgescu, Carmen Gerogescu, Monica Ghigea, Vladimir Gică, Mirela Gâlcă, Marina Grad, Luigi Ionescu, Aurelia Ioniță, Iolanda Iordan, Marius Gheorghe, Adrian Ion, Liliana Ionescu, Florica Jaca, Aurora Melinte, Pia Mocanu, Sorin Munteanu, Denisa Păvăloiu, Andrei Petrea, Adina Stanciu, Alina Șerbănescu, Cristina Ștreangă, Liviu Pufulescu, Iulian Rucăreanu, Costel Stamate, Virgil Târzianu, Nicoleta Țâmpău, Iuliana Vasile.

Înainte de plecarea în turneul din Italia, a fost editat un caiet-program al corului „Vox Maris-studio”, în care era făcută o scurtă prezentare pentru fiecărui membru.

BORIS COBASNIAN

MARCELA ALEXE

elevă în clasa a XI-a,
liceul nr. 1 de matema-
tică-fizică Ovidius. A
absolvit școala genera-
lă nr. 17; profesor de
muzică — Răsoi Marta.

ELSAN ALI

elev în clasa a X-a li-
ceul industrial „Nav-
rom”. A absolvit școala
generală nr. 2, profesor
de muzică — Elena Iô-
nescu.

Prof. MARIANA POPESCU

MARICICA BITĂ

elevă în clasa a XIII-a B la liceul pedagogic, a absolvit școala generală — Năvodari; profesor de muzică — Ion Antipov.

MILTIADE

CARAMALAU

elev în clasa a XI-a la liceul industrial — mecanic Eforie Sud, a absolvit școala generală nr. 12; profesor de muzică — Parasca Ștefania.

MIHAI CARPO

elev în clasa a IX-a la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 18; profesor de muzică — Mariana Popescu.

ADRIAN CIOBANU

elev în clasa a XI-a B la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 11; profesor de muzică — Ana Bîscă

LILIANA CREAZA

elevă în clasa a IX-a D la liceul Mihail Eminescu a absolvit școala generală nr. 19; profesor de muzică — Mariana Popescu.

MARIAN ENACHE

elev în anul V-D la liceul industrial nr. 1 a absolvit școala generală nr. 27; profesor de muzică — Ileana Radu.

MIHAELA FRĂȚILĂ

elevă în clasa a IX-a B la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

NICOLAE GACHE

elev în clasa a XI-a D la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

IULIAN CRISTIAN

elev în clasa a IX-a B la liceul industrial nr. 5 a absolvit școala generală nr. 35; profesor de muzică — Teodorescu Gheorghe.

DANIELA DUMITRESCU

elevă în clasa a X-a C la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 6, profesor de muzică — Ana Ichim

MONICA DUMITRU

elevă în clasa a IX-a B la liceul nr. 1 — matematică-fizică, a absolvit 8 clase la liceul nr. 1; profesor de muzică — Buzea Melania.

ALINTA GEORGESCU

elevă în clasa a X-a A la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

CARMEN GEORGESCU

elevă în clasa a X-a A la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

MONICA GHIGEA

elevă în clasa a X-a C la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 7; profesor de muzică — Georgeta Tapangea.

VLADIMIR GICĂ

elev în clasa a XI-a la liceul industrial nr. 6, a absolvit școala generală nr. 30; profesor de muzică — Szabo Ana Maria.

MIRELA GILCĂ

elevă în clasa a IX-a D la liceul de fizică-matematică nr. 1, a absolvit școala generală nr. 32; profesor de muzică — Iulia Lungu.

MARINA GRAD

elevă în clasa a X-a F la liceul nr. 1 Ovidius, a absolvit școala generală la liceul Ovidius; profesor de muzică — Ene Tudor.

LUIGI IONESCU

elev în clasa a XI-a B la liceul nr. 1 Ovidius, a absolvit școala generală nr. 16; profesor de muzică — Simpetreanu Livia.

AURELIA IONIȚA

elevă în clasa a X-a C la liceul industrial nr. 5, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

IOLANDA IORDAN

elevă în clasa a X-a A la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 6; profesor de muzică — Ichim Ana

MARIUS GRIGORE

elev în clasa a IX-a B la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 25; profesor de muzică — Moraru Ion.

ADRIAN ION

elev în clasa a IX-a C la liceul nr. 1 de fizică-matematică, a absolvit școala generală nr. 25; profesor de muzică — Moraru Ion.

LILIANA IONESCU

elev în anul IV-C seral la liceul Mihail Eminescu, a absolvit școala generală nr. 12; profesor de muzică — Parasca Ștefania.

FLORICA JACA

elevă în clasa a X-a filiala liceului Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 27; profesor de muzică — Ileana Radu.

AURORA MELINTE

elevă în clasa a X-a A la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 25; profesor de muzică — Ion Moraru.

PIA MOCANU

elevă în clasa a XI-a B la liceul industrial nr. 3, a absolvit școala generală nr. 8; profesor de muzică — Hașiu Angela.

SORIN MUNTEANU

elev în clasa a IX-a A la liceul matematică-fizică, a absolvit școala generală nr. 8; profesor de muzică — Hagiu Angela.

DENISA PAVALOIU

elevă în clasa a IX-a A la liceul Mihail Eminescu, a absolvit școala generală de muzică;

ANDREI PETREA

elev în clasa a X-a H la liceul industrial „Navrôm”, a absolvit școala generală nr. 19; profesor de muzică — Radu Ileana.

ADINA STANCIU

elevă în clasa a X-a E la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 23; profesor de muzică — Ion Moraru.

ALINA ȘERBANESCU

elevă în clasa a X-a B la liceul industrial nr. 5, a absolvit școala generală nr. 5; profesor de muzică — Zugravu Dumitru.

CRISTINA ȘTREANGA

elevă în clasa a IX-a la liceul pedagogic, a absolvit școala generală de muzică;

LIVIU PUFULESCU

elev în clasa a XI-a C la liceul Mircea cel Bătrîn, a absolvit școala generală nr. 29; profesor de muzică — Crișan M.

IULIAN RUCĂREANU

elev în clasa a XI-a C la liceul industrial nr. 5, a absolvit școala generală nr. 29; profesor de muzică — Crișan M.

COSTEL STAMATE

elev în clasa a XI-a A la liceul nr. 1 matematică-fizică, a absolvit școala generală nr. 29; profesor de muzică — Mihailidis Florică.

VIRGIL TÎRZIANU

elev în clasa a IX-a B la liceul de matematică-fizică nr. 1, a absolvit școala generală nr. 8; profesor de muzică — Angela Hagiu.

NICOLETA ȚÎMPAU

elevă în clasa a IX-a A la liceul industrial nr. 6, a absolvit școala generală nr. 18; profesor de muzică — Mariana Popescu.

IULIANA VASILE

elevă în clasa a IX-a C la liceul Mihail Eminescu, a absolvit școala generală nr. 23; profesor de muzică — Ion Pascali.

După o pregătire atât de intensă, a sosit și momentul plecării, astfel că la data de 9 octombrie, corul s-a îndreptat cu autocarul spre Sulmona. Drumul nu a fost lipsit de peripeții. Era programat un popas în Ungaria, fiind reținute din timp locuri la hotel la Nagyconitza, dar au avut neplăcuta surpriză ca ajunși la destinație, să li se spună că sunt în imposibilitatea de a găzdui corul, deoarece nu au fost anunțați, recomandându-le o altă localitate care se afla la 200 de km. Atunci, au luat hotărârea să renunțe la cazare, hotărând să călătorească toată noaptea spre Italia, ajungând în dimineața zilei de 11 octombrie, la Trieste. Au fost nevoiți să aștepte până după-amiaza, când trebuiau să se întâlnească conform înțelegerii cu reprezentanți din Sulmona, care trebuiau să-i însoțească până la destinație.

Orele de așteptare au trecut destul de repede și de plăcut, tinerii artiști având astfel ocazia să cunoască frumosul oraș din nordul Italiei. Dirijorul a avut timp să viziteze o veche admiratoare, dirijoarea Gigliola Perissutti, care a fost deosebit de impresionată de întâlnirea neașteptată, oferindu-se să fie ghidul tinerilor coriști. Tot ea a facilitat convorbirea telefonică cu Gorizia, maestrul luând astfel legătura cu vechii săi prieteni, anunțându-și prezența în Italia. Deosebit de plăcută a fost vizita la catedrala Santa Maria Maggiore, la intrarea în splendidul edificiu fiind întâmpinați de cascada de sunete ale orgii care i-au fermecat, determinându-i să rămână până la terminarea programului interpretat de un student de la Conservatorul din Trieste care lucra de fapt, împreună cu profesorul său.

Dar a sosit și ora 17, mult așteptată, când în punctul de graniță cu Italia, Villa Opicina (Trieste), trebuiau să se întâlnească cu reprezentanții din Sulmona care veneau să-și întâmpine oaspeții. Întâlnirea a fost emoționantă, corul „Vox Maris-studio” fiind de-acum însoțit de către vice-primarul, de asesori ai Primăriei din Sulmona și de Șeful Poliției, Gianni, o persoană încântătoare care avea să fie permanent împreună cu escorta în compania corului român pe toată perioada turneului. Și acest lucru nu se petrecea în mod întâmplător, ci era o măsură de protecție a grupului român într-o perioadă în care organizația teroristă „Brigăzile Roșii” activa intens în întreaga Italie.

În momentul ieșirii din Trieste, aveau să aibă o altă surpriză, fiind semanalizați să oprească de către două mașini din Gorizia, în care se aflau cei doi prieteni ai maestrului Cobasnian, Pedrone și Italo Montiglio, principalii organizatori ai Concursului „C.A.Seghizzi”. După revederea atât de emoționantă, aceștia l-au invitat pe dirijor, ca la întoarcerea de la Sulmona să susțină un concert la Gorizia.

Prima destinație a fost Veneția, corul fiind cazat la intrarea în Veneția, Mestre, la hotelul „Mary”. Cina a fost servită la restaurantul hotelului, tinerii luând primul contact cu bucătăria italiană, servindu-se renumitele „pastaciutti” cu icre negre. Joi 12 octombrie, aveau să viziteze pas cu pas, orașul visurilor, Veneția, strălucind în lumina însorită a unei frumoase zile de toamnă. După prânzul luat la pensiunea „Mary”, au plecat înspre Sulmona.

În drum spre orașul gazdă, s-a făcut un singur popas, la Ravenna, pentru a se vizita renumitul mozaic roman. Aveam să străbatem o distanță respectabilă

care ne-a plasat în final, privind harta Italiei, cam la jumătatea „cizmei”, corespunzând provinciei Abruzzo. Seara, s-a ajuns la Sulmona, unde au fost așteptați de către Primarul orașului și alte oficialități, care au oferit un dineu în onoarea corului. Cazarea s-a făcut la hotelul Salvador, al cărui patron era un medic, ce a devenit în scurt timp un bun prieten al oaspeților români. Fiecare corist a primit un pliant care avea pe copertă însemnul Primăriei din Sulmona (Comune di Sulmona), având înscrisă emblema: *Decennale de Gemellaggio, Sulmona-Costanza, 1968-1978*, în interior fiind indicat programul zilnic, pe toată perioada șederii la Sulmona.

În dimineața zilei de 13 octombrie, după ce s-a servit *prima colazione* (micul dejun), coriștii au fost conduși prin frumosul oraș ce și-a păstrat alura de *città vecchia*, vizitând *Piazza Ovidiu*, în care au avut surpriza de a găsi o ambianță arhitectonică aproape identică Pieței Ovidiu din Constanța, datorată existenței unei statui gemene a poetului latin, care s-a născut la Sulmona și care avea să sfârșească pe țărmul Pontului Euxin. Cele două statui au fost realizate de către sculptorul Ettore Ferrari.

Corul Vox Maris, la statuia lui Ovidiu, Sulmona, 1978.

În seara aceleiași zile, *Il Sindaco* (primarul) din Sulmona, Antonio Trotta, a organizat un concert la Teatro Comunale di Sulmona. Sala Teatrului era arhiplină, corul „Vox Maris-studio” bucurându-se de un succes deosebit, fiind nevoit să acorde la solicitarea publicului mai multe bisuri.

În sala de concert se afla prietenul maestrului din Pescara care a venit însoțit de coriștii corului „Delle nove”(corul purta acest nume datorită faptului că repetițiile aveau loc numai seara, la orele nouă-nove).

Sâmbătă 14 octombrie, la orele 10,30 corul a fost invitat la Primăria din Sulmona unde s-a organizat o ceremonie în cinstea oaspeților români, fiind

invitat corul, dirijorul Boris Cobasnian, Mariana Popescu-corepetitor, Vernea și Fețeanu- însoțitori. După protocolul foarte bine pregătit, primarul a înmănat câte un plic cu o sumă consistentă în lire. După ceremonie, însoțiți de șeful Poliției, Gianni, am mers cu toții la „negozio” în aer liber, pentru a ne face cumpărături. Din cele auzite, știam că în Occident prețurile nu sunt fixe și că se obișnuiește să negociezi. Am început și noi să ne comportăm ca niște „occidentali”, căutând să obținem un „sconto” (o reducere), când unul dintre negustori, impacientat, ne-a șoptit că deja șeful Poliției le-a sugerat ca pentru grupul de români, prețurile să fie reduse”.

După cumpărături, am fost invitați la un prânz oficial la restaurantul *Don Rodrigo*. După amiază, corul a plecat spre orașul l’Aquila, unde era programat un concert la *Teatro Comunale*. Începând din acest moment, putem spune că șoferii autocarului constănțean au intrat în „vacanță”, transportul corului făcându-se cu un autocar foarte modern, unicat în Italia, pus la dispoziție cu tot cu șofer, de către Antonio Papa (originar din Sulmona), patronul celor mai mari agenții de voiaj din Italia - *Ogni Via*. În fața autocarului se afla în permanență o escortă de polițiști pe motociclete, îmbrăcați în elegante costume bleumarin, cu mușchetare albe. La concert participau oficialități ale provinciei Abruzzo, în frunte cu guvernatorul. Prestația tinerilor artiști a fost primită cu multă căldură, aceștia impresionând atât prin tehnica lor vocală și interpretativă cât și prin costumele originale de Feți Frumoși și Ilene Cosânzene. După concert a avut loc o recepție la restaurantul *Il Tetto* (acoperișul) din l’Aquila. În drum spre restaurant, în timp ce mergea pe stradă, maestrul Cobasnian a auzit strigându-i-se numele, având surpriza să-l recunoască pe compozitorul Benvenuti, din Florența, ambii fiind deosebit de emoționați de întâlnirea neașteptată. I s-a făcut cunoștință cu prietenii din Sulmona, unul dintre ei adresându-i-se cu un joc de cuvinte: „Benvenuti, sei benvenuto a l’Aquila !”

Duminică 15 octombrie, corul Vox Maris-studio, a fost invitat într-o excursie-surpriză, la Roma. La dispoziția sa, a fost pus unul din cei mai buni ghizi ai *Ogni Via- Agenzia viaggi e turismo*, cu sediul la Roma, Signor Rocco Carlotta (care era și directorul Agenției). Se poate spune că ziua petrecută la Roma, a fost de o intensitate emoțională de neimaginat, pentru că aveau ocazia să ia contact „pe viu” cu aspecte cunoscute încă de pe băncile școlii, legate de istoria Romei împletită cu istoria Daciei, ceea ce însemna de fapt, o reconstituire imaginară a istoriei strămoșilor. Pline de emoție au fost contactele cu Panteonul (cu cea mai perfectă cupolă din lume), Piazza Campidoglio (cu cele două palate: Capitoliul și palatul Primarului), Columna lui Traian, Piața Navonă, monumentul lui Victor Emanuel al II-lea, Palatul Veneția (cu renumitul balcon de la care își ținea discursurile Mussolini), Colosseum, Arcul lui Constantin, Palazzo Quirinale (cu cele patru sute de săli, reședința președintelui) Piazza San Pietro în care se aflau în acel moment peste două mii de pelerini din întreaga lume în așteptarea rezultatului dat de conclavul întrunit pentru alegerea papei, (din această cauză nici nu ne-am putut apropia de Vatican), fântânile Romei, culminând cu Fontana di Trevi, Piazza di Spagna, Cimitirul Verano (primul cimitir din Roma), Termele lui Caracalla (unde se țin vestitele concerte în aer

liber). Prânzul a fost servit la „Tempio di Giove”, într-un cadru tipic italian, însoțit de canzonetele interpretate de o pereche de tineri îmbrăcați în costume populare; meniul conținând „tagliacci”, vin de Chianti și „gelatti con frutti”. Reîntorcându-ne la autobuz, corul a dat un mic recital pentru signor Rocco Carlotta, *guida* (ghidul), în semn de mulțumire pentru timpul acordat și explicațiile de mare valoare din timpul vizitei la Roma.

În seara zilei de 16 octombrie, corul a evoluat pe scena Palatului Sporturilor din Rosetto, o stațiune cochetă la Marea Adriatică. La ora începerii concertului am fost contrariați să observăm că în sală se aflau doar câteva persoane. Organizatorii au încercat să ne liniștească spunând că exact în acest moment la televiziunea italiană se transmit rezultatele alegerii papei, și într-adevăr, nu peste mult timp aveam să aflăm că a fost ales papa Ioan Paul al II-lea. Peste jumătate de oră, Sala Palatului Sporturilor s-a umplut, publicul fiind deosebit de receptiv la concertul constănțenilor. Masa s-a servit la restaurantul *Tartaruga*, și imediat aveam să aflăm de ce purta acest nume, văzând în holul principal, mascota – o imensă broască țestoasă. Am fost cu toții plăcut surprinși când am aflat că cei ce ne serveau la masă erau studenți.

Trecând în revistă toate concertele susținute în decurs de o săptămână, am putut remarca faptul că intensă activitate concertistică a contribuit foarte mult la saltul calitativ al formației, care se simțea de la un concert la altul.

În ziua de 17 octombrie, a fost programată o excursie într-o stațiune montană, la centrul turistic *Campo di Giove*, prânzul fiind luat la *Passo San Leonardo-Albergo Celidonio*, aflat la altitudinea de 1285 m. După servirea prânzului, Gianni, șeful Poliției, avea să ofere o surpriză tinerilor, invitându-i la discoteca ce se afla la subsolul restaurantului. Tinerii au început să danseze, fiind într-o adevărată stare euforică, aproape uitând că doar peste câteva ore trebuiau să cânte la Chieti. În zadar, dirijorul le solicita plecarea la autocar, atmosfera era atât de încinsă, încât nu se mai puteau desprinde. Văzând cât de supărat este dirijorul, corepetitarea s-a oferit să-i convingă pe tineri să întrerupă dansul. Dar în momentul în care a ajuns la discotecă, fiind invitată la dans, s-a lăsat și ea furată de ritmurile înfocate. Toată lumea s-a trezit la realitate doar la intervenția dirijorului, disperat de inconștiența colectivă... Dar întoarcerea la Sulmona avea să pună corul la alte încercări neplăcute. Serpentinele dese, oboseala, precum și indigestia cauzată de servirea la prânz a unei specialități de pizza din mălai cu tomate, a cauzat la foarte mulți coriști o stare de rău de mașină, fiind necesare foarte multe opriri ale autocarului. În condițiile acestea situația era de-a dreptul dramatică, părând aproape imposibil de realizat concertul programat. Sosind la Sulmona, și-au luat în grabă costumele, îndreptându-se spre orașul Chieti, concertul fiind programat la *Teatro Maruccino*. A urmat încălzirea corului înainte de concert care părea un adevărat „fiasco”, spre disperarea dirijorului care considera susținerea concertului în asemenea condiții ca pe o adevărată catastrofă. Bineînțeles că au început reproșurile adresate tinerilor inconștienți, pe care Gianni, vădit îngrijorat și el, încerca să le tempereze spunând : „Calmo, Maestro!”

A sosit și momentul confruntării cu publicul, corul și dirijorul intrând pe scenă cu lacrimi în ochi, și probabil, în disperare de cauză, tinerii s-au concentrat atât de mult, depășind cu succes acest impas și realizând poate cel mai bun concert al turneului. Ca spectatori, am avut surpriza plăcută de a-i revedea din nou, pe membrii corului din Pescara, *Coro delle nove*.

În dimineața zilei de 18 octombrie, șederea la Sulmona a luat sfârșit. Corul constituit numai din liceeni a lăsat în urma sa o imagine deosebită nu numai din punct de vedere artistic, ci și ca educație. Atât primarul cât și soția sa, fiind institutori ca formație, și-au exprimat admirația față de comportamentul deosebit al tinerilor români, care au dat dovadă și de o instrucție aleasă, toți fiind vorbitori de limbă engleză.

Autocarul de la Constanța și-a reintrat în drepturi cu tot cu șoferi, îndreptându-se spre Gorizia unde erau așteptați cu multă nerăbdare. Au fost cazați la un colegiu, fiind nevoiți să se pregătescă în grabă, pentru concertul organizat de către :Comune di Gorizia (primăria), Incontri Culturali Mitteleuropei și corala „C.A.Seghizzi”.

Afișul concertului organizat la „Auditorium”, 18 octombrie 1978.

Concertul a avut loc în splendida sală „Auditorium” di Via Roma, la orele 20,30, fiind o adevărată sărbătoare, într-o ambianță specială dominată de entuziasmul publicului din Gorizia, vechi admirator al maestrului Boris Cobasnian.

Fotografie din timpul concertul corului *Vox Maris*, de la Sala Auditorium, Gorizia, 1978.

În presa locală au apărut imediat ecouri ale concertului. În „Mesagero Veneto” din 20 octombrie 1978, cronică făcută concertului descrie entuziasmul publicului din Gorizia: „O întâlnire absolut rară este aceea ce a avut loc aseară cu corul român „Vox Maris-studio”, chiar pentru un oraș ca al nostru care de ani de zile este obișnuit să asculte cele mai bune coruri europene în concursuri anuale „C. A Seghizzi”.

LETTERE

Il coro giovanile romeno Vox Maris con il maestro Cobasnian durante il concerto di mercoledì sera all'auditorium. (Foto Altran)

Un incontro assolutamente raro quello svoltosi l'altra sera all'auditorium con il coro romeno Vox Maris-Studio anche per una città come la nostra da anni ormai abituata ad ascoltare i migliori complessi europei nei concorsi annuali della corale Seghizzi.

Nonostante la giovane età degli esecutori, compresa fra i 14 e i 18 anni, il maestro Boris Cobasnian ha saputo trasfon-

dere la propria squisita sensibilità artistica in un programma molto vario e sapientemente alternato di brani classici, moderni e folcloristici, in cui le voci educatissime e di cristallina limpidezza si sono espresse con mirabile equilibrio interpretativo in una fusione assolutamente perfetta. Per sottolineare al meglio il valore del complesso romeno si può senz'altro affermare che si è

trattato di un'occasione veramente mancata per quanti non hanno assistito al concerto.

Articolul apărut în „Mesagero Veneto”, 20 octombrie 1978.

Acest concert a punctat de fapt, sfârșitul frumoasei experiențe italiene a tânărului cor, pe care cei din Gorizia l-au numit sugestiv „Nuova Vox Maris”.

Reîntoarcerea acasă s-a făcut tot prin Ungaria, numai că de data aceasta a fost onorată cazarea programată. Dar odată ajunși în țară, corul a beneficiat de odihnă într-un hotel din Arad, după care destinația nu a fost Constanța, ci nordul Moldovei, „Vox Maris-studio”, urmând să participe la Festivalul Național „Ciprian Porumbescu” de la Suceava, ediția a IV-a, care era programat în zilele de 21 și 22 octombrie 1978, aniversându-se 125 de ani de la nașterea compozitorului.

La această competiție au participat: Corul mixt al Casei de Cultură din Gura Humorului-dirijor Sever Dumitrache, grupul coral feminin „Flori de mină” din Ostra, (Suceava), Corul de cameră al Sindicatului Învățămint din Fălticeni,-dirijor Angela Focșa, Corul din Dolhești-dirijor Dragoș Lucan, Corul mixt al Liceului Pedagogic din Botoșani-dirijor Gheorghe Cojocaru, Asociația corală „A.I.Cuza” din Ruginoasa (Iași)-dirijor Radu Stancu, corul de cameră al casei de Cultură a Sindicatelor din Suceava-dirijor Ștefan Pintilie, corul Sidicatului Învățămint din Bacău-dirijor Ion Bănică, Corul din Podoleni (Neamț)-dirijor Radu Dumitru, Corul casei de Cultură din Siret-dirijor Moțoc Ovidiu, Asociația corală „Andrei Mureșianu” din Bistrița-dirijor Cornel Pop, Corul mixt al Casei de Cultură din Luduș-dirijor Gheorghe Crișan, Corul Casei de Cultură din Pucioasa-dirijor Voicu Enăchescu, Corul „D. G. Kiriace” din Pitești-dirijor Emanoil Popescu, Corul „Atheneum” din București-dirijor Nicolae Ghiță, corul bărbătesc din Finteușul Mare (Maramureș)-dirijor Valentin Băințan, corul bărbătesc „Gheorghe Danga” din București-dirijor Anatol Goreaev-Soroceanu.

La numai câteva zile de la întoarcerea acasă, „Vox Maris-studio” avea să susțină un concert în sala Teatrului din Constanța, în cadrul sărbătorii zilelor „Pontica”, la care au participat numeroși membrii ai Uniunii Compozitorilor, în frunte cu președintele Ion Dumitrescu., care au apreciat în mod deosebit evoluția corului.

În „Dobrogea nouă”, avea să apară articolul intitulat „Vox Maris Studio-Tinere talente, o prestigioasă formație corală”, semnat de Costin Constandache: „Deși a apărut în scenă abia în octombrie 1977, corul *Vox Maris- Studio* a reușit să-și câștige un binemeritat prestigiu.

Pasiunea, dragostea pentru muzică, munca perseverentă, dorința de autodepășire-iată calitățile acestui tânăr colectiv aflat sub bagheta inspirată și calificată a dirijorului Boris Cobasnian, corepetitor Mariana Popescu. Și așa cum este firesc, asemenea calități n-au întârziat să rodească. Succesele au fost concretizate în patruzeci și trei de concerte prezentate în fața publicului din Constanța, din țară și de peste hotare, într-un interval relativ scurt.”

„VOX MARIS STUDIO“

Tinere talente, o prestigioasă formație corală

Deși a apărut în scenă abia în octombrie 1977, corul „Vox maris studio” al Școlii populare de artă din Constanța a reușit să-și câștige un binemeritat prestigiu.

Pasiunea, dragostea pentru muzică, munca perseverentă, dorința de autodepășire — iată calitățile acestui tânăr colectiv aflat sub bagheta inspirată și calificată a dirijorului Boris Cobasni-an (corepetitor Mariana Popescu). Și așa cum este firesc, asemenea calități n-au întârziat să „rodească”. Succesele au fost concretizate în cele 43 de concerte prezentate în fața publicului din județul Constanța, din țară și de peste hotare, într-un interval relativ scurt.

„O întâlnire absolut rară este aceea cu a avut loc a-

seară cu corul român „Vox maris studio”, chiar pentru un oraș cu al nostru care, de ani de zile, este obișnuit să asculte cele mai bune coruri europene, în concursuri anuale ale coralei Seghizzi” — cu aceste cuvinte elogi-oase se referă ziarul italian „MESAGERO VENETO”, din 20 octombrie 1978, la unul dintre cele cinci concerte (din orașul Gorizia) prezentate de corul constănțean în turneul efectuat în Italia. Acesta este încă unul dintre succesele tinerei formații, care se adaugă aprecierilor iubitorilor muzicii corale din județul nostru, precum și celor ale publicului din București, Suceava, Brașov, Rîșnov etc., în fața cărora corul a prezentat numeroase concerte.

Sfârșitul anului 1978 a adus, de asemenea, acestui

talentat colectiv artistic un rezultat de prestigiu care a impus corul constănțean printre cele mai bune formații de acest gen din țară. Este vorba despre trofeul obținut la Festivalul de muzică corală „Gh. Dima” desfășurat în cadrul celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României”, la Brașov (tot cu acest prilej solista Alina Georgescu a obținut o diplomă de merit). Departe de a se mulțumi cu rezultatele de până acum, membrii corului „Vox maris studio” se pregătesc în prezent pentru noi concerte, pentru noi confruntări, pentru a răspunde celor mai înalte exigențe ale publicului. Discutînd cu dirijorul corului, aflăm, de asemenea, că formația se pregătește intens pentru participarea la festivalul internațional „Hanns Eisler”, ce va avea loc la Leipzig (R.D.G.) în iulie 1979 și unde corului îi revine misiunea de onoare de a ne reprezenta țara, după ce a fost selecționat în urma unui concurs la care au participat formații prestigioase, printre care corurile „Ion Vidu” și „Preludiu”.

Pentru împlinirea acestor frumoase obiective, colectivul corului „Vox maris studio” își încheagă acum un nucleu permanent, în cadrul căruia sînt bineveniți tineri — muncitori, elevi, studenți, intelectuali — cu calități vocale deosebite, cu dragoste și pasiune pentru frumos.

C. CONSTANDACHE

Articolul apărut în „Dobrogea nouă”, octombrie 1978.

În luna decembrie a anului 1978, atât de bogat în concerte și Festivaluri, corul avea să fie invitat la Festivalul corurilor de cameră „Gheorghe Dima”, din Brașov, ediția a IV-a, la care participau: corul „Ars Nova” al Palatului Culturii din Ploiești-dirijor Gheorghe Gomoiu, corul „Bistrița”-dirijor Alexandru Vrânceanu, Corul Casei de Cultură Râșnov, dirijor Gernot Wagner, corul „Camerata Infantis”-dirijor Nicolae Bica, corul „Atheneum” din București,-dirijor Nicole Ghiță, Corul „Lira” din Buzău-dirijor Ștefan Stănescu, corul „Pastorală” al Școlii Populare din Iași-dirijor Sorin Vânătoru, corul „Camerata” din Baia Mare- dirijor Iustin Podăreanu, Corul Casei orașenești de Cultură din

Sovata-dirijor Kuszto Piroška, Corul I.P.P.G. din Câmpina-dirijor Mircea Vlădescu, Corul Casei de Cultură din Suceava-dirijor Ștefan Pintilie.

În ziua de 9 octombrie corul a avut un concert în orașul Râșnov, fiind oaspeții corului Casei orașenești de Cultură al cărui dirijor era Gernot Wagner. Era o vreme deosebit de geroasă, de -30 de grade Celsius, „Vox Maris” fiind nevoit să cânte într-o sală complet neîncălzită, ceea ce l-a îngrijorat mult pe dirijor, convins că acest aspect va avea consecințe grave asupra sănătății coriștilor, afectând participarea în concursul care avea loc a doua zi. Salvarea a venit însă la protocolul organizat după concert, când pentru prima dată, dirijorul a permis coriștilor să consume palincă, pentru a contracara efectul frigului.

Dar la hotel, neliștile dirijorului s-au accentuat, când a constatat că tot corul era în Poiană, în loc să se odihnească pentru competiția de a doua zi.

A doua zi, în momentul concertului, corul a încântat publicul și juriul cu un recital deosebit de apreciat din care nu lipsea splendidul madrigal polifonic: „La mijloc de codru des”, aparținând compozitorului Gheorghe Dima.

Anul 1979 a reprezentat pentru „Vox Maris-studio” un an cu o activitate artistică la aceleași cote ca și anul precedent. Corul avea să dea numeroase concerte și să participe la concursuri naționale. La faza interjudețeană a Concursului coral, care a avut loc la Slobozia, în 20 aprilie, au participat alături de elevi, și tineri maturi, acest lucru devenind absolut necesar, având în vedere că repertoriul corului se diversificase cu lucrări ample ce necesitau o susținere deosebită din punct de vedere vocal. Una dintre aceste lucrări avea să devină pentru mult timp, o emblemă a corului: „Ad Pacem” a compozitorului maramureșean Liviu Borlan.

Au urmat concerte la Teatrul de Stat din Constanța (1 mai), la Costinești (5 iunie) în fața unei delegații prezente la un Simpozion Internațional, la „Fantasio”-întâlnire cu corul Orivesi din Finlanda.

În paralel cu susținerea concertelor, corul făcea pregătiri intense pentru a participa la Festivalul Coral Internațional „Hanns Eisler” din Germania (fosta R.D.G.) În vederea acestei participări, corul avea să primească pe lângă nucleul de elevi, un număr mare de tineri: medici, profesori, funcționari, studenți, luându-și din nou numele de „Vox Maris”.

Faza de selecție a concursului a constat în trimiterea de către Radiodifuziunile naționale a trei benzi audio cu imprimările unui program de douăzeci de minute, aparținând a trei coruri. Radiodifuziunea bucureșteană a trimis imprimările corurilor: „Preludiu” din București-dirijat de Voicu Enăchescu, „Ion Vidu din Lugoj-dirijat de Remus Tașcău și „Vox Maris” din Constanța-dirijat de Boris Cobaslian. Surpriza extraordinară de mare și de plăcută a fost atunci când s-a primit vestea imensului succes raportat de „Vox Maris” în competiția cu cele două coruri românești, cu un palmares și o tradiție de necontestat.

La data de 1 iulie 1979, avea să aibă loc un concert-vizionare în noua formulă, înaintea plecării la Leipzig. Plecarea din Constanța s-a făcut pe data de 1 iulie, cu autocarul până la București, unde corul avea să fie cazat pentru o noapte, pe 2 iulie dis-de dimineață prezentându-se la aeroportul Otopeni pentru

avionul de Berlin. Decolarea s-a făcut la ora 10 dimineața, și tot dimineața la ora 10 s-a ajuns la Berlin (în acea vreme România nu avea corelată ora cu programul de vară european). O altă surpriză avea să fie și faptul că la plecare, în București erau de dimineață 40 de grade, iar la sosirea pe aeroportul din Berlin, termometrul arăta 12 grade. Acest aspect avea să le producă mari neplăceri pe toată perioada de ședere la Leipzig, nefiind pregătiți cu haine potrivite pentru asemenea condiții meteorologice.

Corul „Vox Maris” a fost așteptat la scara avionului de o delegație care i-a condus la autocarul cu care s-au deplasat spre Leipzig. În drum spre destinație, le-au fost cerute datele personale : data nașterii, adresa, acest aspect contrariindu-i. Cazarea a fost rezervată la un hotel deosebit de luxos, hotelul „Astoria”, care se afla în vecinătatea gării din Leipzig, una din cele mai moderne gări la acea vreme. La recepția hotelului, înafară de limba germană era folosită frecvent limba rusă, care în acea vreme era parcă o a doua limbă pentru Germania Democrată. În același hotel era cazat și corul din Talin, și bineînțeles între cele două coruri s-a realizat o apropiere. Încă de la primul dejun luat împreună, aveam să descoperim scopul pentru care au fost luate în autocar datele personale ale participanților la Festival. Aproape în fiecare zi asistam la sărbătorirea a cel puțin doi coriști de la cele două coruri, organizatorii oferindu-le flori și felicitări, într-un adevărat ceremonial. Astfel, puteai să auzi înălțându-se cele mai frumoase cântări, cele două coruri angajându-se într-un adevărat dialog, în care fiecare interpreta variantele proprii pe tema „Mulți ani trăiască”.

Deschiderea oficială a Festivalului a avut loc în data de 3 iulie 1979, cu un concert dat la *Opernhaus*-Opera din Leipzig, care avea o scenă foarte mare, modernizată. Concertul a fost dirijat de renumitul dirijor Kurt Masur, în program fiind o lucrare aparținând compozitorului „Hanns Eisler”-„Ernste Gesänge” pentru solo bariton, cor și orchestră, după care a urmat o versiune interpretativă de excepție a grandioasei Simfonii-a IX-a de Ludwig van Beethoven, la interpretarea acesteia fiind angrenate un aparat coral și orchestral imens: Orchestra Gewandhaus și corul Gewandhaus, corul de copii Gewandhaus-Leipzig, Corul Filarmonicii din Dresda, Corul de copii al Filarmonicii din Dresda și soliștii cvartetului vocal: Elisabeth Breul, Gertrud Oertel, Gunter Neumann, Hermann Christian Polster.

După concert, în foaierul Operei a avut loc un dineu în prezența Ministrului Culturii al R.D.G., Hans-Joachim Hoffmann, la care au fost invitați conducătorii formațiilor participante la Festival.

Între 4 și 8 iulie au evoluat pe scena Operei corurile : „Gheorghe Kirkov” din Sofia-dirijor Samuil Vidas, corul „Lučnica” din Bratislava-dirijor Stefan Climo, Chor de Ernst-Moritz-Arndt-Ensembles din Berlin, dirijor Eckard Paul, Corul Universității Martin Luther din Wittenberg-dirijor Siegfried Bimberg, Corul „Koiton Lauulu” din Helsinki-dirijor Toni Edelmann, Corul „Surma” din Varșovia-dirijor Ryszard Zimak, Corul din Talin-dirijor Jan Dumins, Corul Universității din Budapesta.

Corul „Vox Maris” a evoluat pe scena *Opernhaus* în prima zi a Festivalului, în data de 4 iulie, în același concert cu „Madrigaliștii din Halle”. Repertoriul corului român a cuprins: Nicolae Oancea- „Frumoase zile de tinerețe”, Mircea Neagu –Foi de toamnă”, Zoltán Kodály-Türót észik a cigány, D.G.Kiriac- „Am umblat pădurile”, Serghei Taneev „Pasmatri, cacaia mglă”, Gheorghe Dima- „La mijloc de codru des”, Claudio Monteverdi- „Io mi son’ giovinetta”, Thomas Morley- „Fire, fire”, Alexandru Pașcanu- „Chindia”, Henry William Smith- „Ride the Chariot”, Liviu Borlan „Ad pacem”, G.F. Händel- Oda păcii”, pianist acompaniator Mariana Popescu.

Corul *Vox Maris* pe scena Operei din Leipzig, la concursul „Hanns Eisler”, 1979.

Evoluția corului român a fost foarte apreciată. În ziarul „Leipziger Volkzeitung” din 6 iulie, a apărut un articol intitulat sugestiv: „Temperament și gingășie: „Vox Maris” din Constanța”. Articolul relatează într-un mod cât se poate de sensibil prestația corului: „Programul de seară, de miercuri a fost deschis de corul „Vox Maris” din orașul-port Constanța. El reunește mai ales studenți și elevi care în timpul lor liber frecventează Școala Populară de Artă. În cel mai scurt timp imaginabil, dirijorul Boris Cobasnicu a obținut cu cântăreții săi realizări uimitoare.

Lucrările corale ale compozitorilor români, care stau în centrul programului și care se orientează variat după bogatul folclor al țării, se întipăresc adânc în stilul cântatului. Un temperament tumultuos, dar și gingășie și înaintea de toate ușurința în emiterea sunetelor sunt caracteristice. Uneori,

aceasta amintește arta de improvizație și de virtuozitate a muzicanților populari români și a orchestrelor de muzică populară, așa vioi, fără griji, într-un ritm antrenant. Aplauze îndelungate au fost înainte de toate, pentru mișcatele și emoționant interpretatele lucrări corale românești”.

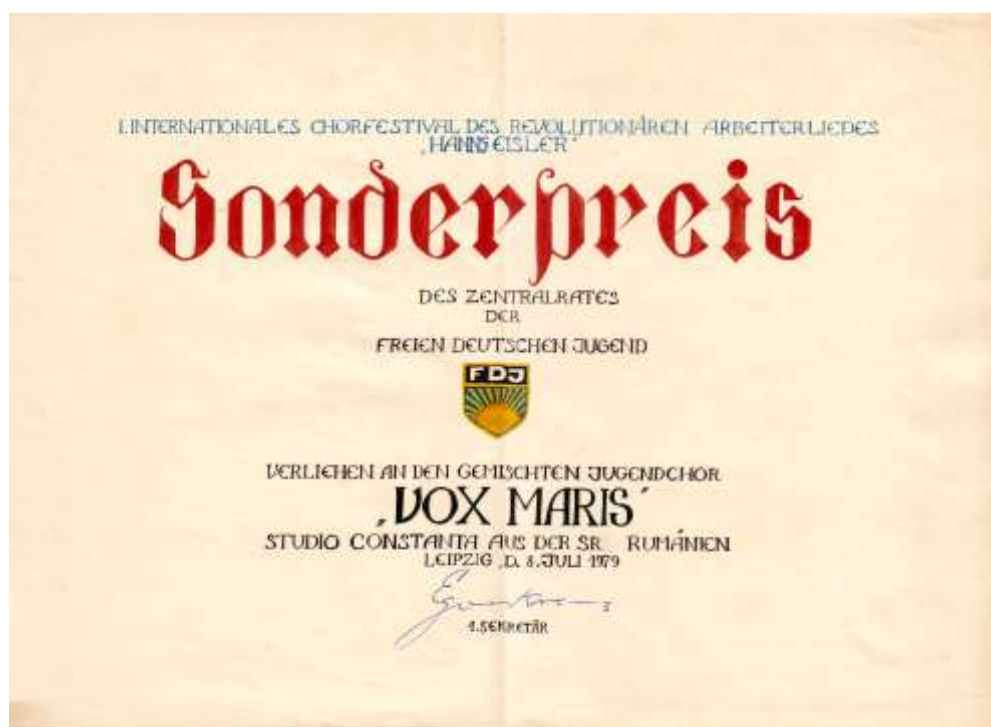
În buletinul informativ al Biroului de presă din data de 5 iulie 1979 a fost publicată o cronică detaliată a concertului susținut de „Vox Maris”:

„Concertul de miercuri seara l-a început corul mixt de tineret „Vox Maris” din Constanța. A fost oferit un program care de la Monteverdi, trecând prin Kodaly, a ajuns până la creația contemporană românească de cântec și a pus în valoare multiplele posibilități de expresie ale corului.

Corul „Vox Maris” farmecă prin tinerețea sa; el impresionează la fel prin disciplina sa artistică, care este cu atât mai demnă de admirație, cu cât corul există abia din 1977. El este condus de fondatorul său, Boris Cobasnian, care este dirijorul corului de la Teatrul Muzical din Constanța”.

Corul *Vox Maris* pe scena Operei din Leipzig, la Festivalul „Hanns Eisler”, 1979.

Diplomă obținută de corul *Vox Maris*, la Festivalul „Hanns Eisler”,
Leipzig, 1979

URKUNDE

Der
Jugendchor
„*Vox Maris*“
Studio Konstanza - VR Rumänien

hat am internationalen

TONBANDWETTBEWERB

in Vorbereitung des I. Internationalen Amateurchorfestivals
des revolutionären Arbeiterliedes „Hanns Eisler“

in der Kategorie

A

erfolgreich teilgenommen.

Berlin, Hauptstadt der DDR, im November 1978

[Signature]
Vorsitzender der Jury

Diplomă obținută de corul *Vox Maris*, la Festivalul „Hanns Eisler”,
Leipzig, 1979

Din același Buletin informativ reținem următoarele considerații: „Din punctele strălucitoare ale concertului corului românesc, însoțit de neobosite și cordiale aplauze, au făcut parte *Cântec țigănesc* de Kodaly, *Suita din Țara Oașului* de Darius Pop, *Chindia* de Alexandru Pașcanu, *Ad Pacem* de Liviu Borlan și acel *Sunt vechile melodii* de Eisler, prezentat cu atâta pasiune.

Printre spectatori s-a aflat în această seară Mircea Neagu, compozitorul foarte expresivului cântec *Foi de toamnă*. Corul a fost acompaniat la pian de Mariana Popescu, soliștii au fost Alinta Georgescu și George Ionescu.”.

În dimineața zilei de 5 iulie, conducătorii delegației române au fost invitați de către primarul orașului Leipzig, dr. Karl Heinz Müller, la Künstler-Café *Zum Kaffeebaum* (Cafeneaua Artiștilor), loc de întâlnire al oamenilor de artă, într-un cadru cu totul special, cu tentă medievală, în care era reprodusă o ambianță aproape identică cu cea din urmă cu două sute de ani, acest aspect creând o stare de emoție cu totul specială, acea sficiune care te ducea fără să vrei cu gândul la toți marii muzicieni care frecventau acest locaș modest: Robert Schumann, Richard Wagner, Felix Mendelssohn-Bartholdy.

În după-amiaza zilei de 6 iulie, ne-am apropiat cu pioșenie de Thomaskirche, pentru a participa la concertul corului de băieți „Thomanerchores”. În fața edificiului se află statuia impozantă a lui Johann Sebastian Bach, îmbrăcat într-o haină având un buzunar scos înafară pentru a sugera sărăcia compozitorului care nu avea în buzunar nici un sfanț...

Celebra biserică, unde Bach a fost cantor din 1723 până în anul dispariției sale, 1750, era pătrunsă parcă de spiritul marelui compozitor, care nu s-a putut despărți nici după moarte de locul unde a creat și i s-au interpretat marile sale lucrări, în fața altarului aflându-se mormântul său, în permanență acoperit de flori proaspete.

Renumitul cor de băieți, format la celebra Școală care funcționează conform tradiției, pe lângă Thomaskirche, dirijat de Hans-Joachim Rotzsch, a interpretat magistral „Tedeum” de Felix Mendelssohn Bartholdy, pentru cor și orgă și fuga în Re major de Johann Sebastian Bach, lucrare pe care și „Vox Maris” o avea în repertoriu. Acustica deosebită, prezența orgii la care a cântat Bach, corul de băieți continuator al tradițiilor impuse de marele compozitor, toate la un loc ne-au introdus într-o stare de audiție cu totul specială, greu de definit.

În dimineața zilei de 7 iulie, „Vox Maris” a avut filmări pentru televiziune în curtea casei lui Friedrich Schiller, locul în care marele poet a scris versurile pentru celebra „Oda bucuriei” folosită de Beethoven în corul final al Simfoniei a IX-a.

În după-amiaza aceleiași zile, corul a susținut un concert la Azilul de bătrâni din Leipzig, o clădire impozantă, înconjurată de o frumoasă livadă. La poarta azilului se afla în permanență o salvare, iar la intrarea în curte, aveai să remarci scris pe o ușă: „Oficiul stării civile”. Și deoarece ne-am arătat mirați de acest lucru, ni s-a explicat că existența acestuia era necesară pentru oficierea căsătoriilor dintre membrii căminului. Am fost conduși în eleganta sală de concerte din incinta azilului, având pe scenă un pian Blüthner, într-o stare foarte

bună. Privind în sală, era impresionant să-i vezi pe locatarii azilului, care îmbrăcați elegant, așteptau în liniște începerea concertului.

Atmosfera specială a acestui concert avea să fie descrisă pe larg, în Buletinul biroului de presă: „Într-o așteptare plină de bucurie, locuitorii căminului de pensionari *Martin Andersen Nexo* din Leipzig, au primit corul român *Vox Maris*. Dar așteptările acestora au fost cu mult depășite. Aplauzele pentru înalta realizare artistică a corului nu voiau să se sfârșească, și atunci când corul, sub conducerea dirijorului Boris Cobasnian a oferit ca bis *Am Brumen vor dem Tore* (La fântâna din fața porții) și a invitat publicul să cânte împreună cu el, în sala de spectacole a căminului *Martin Andersen Nexo* a răsunat din gâtlejuri tinere și vârstnice (printre ei aflându-se și corul veteranilor căminului) ..Zu dir mich immerfort (La tine mă chemi mereu).

Membrii corului și publicul au fost profund emoționați de această întâlnire. Aplauzele pe care le-au dăruit locuitorii căminului, au continuat și după spectacol, în holul căminului, nevrând să sfârșească nici în curte, nici la despărțire”.

Leipzigul, oraș cu vechi tradiții culturale și comerciale, ne oferea la fiecare pas întâlniri surprinzătoare cu „istoria”. O întâlnire de acest fel a constituit-o vizita la vechea Primărie a orașului, transformată în muzeu, unde am avut ocazia de a lua contact cu mărturiile ale intensei vieți muzicale ale orașului: partituri și tabloul original al lui Bach, pupitrul și bagheta lui Mendelssohn-Bartholdy, din perioada în care a fondat și dirijat celebra orchestră „Gewandhaus”.

Leipzigul a rămas un centru muzical important, prin orchestra Gewandhaus care și-a păstrat renumele, prin centrul „Bach” care monitorizează concertele din întreaga lume în care sunt interpretate lucrări ale marelui compozitor precum și Opernhaus. Cu muzica de fapt, te poți întâlni și la colț de stradă, unde în mod obișnuit puteai asculta un cvartet de coarde, interpreții fiind așezați pe scaune, cântând după partiturile așezate pe pupitre.

Orașul îmbină în modul cel mai fericit, stilul vechi de arhitectură cu arhitectura nouă, predominată de clădiri imense, de tipul zgârâie-nori cum ar fi clădirea Universității, concepută sugestiv în formă de carte deschisă și care poate fi văzută din toate punctele orașului. Zilnic, toți participanții la Festival luau prânzul la cantina Unversității, micul dejun și cina fiind servite la hotelul în care erau cazați.

Ultima zi a Festivalului a debutat cu participarea delegaților corurilor la conferința organizată în frumoasa „Casă a negustorilor”. Seara avea să aibă loc în Piața vechii Primăriei, un concert în aer liber, la care luau parte toate corurile invitate la Festival. Deși pe scenă au urcat sute de coriști, concertul avea să înceapă, conform punctualității nemțești proverbiale, la orele 19 fix.

După concert, în Sala Congreselor din imensul complex Gewandhaus, a avut loc o recepție urmată de un bal original. În numeroasele săli ale complexului se aflau mai multe formații orchestrale, fiecare cântând numai un anumit gen de muzică, astfel că într-o sală puteai dansa vals, în alta tangou, în alta dansuri moderne, etc..

A doua zi, ne-am îndreptat cu autocarul spre Berlin unde aveam să vedem „celebrul zid”, clădirea Reichtagului, Opera. Plini de impresii legate de Festival, aveam să părăsim Germania îmbarcându-ne în avionul care ne-a adus acasă.

În ziarul constănțean „Dobrogea nouă” din 17 iulie 1979, Costin Costandache semna articolul intitulat : „Vox Maris un reputat mesager al artei românești” în care prezenta succesele deosebite ale corului, proaspăt întors de la Festival: „Un nou succes de prestigiu obținut pe scena Festivalului Internațional Hanns Eisler desfășurat recent la Leipzig, vine să încununare rodnică activitate a tânărului cor constănțean Vox Maris –Studio aflat sub bagheta inspirată a dirijorului Boris Cobasnicu (soliști Alinta Georgescu și George Ionescu, la pian –prof. Mariana Popescu). Referiri elogioase la adresa corului românesc sunt făcute în ziarele *Die Union*, *Mitteldentsche Neueste Nachrichten*, *Tageblatt*, *Junge Welt*, *Neuest Deutschland* precum și de televiziunea din R.D.G. Iată, așadar, un frumos succes, o comportare meritorie a tinerilor artiști constănțeni care au știut să fie adevărați mesageri ai artei muzicale românești, ai frumuseții sale și sentimentelor dragostei pentru oameni și viață”.

Articolul apărut în „Dobrogea nouă”, 17 iulie 1979

Bineînțeles că odată cu reîntoarcerea la Constanța, au fost reluate imediat repetițiile pentru a pregăti participarea la Festivalul coral de la Târgu-Mureș, corul evoluând pe scena Studio-ului Institutului de Teatru, în ziua de 22 iulie, obținând premiul I. Peste numai trei săptămâni, la Sala Mare a Palatului din București, „Vox Maris” avea să participe la Gala Formațiilor Laureate, organizatorii stabilind ca piesa de mare succes la vremea respectivă, „Ad Pacem” de Liviu Borlan să fie interpretată de cele două formații laureate „Vox Humana” din Sfântu Gheorghe” dirijat de Zolt Szilagy, și de „Vox Maris” din Constanța, reunite sub bagheta lui Boris Cobasnian.

Activitatea a continuat cu prezența coralei în concertul dat la Teatrul de Stat din Constanța în ziua de 18 august, în cadrul manifestărilor „Zilele muzicii românești pe litoral”, fiind invitat și corul „Madrigal” dirijat de Marin Constantin.

Următorul concert a avut loc în 21 septembrie 1978, corul „Vox Maris” evoluând pe scena Teatrului de Stat împreună cu un cor bărbătesc din Germania: corul „Harmonia” din Dortmund.

În primăvara anului 1980, *Vox Maris* a participat la o competiție corală națională de mare anvergură, ediția a VI-a jubiliară a Festivalului Coral Interjudețean „D. G. Kiriac” de la Pitești. Astfel, Piteștiul a devenit pentru două zile, 19-20 aprilie, la împlinirea a zece ani de la instituirea acestui festival, un centru muzical important, în care odată cu „simfonia lalelelor” muzica corală reprezenta de fapt, „primăvara muzicii românești”.

Cele douăzeci și două de coruri invitate s-au întâlnit prin cânt, pe scena teatrului „Alexandru Davilla”: Corul Sindicatului Trustului de Construcții Industriale din Pitești-dirijor Emanoil Popescu, Corul mixt din Ceaș-Mureș, dirijor Dészi Francisc, Corul de femei al Casei de Cultură din Mangalia-dirijor Marin Hudițeanu, Corul mixt al Întreprinderii de avioane „Aurel Vlaicu” din Bacău-dirijor Gheorghe Gozar, Corul de copii „Luceafărul” din Botoșani- dirijor Gheorghe Timofti, Corul Regionalei C.F.R. din București- dirijor Traian Buhlea, Corul mixt din Stâlpeni- dirijor Elena Stăncescu, Corul Casei de Cultură din Pitești, dirijor Sandal Alexandru, corul mixt al Cooperativei „Prestarea” din Brașov- dirijor Andrei Volintiru, Corul Combinatului „Clujeana” din Cluj, Corul Scolii generale nr. 1 din Pitești- dirijor-Emanoil Popescu, Corul din Gătaia-dirijor Achim Pele, Corala „Paul Constantinescu” din Ploiești-dirijori Eugen Bleoțiu și Georgeta Mazilu, Corul „Camerata” din Iași-dirijori Ion Pavalache și Anton Bișoc, Corul mixt din Leordeni-Argeș, dirijor Florica Ciotea, Corul mixt al Sindicatului transporturilor și telecomunicațiilor din București-dirijor Traian Buhlea, corul de fete „Sânzâiana” din Pitești-dirijor Margareta Șerbănoiu, Corul mixt din Medieșul Aurit-dirijori Ileana și Ion Petrovici, Corul Sindicatului Învățăământ din Craiova-dirijor Alexandru Racu, corala „Negru Vodă” din Câmpulung Muscel, dirijor Moise Mitulescu, corala „D.G.Kiriac” a Palatului Culturii din Pitești-dirijor Emanoil Popescu.

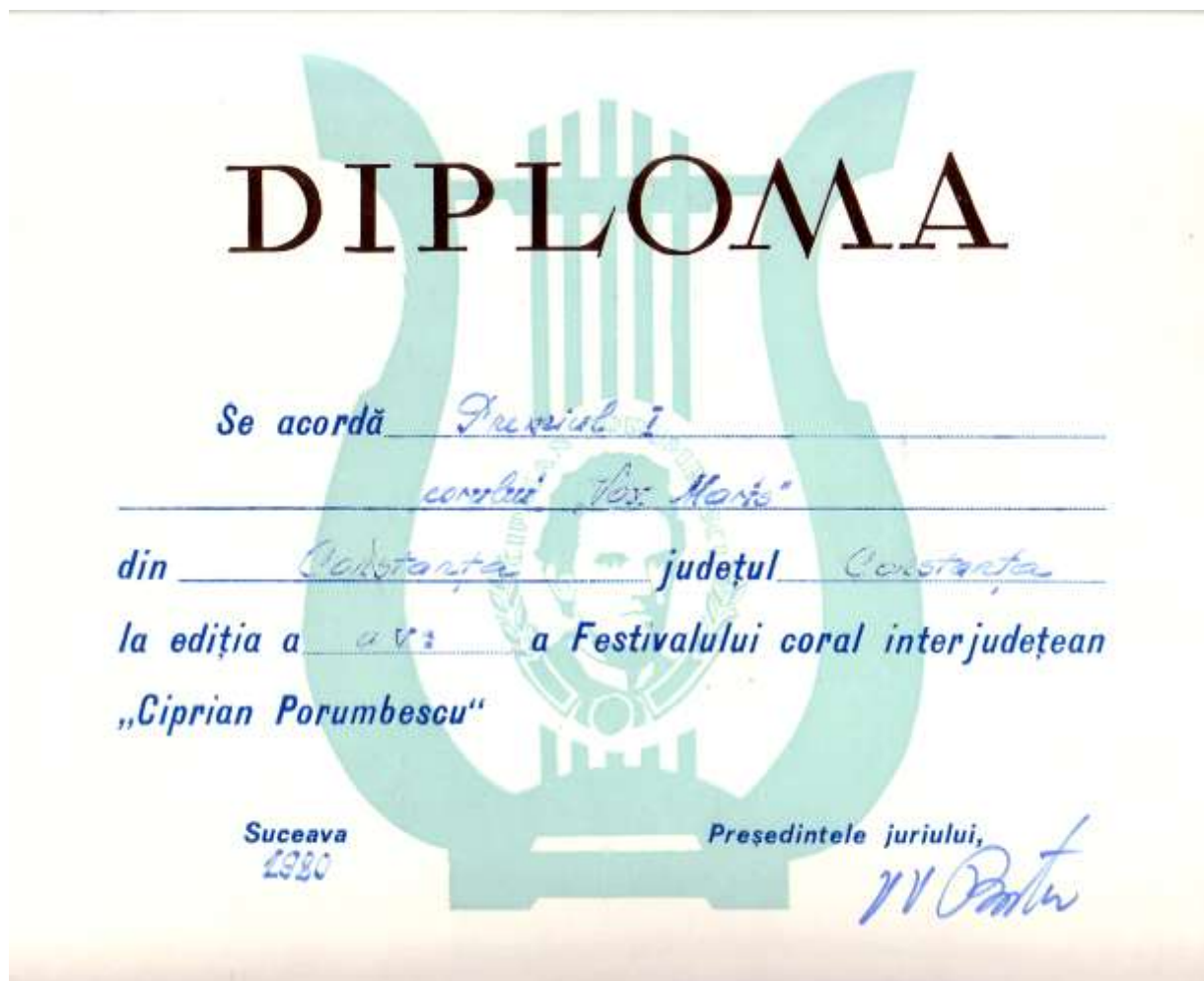
Corul „Vox Maris” a evoluat pe scena Festivalului cu un repertoriu variat: „Foi de toamnă” de Mircea Neagu, „Am umblat pădurile” de D.G.Kiriac, „Și

dacă...” de Laurențiu Profeta, „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop, „Cântec din folclorul negru” de Henry W. Smith, „Ad Pacem” de Liviu Borlan.

În toamna anului 1980 a avut loc la Suceava ediția a V-a a Festivalului coral „Ciprian Porumbescu”, organizat în zilele de 1-2 noiembrie. Alături de *Vox Maris* aveau să participe și alte formații de elită: corala *Camerata Felix* din Oradea-dirijor Avram Geoldeș, Corala *Prietenii muzicii* din Baia Mare-dirijor Liviu Borlan, Corul *Emil Monția* din Arad-dirijor Gheorghe Fluieraș, corul *Pastorala* din Focșani-dirijor Dumitru Săndulache, Corul *Camerata* al Sindicatului Învățăământ din Iași.

Boris Cobaslian era în permanență preocupat de îmbogățirea repertoriului, acest aspect fiind realizat cu o formație „profesionalizată”, majoritatea coriștilor având o experiență îndelungată în cadrul formației încă din anii adolescenței, descifrând cu ușurință partiturile, stăpânind totodată o tehnică vocală care permitea abordarea unor lucrări de factură mai dificilă.

În anul 1980, corul *Vox Maris* a participat la prestigiosul concurs coral „Ciprian Porumbescu” de la Suceava, unde a obținut premiul I.

Premiul I-obținut de corul *Vox Maris* la concursul „Ciprian Porumbescu” de la Suceava, 1980.

Anul 1981 a constituit din nou, un an de muncă asiduă pentru pregătirea unui turneu care trebuia să aibă loc în Finlanda, acesta fiind perfectat împreună cu Ambasada Română din Finlanda. Repertoriul a fost îmbogățit cu trei piese finlandeze, care au fost învățate în limba originală: „Muisto” de H. Borenius, „Kesailta” de Selim Palgrem, „Muistatko koskan Minua?” de Heikki Klementti. Înainte de efectuarea turneului a fost programat un concert-vizionare cuprinzând vastul repertoriu de douăzeci și șapte de piese corale pregătit cu minuțiozitate. Au urmat intense pregătiri pentru plecare, au fost reținute biletele de avion, iar cu o zi înaintea plecării, maestrul a luat legătura cu ambasada de la Helsinki, anunțând venirea corului, dar cu stupoare avea să afle că între timp avuseseră loc schimbări la ambasadă, iar cadrele noi venite nu erau deloc la curent cu turneul corului „Vox Maris”. Astfel, după luni de pregătire intensă, deși întregul cor avea bagajele gata pregătite de plecare, maestrul a fost nevoit să contramandeze turneul, care în asemenea condiții nu mai putea avea loc.

În decembrie 1981, corul *Vox Maris* a participat la Festivalul de Muzică Corală de la Brașov, pe scena căruia s-au reunit din nou, cele mai prestigioase coruri din țară.

Diploma obținută de corul *Vox Maris* la Festivalul de Muzică Corală de la Brașov, 1981.

În toamna anului 1982, *Vox Maris* avea să participe la Festivalul „Ioan D. Chirescu”, susținând ca de obicei un concert apreciat de către juriu și auditoriu.

Diploma acordată corului *Vox Maris* la Festivalul „Ioan D. Chirescu”, 1982.

În toamna anului 1983, maestrul Cobasnian a primit o invitație de a participa cu *Vox Maris* la Festivalul intitulat „Toamnă hunedoreană”. Participarea la acest festival i-a produs o mare emoție, când după treizeci și patru de ani avea să revadă orașul în care cariera sa de dirijor a căpătat o traiectorie deosebită. *Vox Maris* a susținut un concert de mare ținută artistică în Sala Cavalerilor din Castelului Huniazilor, în fața unui public care savura parcă fiecare clipă a concertului dirijat de „idolul” lor, pe care au venit cu atâta bucurie să-l revadă după douăzeci și patru de ani. Privind coriștii îmbrăcați în frumoasele costume de Feți Frumoși și Ilene Cosânzene cântând în cadrul cu totul special al castelului, aveai impresia unei reîntoarceri în timp, cu câteva secole. Concertul s-a bucurat de un succes cu totul deosebit, coriști și public la un loc, trăind momente de înălțare spirituală, unice. Pentru Boris Cobasnian, revenirea în orașul tinereții sale, a constituit o emoție deosebită, pe de-o parte, revenind în fața publicului care i-a fost martor la formarea sa ca muzician complex, iar pe de altă parte, reîntâlnirea cu vechii săi colaboratori din cor și din orchestra simfonică.

Diploma obținută la Festivalul „Toamna hunedoreană”, 1983.

După „Toamna Hunedoreană”, a urmat o „Toamnă Constanțeană”, prin participarea corului Vox Maris la Festivalul „Ioan D. Chirescu”.

Diploma acordată corului Vox Maris la Festivalul „Ioan D. Chirescu”

Anul 1984 avea să reprezinte din nou, un an de muncă intensă în pregătirea corului pentru Concursul Coral „Béla Bartók” de la Debrecen-Ungaria, ediția a XI-a, care a avut loc în perioada 9-15 iulie. Corul a fost înscris la două secțiuni: polifonie-cor mixt și folclor. Pentru polifonie-cor mixt au fost impuse două piese obligatorii deosebit de dificile, care au necesitat foarte multă muncă: „Csodofiú- szarvas” de Kocscár și „A. Földhez” de Bártos Lajos.

La acest prestigios concurs european corul *Vox Maris* a participat cu un număr de șaiszeci de coriști, deplasarea făcându-se cu trenul: Uraru Anca, Macovei Cecilia, Stoenică Mihaela, Vlad Manuela, Zaharia Luminița, Marcu Magda, Serghei Viviana, Serghei Liuba, Ciorbea Simona, Gherasimat Monica, Amăriuței Carmen, Radu Gabriela, Gherasimat Mirela, Andrei Daniela, Marinescu Cornelia, Mihai Titiana, Zaharia Olimpia, Trandafir Lucreția, Gheracopol Ingrid, Ivanciu Roxana, Șerbănescu Alina, Neagu Cristina, Datcu Elena, Pădure Crenguța, Purcărea Diana, Bocunescu Ioana, Țone Nela, Bucurescu Felicia, Gimpirea Maria, Bălțoi Luluș, Crucianu Adina, Bratosin Veronica, Drăgan Mihnea, Moromete Ilie, Batu Octavia, Enache Stere, Pașca Tudor, Țivichi Ion, Ciogu Laurențiu, Dumitriu Iulian, Ivan Dumitru, Pandrea Nicolae, Enache Stănică, Barabaș Tiberiu, Godi Gheorghe, Sindilă Nicolae, Vlad Laurențiu, Morcan Daniel, Robu Antonio, Munteanu Dorin, Baban Cătălin, Caramalău Miltiade, Arsene Traian, Mândru Daniel, Licărete Nicolae, Pulbere Nicolae, Giurgiu Laurențiu, Popescu Emil, Iliescu Mircea, Dumitru Nicolae.

Debrecen este o localitate situată în pusta ungară, fiind considerat al treilea oraș al Ungariei, ca mărime. Am fost impresionați de orașul cochet, cu magazine moderne, care în secolul al XVI-lea era numit „Roma Calvinistă”, în acea vreme fiind centrul Reformei ungare, aici funcționând un colegiu care a jucat un rol considerabil pentru învățământul ungar.

Pe toată perioada Festivalului, corul a avut în permanență un însoțitor, desemnat de către organizatori pentru faptul că fiind maghiar originar din România, era cunoscător de limbă română. Acesta s-a dovedit a fi deosebit de atașat de corul ce i-a fost încredințat, creând din exces de zel, chiar situații comice. Era deosebit de amuzant și felul în care vorbea românește: „Noi merem să luăm *cine*”-ceea ce în „traducere” însemna că vom merge să luăm cina. Sau îndemnându-i pe membrii corului să fie punctuali, devenise moralizator: „*cine nu va fi la timp, să porte consecințe*”.

Însoțitorul ne-a așteptat la gară și ne-a condus la căminul studențesc al „Institutului Agronomic”, unde coriștii au avut plăcuta surpriză de a fi cazați în apartamente confortabile de două camere, fiind „vecini” cu Corul bărbătesc „Antonio Illesberg” din Trieste.

Pe 9 iulie, la Centrul cultural „Ferenc Kölksey” avea să aibă loc deschiderea oficială a Festivalului la care participau patruzeci și șase de coruri din Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Iugoslavia, Germania, Italia, Polonia, România, Suedia, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S.-Ucraina. A urmat apoi o impresionantă defilare a corurilor participante, îmbrăcate în costume, fiecare formație având în față steagul țării sale și o pancartă cu numele corului. În Piața Primăriei s-a intonat imnul

Ungariei, după care reprezentanți ai instituțiilor organizatoare: primarul orașului Borbély Miklós și ministrul Culturii dr.Tóth Deszso au rostit discursuri de salut pentru formațiile corale care s-au înscris la renumita competiție europeană. În final, toate corurile au cântat „Cantemus” de Bárdos Lajos.

Juriul era alcătuit din cincisprezece membri, unii dintre aceștia fiindu-ne cunoscuți de la Concursul de la Gorizia: Balassa Sándor-Ungaria, Cavouras Thrassos-Grecia, Cieri Domenico și Fosco Corti-Italia, Csintijan Krikor-Bulgaria, Farcas Ferenc- Ungaria, Gronstay Uwe-Germania, Kulikov Boris-U.R.S.S., Kühn Pavel-Cehoslovacia, Láng Istvan-Ungaria, Nikolovschi Vladimir-Iugoslavia, Vainio Mati-Finlanda, Vass Lajos- Ungaria, Zámbo István-Ungaria, Zsivov Vladimir-U.R.S.S.

Bartók Béla

XI. NEMZETKÖZI KÓRUSVERSENY

DEBRECEN, 1984. JÚLIUS 9–15.

Afișul Concursul Coral „Béla Bartók” de Debrecen-Ungaria, ediția a XI-a, 1984

Ziua de 9 iulie s-a încheiat cu un concert vocal-simfonic susținut la Teatrul Czokonay, având în program „Psalmus Hungaricus” de Zoltán Kódaly, și „Táncszvit” de Béla Bartók.

**CORO VOX MARIS
RUMANIA**

Director: Boris Cobasnian

27 mujeres
20 hombres

El coro fue fundado en el año 1967, en Konstanz (Rumania), ciudad situada en la costa del Mar Negro. Se trata de un coro amateur de cuyo patrocinio se ha hecho cargo el Teatro Fantasio de Konstanz, que es una institución pública músico-artística.

Los principales éxitos los ha cosechado en el Festival de Gorizia (1974), obteniendo el primer premio en polifonía para voces blancas y mixtas, así como el primer premio en folklore (voces mixtas). También obtuvieron un gran éxito en Leipzig (1979) y en Debrecen (Hungría) en 1984. En el año 1978 llevó a cabo una gira por seis grandes ciudades de Italia.

Abesbatza 1967-an sortu zen, Mar Negroko kostaldean dagoen Konstanz (Rumania) herrian. Konstanzako Fantasio Antzokia abesbatz amateur honen babespenaz arduratu da. Antzoki hau herriko musika-artisten instituzio bat da.

Arrakasta hoberenak Goriziako festibalean (1974) lortu dituzte, abots zuri eta nahasietan polifoniako lehen saria lortu zutelarik, baita abots nahasietarako folkloreko lehen saria ere. Leipzig-en (1979) ere arrakasta handia lortu zuten eta Debrecen-en (Hungría) 1984-ean. 1978-an Italiako 6 hiri handietara gira handi bat egin zuten.

Corul *Vox Maris*, evoluând la secțiunea polifonie-mixt, la Concursului Internațional „Béla Bartók” de la Debrecen, Ungaria, 1984.

La secțiunea polifonie cor-mixt, *Vox Maris* a evoluat în ziua de 10 iulie, având în repertoriu cele două piese obligatorii, „Jocul dobrogean” de Boris Cobasnian, „Pasmatri cacaia mglă” aparținând compozitorului rus Serghei Taneev, „Dans țărănesc” transcripție de Boris Cobasnian, după Constantin Dimitrescu, „La noi” de Aurel Manolache, „Il coro delle malmaritate” de Luigi Dallapiccola pe versuri de Michelangelo Buonarroti. La aceeași categorie evolua și un cor din Ucraina, dirijat de Kucserovszki. Pieseile obligatorii fiind extrem de dificile, și corul ucrainean se confrunta cu aceleași probleme ca și corul român, dirijorii fiind foarte îngrijorați de interpretarea acestor lucrări ce depășeau nivelul corurilor de amatori. Când se întâlnea cu maestrul Cobasnian, dirijorul ucrainean în loc de salut, parcă în semn de solidaritate, rostea șoptit numele piesei celei mai dificile: „Csodofiù szarvas”.

Corul *Vox Maris*, pe scena Concursului Internațional „Béla Bartók” de la Debrecen, Ungaria, 1984

În comparație cu celelalte concursuri corale europene, cel de la Debrecen, putea fi considerat cel mai dificil, prin faptul că se axa în mod deosebit pe un repertoriu foarte modern. Pentru corul *Vox Maris* participarea la această secțiune a însemnat o experiență cu totul specială, în fiecare seară a Concursului, dirijorul și coriștii intrând în contact cu interpretări dintre cele mai diverse a unui

repertoriu predominant atonal, urmărind cu cea mai mare atenție evoluția tuturor corurilor aflate în competiție.

La secțiunea folclor-mixt, *Vox Maris* s-a bucurat de un succes deosebit, interpretând „Pastel dobrogean” de Gheorghe Bazavan, „Chindia” de Alexandru Pașcanu și „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop. La această secțiune corul a obținut premiul I, în competiție cu corul „Somogyi Béla” din Budapesta, corul „Horodia Korinthou” din Corint- Grecia, corul „Motet- Koret” din Aarhus- Danemarca, „Jeunesse Chór” din Linz-Austria, corul „Monteverdi” din Esztergom-Ungaria, corul „Jyväskylä Sekakuoro” din Finlanda, „Városi Kisz kórus” din Vác-Ungaria, corul „Ferenc Liszt”-Budapesta-Ungaria, corul „Madrigal” din Cork- Irlanda, corul „Bartók Béla” din Miskolc- Ungaria.

Corul *Vox Maris* , participant la Concursul „Béla Bartók”, Debrecen, Ungaria, 1984

Un aspect cu totul original l-a constituit programarea de către organizatori a fiecărui cor participant, de a face „serenadă” în diferite cartiere ale orașului. La momentul stabilit, corul *Vox Maris* a fost condus de către însoțitor la locul fixat pentru serenadă. În timp ce coriștii coborau din autocar, au fost surprinși de un imens ropot de aplauze care venea dinspre balcoanele blocurilor înconjurătoare. Cu toții ne-am dat seama că va urma un spectacol extrem de interesant în aer liber, balcoanele constituind parcă lojile unei imense săli de concert, iar parcul-sala propriu-zisă, devenită neîncăpătoare. Pentru maestrul Cobasnian, această „serenadă” avea să constituie un moment de mare emoție, când unul dintre spectatori s-a apropiat de dânsul adresându-i-se în românește, exprimându-și surprinderea la această întâlnire neașteptată, dar maestrul, după un moment de

„suspans” avea să-l recunoască pe Lobotka, unul dintre vechii săi colaboratori de la Orchestra simfonică din Hunedoara, care se stabilise la Debrecen.

A doua zi, după-amiază, Lobotka a venit să-l viziteze pe maestrul la căminul Institutului Agronomic. Dar a reușit cu greutate să treacă de „paza” pe care o făcea cu devotament simpaticul însoțitor, care instalat pe o bancă la poarta căminului nu permitea nimănui să-l deranjeze pe maestru, respectându-i cu strășnicie odihna.

Corul a fost programat să cânte în compania corului din Corint, într-o localitate situată în apropierea Debrecen-ului, la o Fabrică de Extinctoare (*estingătoare*-după prezentarea însoțitorului nostru). Am avut surpriza ca printre spectatori, să se afle și un grup de români din satele ungurești apropiate, care s-au manifestat cu multă emoție față de corul care interpreta lucrări inspirate din folclorul românesc. La despărțire, i-am putut auzi exclamând: „Trăiască limba noastră românească!”

În seara zilei de 13 iulie a avut loc decernarea premiilor, corul *Vox Maris* având marea bucurie de a fi unul dintre laureații concursului.

Pentru a puncta finalul Concursului, în dimineața zilei de 14 iulie, toate corurile participante au fost invitate la Palatul Sporturilor din Debrecen, unde s-a realizat o întâlnire cu totul specială, când toate vocile s-au unit într-un cor uriaș, interpretând monumentală „Alleluia” din oratoriul „Messia” de G.F.Händel.

Concursul „Béla Bartók” luând sfârșit, corul *Vox Maris* victorios, s-a îndreptat spre Budapesta unde era programat un scurt popas, binemeritat, după o perioadă de mari eforturi, având rezervată cazarea la un cămin studențesc cu regim de hotel. A urmat o zi foarte intensă, în care au vizitat orașul pitoresc, străbătut de Dunăre, chiar dacă au avut parte de o vreme ploioasă.

În drum spre casă, în gară la Oradea am constatat cu mare satisfacție, dar și cu surprindere că în România există o superbă solidaritate a muzicii corale. Aici, aveam să fim întâmpinați cu căldură de corul *Camerata Felix* în frunte cu dirijorul Avram Geoldiș care au venit special să ne felicite, interesându-se în amănunt, în legătură cu desfășurarea concursului de la Debrecen.

La Constanța, a urmat o perioadă în care repetițiile se desfășurau în mod normal, chiar dacă era perioada de vară. Între timp în viața corului au intervenit mari schimbări, corul trecând sub patronajul teatrului „Fantasio” condus de dirijorul și compozitorul Aurel Manolache. În scurt timp, *Vox Maris* a primit o altă sală de repetiție, la Biblioteca pentru copii, fiind dotat și cu un pian de concert „Estonia”.

Sub noul patronaj au fost programate două concerte de mare ținută artistică, în sala de spectacole a Teatrului „Fantasio”, în care au fost interpretate nouăsprezece piese corale. În programul de sală, directorul Aurel Manolache prezenta corul urându-i: „Bun venit la Fantasio! Cu șaisprezece ani în urmă, cu prilejul popularei emisiuni de televiziune *Dialog de la distanță*”, s-a născut la Constanța, datorită neobositului animator Boris Cobaslian, dirijor la Teatrul Liric, membru al Uniunii Compozitorilor din România, corul de amatori *Vox Maris*”. Între timp „dialogul” televizat a încetat, dar valoroasa formație

corală și-a continuat marele dialog cu publicul cultivând dragostea pentru această elevată formă de muzică. În toate concursurile naționale, corul *Vox Maris* s-a dovedit o prezență prestigioasă reputând în repetate rânduri titlul de laureat. În paralel, aceeași formație a reprezentat cu cinste Constanța și întreaga țară la manifestări internaționale obținând mai multe premii în Italia, Republica Democrată Germană și alte țări.

Acest valoros cor, în care activează elevi, studenți, muncitori, doctori, profesori și alte categorii sociale, acest colectiv, în care decanul de vârstă are de ...patru ori mai multe primăveri decât mezinul, a trecut sub patronajul Teatrului „Fantasio”. Sperând că *Vox Maris* se va simți bine în marea noastră familie, alături de artiștii profesioniști, spunem, din toată inima, talentatului colectiv: *Bun venit la Fantasio!*”

La acest concert, am avut plăcuta surpriză de a-l avea în rândul spectatorilor, pe renumitul compozitor clujean Tudor Jarda, aflat la Constanța cu ocazia premierei operei sale „Pădurea vulturilor”. După concert, felicitându-l pe Boris Cobasnian, Tudor Jarda s-a declarat fascinat de prestația artistică deosebită a corului și de entuziasmul publicului din sală. Cunoscând nivelul corului de la diferite concursuri, nu și-a imaginat că formația are o viață de concert permanentă, de o asemenea intensitate.

În toamna anului 1984, Boris Cobasnian a luat hotărârea de a se înscrie la Concursul Coral de la Tolosa din Țara Bascilor-Spania, pentru anul 1985. Această decizie avea să antreneze dirijorul și corul într-o muncă susținută în vederea pregătirii unui nou concurs european foarte pretențios.

Dar în paralel cu pregătirea pentru competiția internațională, corul și-a continuat activitatea pe plan național, astfel că în perioada 15-16 decembrie 1984, *Vox Maris* a participat la cea de-a VI-a ediție a Festivalului Corurilor de Cameră *Gheorghe Dima* de la Brașov, având în repertoriu lucrări de Boris Cobasnian - „Moștenire”, „La Pontul Euxin” și „Jocul dobrogean”, Mariana Popescu - „Toamna la Murfatlar”, Aurel Manolache - „La noi”, Gheorghe Dima - „La mijloc de codru des” și *Dans țărănesc* - transcripție corală după Constantin Dimitrescu, de Boris Cobasnian. În cele două zile de Festival, care a avut loc la Casa Municipală de Cultură, au evoluat șaisprezece coruri: corul *Armonia* din Cluj- Napoca-dirijor Boris Popovici, formația *Corală* al Facultății de Medicină din Craiova-dirijor Valentin Cârlig, corul *Prietenii Muzicii* din Baia Mare-dirijor Ion Săcălean. Corul *Diason* al casei de Cultură a Studenților din Brașov-dirijor Nicolae Țurcanu, corul *Camerata* al Casei de Cultură din Râșnov-dirijor Wagner Gernot, corul *Miorița* din Reșița-dirijor Doru Morariu, corul *Pontica* din Constanța –dirijor Sabin Nicolaină, corul *Astra* din Brașov-dirijor Nicolae Bica, corul *Ars Nova* din Pitești–dirijor Gheorghe Gomoiu, corul *Eufonia* din Râmnicu Vâlcea- dirijor Mihai Ștefănescu, corul *Menestrel* din Arad-dirijor Doru Șerban, corul *Primăvara* din Piatra Neamț-dirijor Beatrice Ada Chicu, corul *Sânzâiana* la Liceului „Zinca Golescu” din Pitești-dirijor Margareta Șerbănoiu, corul de copii *Camerata Infantis* din Brașov-dirijor Nicolae Bica.

Încă de la începutul anului 1985, repetițiile corului *Vox Maris* au fost intensificate în vederea participării la Concursul de la Tolosa. Regulamentul concursului prevedea și interpretarea a două piese obligatorii în limba bască: „Dos canciones vascas” de Uruñuela și „Sette variazioni su canzone vasca” de Emil Cossetto, ambele lucrări fiind premiate la Concursul de compoziție de la Tolosa. Interpretarea acestora a pus multe probleme legate de pronunția textului în limba bască. Cel care a contribuit la rezolvarea acestei probleme, a fost un corist care lucra în Port ca operator-dană, Emil Popescu. Acesta a cunoscut un comandant de vas din Bilbao-Țara Bascilor, pe care l-a solicitat să recite versurile pieselor basce, imprimându-l pe casetă audio, caseta devenind pentru dirijor, un instrument de lucru foarte valoros în studierea repertoriului de concurs. Comandantul din Bilbao s-a oferit să rezolve și o altă problemă care părea să fie dificilă în condițiile de atunci, și anume a plătit taxa de înscriere la concurs, în pesetas, maestrul dându-i contravaloarea în lei, acest lucru fiind făcut în mare secret.

Pregătirea deplasării corului la o distanță atât de mare, n-a fost deloc ușoară. Directorul teatrului „Fantasio” Aurel Manolache a oferit pentru această acțiune temerară un autobuz al teatrului.

Având în vedere că urmau a fi parcurși mii de kilometri, maestrul a devenit un adevărat „inventator”, încercând să găsească cele mai îndrăznețe soluții pentru a amenaja autocarul cu mese portabile din placaj, care trebuiau așezate pe intervalul dintre scaune (facilitând servitul mesei în timpul mersului), confecționarea unor hamace din pânză de cort, pentru dormit (care trebuiau montate între scaune), în timp ce o parte dintre coriști trebuiau să doarmă pe scaune, iar alții pe saltele pneumatice (așezate la podea). Și pentru că drumul trebuia parcurs cu maximum de economii posibile, românii neavând voie să dețină valută nici măcar pentru combustibilul necesar, tot maestrul a propus un plan deosebit de ingenios datorită căruia drumul spre Spania a devenit cu adevărat posibil. În portabagaje au fost puse rezervoare cu benzină necesară drumului, la ducere (aceasta fiind obținută prin directorul de la Direcția Agricolă-Moraru), și de la o secție a Intreprinderii I.A.M.S.A.D., director fiind Ilie Georgescu, un simpatizant al corului, în care cântaseră și cele două fiice ale sale.

Putem spune că autobuzul nostru devenise un „autobuz –cisternă”, care transporta o tonă de motorină. Rămânea de rezolvat problema combustibilului pentru întoarcere. Și în acest caz, maestrul a găsit o idee „genială”, fiecare corist trebuind să cumpere două sticle de votcă rusească care era foarte căutată la acea vreme în Occident, ce trebuia valorificată înafară, cu valuta obținută asigurându-se astfel benzina pentru întoarcere.

O altă problemă care se ridica, era cea a bagajelor, în condițiile în care portbagajul nu era disponibil. Și pentru că cei patruzeci și nouă de participanți aveau nevoie neapărat de un spațiu de depozitare a bagajelor, s-a recurs la așezarea bagajelor deasupra autocarului, confecționându-se pentru acoperirea lor o husă imensă din pânză de cort. Un ajutor deosebit l-a acordat directorul

Cepreagă de la Basarabi, care a oferit pânza de cort și cauciucuri de rezervă, fiica sa, Roxana, fiind coristă.

La Concursul de la Tolossa au participat un număr de patruzeci și șapte de coriști: Amăriuței Carmen, Aristide Aurora, Anton Sorin, Bocunescu Rucsandra, Bratosin Veronica, Culețu Manuela, Chimirea Daniela, Cepreagă Roxana, Colceru Floarea, Caramalău Miltiade, Cobasnian Laurian, Dumitriu Iulian, Dumitru Nicolae, Glojdaru Elena, Gherasimat Monica, Gimpirea Maria, Godi Gheorghe, Ghimbășanu Laurențiu, Ghindea Toader, Gheorghe Ion, Ivanciu Roxana, Licărete Nicolae, Marinescu Cornelia, Marinescu Mihai, Mihai Titiana, Macovei Cecilia, Marin Livia, Moromete Ilie, Marcu Magda, Nunu Octavian, Popescu Mirela, Popescu Emil, Pădure Creguța, Pandrea Nicolae, Pulbere Nicolae, Rusu Violeta, Răvoiu Daniela, Sindilă Nicolae, Șerbănescu Alina, Tănase Mihaela, Țivichi Vasile, Urdea Mirela, Vătămanu Mona, Vrajitoru Gabriel, Vlad Laurențiu, Zaharia Olimpia.

Autocarul de la „Fantasio” era un Mercedes destul de vechi, dar am fost asigurați că numai acesta ne va duce în mod sigur fără probleme. Șoferul, „nea Gheorghe”, era foarte experimentat, dar ieșea în Europa pentru prima dată. Pregătirile fiind făcute, am plecat foarte entuziasmați fără să ne imaginăm că ne angajăm de fapt, la un drum deosebit de dificil. Ultimile zile dinaintea plecării au fost deosebit de încărcate pentru dirijor, care înafara pregătirii corului pentru concurs, avea de rezolvat problema vizelor pentru plecare, fiind nevoit să se deplaseze la Ambasada Spaniei din București. Am avut surpriza ca unul dintre coriști să nu primească viza, și acesta nu era nimeni altul, decât Emil Popescu, care prin relațiile sale a favorizat plata taxei de concurs și pregătirea textului în limba bască la piesele impuse. Deși în general se comporta ca un om foarte echilibrat, de data aceasta ne-a surprins prin reacția sa deosebit de violentă, aproape disperată, acuzându-l pe maestru că este vinovat de acest aspect. Dar această atitudine aveam s-o descifrăm mult mai târziu... Bineînțeles, că dirijorul care se lupta în permanență pentru fiecare corist, s-a angajat într-o acțiune de obținere a vizei și pentru Emil Popescu, având succes.

În fața teatrului „Fantasio”, coriștii încărcăți de bagaje, conduși de membrii de familie și prieteni, s-au îmbarcat în autocar, având atitudinea unui echipaj care pleacă în expediție...

Nu mult după plecarea din Constanța, aveam să constatăm că dirijorul nostru este foarte bolnav, cu febră mare, încât am început să ne punem întrebarea dacă în asemaenea situație mai e cazul să ne continuăm drumul. Așezat pe intervalul dintre scaune, pe o saltea pneumatică, avea să lupte cu boala, în timp ce aproape fiecare corist încerca să-i ofere medicamente pentru a-l ajuta să-și revină. La Craiova s-a făcut un popas de o noapte, iar în următoarea noapte locul de odihnă fiind Timișoara, urmând apoi un drum aproape fără întrerupere, singurul loc de odihnă fiind autocarul cu un „confort îmbunătățit”. Cantitatea de benzină consumată până la Timișoara a fost completată prin relația cu un omolog al directorului Cepreagă, în așa fel încât s-a ieșit din țară, cu toate rezervoarele pline.

Am traversat Iugoslavia și în zorii dimineții s-a ajuns la granița cu Italia. Toată lumea dormea, răpusă de oboseală, și la un moment dat în ușa autocarului a apărut un grănicer tânăr, prototipul italianului oacheș, cu mustață, care a rămas uimit văzând mai întâi fetele adormite care se aflau chiar lângă ușă, și cuprins de exaltare, a exclamat: „O, che bellezza!”

„Nea Gheorghe”-șoferul era un personaj foarte interesant, cu o rezistență fizică neobișnuită, care din când în când mai trăgea câte o „dușcă” de votcă (spre disperarea dirijorului), și chiar în aceste condiții putea să șofeze încontinuu, zi și noapte, iar pentru a se reface era suficient să doarmă două-trei ore, timp în care coriștii păstrau o liniște deplină. În permanență în spatele său erau două persoane care cu harta în față, îi indicau traseul, pas cu pas.

Ajunși în Italia, ne-am oprit pentru câteva ore la Trieste, unde am început să ne informăm în legătură cu prețul benzinei, ghid fiind un student peruvian care studia medicina în România. Acesta s-a arătat foarte impresionat de actul nostru curajos de a străbate mii de kilometri în condiții de „nomazi”, și aflând de planul nostru cu votca, ne-a sfătuit că ar fi mai bine dacă am consuma-o ca dezinfectant pentru a ne proteja în asemenea condiții grele de călătorie.

A urmat Veneția, unde am făcut un popas de o zi, străbătând-o la pas, și punând în aplicare ingeniosul plan legat de valorificarea votcii, care avea să ne asigure combustibilul necesar drumului. Fiecare membru al grupului învățase în italiană, formula magică care se rezuma la patru cuvinte: „Avete bisogno di votca russa?”. Bineînțeles că această acțiune avea să genereze și situații de-a dreptul comice.

Când am ajuns la Veneția, una dintre coristele-eleve, Crenguța Pădure, l-a abordat pe maestru spunându-i cu un ton de alintare că ea nu poate să-și vândă votca, a încercat, dar nu a reușit. Atunci, maestrul s-a oferit s-o însoțească, intrând în primul restaurant aflat în cale.

Dar la invitația adresată de Crenguța în italiană, de a cumpăra miraculoasa băutură, unul dintre cele mai năstrușnice răspunsuri a fost dat de un „microbist” dezamăgit de echipa locală de fotbal: „Non, abbiamo bisogno di un arbitro buono!” Și totuși cineva din anturajul microbiștilor a cumpărat votca ce le era necesară într-un asemenea moment pentru consolare.. Crenguța a încasat contravaloarea sticlei, rămânând ca la autobuz să predea banii care constituiau de fapt contribuția ei la fondul comun de combustibil și autostrăzi. Dar la momentul reîntâlnirii grupului, toată lumea a rămas stupefiată de răspunsul la fel de alintat al Crenguței, precum că a cheltuit banii pe bomboane. Bineînțeles că la această replică, atitudinea maestrului a fost foarte dură.

Următorul popas a fost la Milano, unde am ajuns dimineața, când milanezii plecau la lucru și am putut admira eleganța rafinată a funcționarilor care se îndreptau spre băncile, care în acest oraș sunt în număr mare.

Autocarul a fost lăsat la marginea orașului, coriștii urmând să viziteze „per pedes” splendidul oraș din nordul Italiei. Pașii ne-au condus spre acea minune a arhitecturii, care este Domul din Milano. Bineînțeles că fiind muzicieni, nu puteam părăsi orașul fără să ne îndreptăm și spre celebrul teatru Scala.

La ora stabilită, toată lumea s-a îndreptat spre autocar, dar aveam să constatăm că unul dintre coriști lipsește, acesta fiind Emil Popescu. Primul lucru la care ne-am gândit, a fost că era foarte posibil să se fi rătăcit, deși toți aveau grijă să circule numai în grup. Am hotărât să așteptăm până la revenirea lui, dar orele se scurgeau fără ca el să apară. Într-un târziu, lângă autocarul nostru a oprit o mașină de Poliție, din ea coborând Emil Popescu însoțit de doi carabinieri, acesta motivând că rătăcindu-se, a fost nevoit să apeleze la ajutorul Poliției. Din acest moment, toată lumea l-a privit însă cu o oarecare suspiciune, fiecare trăind cu impresia că de fapt, Emil Popescu a avut o tentativă de a cere azil politic în Italia, care nu i-a fost onorată, dat fiind că Italia era invadată la acea vreme de emigranți..

Ne-am continuat drumul, urmând să traversăm Franța. Din când în când mai făceam câte un scurt popas, în care ne ocupam și de bucătărie. Luasem cu noi, la sugestia maestrului, aragaz de voiaj, o cratiță mare, polonic, concentrate de supă, cartofi, paste. Dar în momentul în care s-a trecut la prima încercare culinară, au apărut divergențe între coriști, unii propunând să se facă supă, alții propunând ciorbă... Văzând diversitatea de „idei”, maestrul a pus repede capăt disputelor, preluând comanda, și devenind astfel bucătarul-șef, tot dânsul ocupându-se în continuare și de distribuirea supei, fiecare prezentându-se în ordine, cu ceșcuța emailată pe care o avea în dotare.

Primul contact cu Franța a fost făcut în Monaco, unde oprind la prima benzinărie ce ne-a ieșit în cale, am cumpărat harta Franței, de care aveam absolută nevoie. Tânărul care lucra la benzinărie, ne-a întrebat curios, de unde suntem, iar noi având harta Europei, în momentul în care i-am arătat unde este România, a privit uimit autocarul nostru care nu era deloc arătos, exclamând: „Quel courage!”.

Dar traversarea Franței avea să ne aducă noi și grele probleme. În primul rând a trebuit să alegem un traseu care să ocolească autostrăzile, taxele fiind deosebit de mari (aspect pe care l-am remarcat chiar și la mașinile francezilor). Circulația pe drumurile Franței se făcea anevoios pentru cei care se aflau pentru prima dată pe acest traseu, indicațiile rutiere fiind întâlnite foarte rar, spre deosebire de Italia, unde aproape în fiecare moment știai în ce punct te afli și ce urmează. Astfel am avut deseori surprize neplăcute, când parcurgeam distanțe respectabile, fără a avea vreun indiciu pentru a ști dacă suntem pe drumul cel bun. Într-o seară ne-am pomenit pe un drum de munte, și bineînțeles că am făcut imediat cale întoarsă.

Dar cea mai grea problemă avea să fie timp de două zile (cât a durat traversarea Franței), problema apei, apa potabilă fiind foarte scumpă, iar dacă solicitai la un restaurant sau benzinărie, îți răspundeau că nu au decât apă menajeră, sau îți umpleau canistra cu zgârcenie. În aceste condiții, a trebuit să ne raționalizăm proviziile de apă.

Anotimpul de toamnă târzie ne oferea un peisaj deosebit, de o parte și de alta a drumului fiind renumitele vii, care la vremea aceea erau deja culese. Din când în când, făceam câte un popas, coriștii împânzindu-se în vii, unde se mai găseau ciorchini de struguri neculeși. În felul acesta, pe tot parcursul Franței,

ne-am completat meniul cu struguri proaspăt culeși. Traversarea Franței a fost cu toate greutățile, deosebit de interesantă pentru grupul de români. Am avut ocazia deosebită să cunoaștem orașe importante cum ar fi Nice, Antibes, Cannes. În Cannes am ajuns după miezul nopții, admirând clădirile de bun gust, hotelul în formă de pachet de cărți răsturnate, clădirea în care are loc vestitul Festival al Filmului. Am reușit să ne și rătăcim, negăsind drumul de ieșire din oraș, fiind ajutați de un echipaj de Poliție. Am avut parte și de momente deosebit de comice, când ajunși la trecerea unui pod, nu am reușit să-l trecem din cauză că autobuzul având deasupra depozitate bagajele, depășea ca înălțime nivelul podului.

A urmat superbul drum pe Coasta de Azur, printre olendrii uriași, în culori pastelate care degajau acel miros caracteristic asemănător migdalului. A urmat Toulon, Marseille, Montpellier (amintindu-ne că aici a primit marele poet Vasile Alecsandri, premiul pentru „Ginta Latină”), Nîmes, Beziers, Carcassonne, Toulouse, Pau, Biarritz, Bayonne.

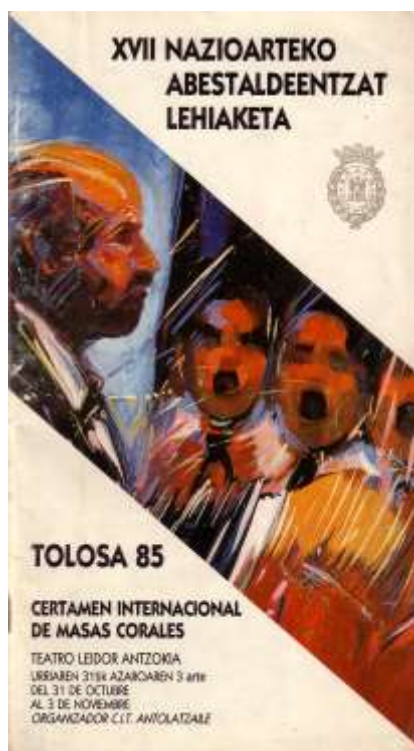
Pe tot parcursul, în timpul nopții, o imagine feerică o reprezentau castelele, care luminate cu reflectoare, păreau miniaturi pictate. În sfârșit, am ajuns la granița cu Spania, unde în mod neobișnuit nu am fost întâmpinați de grăniceri, și în acest caz, ne-am continuat nestingheriți drumul prin punctul de graniță Irun. Eram nerăbdători să ajungem mai repede la Tolosa, situată în Gúipuscoa-Țara Bascilor, pentru că după șapte zile și șapte nopți de călătorie, spiritul de aventură ne cam părăsise, și era absolut firească dorința noastră de a intra mai repede într-un program normal de viață. La Tolosa, am ajuns după-amiaza, am parcat autocarul într-o piață din apropierea gării, iar dirijorul însoțit de eleva Violeta Rusu, care cunoștea limba spaniolă, s-a prezentat la comandamentul concursului. Am rămas cu toții liniștiți în autobuz, dar nu peste multă vreme aveam să trăim momente de adevărată teroare. În piață a sosit o mașină a Poliției și a oprit la barul din Piață, percheziționând pe toți cetățenii aflați acolo în acel moment, făcând arestări, ieșind apoi în fugă spre gară, de unde am auzit împușcături. Pentru noi, la vremea aceea, acest aspect a fost deosebit de șocant. Pentru spanioli, însă aveam să aflăm că asemenea confruntări făceau parte din viața obișnuită, zilnic având loc acțiuni ale organizației teroriste basce-ETA.

A sosit apoi maestrul care luase între timp legătură cu organizatorii ce au rămas surprinși de sosirea noastră cu o zi mai devreme decât data stabilită. Acest lucru a fost cauzat de faptul că necunoscând drumul, ne-am luat o rezervă de timp pentru a nu avea surprize, dar din fericire totul a decurs normal. Astfel s-a ridicat o problemă deosebită legată de cazarea noastră. Și până la urmă s-a găsit soluția de a fi cazați pentru o noapte la o Sală de gimnastică, unde tot corul a dormit la un loc, într-o sală imensă, pe saltelele așezate pe dușumea. Aceasta a fost o altă experiență cu totul deosebită pe care aveam s-o trăim împreună, care a sporit coeziunea grupului călit în condiții cu totul speciale. Noaptea aceasta de odihnă a contribuit mult la refacerea forțelor, punând deocamdată capăt vieții de turist. A doua zi, ne-am deplasat spre locul de cazare, în motelul cochec din splendida stațiune Zarautz, situată la întâlnirea dintre două forme de relief,

munții Pirinei și oceanul Atlantic. Micul dejun era servit la hotel, iar prânzul și cina într-o Sală de Sport, unde mâncau toate corurile participante la Concurs, mâncarea fiind servită în casolete care soseau în containere speciale. Nu lipsea la nici o masă renumitul vin roșu. Meniul însă era alcătuit invariabil pe temă de „merluța”(merluciu).

Era absolut necesar ca după o pauză atât de mare, corul să-și revină din nou în formă, astfel repetițiile aveau loc în capela unui colegiu.

Concursul internațional coral de la Tolosa, organizat între 31 octombrie-3 noiembrie 1985, se afla la ce-a de-a XVII-a ediție. La categoriile polifonie și folclor mixt au participat douăzecișunu de coruri: corul „Ersoinka” din Tolosa-dirijor José Ramón Arteta, „Grupul Pozkario”(Biskaya)-dirijor Gotzon Ibarretxe, corala „Voces de Castilla”din Segovia (Spania)-dirijor Ramón Masegosa, „Gernika Taldea”din Paris (Franța)-dirijor Maylis Irigoyen, „Vox Maris” din Constanța (România)-dirijor Boris Cobasnian, , Corul „Dominanta” al Academiei Economice” din Cracovia (Polonia)-dirijor Zbigniew Ciuraba, corul Școlii de muzică St. Gregorius din Aachen-Germania-dirijor, corala „Gorosarri” din Țara Bascilor-Spania, Corul „San Jorge” din Madrid (Spania)-dirijor Rafael Zornoza Boy, corul „Nuestra Señora de Las Nieves” din Falces (Navarra)- Spania-dirijor Julia Pastor I Aguililar, Corul „San Ignacio” din San Sebastia (Țara Bascilor)-dirijor José Antonio Sainz Alfaro, , Corul mixt „Institutos Principe de Viana- Ximenez de Rada”, din Pamplona (Spania)-dirijor Sagrario Viguri Goicoechea , corul „Orfeo d’Aldaia” din Valencia (Spania)-dirijor Francisca Orti Viñes.

Programul de sală, de la Concursul Internațional de Cânt Coral, Tolosa, Spania, 1985.

Concursul s-a desfășurat la Teatro-Cine *Leidor* din Tolosa. Încă de la sosirea corului, maestrul a dorit să vadă sala de concurs, practicabilele, făcând deja schema aranjamentului corului. Aranjamentul corului pe scenă, indiferent de locul sau genul de concert, era făcut cu multă minuțiozitate. Și chiar în momentul în care se gândea la aranjamentul pentru concurs, așezat pe un practicabil în centrul scenei, a fost surprins de un fotoreporter spaniol, a doua zi apărând în „El Diario Vasco” - 1 noiembrie 1985 împreună cu un articol dedicat exclusiv corului constănțean:

Boris Cobasnian, director del coro rumano

«Un marinero vasco nos enseñó a pronunciar el euskera»

Tolosa (DV). — Konstanza es una ciudad rumana situada a orillas del mar Negro, que este año representa a su país en el Certamen Internacional de Tolosa, con la agrupación coral Vox Maris, de 47 voces mixtas.

Entre el repertorio de canciones que este coro va a interpretar, destaca una folklórica rumana, «Se trata —señala Boris Cobasnian, director de Vox Maris— de una obra alegre y plena de vitalidad, pues viene del norte de mi país, donde destacan el ritmo vivo, la fuerza y el optimismo».

Cobasnian entroncó estas características del norte de Rumania con el carácter vasco a través de las canciones. «He comprobado algunas similitudes entre esa fuerza viva de la que he hablado, con las partituras vascas que hemos debido aprender. Me gustaría conocer más profundamente la música vasca y espero llevarme a Rumania algunas partituras de compositores de este país».

«Nos enseñó un marinero vasco»

A Konstanza llegan cada día numerosos barcos provenientes de distintas zonas del mundo. Y entre ellos, todos los meses, arriba puntualmente una embarcación española, entre la que se encuentra enrolado un marinero vasco. «Este hecho ha sido muy importante para nosotros —señala Cobasnian—. Un miembro del coro que trabaja en el puerto conocía, personalmente, a este marinero

Boris Cobasnian, (Foto Usoz).

vasco, que nos ha enseñado a pronunciar las canciones vascas, nos las ha traducido y ha corregido los lógicos errores fonéticos que cometíamos al principio. A este marinero le emocionó que un coro rumano le presentara partituras escritas en su lengua vasca».

Y, así, el aprendizaje de las piezas musicales euskéricas no ha presentado excesivas dificultades para los coralistas rumanos. «Una vez salvado el problema del idioma mediante la ayuda del marinero —comenta el director—, el resto, la parte musical, corría de nuestra

parte, y no ha supuesto una excesiva complicación. La música es universal, no conoce las fronteras...»

Con una expresiva frase —«quien acepta el segundo puesto no desea nada»—, Cobasnian resume la ambición con la que este coro rumano ha venido a Tolosa. Los principales éxitos que ha cosechado son un primer premio en el Festival de Gorizia, en 1974, y en Leipzig, en 1979.

La agrupación Vox Maris compite hoy, viernes, en las modalidades de folklore y polifonía.

Juanma GOÑI

Un alt aspect care avea să ne surprindă a fost apariția în presă a fotografiei autobuzului pe care scria de-o parte și de alta-„Fantasio”, dedesubtul acesteia menționându-se:

„Conducătorii orașului Constanța, pot fi de-acum siguri, că *Vox Maris* a ajuns la destinație !”

Bineînțeles că acest lucru putea fi luat și ca o ușoară ironie, că un asemenea autobuz demodat, care arăta aproape jalnic, a putut străbate mii de kilometri, în timp ce celelalte coruri veniseră cu autocare dintre cele mai moderne...

În ajunul începerii probelor de concurs, la intrarea în Teatro-Cine *Leidor*, Boris Cobasnian a fost abordat de un tânăr foarte simpatic, cu un aer „occidental”, dar cu oarecare sfială în glas, spunându-i că esta fratele Crenguței. Acesta era nimeni altul decât omul de afaceri și omul politic de mai târziu, Gheorghe Pădure.

Șocul suferit (mai ales că la plecarea în Ungaria cu un an mai devreme, a trebuit să garanteze pentru obținerea pașaportului Crenguței), l-a speriat pe maestru atât de tare, încât tânărul s-a grăbit să-l liniștească spunându-i că a venit doar să-și întâlnească sora, în continuare rugându-l s-o învoiască până a doua zi. Boris Cobasnian, exagerat de prudent, i-a propus să ne însoțească la motelul de la Zarautz, undea aveam cazarea, la al cărui restaurant putea să stea de vorbă cu sora sa, toată noaptea.

Tânărul foarte manierat și politicos, parcă vădit preocupat de a nu-i crea maestrului o stare de neliniște înaintea probelor de concurs, a acceptat această propunere, însoțind autobuzul până la motel și parcându-și mașina în curtea interioară.

Neliniștea maestrului de-abia acum începea. Aproape din jumătate în jumătate de oră, ieșea pe hol pentru a vedea pe geamul dinspre curtea interioară dacă încă mai există mașina. La ora patru dimineața, când mașina nu mai era, s-a îndreptat spre camera în care locuia și Crenguța, și constatându-i prezența, s-a liniștit.

Nu mică i-a fost surpriza, când a doua zi, avea să se lămurească și atitudinea fetei aparent impertinentă, de a cheltui la Veneția banii pe bomboane, aceasta înmânându-i maestrului cota sa de participare la cheltuielile drumului.

Corul *Vox Maris* a prezentat la secțiunea polifonie-mixt piesa obligatorie „De donde venis amores?” de J.Vásquez, „Il coro delle malmaritate” de Luigi Dallapiccola și „Fire, fire” de Thomas Morley. La folclor-mixt au fost interpretate *Siete varaciones sobre una canción vasca* de Emil Cossetto și „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop.

Diploma de participare la secțiunea polifonie cor mixt- Tolosa, Spania, 1986.

În legătură cu evoluția corului *Vox Maris* „El Diario Vasco” din 3 noiembrie 1985 consemna: „Corul *Vox Maris*” din România s-a remarcat cu o magnifică versiune ale faimoaselor *Siete varaciones sobre una canción vasca*”

de Emil Cossetto. Dirijorul Boris Cobasnian este un maestru spectacular. Imprimând un ritm îndrăcit unei lucrări românești de Darius Pop, a primit aplauze incendiare de la publicul numeros din Cine Leidor.”

După terminarea concursului, corurile au luat cina la Sala de Gimnastică, după care a urmat deplasarea lor la locul de organizare a unui bal. Toate corurile s-au încolonat, având în frunte o fanfară, deplasarea acestora constituind o adevărată defilare prin Tolosa. Fanfara imprima cadența marșului, din când în când instrumentiștii alergând, în felul acesta toate corurile angajându-se într-un adevărat cros, după care urma din nou un mers la pas de voie. Această urmărire continuă a constituit de fapt deliciul deplasării. În sala imensă, s-a încins dansul, toată lumea trăind o stare euforică. De un succes deosebit s-au bucurat reprezentantele corului de femei din Japonia, „Chanter mere”, care erau foarte solicitate, bărbații înghesuindu-se să le invite la dans, din dorința pur exotică de a dansa cu o japoneză. Din când în când dansul era întrerupt pentru a se anunța rezultatele concursului, acestea fiind primite cu manifestări de bucurie. Corul *Vox Maris* a aflat astfel, că a primit medalia de argint la secțiunea folclor-mixt.

En el XVII Certamen Internacional de Tolosa

Dos medallas de oro para la Coral San Ignacio

La Coral San Ignacio se llevó dos medallas de oro en el XVII Certamen Internacional de Tolosa, que finalizó en la mañana de ayer. La agrupación donostiarra consiguió los dos primeros premios en las modalidades de coro mixto en Polifonía y Canción Vasca y Folklore. Otra formación guipuzcoana, el Coro

Aretxabaleta, obtuvo la medalla de oro en la especialidad de Gregoriano. Como se recordará, también los alevines del San Ignacio se alzaron con el triunfo en el concurso de coros infantiles, celebrado el pasado viernes en la villa foral, en competición con otros cinco grupos.

Página 10

Festivitatea de premiere la Gala Laureatilor de la Concursul Internațional de la Tolosa, Spania, 1985.

A doua zi, duminică dimineață, avea să aibă loc Gala Laureatilor, unde și corul nostru era programat să cânte. În jurnalul „Deia” din 4 noiembrie 1985, corul *Vox Maris* a fost prezentat „ca una din formațiile favorite ale concursului. Corul dirijat de Boris Cobasnian a cântat o piesă aparținând dirijorului.”

În legătură cu Festivitatea de premiere, o altă publicație „Egin”, din 4 noiembrie avea să consemneze: „Corul *Vox Maris*, deținător al medaliei de argint, a interpretat o piesă compusă de dirijorul său Boris Cobasnian cu un ritm acompaniator realizat din degete și palme care a stupefiat publicul spectator”. Piesa care a fost atât de mult apreciată, în Gala Laureatilor era „Jocul dobrogean”.

În tradiția concursului era ca în momentul premierii, dirijorul corului deținător al medaliei de aur să primească și o bască specifică ținutului care datorită acestui însemn poartă numele de Țara Bascilor. Aveam cu toții să asistăm cu această ocazie la un gest cu totul emoționant, când dirijorul corului „San Ignacio” din San Sebastian, don José Antonio Alfaro Sainz și-a scos basca, punând-o pe creștetul maestrului Boris Cobasnian, ca semn de înaltă prețuire. De fapt, această scenă a fost surprinsă pe peliculă de către fotoreporteri, apărând în ziarele de a doua zi.

După Gală a urmat masa de prânz, care reprezenta de fapt și momentul de despărțire a formațiilor participante. Corul *Vox Maris* a fost nevoit să plece primul, desprinzându-se cu greu de atmosfera incendiară creată în momentul de deconectare totală de după concurs, deoarece organizatorii i-au programat un concert în biserica din localitatea Lasarte, concertul fiind anunțat în „Diario Vasco” din 3 noiembrie: „*Românii în Lasarte*:-Corul *Vox Maris* din România va oferi astăzi un concert extraordinar în parohia San Pedro din Lasarte, la orele 7,30 seara”.

De fapt, românii au fost singurii participanți ai concursului care au avut privilegiul de a mai rămâne o zi în plus, în Țara Bascilor.

Programul concertului susținut în biserica din Lasarte cuprindea optsprezece lucrări corale. În prima parte au fost incluse piesele: „De donde venis amores” de Vasquez, „Io mi son giovinetta” de Claudio Monteverdi, „Pasmatri cacaia mglă” de Serghei Taneev, „Il coro delle malmaritate” de Luigi Dallapiccola, „Cântec din folclorul negru-Ride the Chariot” de Henry William Smith, „Dos canciones vascas” de Uruñuela, „Fire, fire” de Thomas Morley, „Sette variationi su canzone vasca” de Emil Cossetto. În partea a II-a au fost prezentate lucrările: „Moștenire” de Boris Cobasnian, „Toamna la Murfatlar” de Mariana Popescu, „La noi” de Aurel Manolache, „Foaie verde de mohor” de Dumitru D. Botez, „La Pontul Euxin” de Boris Cobasnian, „Pastel dobrogean” de Gheorghe Bazavan, „Chindia” de Alexandru Pașcanu, „Dans țărănesc” transcripție corală de Boris Cobasnian după Constantin Dimitrescu, „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop, „Jocul dobrogean” de Boris Cobasnian.

Ajunși la biserica San Pedro din Lasarte, am avut plăcuta surpriză să găsim programe de sală cu prezentarea corului având pe prima pagină și o fotografie a corului, precum și ordinea lucrărilor. Biserica a devenit neîncăpătoare pentru publicul dornic să audieze concertul românilor, concertul

având loc duminică seara. O altă surpriză deosebit de plăcută a fost, să remarcăm în public pe dirijorul coralei „San Ignazio” din San Sebastian, don José Antonio Sainz Alfaro, care venise special să ne asculte împreună cu membrii corului.

Pentru *Vox Maris* concertul dat în biserică era în premieră. În țară, la acea vreme, acest lucru ar fi fost imposibil de realizat. Având în repertoriu „Suita din Țara Oașului” care avea înscris în partitură pe lângă alte efecte și fluierături, maestrul a avut grijă ca în calitate de buni creștini, în acel moment „să nu se fluiera în biserică”. La finalul concertului, publicul era deosebit de încântat de prestația corului român, și mare ne-a fost surprinderea să auzim pe lângă aplauze și „fluierături în biserică”, aparținând unor entuziaști spectatori care s-au manifestat și în acest mod, în semn de prețuire.

Imediat după concert, Emil Popescu i-a cerut maestrului permisiunea de a pleca pentru câteva ore ca să-și viziteze niște cunoștințe.

Corul *Vox Maris* a fost invitat de către organizatori la un restaurant care se afla într-un pasaj subteran. Ne-am deplasat cu autobuzul, costumele de concert fiind schimbate cu toaletele adecvate recepției la care trebuia să participăm. Atmosfera creată și ambianța restaurantului au fost cu totul speciale. Între români și organizatorii basci s-a creat o apropiere extraordinară, cântând și dansând împreună. Dar în același timp am fost deosebit de surprinși să constatăm o foarte mare asemănare între folclorul românesc și cel basc.

Gazdele noastre au comandat un meniu special alcătuit din mâncăruri și băuturi cu specific național basc: supa de fasole și Pacharan-o băutură făcută din coacăze.

Noaptea târziu petrecerea terminându-se, ne-am îndreptat spre autobuz, dar acolo aveam să găsim bagajele răvășite, constatând că din loc în loc erau aruncate în dezordine componentele unui costum de scenă bărbătesc. Imediat aveam să ne dăm seama că acestea îi aparțineau lui Emil Popescu care a venit special să-și lase costumele, evitând să se prezinte la restaurant conform înțelegerii. Cu toții însă mai speram că se va întoarce până la momentul plecării. A doua zi, constatând că Emil Popescu nu a revenit, am părăsit motelul de la Zaraus, îndreptându-ne spre San Sebastian, unde eram așteptați de către prietenii noștri de la corul San Ignacio, în frunte cu dirijorul. Aveam să vizităm frumosul oraș San Sebastian, așezat în vestitul golf Biscaya. Don José Alfaro ne-a condus pe o stradă în care se găseau așezate la rând, o sută de baruri. Am intrat într-un bar unde am fost tratați cu o băutură, pe urmă ne-a condus și în al doilea, dar la un moment dat ne-am dat seama că ar fi fost cumplit să începem să le vizităm pe toate, spunându-i simpaticului dirijor, că noi am dori să vizităm orașul. Timp de câteva ore am avut ocazia de a face cunoștință cu un oraș cu totul special, în mijlocul căruia se găsește un munte cu circumferința destul de

mică, dar cu pereți abrupti pe care l-am înconjurat, având tot timpul în ochi imaginea specială a golfului la Oceanul Atlantic. Pe tot parcursul plimbării noastre, Don José ne-a cerut îndrumări în legătură cu interpretarea „Jocului dobrogean” a maestrului Boris Cobaslian, de care era pur și simplu fascinat,

mărturisindu-ne dorința să de a o introduce cât mai repede în repertoriul corului „San Ignacio”. În permanență exersa dificilul ritm aksak de treisprezece optimi și efectele ritmice obținute prin pocnituri din degete și băți din palme. Dar a sosit și momentul despărțirii, iar la întâlnirea la autocar, aveam să aflăm că și coriștii noștri au dat „consultații” coriștilor din San Sebastian în legătură cu interpretarea „Jocului dobrogean. Și peste aproape zece ani, la Gorizia, aveam să aflăm de la un dirijor din San Sebastian, că Don José Alfaro face mare succes în Spania cu interpretarea „Jocului dobrogean” cântat în limba română.

Ne-am îndreptat spre punctul de frontieră cu Franța, Irun, trăind cu speranța că poate acolo, ne vom întâlni cu Emil Popescu. Dar de data aceasta, dispărând și ultima speranță, aveam să tragem concluzia că acesta s-a hotărât să rămână în Spania, cerând azil politic.

Dar la intrarea la granița cu Franța, aveam să ne confruntăm cu o situație deosebit de grea. În momentul în care am prezentat actele la control, ni s-au cerut și actele autobuzului, considerându-se că pentru faptul că nu deținem actul de proprietate al acestuia, trebuie să plătim o amendă foarte mare. Acest lucru ne-a îngrijorat foarte mult pentru că banii pe care-i aveam erau destinați pentru cheltuielile de drum: pentru benzină și taxe de autostrăzi. Am încercat să le explicăm că nu deținem act de proprietate pentru un autobuz care este în proprietatea statului și că nu ne putem permite să plătim amenda impusă. Unul dintre vameși, deosebit de arogant, ne-a întrebat în ce condiții călătorim, dar în momentul în care ne-am dat seama că nu putem dezvălui că avem cu noi și rezervoare cu benzină, dintr-odată, pentru a salva situația, am încercat să spunem că nu înțelegem întrebările puse, și enervat peste culme, vameșul ne-a făcut: „cabotins, comedients!”.

Trecuseră niște ore, în care parcă așteptam să se întâmple o minune pentru a fi lăsați să plecăm, dar cum încercam să ne apropiem de ei, ni se spunea că pe ei nu-i interesează soarta noastră, că n-avem decât să stăm la graniță și o săptămână, că tot nu ne vor permite să trecem mai departe fără să plătim taxa pentru autobuz. Toată lumea stătea liniștită în autobuz, pentru a nu agita și mai mult spiritele. Aproape că nu mai știam cum să procedăm, până când la o nouă abordare, aveam să aflăm că vameșii aveau convingerea că autobuzul aparținea unei firme particulare, deoarece pe autobuz scria cu litere mari-Fantasio. În acel moment, le-am explicat că în România nu există firme private (era în anul 1985!) și că Fantasio este numele unui teatru de stat, rugându-i să ia legătura cu Ministerul Transporturilor al Franței pentru a obține informațiile necesare. După foarte multe insistențe, au acceptat cu greu să dea telefon și să afle că am avut dreptate, acceptând în sfârșit să ne permită trecerea graniței. Încântați de reușita noastră, l-am invitat pe vameșul buclușă să vină cu noi la autobuz pentru a-i răsplăti amabilitatea, prezentându-i un micro-recital coral.

Ne-am continuat apoi drumul de întoarcere acasă, totul decurgând normal, conform planului ingenios al maestrului.

Bineînțeles că în scurt timp s-au reluat repetițiile care aveau un program fix. Au urmat numeroase concerte pe plan local, corul beneficiind de un repertoriu

vast, deosebit de variat. În noiembrie 1985, corul a participat la Reuniunea Interjudețeană de Muzică Corală „Ioan D. Chirescu”.

Cea de-a VI-a ediție a Reuniunii Interjudețene de Muzică Corală Ioan D. Chirescu a avut loc între 31 octombrie-2 noiembrie 1986, cu participarea a optsprezece coruri: Corul Combinatului de Îngrășăminte Chimice Năvodari-dirijor Adrian Crișan, Corul Complexului C.F.R. din Constanța-dirijor Valeriu Răutu, Grupul coral „Alțițe dobrogene”-dirijor Elena Ionescu-Cojocar, corul „Ioan D. Chirescu” din Cernavodă - dirijor Eliade Buciuc, corul „Lira” din Buzău-dirijor Ștefan Stănescu, Grupul vocal „Katharsis” din Constanța-dirijor Dorina Ivanciu, Corul „Apassionata” din Bistrița-dirijor Francisc Mureșan, corul „Vox Maris” din Constanța-dirijor Boris Cobasnic, corul „Clasic” din Pitești”-dirijor Magdalena Ioan, corul „Atheneu” din Bacău-dirijor Ion Bănică, Corul Școlii Generale nr.42 din Constanța-dirijor Mariana Popescu, grupul vocal „Albatros” din Mangalia, corul „Incantații” din Buzău-dirijor Gabriel Popescu, Corul Regoinalei C.F.R. din Cluj Napoca-dirijor Ciprian Rusu, corul „Astra” din Brașov-dirijor Ioan Oarcea, Grupul coral „Marama”-dirijor Emanoil Frusinescu, corul „Euphonia” din Râmnicu Vâlcea-dirijor Mihai Ștefănescu, corul „Ars Nova” din Pitești-dirijor Gheorghe Gomoiu, corul „Miorița” din Reșița-dirijor Doru Morariu, corul „Pontica”-dirijor Sabin Nicolaină.

Corul *Vox Maris* a interpretat un repertoriu variat: *Dobrogea de aur* de Ioan D. Chirescu-la pian Mariana Popescu, *Toamna la Murfatlar* de Mariana Popescu, *La noi* de Aurel Manolache, *Jocul dobrogean* de Boris Cobasnic, *De donde venis amores*-de Vasquez, *Șapte variațiuni pe o temă bască* de Emil Cossetto, *Il coro delle malmaritate* de Luigi Dallapiccola, *Fire, fire* de Thomas Morley.

Corul *Vox Maris* la concertul dat cu ocazia Zilei Sănătății, în fața cadrelor sanitare din Constanța, 17 aprilie 1987.

La ediția a VII-a a Reuniunii Interjudețene de Muzică Corală „Ioan D. Chirescu”, organizat între 30 octombrie -1 noiembrie 1987, corala *Vox Maris* a participat alături de formații prestigioase din întreaga țară. Dirijorul Boris Cobasnian fiind un bun cunoscător al mișcării corale din întreaga țară, a avut un rol deosebit în organizarea acestei ediții a Festivalului, propunând organizatorilor realizarea unei ediții de clasă, prin invitarea unor formații de valoare care să evolueze într-o sală de concert care să pună în evidență valoarea interpretării, aceasta fiind Sala de spectacole „Sergiu Celibidache” a Liceului de Artă din Constanța.

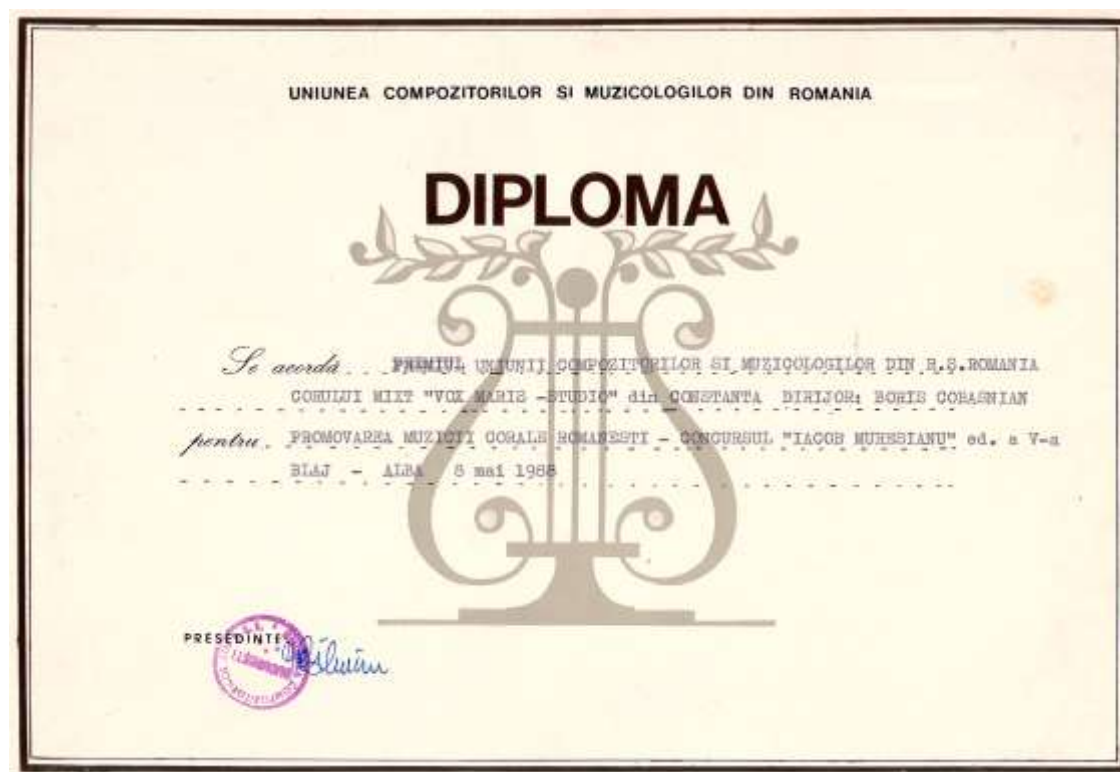
Timp de două zile, sala de concert s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru publicul dornic de a urmări evoluția corurilor prezente în Festival. Bineînțeles, că acesta era de fapt un public avizat, constituit din admiratorii corului *Vox Maris*. Au participat cu repertorii deosebit de interesante corurile: *Clasic* din Pitești-dirijor Magdalena Ioan, corul *Ion Danielescu* din Ploiești-dirijor Nicolae Ghiță, corul *Emil Monția* din Arad-dirijor Gheorghe Fluieraș, corul *Ateneu* din Bacău-dirijor Ion Bănică, corul din Răducăneni-dirijor Lucian Dumitriu, corul *Astra* din Brașov-dirijor Ioan Oarcea, corul *Prietenii muzicii* din Baia Mare-dirijor Ion Săcăleanu, corul *Camerata* din Iași- dirijor Ion Pavalache, corul *Euphonia* din Râmnicu Vâlcea-dirijor Mihai Ștefănescu, corul *Armonii tinere* din Petroșani-dirijor Horațiu Alexandrescu, corul *Pontica* din Constanța-dirijor Sabin Nicolaină, corul Sindicatului Învățăământ din Medgidia-dirijor Petre Ștefănescu. În Festival, *Vox Maris* a interpretat lucrări de Ioan D. Chirescu- *Dobrogea de aur*, Alexandru Pașcanu -*Imn neatrănării*, Dan Voiculescu-*Dans*, Boris Cobasnian-*Imn soarelui*, Gheorghe Bazavan-*Pastel dobrogean*, Claudio Monteverdi- *Io mi son giovinetta*, Thomas Morley-*Fire, fire*, William Henry Smith- *Cântec din folclorul negru*, solistă fiind Titiana Mihai, la pian- Mariana Popescu.

Anul 1988 a fost un an de excepție în activitatea corului *Vox Maris*, care a participat la patru dintre marile manifestări corale naționale organizate la Blaj- Festivalul *Iacob Mureșianu*, la Iași- Reuniunea Corală „Gavriil Musicescu”, la Constanța-Reuniunea corală *Ioan D. Chirescu*, și la Brașov-Concursul Corurilor de Cameră *Gheorghe Dima*.

Între 7-8 mai 1988, la Blaj a avut loc cea de-a V-a ediție a Festivalului Coral Interjudețean *Iacob Mureșianu*. *Vox Maris* a cântat în compania a douăzeci de coruri: *Corul Casei de Cultură* din Blaj- dirijori Elena Bochiș și Emil Bochiș, corul *Pastorala* din Focșani- dirijor Dumitru Săndulachi, *Corul Întreprinderii Textile* din Lugoj- dirijor Petre Goja, *Corul Diamant de Mureș* din Baia Mare- -dirijor Iustin Podăreanu, corul *Menestreli* din Arad-dirijor Doru Șerban, *Corul de femei* din Buciumi, Șomcuta mare- dirijor Iustin Podăreanu, *Corul Casei de Cultură* din Buzău-dirijor Gabriel Popescu, *Corul de femei al Întreprinderii Ardeleana* din Satu-Mare, dirijor Maria Chiș, *Grupul vocal* al Școlii Populare de Artă din Satu Mare-dirijor Claudia Popdan, *Corul Astra* din Brașov-dirijor-Ioan Oarcea, *Corul de voci egale* al Liceului Gheorghe Șincai-

dirijor Adrian Solomon, *Corul Casei de Cultură* din Alba Iulia-dirijor Emil Ciobotă, *Corul Căminului Cultural* din Gilău, Cluj- dirijor Moniva Onaca, Grupul coral feminin al casei de Cultură din Alba Iulia-dirijor Rita Toma, *Corala Mărgana* din Marga, Caraș Severin-dirijor Dumitru Jompan, Grupul coral *Armonia* al Casei de Cultură din Sighișoara-dirijor Bernadeta Savuly, *Corul Euphonia* din Vâlcea-dirijor Mihail Ștefănescu, *Corul Întreprinderii Metalurgice Aiud*, Alba, *Corul de voci egale al Casei de Cultură* din Târnăveni, Mureș-dirijor Maria Moldovan, *Corul Ion Danielescu* din Ploiești-dirijor Nicolae Ghiță.

Repertoriul corului *Vox Maris* a cuprins lucrările: *Imn soarelui* de Boris Cobaslian, *La mijloc de codru des* de Iacob Mureșianu- aranjament pentru cor mixt de Mariana Popescu, *Dans* de Dan Voiculescu, suita corală *Flăcări și roți* de Corneliu Cezar, *Cântec din folclorul negru* de William Henry Smith- solistă Mihai Titiana, Fragment din oratoriul „Juda Macabeus” de Georg Friedrich Händel-la pian Mariana Popescu. Publicul și juriul au apreciat în mod deosebit interpretarea de excepție a corului *Vox Maris*. Îmi amintesc cu emoție de momentele de neuitat, când la interpretarea tulburătoarei suite *Flăcări și roți* de Corneliu Cezar, au intrat în vibrație la unison, dirijor-cor- public, în ochii tuturor lucind lacrimi determinate de o realizare artistică de înalt profesionalism. În ultima zi a Festivalului, toate corurile au evoluat într-un impresionant spectacol de mare vibrație patriotică ce a avut loc pe un loc sacru, încărcat de istorie, Câmpia Libertății din Blaj.

Premiul Uniunii Compozitorilor acordat corului *Vox Maris* la cea de-a V-a ediție a concursului coral „Iacob Mureșianu” de la Blaj, mai, 1988

În anul 1988, *Vox Maris* a fost invitat la prima ediție a Reuniunii Corale Interjudețene „Gavriil Musicescu” care s-a desfășurat la Iași, în zilele de 21-22 mai. Despre participarea de excepție a corului *Vox Maris*, care a fost primit cu deosebită căldură de publicul ieșean, renumitul compozitor Vasile Spătărelu, avea să împărtășească cu sensibilitate, impresiile sale în articolul intitulat „Aplauze pentru *Vox Maris*”, apărut în cotidianul constănțean „Dobrogea nouă” din 24 mai 1988:

„Reuniunea corală interjudețeană *Gavriil Musicescu*, aflată la prima sa ediție, a înmănunchiat un număr apreciabil de formații din diverse centre culturale ale țării. Dintre acestea s-a detașat, prin înalta ținută în interpretarea corală, corala *Vox Maris*, patronată de Centrul de îndrumare al Creației Populare și Mișcării Artistice de masă al județului Constanța.

Formația corală reunește oameni ai muncii inimoși, cu funcții diferite, din toate ramurile de activitate, care își dăruiesc o parte prețioasă din timpul lor, dragostea pentru muzică și frumos. Rareori se întâlnesc în chip atât de armonios entuziasmul față de muzică cu disciplina de ansamblu, bucuria de a cânta cu simțul de răspundere față de actul interpretativ, atașamentul de tradiția corală, interesul pentru cunoașterea și asimilarea la cote înalte ale emoției artistice, a creațiilor muzicale noi. Sunt calități de preț, ce caracterizează acest minunat ansamblu, căruia îi dorim, cu ocazia decernării trofeului *Gavriil Musicescu* să poarte mesajul artei sunetelor peste ani, în aceeași neprecupețită dăruire.

Pentru renumitul dirijor, Boris Cobasnian, personalitate marcantă a vieții noastre muzicale și pentru toți cei ce în decursul anilor cu aleasă angajare sufletească și enormă putere de muncă au sprijinit edificarea și dezvoltarea acestui valoros cor, toată prețuirea noastră.

Aviz corului *Vox Maris*: să dăinuie strălucit, spre faima artei corale românești”.

Trofeul Musicescu, obținut la Iași, la Concursul Coral din 21-22 mai 1988.

Între 4-6 noiembrie 1988, a avut loc la Constanța, ediția a VIII-a a Reuniunii Interjudețene de Muzică Corală „Ioan D. Chirescu”, organizatorii și de data aceasta invitând la sugestia lui Boris Cobasnian, formații artistice de renume, acestea evoluând în Sala de Spectacole „Sergiu Celibidache” a Liceului de Artă din Constanța.

Trebuie să amintim receptivitatea și sensibilitatea Directorului Centrului de Îndrumare al Creației Populare de atunci, Călin Sabin, datorită căruia

Festivalul s-a ridicat la înalte cote artistice, ediția aceasta fiind poate cea mai valoroasă din întreaga evoluție a Festivalului Chirescu. Au participat coruri de renume: corul *Juventus Carmen* din București, dirijat de Valentin Gruescu, corul *Pastorala* din Focșani –dirijor Dumitru Săndulachi, corul *Preludiu* din București- dirijor Voicu Enăchescu, Corul Școlii Populare din Cluj-dirijor Elena Maria Șorban, corul *Sabin Drăgoi* din Timișoara-dirijor Diodor Nicoară, Corul Regionalei C.F.R. din Brașov-dirijor Andrei Volintiru, Corul de copii *Infantes maris* din Constanța-dirijor Florentina Hăbădan Ghițescu, Corul Întreprinderii Mecanice de Utilaj din Medgidia-dirijor Elena Mișu, Corul *Pathos* din Medgidia-dirijor Petre Ștefănescu, Corul *Albatros* din Mangalia-dirijor Marin Hudîțeanu, Corul Centrului de Cultură și Creație din Flămânzi, Botoșani-dirijor Liviu Ivănuță.

Activitatea artistică a anului 1988 a fost încheiată apoteotic, prin participarea corului *Vox Maris* la cea de-a a VIII-a ediție a concursului corurilor de cameră *Gheorghe Dima*, dedicată aniversării Marii Uniri de la 1918.

Plecarea corului la acest prestigios Concurs, a constituit de fapt una din cele mai palpitante aventuri pe care a trăit-o formația în toată existența sa. Concursul având loc între 3-4 decembrie, deplasarea corului cu autobuzul în condiții de iarnă, a devenit aproape imposibilă la un moment dat, din cauza poleiului depus pe șosea.

Astfel, corul a fost nevoit să înnopteze în câmp, în condiții de furtună puternică, fiind izolat complet, stârnind o panică deosebită în rândul familiilor și organizatorilor de la Brașov.

A doua zi de dimineață, pentru a putea fi continuat drumul, coriștii au spart gheața de pe șosea, fiecare cu ce a avut la îndemână: furculițe, cuțite. *Vox Maris* a ajuns la Brașov, chiar cu puțin timp înainte de începerea Concursului, și fiind prima formație din concurs, s-a făcut imediat încălzirea corului, evoluția sa uimind asistența, fiind răsplătit cu trofeul Concursului.

Instantaneu din Gala Laureatilor a Concursului Coral „Gheorghe Dima”, Braşov, 1988.

Corul *Vox Maris* pe scena Concursului Coral „Gheorghe Dima”, Braşov, 1988.

Boris Cobasnian, primind trofeul Concursului Coral „Gheorghe Dima”, Braşov, înmănat de către compozitorii Tudor Jarda şi Constantin Catrina.

La Braşov au participat cele mai renumite coruri din ţară, Concursul putând fi considerat datorită calităţii interpretării, ca fiind printre cele mai selecte manifestări ale genului, evoluând un număr de optsprezece formaţii: Corala feminină *Primăvara* din Piatra Neamţ-dirijor Ada Beatrice Chicu, grupul coral *Armonia* din Sighişoara-dirijor Bernadeta Szavuly, Grupul coral feminin *Ethos* din Craiova-dirijor Eugenia Manole, Corul *Ion Vidu* din Lugoj-dirijor Remus Taşcău, corul *Voces Bucovinae* din Suceava- dirijor Sever Dumutrache, corul *Emil Monția* din Arad dirijor Gheorghe Fluieraş, Corul de Cameră a Direcţiei Sanitare din Deva-dirijor Nicolae Icobescu, Corul *Camerata Felix* din Oradea-dirijor Avram Geoldiş, corul *Cântarea României* din Zalău-dirijor Ioan Chezan, Corul *Cântarea României* din Alba Iulia- dirijor Iosif Fiţ, corul *Armonii Tinere* din Petroşani-dirijor Horaţiu Alexandrescu.

Întâlnire cu ocazia sărbătoririi a treizeci și cinci de ani de la absolvirea Conservatorului, 1988, împreună cu profesorii: Ion Vicol, Dumitru D. Botez, Ion Dumitrescu, Emilia Comișel, Zeno Vancea, Ion Șerfezi, Vinicius Grefiens, și colegii de Conservator: Nicolae Călinoiu, Titus Moiescu, Silvian Georgescu, I. Macareivici, Miltiade Păun, Boris Cobasnian, Constantin Romașcanu, Mircea Neagu, Gheorghe Carp, Petre Pipa, Aurel Grigoraș, Georgeta Bălan, I. Bujduveanu.

Anul 1989, cu evenimentele care au adus schimbări în viața țării, au perturbat în mod implicit și activitatea corului *Vox Maris*. Deruta produsă în existența fiecărui cetățean, i-a marcat și pe coriști, care în încercările lor de a-și găsi un nou drum, veneau din ce în ce mai rar la repetiții.

În iunie 1990, *Vox Maris* a participat la Reuniunea Corală „Iacob Mureșianu” de la Blaj, cu un repertoriu înprospătat cu lucrări corale de dificultate, fără a ști la acea dată, că aceasta este de fapt ultima apariție în public a corului. În repertoriu figurau piese corale de Iacob Mureșianu: *La mijloc de codru des-aranjament* pentru cor mixt de Mariana Popescu, Orlando di Lasso-*Je l'aime bien*, Adrian Pop-Vine *hulpe di la munte*, Juan Onatibia-Aunitz *urtez*, Anton Bruckner-*Os Justi*, Alexandru Pașcanu-*Chindia*, Randall Thompson – *Alleluia*.

La Blaj, *Vox Maris* a primit premiul I, corul fiind constituit dintr-un număr de cincizeci și patru de coriști: Anica Radu, Anica Ludmila, Amăriuței Carmen, Aristide Aurora, Barabas Tiberiu, Bălțoi Luluș, Boiagian Michel, Banu Daniela, Burdulea Marinela, Butu Alinta, Caramalău Miltiade, Caramalău Viorica, Carabulea Elena, Ceaus Göksel, Constandache Zoe, Corbeanu Cristian, Cristoceă Ștefania, Culețu Manuela, Dămășaru Mihai, Dincu Anghel, Dumitrescu Simona, Enache Stelică Gache Nicolae, Gergely Dalila, Iliescu

Mircea, Ion Adrian, Ion Mihaela, Ionescu Adina, Ionescu Traian, Ionescu Cerasela, Ilușcă Liviu, Lixandru Mărioara, Marin Romeo, Marina Mihai, Maței Marcel, Mihai Titiana, Mincu Mihaela, Marcu Magda, Nenciu Ion, Olteanu Ștefan, Răvoiu Daniela, Răvoiu Leonard, Razi Călin, Rusu Violeta, Preșa Dumitrel, Spiridon Sidonia, Stănescu Mihaela, Șerpoianu Mihai, Sava Severina, Tătaru Nicolae, Teodoru Iolanda, Topciu Luminița, Voicilă Nelu, Vlad Laurențiu.

În primăvara anului 1991, Boris Cobasnian a plecat la Chișinău, orașul natal, timp în care Sala de repetiții a corului *Vox Maris* de la Biblioteca Județeană-sectia copii a fost ocupată peste noapte, dându-i-se o destinație „mai modernă”- ca Biblioteca a Alianței Franceze”! Pianul de concert „Estonia” care fusese cumpărat de municipalitate special pentru *Vox Maris* (împreună cu cel de la Filarmonică), a fost dus în holul Muzeului de Artă, unde se află și în prezent. Boris Cobasnian a revenit de urgență la Constanța, încercând să solicite noilor conducători ai orașului soluții pentru a nu desființa un cor care a reprezentat cu cinste orașul Constanța și România, fiind de fapt o emblemă a orașului de la malul mării. Dar toate eforturile au fost zadarnice, în condițiile de „așa zisă libertate”, în care primau cu totul alte interese...

Iată cât de ușor a fost să anulezi o activitate de zeci de ani, să fie supuse degradării în condiții improprii de depozitare, frumoasele costume ale corului. Și nu în ultimul rând, să desființezi un colectiv sudat în atâția ani de muncă și de trăiri emoționale în sute de concerte date în fața publicului din țară și străinătate.

În această situație dramatică pentru dirijorul Boris Cobasnian, căruia nu i-a lipsit în întreaga sa carieră nici o zi fără cor, a acționat în mod disperat pentru a mai salva ce se mai putea salva în asemenea condiții. În acest sens, a găsit înțelegere la Dr. Vasile Sârbu, un om deosebit, căruia Constanța îi datorează foarte mult. La acea dată, domnia sa ocupa funcțiile de Director al Direcției Sanitare a județului Constanța și Decan al Facultății de Medicină, proaspăt înființată în cadrul Universității „Ovidius”, la inițiativa și eforturile disperate ale sale în lupta cu autoritățile timpului. În condiții foarte grele de spațiu, Dr. Vasile Sârbu, l-a primit pe Boris Cobasnian, pentru a face repetiții în Sala de ședințe a Direcției Sanitare, din incinta Spitalului Județean. Componenta corului era formată din studenții mediciști, care-și începuseră activitatea în corul *Vox Maris* încă din timpul liceului. Activitatea decurgea în condiții bune, datorită entuziasmului și tenacității caracteristice pentru dirijorul care era obișnuit s-o ia mereu de la început. În momentul în care totul părea salvat, o nouă „lovitură de teatru” avea să întrerupă activitatea corului: Dr. Vasile Sârbu părăsea funcția de Director al Direcției Sanitare Județene, iar noile autorități nu agreiau desfășurarea unei activități muzicale în cadrul Spitalului.

Din nou, Boris Cobasnian, cu acea mâhnire în suflet, care se repeta parcă la infinit, pornea către o nouă escaladare a situației. În ajutor, i-a venit profesoara Mariana Popescu, care renunțând la o parte din orele sale de ansamblu coral de la Liceul de Artă, a dat posibilitatea directoarei Alina Deleanu, să-i aprobe funcționarea ca profesor în cadrul Liceului de Artă.

Astfel, în toamna anului 1991, Boris Cobasnian a preluat corul Liceului de Artă, (înființat în anul 1990-odată cu revenirea după mulți ani de întrerupere, la studiile liceale), punând bazele unui cor care în toamna anului 1993 a fost preluat de către Mariana Popescu, și care s-a afirmat apoi, timp de opt ani, în viața muzicală, sub numele de „Cantilena”. Această nouă disponibilitate a dirijorului Boris Cobasnian, a atras atenția printr-o anumită conjunctură, inimosului director al Liceului „Ovidius”, profesorul Valentin Frecuș. Deși profesor de fizică, directorul Valentin Frecuș avea convingerea că un liceu de reputația celui pe care îl conducea, trebuie să aibă deschidere la toate activitățile cu caracter formativ. Astfel, pe lângă o activitate coregrafică condusă de profesoara Roșu, o activitate teatrală în limba franceză inițiată de soții Andreșoiu, dansuri populare instruite de coregraful Mihai Vasile, a dorit să înființeze și un cor, și a reușit.

În toamna anului 1993, Boris Cobasnian a pus bazele unui cor de elevi, care s-a afirmat într-un timp foarte scurt, sub numele de *Vox Maris-Studio*.

Cu pasiunea și tenacitatea care-l caracterizează, Boris Cobasnian a luat din nou munca de la început, reușind să sensibilizeze un număr impresionant de elevi, pentru care muzica corală a devenit parte integrantă a vieții lor. Și-a amenajat un cabinet de muzică care a devenit un adevărat laborator, unde adolescenții fascinați de maestrul lor, veneau să studieze chiar și în pauzele scurte de zece minute...În momentul în care intrai în sala de repetiție, rămâneai uimit de atmosfera de profesionalism în care se studia cântul coral, fiecare corist fiind într-o poziție de cânt impecabilă, având în mâna stângă partitura, cu o sete și o voință de a cânta, rar întâlnită la vârsta adolescenței. Astfel că la mai puțin de un an de la înființare, Corul *Vox Maris-Studio* s-a afirmat ca un cor de mare valoare.

Corul *Vox Maris-Studio*, pe scena Liceului „Ovidius”, 1994.

Liceul „Ovidius” fiind un Liceu de Informatică, maestrul a fost nevoit să-și adapteze stilul de muncă la mijloacele moderne, astfel că alături de pian, în sala de repetiție, la loc de preț se afla calculatorul, pe care Boris Cobasnian a învățat să-l folosească în etapa de învățare a repertoriului, devenind chiar un instrument indispensabil în studiul partiturilor corale. Și pentru că un dirijor trebuie să predomine nu numai prin cunoștințele sale din domeniul muzical, ci și prin cultura sa generală, demonstrând el însuși că este dispus în permanență să fie receptiv la tot ce este nou, maestrul și-a propus să pătrundă și tainele informaticii. Treptat, calculatorul a ocupat un rol deosebit în viața sa, în timp scurt acumulând cunoștințe impresionante. Într-o discuție cu tânărul profesor de informatică Liviu Costandache, acesta mi-a declarat : „Să știți, că cel mai conștiincios elev al meu este maestrul!”.

Un alt domeniu în care s-a făcut respectat de către elevi și profesori, a fost matematica. Era un lucru obișnuit să-l vezi în pauze, antrenat împreună cu elevii, în rezolvarea unor probleme de geometrie. Profesorul Vernic îi propunea anumite probleme spre rezolvare, spunându-i: „Maestre, aveți termen-cinci ani!” Dar în scurt timp, maestrul se prezenta cu rezolvările. Profesorul Vernic, fiind un pasionat de muzică, îl provoca frecvent pe dirijor, la discuții legate de repertoriul de operă, pe care îl îndrăgea în mod deosebit, sugerându-i uneori și titluri de coruri celebre din opere, pe care le-ar fi dorit interpretate de către cor. Maestrul, îi răspundea pe un ton șugubăț: „Nu vă supărați, domnule profesor, dar îmi place să cred, că eu știu mai multă geometrie, decât dumneavoastră muzică!”

În data de 6 iunie 1994, corul a fost solicitat să susțină un concert în cadrul Festivalului Internațional al Poeziei Latine-Ars Amandi, care a avut loc la Constanța sub auspiciile U.N.E.S.C.O., și unde au participat un număr impresionant de poeți din Europa și America Latină. Concertul a avut loc la Muzeul de Artă, corul bucurându-se de aprecieri deosebite din partea personalităților prezente la această manifestație.

FUNDATIA CULTURALA ROMANA	SI	UNIUNEA LATINA	spectacol recital de poezie ars amandi
prezinta: FESTIVALUL INTERNATIONAL DE POEZIE A LUMII LATINE ARS AMANDI			Participa poetii invitati ai Festivalului, actorii IOANA CRACIUNESCU, TEODORA MARES si RADU DUDA, clarinetistul AURELIAN OCTAV POPA CORUL LICEULUI "OVIDIUS", dirijor , Boris COBASNIAN, Societatea de Stiinte Filologice-Filiala Constanta Universitatea "OVIDIUS"-Constanta
Intilnire a poetilor apartinand tuturor limbilor neolatine-italiana, romana, franceza, portugheza sau spaniola-intr-un cadru menit sa evoce originea lor comuna, acest Festival isi propune sa revitalizeze dialogul dintre Poeti si sa redescopere forta si bogatia Poeziei contemporane.			Luni-6 iunie ora 21 Locul de desfasurare: INSULA OVIDIU Plecare cu vaporasele de la debarcaderul: TIC-TAC-Mamaia, orele 19 si 20 In conditii meteo nefavorabile, spectacolul va avea loc la MUZEUL DE ARTA, B-dul TOMIS Nr.84 la orele 21 Accesul pe baza acestei invitatii-program (exclusiv costul transportului cu vaporasul)

Programul Festivalului Internațional al Poeziei Latine-Ars Amandi, Constanța,
1994

Treptat, corul acumulând un repertoriu cu lucrări demne de un cor profesionist, a început să fie nelipsit din viața de concert a Constanței. În toamna anului 1994, *Vox Maris –Studio* a primit invitație la renumitul Festival Internațional de la Gorizia-Italia. Au început pregătiri intense pentru a participa cu un cor atât de tânăr la o competiție de renume, înscrierea făcându-se la cele două secțiuni: muzică polifonică-cor mixt și folclor- cor mixt. Dirijorul a invitat să participe la această competiție și un grup de tineri membri cu vechi state la *Vox Maris*:- Valentina Pomazan-asistent univ. la Universitatea „Ovidius”, Cătălin Pomazan-inginer informatician la Interprinderea „Total Data”, Iolanda Teodoru- inginer la Institutul de Proiectări, Constanța Drăgan- medic la Sanepid, Diana Pena- studentă la Universitatea „Ovidius”.

Drumul s-a făcut cu autocarul, maestrul obținând o sponsorizare pentru această deplasare care avea să fie corelată și cu invitația pentru zilele de 8-9 iulie 1995, la cea de-a XXI-a *Rassegna Internazionale di Canti e Tradizioni Popolari* organizată în celebra *Piazza dei Signori* din orașul Padova.

Corul a fost însoțit de directorul Valentin Frecuș și profesorii Marian Sârbu și Radu Roșculeț. *Vox Maris-Studio* a fost reprezentat printr-un număr de treizeci și opt de coriști, media de vârstă a acestora fiind de optsprezece ani și cinci luni: Matei Constanța, Pomazan Valentina, Eremia Simona, Cipu Cristiana, Ispas Oana, Gheorghe Simona, Șarpe Roxana, Năclad Ana, Ionică Cristiana, Bălan Elena, Egorov Emanuela, Pena Diana, Teodoru Iolanda, Călimărea Daniela, Cuna Alina, Selim Neyda, Dan Gabriela, Olteanu Raluca, Burada Maria, Noghi Lavinia, Bolba Raluca, Pomazan Cătălin, Ion Stelian, Bistriceanu Ovidiu, Oancea Bogdan, Popescu Romeo, Gagea Adrian, Goșiu Mihai, Crică Adrian, Oprea Iulian, Melinceanu Bogdan, Onofrei Ionuț, Lupu Daniel, Ioniță Cristian, Simion Victor, Robu Laurențiu.

La Gorizia, maestrul avea să fie întâmpinat de numeroșii săi prieteni, care îl așteptau cu nerăbdare: Pedrone, Italo Montiglio. Cazarea a fost făcută la un colegiu patronat de călugări, în condiții cu totul deosebite. Imediat s-au reluat repetițiile care aveau loc în capela colegiului. La fața locului, am constatat că manifestarea de la Gorizia nu mai avea grandoearea edițiilor din urmă cu douăzeci de ani, organizatorii încercând să facă modificări în regulament, care de dragul modernității erau în detrimentul evoluției artistice.

Acest aspect a fost cel mai deranjant, la secțiunea folclor, unde evoluția multor formații s-a făcut sub forma unor tablouri folclorice, cu mișcare scenică, ceea ce aducea în prim plan vizualul- în detrimentul laturii pur interpretative.

**ASSOCIAZIONE
CORALE
GORIZIANA
“C.A. SEGHIZZI”
1920 - 1995**

75°
di fondazione

**34° CONCORSO INTERNAZIONALE
DI CANTO CORALE
«C.A. SEGHIZZI»**

GORIZIA 5 - 8 Luglio 1995

Sabato 8 luglio 1995 - ore 9.00

ELABORAZIONE CORALE DI CANTI DI TRADIZIONE ORALE CATEGORIA III

CORO «VOX MARIS» di Costanza (Romania) - M^o Boris COBASNIAN

- a) Pupi de flori
- b) Urare de anul nou
- c) Chindia
- d) Cîntec si joc
- e) Vine hulpe di la munte

I. Velceanu (manoscritto)
M. Bârca (manoscritto)
A. Pașcanu (manoscritto)
R. Paladi (manoscritto)
A. Pop (manoscritto)

Corul Vox Maris-Studio, Gorizia, 1995

Unul dintre momentele de mare emoție l-a constituit concertul dat la o mănăstire de maici-Convento din Gorizia, primit de către slujitoarele acestui lăcaș de cult, cu mult entuziasm.

În drum spre Padova, corul a făcut un popas la Veneția, fiind așteptați de o profesoară din Veneția, care ne-a însoțit în celebrul oraș, fiindu-ne ghid. După ce am servit un prânz cu specific venețian, ne-am îndreptat spre Padova, deoarece în seara respectivă corul era programat să cânte.

Concertul din Piazza dei Signori, era conceput de către organizatori: primăria din Padova și Comitetul de Cultură și Bunuri Culturale din Padova, ca o adevărată întâlnire a tradițiilor populare, unde cântul și dansul erau reprezentate de grupul „Dolina Dunajca” din Polonia, grupul „Coral De

Alagoas” din Brazilia, de formația „Felpeyu” din Spania, ansamblul de dansuri Jjanos Bihari” din Ungaria, grupul italian „La Piva dal Carner” și corul „Vox Maris”. Această amplă manifestare artistică începea la orele 21, într-o ambianță arhitecturală impresionantă, de tipul pieței venețiene, din sec. al XV-lea, străjuită de monumentul ecvestru-Gattamelata realizat de Donatello și Turnul Orologiului bisericii „S. Clemente”. În caietul program, era prezentat corul și repertoriul: „În mod frecvent, în anumite țări europene și extraeuropene muzica corală creată pe teme populare este interpretată de corurile într-adevăr „dotate”. Adesea, în aceste cazuri, se întâlnește o re-interpretare a aspectului folcloric pe care compozitorul îl elaborează având la bază trăsăturile esențiale ale temei, sau caracterele ritmice specifice filonului din care s-a inspirat. În acest caz, (e vorba despre repertoriul corului „Vox Maris”), întâlnim creații muzicale în care componentele etnomuzicale își trag seva din esența spiritualității populare”.

În condiții de iluminare a Pieței „à giorno”, și cu o sonorizare adecvată, concertul a avut loc în fața a mii de spectatori, în primele rânduri aflându-se reprezentanții conducerii orașului, în frunte cu primarul Flavio Zanonato.

Pliantul celei de-a XXI-a *Rassegna Internazionale di Canti e Tradizioni Popolari* organizată în celebra *Piazza dei Signori* din orașul Padova.

A doua zi, am avut ocazia să descoperim centrul istoric al oraşului Padova, un oraş de mare importanţă în cultura europeană, păstrător de mari tradiţii artistice şi culturale, dominat de celebrul Palazzo della Regione, construit în anul 1218 ca sediu al tribunalului,

Universitatea, una dintre cele mai vechi şi importante instituţii de învăţământ din Europa (la care între anii 1592 şi 1610 a predat Galileo Galilei), precum şi Basilica St. Antonio (1232), edificiu religios vizitat în permanenţă de pelerinii şi turiştii din întreaga lume, care vin pentru a se ruga la racla cu moaştele Sfântului Anton, biserica fiind în acelaşi timp şi o admirabilă operă de artă, împodobită de picturile marilor maeştri italieni: Giusto de' Menabuoi, Altichiero da Zevio, Donatello, Sansovino, Briosco, Tiepolo, Tiziano, în epoca modernă adăugându-se şi lucrări aparţinând pictorilor Achille Casanova, Ubaldo Oppi, Pietro Annigoni.

Părăsind Padova, autocarul s-a îndreptat spre Pisa, unde am ajuns în toiul nopţii, admirând la lumina reflectoarelor celebrul turn, înalt de 55 de m, a cărui construcţie a început în anul 1174, fiind înclinat încă din vremea construcţiei sale.

A urmat apoi Florenţa, acea minune de vestigii ale arhitecturii, sculpturii şi picturii italiene.

Pentru tinerii interpreţi participarea la competiţia de la Gorizia a constituit un contact direct cu muzica corală europeană şi în acelaşi timp posibilitatea de a cunoaşte minunata Italie, care este un adevărat muzeu.

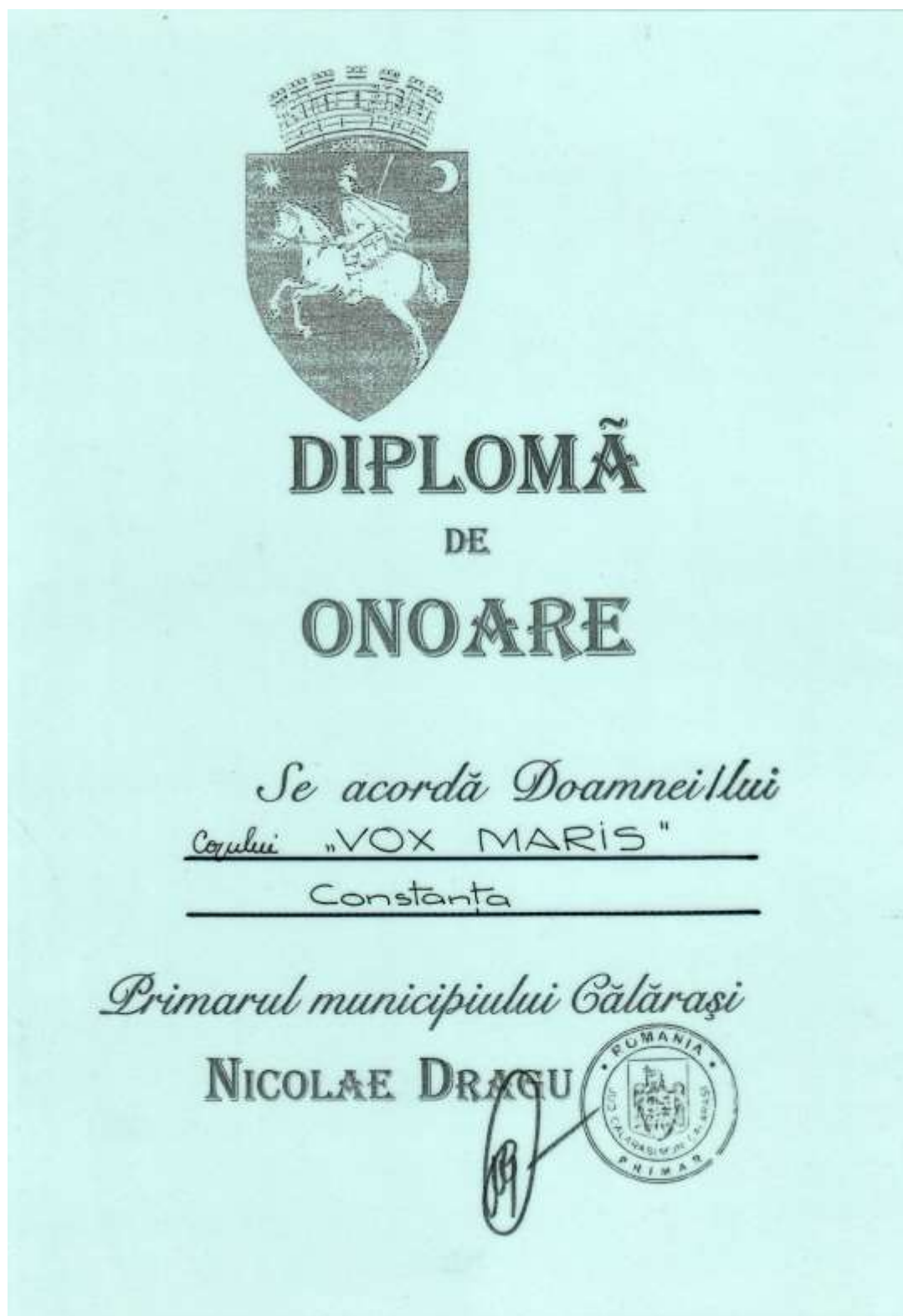
Reîntors acasă, *Vox Maris-Studio* şi-a reluat imediat activitatea, îmbogăţindu-şi în permanenţă repertoriul.

Între timp, în cadrul corului, datorită unei pregătiri minuţioase, adaptată la specificul vârstei, s-au evidenţiat în mod deosebit vocile bărbăteşti, maestrul realizând performanţe cu voci foarte tinere, contrar concepţiilor existente în legătură cu evoluţia vocilor bărbăteşti, considerându-se că un adevărat randament poate fi dat numai la maturizare, între 25-30 de ani.

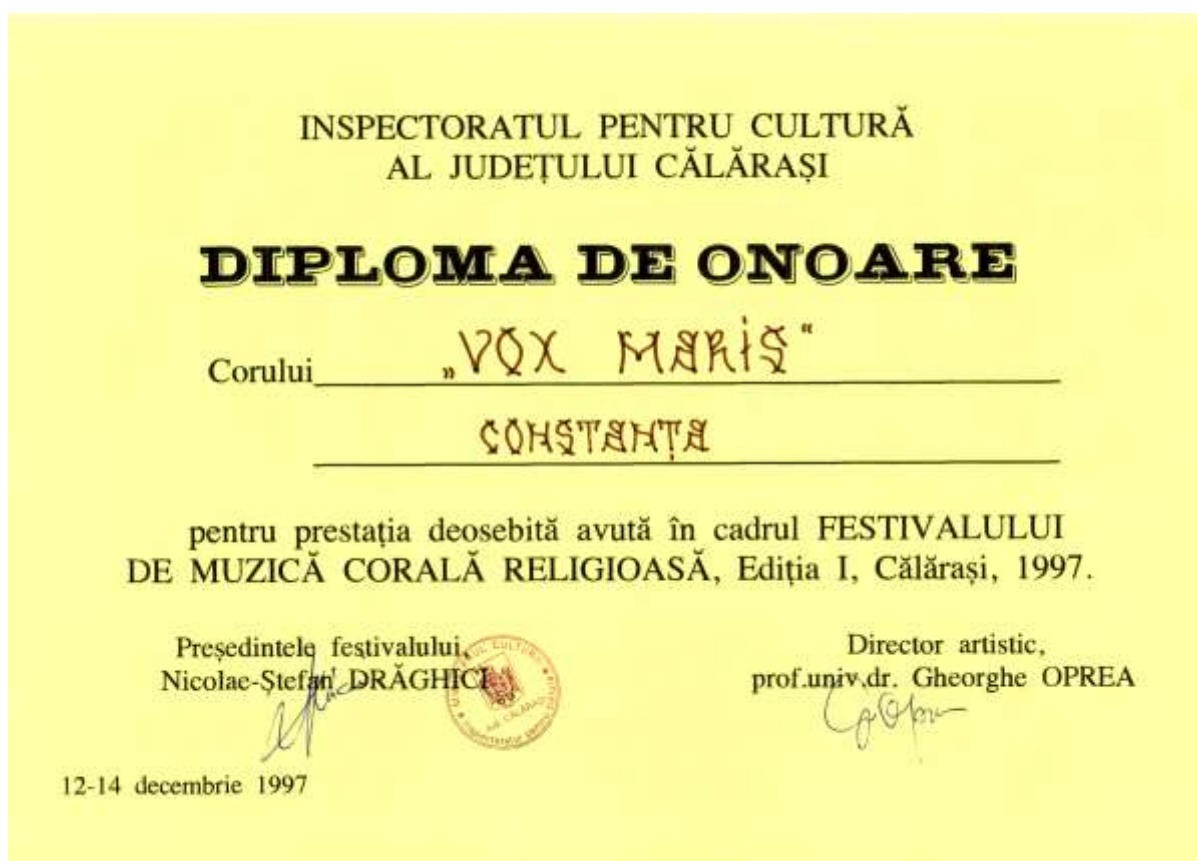
În acest moment, Boris Cobasnian a luat hotărârea de a introduce în repertoriu şi lucrări pentru cor bărbătesc.

În decembrie 1997, corul *Vox Maris-Studio* a fost invitat la un Festival de Muzică Religioasă organizat la Călăraşi.

La această manifestare naţională au participat numeroase coruri din întreaga ţară, care au evoluat timp de două zile pe scena Teatrului, cu repertorii dintre cele mai interesante, cuprinzând lucrări de muzică religioasă şi colinde.

Diploma de Onoare acordată dirijorului Boris Cobasnian, de către Primarul Municipiului Călărași.

Diploma de Onoare acordată corului *Vox Maris-Studio*, de către Inspectoratul Județean pentru Cultură din Călărași.

În toamna anului 1996, Boris Cobasnian s-a prezentat la Festivalul Coral de la Ankara-Turcia, unde a participat cu un grup coral bărbătesc, (numărul participanților fiind limitat de regulamentul concursului). La această competiție a fost invitat și corul mixt al Liceului de Artă, *Cantilena*, dirijat de Mariana Popescu. Boris Cobasnian a ales varianta corului bărbătesc, pentru a evita confruntarea directă a două coruri constănțene.

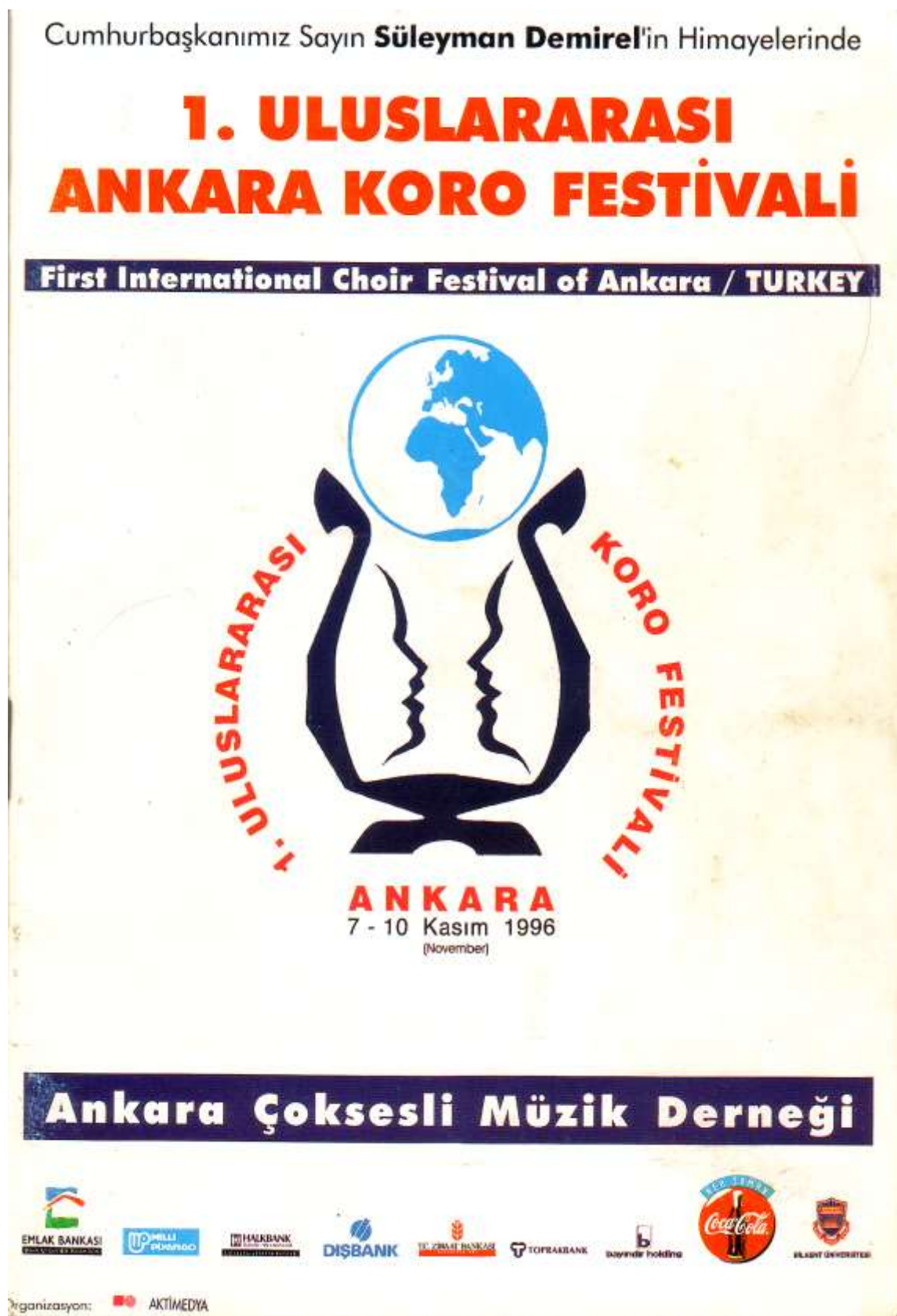
Efectivul redus al celor două formații, dictat de regulamentul concursului, a determinat hotărârea organizatorilor de a se pleca cu un singur autocar. Corurile au fost însoțite, pe lângă dirijori, de către Valentin Frecuș (directorul liceului „Ovidius”), Actuan Murat, și Remus Munteanu (reprezentanți ai Inspectoratului de Cultură) și de ziaristul Aurel Ciobanu. Deplasarea celor două coruri a fost sponsorizată de către omul de afaceri, Dorel Onaca.

Era pentru prima dată când membrii celor două coruri depășeau granițele continentului, luând contact cu partea asiatică a Turciei.

Pe tot parcursul acestei deplasări, ambianța a fost foarte agreabilă, membrii celor două formații constituind o adevărată familie.

La Ankara, Festivalul a coincis cu perioada de manifestări dedicate lui Kemal Atatürk, portretul marelui conducător fiind prezent pe toate clădirile. Românii au fost cazați într-unul dintre hotelurile cele mai moderne: „Başkent

Öğremenevi”, hotel de patru stele, dat în folosință în 1993. Festivalul s-a desfășurat în frumoasa Sală de concerte a Universității de Muzică din Ankara.

Afișul Concursului de Muzică Corală de la Ankara, Turcia, 1996.

WOX MARIS STUDIO ENSEMBLE KOROSU

Grup 1978 yılında kuruldu, Kuruluşundan bu yana gerek Romanya'da gerek uluslararası yarışmalarda bir çok ödül kazandı.

1979'da Leipzig-Almanya, 1984'te Debrecen-Macaristan, 1985'te Tolosa-İspanya ve 1995'te de Gorizia-İtalya'da düzenlenen yarışmalara katıldılar.

Repertuvar : Palestrina, Monteverdi, Handel

Romen Kompozitör : Gh.Danga, Mariana Popescu, Boris Cobasnian

Koro, Romanya'nın Köstence (Constanta) Ovidius College mensuplarıdır.

Şef : Boris Cobasnian

Piyano : Mariana Popescu

İkinci kategori aynı sesli koro A) Erkek Korusu.

BORIS COBASNIAN (Koro Şefi)

Bükreş Müzik Akademisi'nden mezun oldu. Köstence (Constanta) Operası'nın koro şefidir. Romanya Kompozitörler Birliği'nin üyesi olan Cobasnian 1975 ve 1976 yıllarında Gorizia'da (İtalya) jüri üyeliği yaptı. Vox Maris Studio Korusu'nun kurucusu ve şefidir.

WOX MARIS STUDIO ENSEMBLE

The group was founded in 1978. Since its foundation, it won many an award in both Romanian and international competitions.

They took part in the Leipzig-Germany in 1979, the Debrecen-Hungary in 1984, the Tolosa-Spain in 1985 and Gorizia-Italy in 1985.

Repertory : Palestrina, Monteverdi, Handel

Romanian composer : Gh.Danga, Mariana Popescu, Boris Cobasnian

The choir belongs to the Ovidius College in Constantza Romania.

Conductor : Boris Cobasnian

Piano : Mariana Popescu

2nd category equal voice choir A) Male choir.

BORIS COBASNIAN (Conductor)

Graduated from the Bucharest Music Academy, Cobasnian is a choir conductor at the Constantza Opera. Member of the Romanian Composer Association, Cobasnian acted as a member of the Glorizia Jury Contest Seghizzi in 1975 and 1976. He is also the founder and conductor of the Wox Maris Studio Ensemble.

Fotografie din pliantul Concursului Muzică Corală de la Ankara, Turcia, 1996

Corul bărbătesc a interpretat: *Darul firii* de Boris Cobasnian, *Întru numele Domnului* de Mariana Popescu, Corul briganzilor din opera *Hernani* de Giuseppe Verdi, *Barcarola* de Franz Schubert, la pian Mariana Popescu.

La întoarcere, tinerii au avut ocazia să viziteze orașul Istanbul, cu renumitele sale obiective: Palatul Topkapî, Moscheea Albastră, biserica Sfânta Sofia.

În luna octombrie 1997, Inspectoratul Județean pentru Cultură din Constanța i-a oferit dirijorului Boris Cobasnian o Diplomă de Onoare, în semn de recunoaștere a întregii sale activități artistice de excepție.

Diploma de Onoare oferită de Inspectoratul Județean de Cultură din Constanța, anul 1997.

Vox maris-studio a fost invitat să participe în perioada 15-17 mai 1998, la Festivalul Internațional de Cânt Coral de la Pitești, la o competiție a corurilor de licee, majoritatea acestora fiind licee de muzică: din Brașov, Câmpulung, Pitești, Satu Mare, Bacău, Chișinău, Constanța. Competiția a avut loc la Casa de Cultură a Sindicatelor unde timp de trei zile au răsunat glasurile a sute de tineri, corul *Vox Maris-Studio* obținând marele Trofeu și o Diplomă.

Succesul tinerilor constănțeni a fost consemnat într-un articol apărut în ziarul „Cuget liber”, semnat de Mihai Bocai.

Corul „Vox Maris-Studio“ - laureat al Festivalului internațional de la Pitești

Orașul Pitești a găzduit, între 15 și 17 mai, o prestigioasă manifestare - prima ediție a Festivalului internațional de cânt coral, la care au luat parte coruri ale liceenilor din Brașov, Câmpulung, Pitești, Satu Mare, Bacău, Chișinău și Constanța, orașul nostru fiind reprezentat de corul „Vox Maris-Studio“, al Liceului „Ovidius“, dirijat de maestrul Boris Cobaslian.

Dovedind încă o dată măiestria interpretării și grija aleasă pentru repertoriu, membrii corului au primit, pentru întreaga lor evoluție pe scena Casei de cultură a sindicatelor Pitești, marele trofeu și diploma pentru remarcabila prezență artistică.

Menționăm că deplasarea corului a fost sponsorizată de S.C. „Oil Terminal“ S.A. și S.C. „Black Sea Shipyard Rom“ S.A.

M. B.

Articolul apărut în „Cuget liber”, mai 1998

Anul 1998 avea să însemne și împlinirea a patruzeci de ani de la înființarea Operei din Constanța. Boris Cobaslian, fiind unul dintre dirijorii acestei instituții, a primit Diploma de Onoare pentru întreaga activitate artistică desfășurată în cadrul Operei conștănțene:

Diploma de Onoare oferită dirijorului Boris Cobasnian, aniversarea a patruzeci de ani de la înființarea Operei din Constanța.

Una dintre manifestările muzicale de prestigiu la care a participat corul *Vox Maris-studio* în mai 1999, a fost organizată în orașul Brăila, intitulându-se sugestiv, „Armonii corale brăilene”.

Acțiunea fiind organizată de către Liceul de Muzică brăilean, la această competiție au fost invitate coruri de licee de muzică, excepție făcând corul Liceului de Informatică „Ovidius” din Constanța, datorită valorii sale artistice deja cunoscute.

Timp de două zile, Brăila a devenit „din nou” un oraș al muzicii, sute de tineri coriști evoluând într-o „armonie” atât în competiția muzicală, cât și sub aspectul comunicării. Cazarea coriștilor fiind într-un Camping, până noaptea târziu răsunau cântecele tinerilor pasionați care au petrecut momente de neuitat.

Diploma obținută de corul *Vox Maris-studio* la „Armonii corale brăilene”.

În martie 2001, corul Liceului „Ovidius” a participat la Olimpiada Corală Națională, obținând locul I, la categoria coruri de licee teoretice, prestația sa remarcându-se în mod deosebit, depășind cu mult nivelul unui cor de amatori, atât prin repertoriul abordat, cât și prin tehnica vocală și măiestria interpretării. La Festivitatea de premiere, președintele juriului, reputatul dirijor Voicu Enăchescu, remarcă onoarea deosebită pe care o reprezenta participarea lui Boris Cobasnian, ca îndrumător de o viață al tinerelor vlăstare, considerându-l, în mod foarte sugestiv, „senior al muzicii corale românești”.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani, Boris Cobasnian a fost sărbătorit, la sala de concerte „Sergiu Celibidache”, printr-un concert susținut la data de 10 mai, 2001, de către corul *Villanella* al Facultății de Artă din cadrul Universității „Ovidius”, dirijat de Mariana Popescu, concert în care tinerii studenți ai secției de Pedagogie Muzicală, clasa Dirijat- Ansamblu, i-au adus maestrului un frumos omagiu, interpretând treisprezece lucrări din creația compozitorului. Cei unsprezece studenți care au dirijat în concertul aniversar lucrări ale maestrului, au fost: Lilian Iacob, Gheorghe Duma, Crina Mastacan, Mirela Georgescu, Gabriel Marin, Aurelia Adochiei, Nicolae Munteanu, Virginia Zaharia, Marcel Geageac, Costin Topor, Fabiola Cartacai Vlăsceanu.

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA
DEPARTAMENTUL DE ARTE
Specializarea Pedagogie muzicală
Clasa dirijat - ansamblu coral

CORUL „VILLANELLA”
PREZINTĂ ÎN CADRUL
ZILELOR ARTEI
JOI, 10 MAI 2001, ORA 18.00,
În sala „Celibidache” a Liceului de Artă Constanța

CONCERT
CORAL ANIVERSAR
DIRIJOR
Lect. univ. drd. MARIANA POPESCU
În program, lucrări de BORIS COBASNIAN
DIRIJEAZĂ STUDENȚII ANULUI III:

Lilian Iacob	Nicolae Munteanu
Gheorghe Duma	Virginia Zaharia
Crina Mastacan	Marcel Geageac
Mirela Georgescu	Costin Topor
Gabriel Marin	Fabiola Vlăsceanu
Aurelia Adochiei	

Afișul concertului aniversar, din 10 mai 2001.

Atmosfera din sala de concert a fost foarte emoționantă, fiind prezenți coriști colaboratori ai maestrului de la corul Operei și de la *Vox Maris*, de toate vârstele, de la septagenari, până la cei mai tineri-liceenii de la *Vox Maris-Studio*, care au venit la concert, direct de la școală, cu ghiozdanul în spate. S-au creat momente de neuitat, când, odată cu *Villanella* care interpreta *Jocul dobrogean*, s-au auzit și glasurile coriștilor –spectatori. Întreaga sală a intrat într-o vibrație unică, liantul fiind creația maestrului atât de îndrăgită de interpreți și public.

În „Cuget liber” din 12 mai 2001, Georgiana Voineagu a consemnat impresii în urma concertului, prin articolul intitulat: *Maestrul Boris Cobasnian, aniversat de tânăra generație*”: „Compozitor, pedagog și dirijor, Boris Cobasnian a devenit, după 50 de ani de activitate muzicală, o personalitate marcantă în peisajul cultural local, dar și național. Este cunoscut drept un maestru de cor de excepție, ce a impulsionat activitatea muzicală pe plan local, fiind fondatorul și dirijorul din anul 1960 a ansamblului coral *Vox Maris*. În anul 1970 a devenit membru al Uniunii Compozitorilor din România, fiind maestru de cor timp de 30 de ani la Teatrul Liric din Constanța. Laureat al unor concursuri naționale și internaționale din Italia, Spania, Germania, Boris Cobasnian își continuă activitatea drept un formator al noilor generații de muzicieni, alături de corul *Vox Maris Junior*, cu care a obținut recent locul I la olimpiada națională de muzică corală. În fața unui numeros public, o sală primitoare, caldă, tinerii muzicieni au ținut să-l sărbătorească pe unul dintre cei mai renumiți muzicieni dobrogeni, acum, la cel de-al 75 de ani de viață”.

Legat de același eveniment, Mariana Popescu a publicat în revista „Tomis”, articolul: *Boris Cobasnian-75*: „O mare personalitate a muzicii corale românești, care și-a desfășurat cea mai mare parte a activității sale în Dobrogea, maestrul Boris Cobasnian, dirijor și compozitor, cunoscut în țară și peste hotare, a împlinit vârsta de 75 de ani. Boris Cobasnian a avut un rol deosebit în dezvoltarea unei mișcări dirijorale în Dobrogea. A înființat Corul Învățămintului care, prin fuzionare a devenit corul „Vox Maris”. Cea mai prodigioasă activitate corală a lui Boris Cobasnian a fost desfășurată de corala „Vox Maris”, care s-a impus în competițiile cele mai pretențioase atât în țară, cât și peste hotare. Pe lângă activitatea de înalt profesionalism pe care a desfășurat-o în calitate de maestru de cor la Opera din Constanța, Boris Cobasnian a dirijat numeroase spectacole de operă și balet.

Trebuie subliniat în mod deosebit rolul pe care l-a avut și îl are în continuare în cadrul culturii muzicale dobrogene. Acest muzician de excepție a format generații de cântăreți, a îndrumat un număr impresionant de dirijori, putând fiind considerat un adevărat *șef de școală* în arta dirijorală corală românească. Se poate afirma că Boris Cobasnian este un adevărat animator al vieții muzicale dobrogene, care s-a impus în ansamblul muzicii corale românești, creându-se astfel o adevărată tradiție corală dobrogeană.

Boris Cobasnian își sărbătorește cei 75 de ani de viață ca un adevărat *senior al muzicii*, în plină activitate, cu realizări și succese deosebite. Astfel, în luna mai a acestui an, a obținut premiul I, la faza finală a Concursului Național al liceelor din țară.

Boris Cobasnian, fiind un împătimit al muzicii corale, are un crez care se oglindește foarte bine într-un citat ce aparține renumitului pianist român Dinu Lipatti (fiind folosit într-una din relatările sale oficiale de la Congresul de muzică Corală de la Gorizia- Italia, din 1976): *Nu vă serviți de muzică, ci servi-ți-o!* ”

Și în paginile revistei „Actualitatea muzicală” a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a fost evocată personalitatea muzicianului Boris Cobasnian, în articolul semnat de Vasile Vasile: „Cu dirijorul și compozitorul Boris Cobasnian m-am întâlnit de mai multe ori pe estradele unor concursuri și consfătuiri ale dirijorilor de coruri, chiar dacă ne desfășuram activitatea departe unul de celălalt-el la Pontul Euxin, eu la poalele Ceahlăului. Ținuta sa impozantă era dublată de prestața formațiilor pe care le conducea, ultima fiind cea de la Constanța, purtând un nume ce ne trimite în lumea mitică, dar și la poemul enescian *Vox Maris* – formație al cărei ctitor și îndrumător timp de peste patru decenii a fost. În fruntea acestui cor a trăit marile succese și bucurii, concretizate în turnee memorabile în Ungaria, Germania, Spania. Era o nouă treaptă pe care o urca dirijorul, după cele suite în fruntea Corului Metalurgiștilor din București (ale cărui destine le conducea încă din anii studenției bucureștene, de la vârsta de 22 de ani) și a Corului și Orchestrei simfonice a Siderurgiștilor din Hunedoara. Cu *Vox Maris*, el va cucerii Premiile I și III ale Concursului Internațional C.A.Seghizzi din Italia, titlul de laureat al Festivalului Hans Eisler de la Leipzig și Premiul I –la folclor la Concursul Béla Bartók de la Debrețin. Acest crochiu al unei vieți puse în slujba cântului coral nu trebuie să negligeze activitatea dirijorului în fruntea corului Teatrului Liric din Constanța, depășind un sfert de secol. Activitatea muzicianului Boris Cobasnian legată de viața teatrală din orașul de la țărmul Mării se va conjuga armonios cu cea creatoare”.

Activitatea maestrului a izvorât în permanență din acel „cult al muncii”, pe care a încercat să-l transmită și colaboratorilor săi. Pentru Boris Cobasnian nu a existat niciodată vacanță sau moment de „respiro”. Repetițiile erau reluate chiar a doua zi de la întoarcerea din turnee sau după ce a avut loc un concert, acest aspect fiind consimțit și de către coriști, care se prezentau imediat la repetiții, muzica făcând parte din viața lor.

Cu ocazia împlinirii a 75 de ani, maestrului i-au fost acordate Diploma de excelență pentru propagarea valorilor muzicii corale și pentru întreaga sa activitate de mentor al spiritualității constănțene, din partea Consiliului Județean Constanța, Președinte- Stelian Duțu și din partea Centrului Județean al Creației Populare Constanța-Director, Constantin Antonescu:

DIPLOMĂ

Se acordă domnului BORIS COBASNIAN, dirijor, pentru excelență în propagarea valorilor muzicii corale și pentru întreaga sa activitate de mentor al spiritualității constănțene.

CONSILIUL JUDEȚEAN CONSTANȚA
PREȘEDINTE,

STELIAN DUȚU

CENTRUL JUDEȚEAN AL CREAȚIEI
POPULARE CONSTANȚA
DIRECTOR,

CONSTANTIN ANTONESCU

10 Mai 2001

Din partea Direcției Județene pentru Culte și Patrimoniu cultural Național Constanța, Boris Cobasnian a primit Diploma pentru întreaga activitate dedicată artei corale, semnată de Director- Florența Marinescu:

DIRECTIA JUDETEANA PENTRU CULTURA,
CULTE SI PATRIMONIUL CULTURAL
NATIONAL CONSTANTA

DIPLOMĂ

Se acordă D-lui BORIS COBASNIAN
pentru întreaga activitate dedicată
artei corale.

CONSTANTA
09.06.2001

DIRECTOR
FLORENȚA MARINESCU

Corul tinerilor liceeni se afirma din ce în ce mai mult în viața de concert a Constanței. Memorabile au rămas concertele susținute de *Vox Maris-Studio*, în compania corurilor Liceului de Artă constănțean, *Campanella* și *Cantilena*, dirijate de Mariana Popescu, când un număr impresionant de gimnaziști și liceeni își uneau glasurile într-o emulație mult apreciată de publicul receptiv, care lua cu asalt Sala de Spectacole „Sergiu Celibidache” a Liceului de Artă ce devenea neîncăpătoare.

Iată câteva din spicuirile din presa constănțeană- articolul intitulat *Boris Cobasnian și Mariana Popescu, doi corifei ai muzicii corale, duc în lume faima Constanței*, apărut în ziarul „Telegraf”, în 13 mai 1998, semnat de Bebe Draia: „Sala Sergiu Celibidache a Liceului de Artă a devenit neîncăpătoare joi, 7 mai, când publicul a răsplătit cu aplauze prestația corurilor *Vox Maris-Studio* –Liceul Ovidius (condus de Boris Cobasnian) și *Cantilena*-Liceul de Artă (dirijat de prof. Mariana Popescu. De peste 40 de ani, maestrul Boris Cobasnian are un cuvânt greu de spus în muzica corală. „Am dus peste hotare 326 de constănțeni, în Ungaria, Bulgaria, Spania, Italia, Germania, etc..-spunea neobositul dirijor. Au fost deja câteva generații care s-au perindat prin corul „Vox Maris”, iar când aud de muzica corală, lasă totul la o parte și vin la concert”. Concertul corului *Cantilena* s-a situat pe coordonatele emulației între maestru și discipol (spunea cu satisfacție Mariana Popescu), - pentru că lucrăm împreună de 25 de ani”. Se poate afirma că timp de câțiva ani aceste coruri au asigurat publicului constănțean, o stagiune permanentă. În data de 9 iunie 2001, corul *Vox Maris-Studio* a participat la Festivalul Coral „Avram Iancu”, organizat la Constanța de Societatea „Avram Iancu” din România

Diploma de onoare acordată corului *Vox Maris-Studio* la Festivalul Coral „Avram Iancu”.

În primăvara anului 2001, prin venirea I.P.S. dr. Teodosie la conducerea Arhiepiscopiei Tomisului, viața muzicală religioasă ortodoxă a Constanței va cunoaște un nou impuls. S-au înființat numeroase coruri și s-au pus bazele specializării de Muzică Religioasă, în cadrul Facultății de Teologie a Universității „Ovidius”. Începând cu toamna anului 2001, Boris Cobasnian va părăsi corul liceului „Ovidius”, fiind solicitat ca profesor la clasa de Dirijat-Ansamblu Coral al acestei secții, împărțându-și valoroasa sa experiență unor tineri teologi cu mare dragoste pentru muzică.

Cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la fondarea Festivalului Coral „I.D.Chirescu” și a 96 de ani de la nașterea corului de la Cernavoda, Boris Cobasnian a primit „Diploma de Excelență”, la data de 10 noiembrie 2001, semnată de Președintele Festivalului Prof. univ. Dragoș Alexandrescu:

În anul 2001, cu binecuvântarea I.P.S. dr. Teodosie, Boris Cobasnian a înființat corala preoților „Sfântul Andrei”, susținând concerte și participând la prima ediție a Festivalului de Muzică Religioasă organizat la Constanța. În decembrie 2002, doisprezece dintre cei mai talentați studenți teologi au evoluat ca dirijori într-un concert de colinde și muzică religioasă.

Boris Cobasnian, personalitate de seamă a culturii muzicale românești și-a pus amprenta asupra ținutului de adopție-Dobrogea, în care s-a integrat contribuind în permanență la realizarea unui climat artistic deosebit, atât în muzica profesionistă cât și în activitatea cu amatorii. Mii de iubitori ai muzicii au colaborat cu „maestrul”, cântând sub bagheta sa magică. Modul sincer și direct, dragostea față de oameni, modestia ieșită din comun, iată o parte din trăsăturile care completează personalitatea muzicianului care se bucură de o popularitate deosebită, fiind respectat și iubit de către colaboratorii de toate

vârstele și de cei care s-au încântat de sonoritățile magice ale corurilor sale. Oriunde s-ar afla, pe stradă în mijloace de transport, este recunoscut și abordat de către cei care doresc să-și exprime admirația, aceasta fiind una dintre cele mai mari răsplătiri pentru un artist care și-a câștigat această aură, prin multă muncă și pasiune.

Schiță de portret

Boris Cobasnian

Îi plăcea să se plimbe pe străzile Constanței, pe faleză, să vadă oameni, să vorbească despre muzică și spectacole cu ei. Cu alura sa lenină este ușor de recunoscut mai ales de către spectatorii de operă/operetă, chiar dacă s-a numărat printre cei din culise care urmăreau, ca și publicul, evenimentele de pe scenă. El era maestrul de cor, cel care descifra partiturile grupurilor corale și le repeta până la cizelarea definitivă a viciilor din ansamblu. Dăra marile coruri din "Carmen", "Traviata", "Trubadurul", "Rigoletto" sau "Othello", precum și din operele "Căldărețul mexican", "Voievodul țigănilor", "Soarele Londrei", "I. Iăscuț", "Rose Marie" și multe altele au mers la sufletul spectatorului, meritul esențial revenea șefului de glasuri care a

fost Boris Cobasnian. Născut în zona Băltilor din Basarabia, a studiat la Conservatorul din București, a absolvit în anul 1953 la clasa Dumitru D. Botez, Ion Domitrescu, Tudor Ciortea. Străluciri dascăli, a căror învățătură l-a urmărit toată viața. După facultate a fost dirijorul unor ansambluri mari care erau nelipite de pe podiumul laureatilor festivalurilor naționale din anii '50: Corul Metalurgistilor din București și Orchestra Siderurgistilor din Hunedhara. Între 1959 și 1986 a fost maestru de cor la Teatrul Liric din Constanța, în paralel desfășurând și o bogată activitate de creație în muzica instrumentală, corală și de scenă. Dor marea sa iubire este Corul "Vox Maris", pe care l-a înființat la Constanța în 1960 și l-a dus pe adevărate culmi de maestrie artistică, l-a

înscris la concursuri internaționale de renume (Gorizia/Italia, Leipzig/Germania, Dobrocea/Ungaria, Tolosa/Italia), unde a obținut importante premii. Cronica muzicală l-au apreciat meritele: "Corul hărăbătesc, bine acordat, în pasajele din actul II (Rigoletto), întregeste prin interpretarea sa atmosfera creată de solisti și orchestră, fapt ce confirmă măiestria dirijorului Boris Cobasnian" - Sohin Nicolina; "O figură distinctă o reprezintă dirijorul Boris Cobasnian, dăruit trop și suflet corului Vox Maris, interpret expresiv al cântecurilor noastre de ieri și de azi" - Doru Popovici; "Dirijorul corului Vox Maris, un fervent animator al mișcării corale dobrogene, a ales pentru acest

ansamblu voci foarte bune, ce se audă organic în tălmăcirea partiturilor sale" - Adrian Dietele; "Dirijor de cor cu o bogată activitate, compozitor sensibil și cunoscător al resurselor de frumusețe sonoră existentă într-un ansamblu coral, Boris Cobasnian se dovedește a fi și un pedagog inteligent" - Anca Răpăanu. Cu toate acestea, maestrul Cobasnian te privește cu o tristețe răzbată cu greu din lumina albastră a ochilor săi. Evită să se plângă de greutățile pe care a fost nevoit să le învingă singur, nefiind sprijinit și ajutat cât ar fi meritat. A alergat de unul singur într-o cursă la finalul căreia cu alte condiții de muncă și de viață "Vox Maris" ar fi avut carotele de valoare ale "Madrigalului" lui Marin Constantin.

Jean Badea

Schiță de portret- „Boris Cobasnian”, articol semnat de Jean Badea, în „România liberă”, Ediția de Dobrogea, 20 decembrie 2002.

În iunie 2003, Boris Cobasnian avea să primească în semn de recunoaștere a realizărilor sale artistice de o viață, *Diploma de Excelență*, pentru întreaga activitate depusă pe tărâmul artei, din partea primarului Constanței, Radu Mazăre.

În decurs de patruzeci și patru de ani de activitate corală neîntreruptă la țărmul mării, Boris Cobasnian a îndrumat mii de coriști, care s-au dedicat activității corale pentru o perioadă mai mare sau mai mică de timp, devenind pasionați ai artei corale, acest gen sublim, care are darul de a uni nu numai glasurile ci și spiritul. Am încercat să alcătuiesc o listă cuprinzând colaboratorii corului „Vox Maris” fără a avea pretenția că am reușit să-i includ pe absolut toți coriștii, acest lucru fiind greu de reconstituit:

Membrii corului **Vox Maris**, în perioada 1960-1993

Agapie Gheorghe
Agop Edmond
Alexandru Gabriela
Alexe Marcela
Ali Elșan
Amărieșei Carmen
Anastasescu Robert
Andrei Daniela
Andrei Liliana
Andrițoiu Irina
Andronescu Monica
Anghel Liliana
Anton Nicoleta
Anton Sorin
Aristide Aurora
Arsene Traian
Arvinte Andrei
Atanasiu Marius
Baba Lăcrămioara
Baban Cătălin
Baban Laura
Baban Simona
Babă Liliana
Babu Adriana
Babu Laurențiu
Baciu Florentina
Balan Radu
Baltă Mihaela

Banu Daniela
Banu Liliana
Barabas Tiberiu
Barbu Antonela
Bațu Octavia Valentina
Bălan Gabriela
Bălean Larisa
Bălțoi Luluș
Bei Stelică
Belcin Ilie
Berbescu Carmen
Berceanu Mariana
Bită Maria
Bîdea Carmen
Blacioti Gheorghe
Blacioti Stere
Blaga Daniela
Boboc Camelia
Bocunescu Ioana
Bocunescu Ruxandra
Bodeanu Ileana
Bogățeanu Costel
Boiagian Michel
Bojin Daniela
Bolat Ender
Borundel Laurențiu
Bostănică Liliana
Boșneag Mihai

Bota Ovidiu
Boteanu Claudia
Bratosin Veronica
Bucurescu Cristina
Bucurescu Felicia
Bujicu Mihai
Burdulea Marinela
Burlacu Anca
Buzatu Simona
Buzea Daniela
Cadariu Dominic
Caiali Imra
Carabulea Elena
Caragea Cătălin
Cârâiac Steluța
Caramalău Viorica
Carapcea Gheorghe
Carcea Viorel
Cârnici Ludmila
Carmo Mihai
Caterinici Mihaela
Cavalioti Gheorghe
Călin Mihaela
Ceauș Göksel
Cepreagă Roxana
Cernea Mihaela
Chejan Cornelia
Chelltuianu Ion
Chimirea Daniela
Chiriac Iuliana
Chițu Laura
Ciobanu Adrian
Ciobanu Aurelian
Ciobanu Constantin
Ciobanu Dorel
Ciocan Cecilia
Ciocan Remus
Cioigu Laurențiu
Ciorbea Simona
Cioroianu Corina
Ciucianu Anca
Clinciu Gheorghe
Cnab Tiberiu

Cobasnian Laurian
Cocoș Adriana
Colceru Cornel
Colceru Floarea
Coman Romeo
Condrea Corin
Constandache Zoe
Constantin Daniela
Constantin Mariana
Constantinescu Daniela
Constantinescu Marian
Corbeanu Cristian
Corneanu Vasile
Cotigă Georgeta
Cotta Anca
Covaci Gabriela
Coza Petruț
Cozac Maria
Crângu Mădălina
Creează Liliana
Cristea Mihai
Cristea Viorel
Cristocea Ștefania
Crișan Dragoș
Crișu Manuela
Crucianu Adina
Culețu Manuela
Cuțitaru Atena
Dabija Ovidiu
Dașcă Laurențiu
Datcu Elena
Dămășaru Mihai
Deacu Maria
Diaconu Gheorghe
Diaconu Iulian
Dimoiu Mihaela
Dincu Anghel
Dinu Nicoleta
Doboș Ignație
Doboș Ika
Dobre Carmen
Dogaru Gheorghe
Dorobanțu Ecaterina

Doxan Adrian
Dragomir Cristiana
Dragomir Nicolae Nony
Drăgan Mihnea
Drogeanu Maria
Dumitrescu Camelia
Dumitrescu Lucia
Dumitrescu Paula
Dumitrescu Răvoiu Daniela
Dumitrescu Simona
Dumitriu Iulian
Dumitriu Simona
Dumitru Corina
Dumitru Iulian
Dumitru Nicolae
Enache Marian
Enache Stănică
Enache Stelică
Enache Stere
Encioiu Ștefan
Enescu Ionuț
Enescu Sorin
Eremia Dumitru
Fâțoiu Dan
Fodolică Mădălina
Fotache Liliana
Frâncu Carmen
Frățilă Mihaela
Frățiman Monica
Furtună Daniela
Gabrian Traian Septimiu
Gache Nicolae
Gafița Carmen
Gâlcă Mirela
Gârbăcea Carmen
Gavril Cristian
Gavrilesu Daiana
Georgescu Carmen
Geracopol Ingrid
Gergely Dalila
Gheorghe Gabriela
Gheorghe Ion
Gheorghe Iuliana

Gheorghe Lori
Gheorghe Severina
Gheorghiu Suzana
Gheracopol Ingrid
Gherasimat Mirela
Gherasimat Monica
Ghigea Monica
Ghimbășanu Laurențiu
Ghindea Toader
Ghiță Tatiana
Ghiță Valentin
Gică Vladimir
Gimpirea Maria
Girel Gabriel
Giurcănaș Cornel
Giurgiu Laurențiu
Glojdaru Elena
Godi Gheorghe
Godi Mihai
Godi Sorin
Gologan Dorel
Grad Marina
Grigore Corina
Grigore Marius
Grigore Nicoleta
Grigorescu Daniela
Grigorescu Magda
Hamocea Mădălina
Herda Marinela
Hînză Ștefan
Iacob Ion
Iacob Monica
Iana Bogdan
Ichim Ana
Ichim Irina
Ignat Camelia
Ilie Doinița
Ilie Hilda
Iliescu Corina
Iliescu Mihaela
Iliescu Mircea
Ilușcă Liviu
Ioan Mirela

Ion Adrian
Ion Diana Isabela
Ion Mihaela
Ion Sorina
Ionescu Adina
Ionescu Cerasela
Ionescu Cristina
Ionescu Elena
Ionescu Florică
Ionescu Gheorghe
Ionescu Livia
Ionescu Luigi
Ionescu Mihaela
Ionescu Neaga
Ionescu Traian
Ionesei Rodica
Ioniță Aurelia
Ioniță Eugenia
Ioniță Gabriela
Ismail Nuchifet
Ismail Yildiz
Ispas Gabriel
Iuga Mihaela
Iusuf Ergean
Ivan Dumitru
Ivanciu Roxana
Ivanciuc Vasile
Ivanov Corina
Jaca Florica
Jarnea Cornel
Jipa Izabela
Leu Cătălina
Licărete Nicolae
Lixandru Marioara
Lixandru Mirela
Lucea Dana
Lungu Nicoleta
Lupescu Adrian
Macovei Cecilia
Maftai Marcel
Manda Petru
Mândru Daniel
Manea Adrian

Manea Carolina
Manea Daniel
Manea Elena
Manea Florentina
Manole Livia
Manuchian Maria
Marcu Magda
Marcu Olga
Marin Eugenia
Marin Ioana
Marin Livia
Marin Romeo
Marina Mihai
Marinescu Cornelia
Marinescu Luiza
Marinescu Mihai
Marinică Cornelia
Mârza Veniamin
Mateescu Roxana
Matei Constanța
Matei Ioana
Matei Monica
Maxim Loredana
Mănăilă Laura
Melinte Aurora
Merca Cristina
Merca Florina
Mihai Titiana
Milea Gheorghe
Mincu Mihaela
Minea Petrică
Mirea Florin
Mitrea Daniela
Mitrofan Viorel
Miu Petre
Miu Ștefana
Mîndru Daniel
Mocanu Pia
Mocanu Romeo
Moraru Mariana
Morcan Cătălin
Morcan Daniel
Moromete Ilie

Mototolea Aurel
Munteanu Carmen
Munteanu Dorin
Munteanu Sorin
Mustăța Daniela
Mușat Dan
Mușat Laura
Nahabetian Diana
Naum Paula
Neagu Aurelian
Neagu Cristina
Neagu Gabriela
Neamțu Tamara
Nedelcu Nicu
Negreanu Tudorel
Negulescu Vlad
Nelepcu Carmen
Nenciu Ion
Nica Rodica
Nicilov George
Nicolae Manuela
Nicolae Patricia
Nicolescu Daniela
Nicorescu Ruxandra
Niculescu Cristiana
Nirlu Gheorghe
Nistor Genica
Nițescu Șerban
Nunu Octavian
Oancă Codruț
Oancea Dan
Ogrin Cristina
Olteanu Fănel
Olteanu Laurenția
Olteanu Ștefan
Oprea Daniela
Pană Dan
Pandrea Nicolae
Pânzanu Ștefan
Paraschiv Camelia
Paraschiv Eugen
Parnica Gabriela
Pasăre Gabriela

Pastor Ioana
Pașca Tudor
Patrichi Anne Marie
Pavel Doru
Pădure Crenguța
Păiș Mariana
Pătrăhău Magda
Pătru Mihaela
Păun Angela
Păvăloiu Denisa
Peajă Kati
Percec Monica
Petcu Gabriel
Petra Andrei
Petre Claudia
Petre Gheorghe
Petrescu Edy
Petria Angelica
Petrov Larisa
Petrovici Maria
Pitu Lizeta
Pîrîianu Florin
Pîrlogeanu Gheorghe
Pîrvu Mircea
Pop Mihaela
Popa Bran Flavia
Popa Corina
Popa Luluca
Popa Paul
Popescu Daniela
Popescu Emil
Popescu Gilda
Popescu Mariana
Popescu Mirela
Popescu Valeria
Popișteanu Irina
Porneanu Anca
Postolache Constantin
Postolache Ionela
Preșa Dumitrel
Priboi Doina-Cristina
Pripici Mirela
Pufulescu Liviu

Pulbere Ana Maria
Pulbere Nicolae
Purcărea Corina
Purcărea Diana
Purcărea Mariana
Pușcașu Anca
Radu Cristina
Radu Florin
Radu Gabriela
Radu Ileana
Radu Lucian
Radu Marian
Raicu Cristian
Razi Călin
Rădășan Doina
Răducanu Gabriela
Răducea corina
Rădulescu Florin
Răvoiu Leonard
Rezeanu Romeo
Robu Antonio
Roibu Daniela
Roibu Emilia
Romaș Daniela
Roșca Viorica
Roșculeț Anca
Roșu Cătălina
Rotaru Carmen
Rucăreanu Iulian
Rusu Dan
Rusu Elena
Rusu Violeta
Sandu Amelia
Sandu Mihai
Sauciuc Gabriela
Sava Severina
Sărăcilă Elena
Scutaru Stanca
Secoleanu Sever
Secrieru Mihai
Segărceanu Amalia
Serghei Liuba
Serghei Viviana

Sindilă Nicolae
Sopon Ionuț
Spirescu Mihai
Spiridon Sidonia
Stamate Costel
Stanciu Adina
Stanciu Adrian
Stancu Adrian
State Florin
Stănei Carmen
Stănescu Anca
Stănescu Luminița
Stănescu Mihaela
Stănescu Ruxandra
Stoenică Mihaela
Stoian Camelia
Stoian Mioara
Stoian Nelu
Stoica Elena
Stoica Mariana
Stoica Răzvan
Stoienescu Mihaela
Stroe Agata Cristina
Șarapciu Nicolae
Șchiopu Elena
Șerban Iulia
Șerbănescu Alina
Șerpoianu Mihai
Șeuleanu Liliana
Șocarici Marius
Ștefaniuc Rudolf
Ștefănescu Claudiu
Șteflea Irina
Știrbu Mirela
Ștreangă Cristina
Talasman Carmen
Târzianu Virgil
Tatoi Tudor
Tatu Ana
Tănase Gabriela
Tănase Mihaela
Tănase Mihai
Tătaru Nicolae

Teaci Cristina
Teodoridi Daniel
Teodoru Doru
Teodoru Iolanda
Timofte Mugur
Toader Lucian
Toader Mihaela
Tocaru Maria
Toma Adriana
Topciu Luminița
Topor Elena
Trandafir Lucreția
Tudor Georgeta
Tudor Laurențiu
Tudor Loredana
Tudorache Sabina
Tudorică Sorin
Țalea Mihaela
Țâmpău Nicoleta
Țânțăreanu Daniela
Țăranu Sonia
Țățârcă Gabriela
Țilea Oana Almona
Țiripan Relu
Țivichi Ion- Stelian
Țivichi Vasile
Țone Nela
Țucă Simona
Unc Octavian
Ungureanu Nicolae
Ungureanu Viorel

Uraru Anca
Urdea Mirela
Vaida Marcela
Vancea Laura
Varsami Maria
Vasile Cristiana
Vasile Iuliana
Vasile Mădălina
Vasilescu Irina
Vasilică Alina
Vasiliu Bacovia Daniel
Vătămanu Mona-Mirela
Velicioasa Nicu
Velicioasa Valentina
Vesa Georgeta
Vișan Claudiu
Vîlcea Daniel
Vlad Laurențiu-Gabriel
Vlad Manuela
Voicilă Nelu
Voicu Elena
Voinescu Cătălin
Voivozeanu Dinu
Vrăjitoru Gabriel
Wanya Dan
Zaharia Luminița
Zaharia Olimpia
Zdrălea Daniela
Zisu Cristina
Zlăteanu Marinela

Pentru mulți dintre membrii corului “Vox Maris“, întâlnirile în cadrul repetițiilor, spectacolelor, deplasărilor în țară și străinătate au constituit prilejuri de cunoaștere reciprocă, fapt care, în multe cazuri, au condus la realizarea unor căsătorii trainice. Dintre acestea amintim: Valentina și Nicu Velicioasa, Ludmila și Radu Anica, Marinela și Vasile Țivichi, Mirela și Nelu Voicilă, Cornelia și Octav Nunu, Viorica și Miltiade Caramalău, Cerasela și Traian Ionescu, Mihaela și Adrian Ion, Steluța și Andrei Petre, Larisa și Ovidiu Bota.

Membrii corului **Vox Maris-studio** al Liceului « Ovidius », în perioada 1993-2000

Abibula Ferodin
Abramovici Irina
Achimescu Cristina
Albu Alexandra
Albuleț Valentin
Aleonte Andrei
Alupoaie Raluca
Amariei Dan
Amza Oana
Anchidin Adrian
Andriuță Dan
Angelescu Cristina
Angheluță Valentin
Antemir Georgiana
Antonescu Alina
Atanasiu Oana
Babu Cristian
Baciu Simona
Bacula Eleny
Badea Ionuț
Balgi Aley
Baltă Mihail Dragoș
Baltă Mihnea
Bamboi Irina
Banciu Anca
Bâtcă Florina
Băjenaru Carmen
Bălan Adriana
Bălan Elena
Bălan Raluca
Bălan Simina
Bălașa Gabriela
Bănică Liviu
Bejenaru Carmen
Belcea Corneliu
Berescu Cosmin
Besa Simona
Birou Doina

Bistriceanu Ovidiu
Boca Anca
Bocai Dragoș
Bogdan Oana
Bolat Camer
Bolba Raluca
Bolma Anca
Borali Denisa
Bordei Lavinia
Boruzi Luminița
Brânză Nicoleta
Brumă Oana
Bucur Cosmin
Bujini Petru
Bulbuc Ionuț
Buracai Bülent
Burada Magda
Butcaru Maria
Cadâr Eda
Cămară Miruna
Câmpeanu Adriana
Cârnecki Ștefan
Cârnu Floriana
Cartale Aurora
Călimărea Adrian
Călimărea Daniela
Cărare Paula
Chelariu Rareș
Chera Iulia
Chichifoi Veronica
Chiru Elisabeta
Chivu Anca
Ciobanu Ligia
Cipu Raluca
Ciutacu Emilian
Cojanu Narcisa
Coman Alexandru
Coman Ana

Constantin Cosmin
Cozma Laura
Crăciunescu Adrian
Crăsnar Claudia
Crică Adrian
Cristea Bogdan
Cristea Dana
Cristea Emilia
Cristian Elena
Cristian Ovidiu
Croitoru Liana
Cușa Bogdan
Dae Dorian
Dan Gabriela
Dan Iuliana
Dan Luciana
Dan Mihaela
Dancu Bogdan
Datcu Robert
Dămășaru Nicoleta
Dăscălina Monica
Deac Mihai
Demir Emel
Diaconescu Mihai
Diaconu Andreea
Diaconu Izabela
Dima Daniel
Dinu Alexandru
Dinu Anca Cristina
Dinu Oana
Doagă Cornel
Dogaru Anca
Donța Andrei
Dragomir Crina
Dragomir Valentin
Drăghici Corina
Drugă Bogdan
Dumitrașcu Loredana
Dumitru Daniele
Dumitru Manuela
Duțescu Ana Maria
Efrimescu Paul
Egorov Emanuela

Enache Laura
Eremia Simona
Fabian Liviu
Faliboga Cristina
Fântână Daniela
Fârșoagă Sorin
Fărcașu Gheorghe
Fleșer Raluca
Floca Marius
Florea Monica
Frâncu George
Gagea Adrian
Galan Silvia
Galu Adrian
Gârtone Răzvan
Gavrizi Alexandru
Gerea Carmen
Gheorghe Simona
Gherase Adrian
Gherghișan Iuliana
Ghia Mariana
Ghițuică Ciprian
Giageac Lidia
Girip Iulian
Giurcă Alexandru
Goga Cristian
Gora Claudia
Goșiu Mădălin
Grigorescu Monica
Gușită Iancu
Guțiu Andreea
Hașeganu Dragoș
Hrib Claudiu
Iacob Anca
Iacobescu Păunița
Ilie Romeo
Ilie Ștefan
Ioan Alina
Ion Gabriela
Ion Gheorghe
Ion Raluca
Ion Stelian
Ionescu Raluca

Ioniță Ana Maria
Ioniță Constantin
Ioniță Cristian
Ioniță Lucian
Ioniță Simona
Iordache Teodor
Iordan Alexandra
Iorga Corina
Iosefides Lavinia
Iosif Mirela
Iosub Laurențiu
Irimia Andreea
Irimia Radu
Ispas Oana
Ivașcu Roxana
Joica Raluca
Lambă Alexandru
Leonte Emilia
Lepădatu Iulia
Lipară Enacho
Loghin Mihai
Luganovici Călin
Lungu Cătălina
Lungu Gabriela
Lupașcu Alin
Lupu Corina
Lupu Cristian
Lupu Daniel
Lupu Mirela
Macovei Anamaria
Macsimiuc Izabela
Malancu Anca
Manea Cristina
Manole Cătălin
Mantzourani Eleni
Marcovici Cristian
Marin Valentin
Marinescu Dana
Mârza Bogdan
Matei Andreea
Matei Carmen
Matei Cristian
Maximiuc Izabela

Mărgărit Andreea
Medințu Mihai
Mega Costin
Melinceanu Bogdan
Memet Nercin
Meșteru Nicoleta
Mihalache Oana
Mihăiță Teodora
Mina Nicoleta
Mirea Cristian
Mitrana Cristian
Mocanu Adela
Mocanu Dana
Mocanu Florin
Moldovan Cosmin
Moroșanu Irina
Munteanu Anca
Munteanu Bogdan
Munteanu Ciprian
Munteanu Ioana
Naclad Cristina
Năstase Ioana
Neagu Mihaela
Nechita Dan
Nedelcu Nicolae
Negrilă Alina
Nicola Carmen
Nicolae Georgiana
Nicolae Maria
Nicolae Toader
Nicolau Irina
Nicuț Elena
Nigrilă Alina
Niță Cătălina
Noghi Lavinia
Oancea Bogdan
Olariu Emanuela
Olaru Laura
Olteanu Raluca
Onea Irina
Onofrei Ionuț
Oprea Alina
Oprea Cosmin

Oprea Iulian
Oprîtescu Andreea
Oproiu Adrian
Panait Claudiu
Panait Mircea
Pandrea Liviu
Pânzaru Diana
Papagheorghe Aida
Pârcălabu Petre
Pârlog Mihaela
Pascu Diana
Pâslaru Arabela
Pașcu Ramona
Pauliuc Ancuța
Pavel Ionela
Păduraru Luiza
Păun Valentina
Penciu Roxana
Petic Mihaela
Petre Caliopi
Petre Teodora
Picoiu Adriana
Pietroșanu Adina
Pilat Horia
Plăcintă cosmin
Plesciuc Marius
Podaru Mihaela
Pop Isabela
Pop Tiberiu
Popa Raluca
Popa Gilda
Popescu Ionuț
Popescu Ramona
Popescu Romeo
Popovici Ciprian
Preda Anca
Preda Camelia
Preda Ștefan
Predescu Bogdan
Preoteasa Alina
Prisecaru Alina
Pușcașu Horia
Robu Laurențiu

Roman Mariana
Roșca Sânzâiana
Roșculeț Mircea
Rotaru Lucian
Rovina Lavinius
Rusescu Mihai
Rusti Marius
Sârbu Adriana
Sburlan Alina
Scărișoreanu Irina
Schvetzer Iudith
Scrima Anca
Selim Neida
Sima Alexandra
Simion Mihai
Simion Victor
Spoială Carmen
Staicu Rodica
Stamate Cristian
Standler Diana
Stanev Cornelia
Stănescu Antonela
Stoica Alexandru
Stoichiță Andra
Strezoiu Anamaria
Suhăreanu Lăcrămioara
Șarpe Roxana
Șarpe Teodora
Șerban Daniela
Șișman Irina
Șurghie Mirela
Șuță Leonard
Șuțu Valentin
Tănase Cosmin
Teodoru Anamaria
Tîfu Otilia
Toma Cristina
Topală Dorin
Trandafir Răzvan
Trandafir Vlad
Trașcă Roxană
Tucă Cristian
Tudorache Dragoș

Tudorie Maria
Tufă Mihaela
Țânțăreanu Valentin
Țară Lungă Simona
Țențu Lucia
Țuțuianu Aurelian
Uțescu Georgiana
Vâlsan Daniela
Vaman Elena
Vasilache Andi
Vasile Daniel

Vasiloiu Mirela
Vineș Raluca
Vintilă Alin
Vlad Bianca
Vlada Adrian
Voicu Andreea
Voicu Oana
Voinescu Manuela
Vrișcu Camelia
Zamfir Anca
Zdralea Adrian

Boris Cobasnian - maestru al artei dirijorale corale

În domeniul dirijatului coral, Boris Cobasnian a manifestat o pasiune neobișnuită încă din anii copilăriei, fapt pentru care a fost în permanență dispus să se supună la cele mai mari eforturi „slujind muzica”, nefăcând compromisuri, având întotdeauna fermitate și verticalitate, pe primul plan aflându-se doar „cultul pentru muzică”. Viața agitată a tinereții, l-a determinat să se „călească” pentru a putea face față unui drum îndelungat și spinos, dar plin și de mari realizări, de foarte multe ori, fiind nevoit ca și Sisif, să reia drumul de la început, datorită unor conjuncturi nefavorabile, angajându-se cu pasiune și o tenacitate rar întâlnite.

Pregătirea aparatului vocal, reprezintă pentru dirijor o adevărată muncă de laborator, în care interpretarea se plămădește printr-un proces tehnic minuțios elaborat, dirijorul fiind un adevărat arhitect. Boris Cobasnian și-a creat un stil dirijoral care are unicitate în contextul artei corale contemporane. Nu a fost tentat niciodată să fie un imitator al altor stiluri, deși mulți dirijori s-au limitat doar la acest mod de manifestare. Să nu uităm că Boris Cobasnian a activat în perioada în care fenomenul „Madrigal” a condus la apariția multor imitatori.

Una din metodele personale ale dirijorului, este studiul vocal cu fiecare membru al corului. Fiecărui corist îi stabilește un adevărat diagnostic, după care îi va adapta metodele adecvate de impostare a vocii și de educare a respirației, ceea ce a condus la proverbiale faimă că „Boris Cobasnian scoate voce și din piatră seacă”. Un alt obiectiv primordial al maestrului îl constituie „respectarea strictă a partiturii”, iar pentru a realiza acest aspect, consideră că partitura trebuie pătrunsă în toate intimitățile sale, fiind necesar un studiu amănunțit al creației respective și al stilului compozitorului.

În legătură cu respirația în timpul cântatului, Boris Cobasnian pornește de la credința că „a cânta-înseamnă a respira”. Dirijorul este foarte pretențios în respectarea unei anumite poziții a corpului în timpul cântatului, corpul cântărețului devenind o adevărată cutie de rezonanță. În timpul studiului, interpretul trebuie să ocupe prima jumătate a scaunului, într-o poziție similară cu cea a pianiștilor, în felul acesta, coristul simulând poziția statului în picioare. Totodată această poziție este cea ideală pentru atitudinea de angajare totală a interpretului în procesul de interpretare. Dirijorului nu-i este indiferent nici un amănunt în pregătirea concertului. Fiecare corist este antrenat la cota maximă, insistându-se până și la modul în care coristul ține partitura, numai în mâna stângă, dreapta fiind folosită la întorsul paginilor. Și pentru că, în arta muzicală cuvântul nu este totdeauna suficient de plastic, în spinosul drum al pregătirii interpretului, maestrul apelează la cele mai neobișnuite metode de „scoatere a sunetului de la interpret”. Îmi amintesc de modul în care a reușit să corecteze anumite defecte de impozație ale unui solist, punându-l să cânte din

poziția culcat, cu fața în sus, pe o masă din sala de repetiție. Era vorba de Nicolae Licărete, care și acum își amintește de aceste momente în pregătirea părții de solo bariton a „Suitei din Țara” Oașului de Darius Pop: „Buciumul oșanului răsună”. De fapt, această metodă pornea de la cunoașterea aspectului că în poziția de „culcat”, respirația costo-diafragmală se declanșează în mod automat.

Nu pot să nu-mi amintesc de o altă metodă ingenioasă a maestrului, în care interpretul trebuia să cânte ținând în mână două greutatea (folosite în exercițiile de „forță”), ceea ce contribuia în mod vizibil la determinarea unei concentrări totale și la obținerea unei poziții de angajare optime pentru plasarea corectă a sunetului.

Ceea ce pentru cineva dinafara corului ar fi părut de-a dreptul hilar, pentru cei ce asistau la asemenea experimente, acestea constituiau adevărate demonstrații de experiență și măiestrie în arta corală.

Metode aplicate în mod spontan, conduceau la schimbări spectaculoase în tehnica de interpretare. Dirijorul, în toată activitatea sa, a fost un cercetător al vocii umane, fiind preocupat de realizarea unei omogenizări ale partidelor corale, care să aibă la bază respectarea particularităților timbrale specifice fiecărei voci în parte. Sopranul- cu sonoritatea cristalină de „clopoțel”, alto- având consistență și claritate, tenorul cu sonoritatea caldă, basul cu profunzime și penetranță.

Maestrul lucra cu minuțiozitate la diferențierea timbrală a celor două voci bărbătești de tenor și bas, al căror timbruri, la majoritatea corurilor se confundă.

Îmi amintesc că pentru a sugera interpretarea cristalină a sopranelor și elasticitatea în interpretare, dirijorul a adus la una din repetițiile de început ale corului *Vox Maris*, un clopoțel de argint și o eșarfă vaporeasă.

Un rol deosebit de important îl reprezintă pentru dirijor, studiul ritmicii. „Teoria impulsurilor” aplicată în interpretările realizate, au condus la o tehnică vocală quasi-instrumentală, care a conferit corului, alături de precizie ritmică, elasticitate și prosepțime în actul interpretării.

La Boris Cobasnian, tehnicitatea corului se realizează numai pe repertoriu, fiind influențat și de concepția marelui pianist și pedagog rus Henric Gustavovici Neuhaus, profesorul celebrilor pianiști Sviatoslav Richter și Emil Ghilels, care recomanda rezolvarea problemelor tehnice direct pe repertoriul studiat.

Până la această descoperire, Boris Cobasnian era un împătimit al vocalizelor, care erau eficiente doar într-o primă etapă a instruirii tehnice a coriștilor.

Constatând că cei în cauză impostau corect numai pe vocalize, și defectuos când se confruntau cu repertoriul cântat pe cuvinte, a renunțat la acestea, urmărind egalizarea sunetului pe diferitele silabe. Muncește cu fiecare corist în parte, pentru ca toate silabele să aibă aceeași impozație.

Boris Cobasnian realizează planurile dinamice și agogice cu minuțiozitatea unui bijutier, reușind să intre în vibrație cu întreaga masă de coriști, ceea ce a condus la realizarea unor concerte memorabile, atât de

așteptate de către public, încât se poate spune fără a exagera că a existat și un fenomen „Vox Maris”.

Aparatul coral fiind foarte bine pus la punct, dirijorul aducea la fiecare concert ceva nou în interpretare, „jonglând” cu formația care în condițiile de concentrare maximă răspundea prompt la toate indicațiile dirijorului, realizându-se interpretări unice.

Se creau momente de o asemenea intensitate emoțională, încât lacrimile izbucneau mai întâi în ochii maestrului, această stare transmițându-se imediat coriștilor și publicului.

Oare câți dintre spectatori își mai amintesc de asemenea momente în interpretarea doinei din „Suita din Țara Oașului” de Darius Pop, sau a Suitei „Flăcări și roți” de Corneliu Cezar?

De aici decurg și afirmațiile maestrului, potrivit cărora, adevărata interpretare nu este cea prefigurată în timpul repetițiilor, ci cea spontană, realizată în condițiile de concert.

Pentru a realiza acest lucru, condiția esențială este ca membrii corului să depășească toate dificultățile tehnice, și sub acest imperiu se desfășoară de fapt, repetițiile îndelungate și aparent „sâcâitoare” ale dirijorului.

Boris Cobasnian nu a făcut niciodată compromisuri cu repertoriul, și când fac o asemenea afirmație, mă refer la perioada dinaintea anului 1989, când mulți dintre dirijori s-au pus în slujba regimului totalitar, acest aspect aducând deservicii muzicii corale care în țara noastră a constituit un segment deosebit de important al culturii, reprezentând de fapt, spiritualitatea unui popor sensibil care și-a însoțit marile evenimente prin cântul coral.

Se știe că toate formațiile de valoare erau obligate să participe la renumitele spectacole omagiale. În asemenea situații, Boris Cobasnian reușea să se strecoare cu abilitate, participând fără a avea în repertoriu un „cântec cu șefu” așa cum i se cerea, prezentând lucrări precum „Țara lui Făt-Frumos” de Tiberiu Olah, „Frumoase zile de tinerețe” de Nicolae Ursu, „Ad Pacem” de Liviu Borlan, lucrări care reușeau să-i farmece chiar și pe cei ce răspundeau de acele stresante vizionări ale spectacolelor festive.

Interpreții corurilor de amatori conduse de Boris Cobasnian au devenit după ani de studiu, adevărați profesioniști, ajungând să descifreze cu ușurință o partitură corală, și acumulând o experiență de cânt, corespunzând unei tehnici corale dintre cele mai pretențioase.

Acest aspect deosebit de important, i-a permis dirijorului să abordeze cu amatorii, lucrări corale de mare dificultate, începând de la madrigalele compozitorilor renaștentiști, la Bach, Händel, și până la creațiile unor compozitori de marcă ai sec XX, Luigi Dallapiccola, Zoltán Kodály și Bartók Lajos. Într-o perioadă de mari restricții repertoriale, Boris Cobasnian a reușit să „strecoare” în repertoriu piese precum fuga din Oratoriul religios „Judas Macabeus” de Georg Friedrich Händel care începea cu cuvintele: „Singt und Serm Gott”, lucrarea fiind prezentată chiar și la postul central de Radio.

Spontaneitatea, spiritul analitic, toate la un loc au condus la crearea unui stil dirijoral și a unei tehnici corale inconfundabile, creând „stilul Cobasnian”.

Având această pasiune fără limite pentru muzica corală, dirijorul a avut în permanență marele dar, de a atrage în jurul său pe pasionații muzicii corale care doreau să se afirme și ca dirijori.

Boris Cobasnian, am putea spune că a pus în Dobrogea bazele unei adevărate școli de dirijat coral, împărtășindu-și cu multă generozitate cunoștințele acumulate în urma unei experiențe de excepție în acest domeniu.

Astfel, în anul 1959 a înființat o clasă de dirijat coral în cadrul Școlii Populare de Artă din Constanța, cursanții fiind în majoritate, membrii ai corului Operei.

În paralel cu acest curs, a întreprins, numai după un an de studiu, o activitate practică cu cei mai talentați cursanți, înființând împreună cu aceștia numeroase coruri în Constanța și în localități apropiate Constanței: la Spitalul Județean-Nicu Diaconescu, la Tuzla-Maria Gheorghiu, la Kogălniceanu-Nicolae Bezeti, la Topraisar - I. Gavrilă.

Boris Cobasnian împreună cu membrii cursului de Dirijat, în anul 1962.

Boris Cobasnian a pus bazele unor numeroase coruri din Dobrogea: la Pecineaga, Babadag, Niculițel, Sfântu-Gheorghe, Jurilovca, Medgidia, activitatea acestor formații fiind continuată apoi de către dirijori locali.

Ulterior, tot în cadrul Școlii Populare de Artă, a condus cursuri de dirijat coral la care au participat învățători din județul Constanța, care au devenit în

scurt timp pasionați dirijori de cor, unii dintre ei, prin completarea studiilor, devenind profesori de muzică la școlile generale de frunte ale orașului Constanța, evidențiindu-se în mod deosebit în competițiile școlare: Angela

Hagiu- la Școala Generală nr.8, Ana Binder- la Școala Generală nr.6, Ileana Radu- la Școala Generală nr. 27, Adrian Hănuțiu-la Școlile Generale 4 și 5, Elena Crișan- la Școala Generală nr. 29, Ștefania Parasca- la Școala Generală nr. 12.

Boris Cobaslian, în timpul cursului de dirijat, susținut la Școala Populară de Artă

A fost în permanență un bun sfătuitor și îndrumător pentru toți profesorii de muzică ce activau ca tineri dirijori, fiind un adevărat animator al vieții muzicale dobrogene, care prin muzica corală s-a impus în ansamblul muzicii corale românești, creându-se astfel o adevărată tradiție corală dobrogeană.

Și autoarea acestei cărți se înscrie în rândul discipolilor maestrului, colaborând la corul „Vox Maris” chiar din anul absolvirii Conservatorului.

În prezent, Boris Cobasnian, ca profesor la clasa de Dirijat - Ansamblu coral la Secția de Muzică Religioasă din cadrul Facultății de Teologie-Universitatea „Ovidius”, pune bazele unei școli de dirijat în rândul studenților-teologi.

Dar activitatea de bază a lui Boris Cobasnian timp de patru decenii, a fost cea de maestru de cor la Teatrul Liric din Constanța, reușind să impună ansamblul, ca fiind unul dintre cele mai valoroase formații ale genului.

Boris Cobasnian împreună cu membrii corului Teatrului Liric din Constanța, la împlinirea vârstei de patruzeci de ani, 9 martie 1966.

Ca maestru de cor, Boris Cobasnian a pregătit cu migală corul Operei, care a abordat un repertoriu divers, mult apreciat de publicul iubitor de operă și operetă: „Trubadurul”, „Traviata”, „Rigoletto”, „Otelo”- din muzica lui Giuseppe Verdi, „Carmen” de Georges Bizet, „Liliacul”, „Voievodul țiganilor”, etc.

Pe lângă activitatea prodigioasă de un înalt profesionalism, în calitate de maestru de cor la Opera din Constanța, Boris Cobasnian a dirijat și numeroase spectacole

Dintre acestea amintim: „Lăsați-mă să cânt” de Gherase Dendrino, „Lysistrata” de Gherase Dendrino, „Bal la Savoi” de Paul Abraham, „Nausica” de Viorel Doboș, baletul „Coppelia” de Léo Delibes.

A realizat ca dirijor și spectacole în premieră: „Logodnicul din lună”, „Casa cu trei fete” de Franz Schubert, „My fair Lady” de Frederick Loewe.

Boris Cobasnian, în debutul ca dirijor la opereta „Lăsați-mă să cânt” de Gherase Dendrino împreună cu dirijorul Constantin Daminescu, regizorul Gheorghe Bărbulescu, Eugen Savopol, Ana Chely și alții.

Joi 28 iulie 1960, orele 20

Lăsați-mă să cînt

Operetă în 3 acte de GHERASE DENDRINO

Libretul de : **Liliana Delescu, Erastia Sever și Viorel Cosma**

DISTRIBUȚIA :

Mircea Ștefănescu, Kelly Ana-Vasilopol, Emil Sassu, Costin Ionescu, Lulu Simionescu, Vasile Moldoveanu, Petre Mihăilescu, Nicolae Constantin, Nicolae Luca, Stela Stamatide, Ion Stamatide, George Ionescu, Mircea Bezeti, Paraschiva Trașcă, Elena Marcu, Maria Căligă, Cristina Minculescu, Jolly Egved, Lucica Pîrvulescu, Nicolae Păun, Mircea Psatta, Maria Săvescu-Bănică, Fl. A. Hudeșteanu, Anastasia Hudeșteanu, Mircea Ionescu, Florin Mărculescu, Aurel Damian, Simion Verbițchi, Victor Ionescu, Adriana Căligă.

Regia artistică : GH. BĂRBULESCU

Conducerea muzicală : BORIS COBASNIAN

Scenografia : **N. Lebas**

Coregrafia : **Mireille Savopol și Aurel Damian**

Boris Cobasnian în seara premierei operetei „Casa cu trei fete”, împreună cu interpreții: Aida Abagief, Iuliu Pușcașu, Richard Doici, Dinu Teodorescu și un grup de coriști.

Într-un articol apărut în ziarul „Dobrogea nouă”, intitulat „Pe scena Teatrului de Stat Casa cu trei fete”, I. Drăgănescu face o cronică a premierei spectacolului: „Deci, ținând cont de compoziția distribuției, regizorul Ion Drugan și dirijorul Boris Cobaslian au avut o sarcină nu tocmai ușoară și de aceea, și meritul lor în realizarea acestui spectacol este cu mult mai mare. Munca lor susținută și înțelegerea ce au manifestat-o față de promovarea elementului tânăr, le dă dreptul să aibă o mare satisfacție. Bagheta lui Boris Cobaslian, inspirată și sigură, a făcut un tot armonic din fosă și scenă, contribuind substanțial la reușita spectacolului”.

Pe scena Teatrului de stat

„Casa cu trei fete”

Operetă în 3 acte cu muzica de Franz Schubert

Cu opereta „Casa cu trei fete”, o adaptare pentru scenă de H. Berte și având la bază o suită din cele mai gustate lieduri ale lui Franz Schubert „muzicianul cel mai poet care a fost vreodată”, așa cum l-a caracterizat alt titan al muzicii, Liszt, secția de operă și operetă a Teatrului de stat din Constanța și-a început activitatea premieristică din actuala stagiune.

Fiul intrigii acestui libret înălțurile mai multe momente epocatoare din viața lui Schubert, viață grea și plină de privațiuni, hărăzită multor artiști la începutul secolului trecut. De-a lungul celor trei acte, spectatorul ia cunoștință de greutățile în care s-a zbatut compozitorul, de imposibilitatea sa de a răzbi în acea lume perfidă și plină de umilințe, spre limanul fericirii, de hotărîrea sa nestrămutată de a se dăruia numai și numai muzicii, singurul bun alinător care mai putea fi în acea vreme pentru omul simplu.

Astfel, în această operetă vom întâlni nu numai momentele cele mai semnificative din viața genialului compozitor, ci și paginile muzicale cele mai reprezentative din creația sa, o parte din liederurile sale care încă de pe atunci aveau să intre în patrimoniul culturii universale.

Să vedem acum în ce măsură a reușit colectivul secției de operă și operetă al Teatrului de stat să realizeze acest spectacol. În primul rînd alături regia artistică cît și conducerea muzicală merită laude pentru preocuparea de a distribui în spectacolul de față, elemente tinere, formate în cadrul secției, unele la primul rol încredințat. Și, chiar interpretul principal, cel care conturează figura lui Schubert, proaspăt absolvent de conservator,

își face debutul în acest spectacol. Așadar, lângă cunoscuții soliști vocali Aida Abagief, Yolly Egyed, Elizeu Simulescu, Richard Deutsch, George Ionescu și cei de la proză, Lucica Pîrvulescu, Dinu Teodorescu și Nae Ivănescu care în acest spectacol dă un reușit examen de maturitate artistică, apar: Sofronie Cădăriu, Aura Drugan și Rodica Brukner, Marin Cazacu, Victor Ionescu, Florica Crețu, Caliopei Marinescu, Sima Mahachian, Florin Mărculescu, Dumitru Biscă, Ion Ciobanu și balerinul Traian Popescu, o apariție promițătoare în comedie, în majoritatea lor promoși din corul secției de operă și operetă.

Deci ținînd cont de compoziția distribuției regizorul Ion Drugan și dirijorul Boris Cobaslian au avut o sarcină nu tocmai ușoară și de aceea, și meritul lor în realizarea acestui spectacol este cu mult mai mare. Munca lor susținută și înțelegerea ce au manifestat-o față de promovarea elementului tînr, le dă dreptul să aibă o justificată satisfacție.

În ordinea complexității personajelor încredințate și căroră tinărul colectiv le-a dat viață, Iuliu Pușcașu a fost un Schubert de o sfîșioasă căldură și gingașă, ca și unduirea melodică a liederurilor schubertiene, împletind armonios jocul de scenă cu replica și fraza muzicală. Lîngă el a plăcut Aida Abagief în Hanneli cu un timbru estompat și zgîlbîu, completat de ideala sa prestanță scenică, iar Aura Drugan și Rodica Brukner, cu o ușoară reținere și timiditate în voce, s-au încadrat bine rolurilor fiicelor lui Tscholl. George Ionescu — Moritz von Schwind, degajat în scenă și în posesia unor calități vocale remarcabile, ea și Elizeu Simulescu — Johann Michael Vogl și Sofronie Cădăriu — Kunzeviener, cu unele atîngăcii, mai puțin Richard Deutsch — baronul Franz von Schober, care poate și din pricina întinderii partiturii și-a voalat uneori vocea, manifestînd și în jocul de scenă unele liniații, dau tînută și reușită spectacolului. Foarte bine sînt în roluri Marin Cazacu și Victor Ionescu, precum și Florica Crețu, Caliopei Marinescu, Nicolae Diaconescu, Maria Gheorghiu, Beatrice Radu cît și ceilalți. Mai trebuie amintită apariția celor doi soliști cu state vechi în operă și operetă, Nicolae Luca și Nicolae Păun care își aduc și ei contribuția la reușita acestui spectacol.

Sprijinul comic al operetei, compartimentul cel mai în vîrstă, prin Lucica Pîrvulescu, Yolly Egyed, Dinu Teodorescu și Nae Ivănescu, care s-au întrecut în joc, a cucerit aplauze la scena deschisă.

Bagheta lui Boris Cobaslian, inspirată și sigură, a făcut un tot armonic din fosă (unde mai ales partida violonilor a fost la înălțime) și scenă, contribuind substanțial la reușita spectacolului, așa cum și regia lui Ion Drugan, cu excepția unor scăderi de ritm, inseria un nou succes în activitatea tot mai prodigioasă a secției de operă și operetă a Teatrului nostru de stat. Corpul de balet, din care se evidențiază Valentina Blănaru și Tiberiu Iacob, au pus meritoriu în valoare schifele coregrafice semnate de maestra de balet Mirella Savopol. În încheiere laude și felicitări „Micilor muzicanți”, mezinii acestei distribuții, copiii Alice Agopian și Lucian Șendrea care de pe acum se dovedesc violoniști cu mari posibilități.

I. DRĂGĂNESCU

Articolul „Pe scena Teatrului de Stat- Casa cu trei fete, publicat „Dobrogea nouă”

Boris Cobasnian, în seara premierei la opereta „Casa cu trei fete”, pe muzica lui Franz Schubert, împreună cu un grup de artiști.

Activitatea de maestru de cor la Teatrul Liric din Constanța a fost deosebit de intensă, prestigioasă instituție având o paletă repertorială de operă și operetă impresionantă. Cu ocazia împlinirii a douăzeci și cinci de ani de la înființarea Teatrului Liric, la Festivalul Muzicii de Operă și Balet care s-a desfășurat între 14 martie și 18 aprilie 1983, corul pregătit de Boris Cobasnian a avut o participare de excepție într-un număr foarte mare de spectacole, care însemna de fapt un volum imens de muncă pentru a putea menține un ansamblu la cotele cele mai mari ale exigenței: „Pădurea vulturilor” (premieră) de Tudor Jarda, „Tubadurul” de Giuseppe Verdi, „Traviata”, de Giuseppe Verdi, „Rigoletto” de Giuseppe Verdi, „Trubadurul” de Giuseppe Verdi, „Boema” de Giacomo Puccini, „Bărbierul din Sevilla” de Gioacchino Rossini, „Carmen” de Georges Bizet, „Pescuitorii de perle” de Georges Bizet, „Madama Butterfly” de Giacomo Puccini, „Tosca” de Giacomo Puccini, „Don Pasquale” de Gaetano Donizetti, „Otello” de Giuseppe Verdi, „Trei generații” de Sergiu Sarchizov. La acea dată componența corului era constituită din treizecișase de membri: Lucia Benghea, Dumitru Bâscă, Aurelia Botezatu, Rodica Bruckner, Andrei Bucur, Viorel Carcea, Olga Cațaros, Marin Cazacu, Elvira Cimponeriu, Gabriela Cojocar, Mariana Daminescu, Stela Defța, Tatiana Gădălean, Gheorghe Ionescu, Voichița Irimie, Maria Joița, Vasile Ivanciuc, Sima Mahachian, Genica Mihăilă, Elena Marcu, Florin Mărculescu, Magdalena Mateescu, Marcela Nicola, Mariana Nicolai, Elena Oancea, Gabriela Parnica, Carol Prohaska, Lucian Roman, Niculina Sabin, Stela Scutaru, Florian Stavăr, Liviu Stenmeyer, Maria Tănase, Gheorghe Țurcanu, Dinu Voivozeanu.

Tabloul dirijorului, expus în holul Teatrului din Constanța, în perioada 1959-1986, alături de personalități ale scenei lirice și dramatice constănțene (regizori, dirijori, scenografi, maeștri de balet, soliști, actori).

Din dorința de a contribui la educarea publicului, Boris Cobasnian a susținut un ciclu de concerte lecții pentru elevii constănțeni. Pe scena Teatrului, dirijorul, asemenea lui Leonard Bernstein, renumit pentru concertele sale-lecții, a susținut un ciclu de prelegeri cu tema : „Rolul corului în operă și operetă”, exemplificările fiind făcute pe viu, de Corul Operei.

Pe scenă, la o mesuță iluminată de un proiector, se afla maestrul, iar pe practicabile era așezat corul, care în timpul prelegerii stătea pe semi-întuneric. În timpul exemplificărilor, proiectorul era îndreptat înspre cor.

Această inițiativă unicat, de instruire a tinerilor în domeniul muzicii corale de operă, s-a bucurat de un deosebit succes. Și pentru că vocea umană este „instrumentul” de cea mai mare popularitate, interesul celor din public a fost cu atât mai mare, în momentul în care își dădeau seama că pot și ei să rețină temele din corurile celebre din operă și operetă, și chiar să le fredoneze.

În prima prelegere, a fost prezentată o scurtă evoluție a cântului vocal, prima formă de interpretare constituind-o cântarea în grup la unison sau octavă. Din acest tip de cântare se va dezvolta apoi, cântarea pe mai multe voci și anume: cor de voci egale pe două, trei sau patru voci, care se împart în coruri de copii, coruri de femei și coruri bărbătești.

Și în sfârșit, corul mixt format din voci de femei și voci bărbătești, de multe ori vocile de femei fiind înlocuite de vocile de copii sau îmbinate. Toate aceste forme de cântare corală sunt întâlnite și în muzica de operă de la începuturile ei și până în prezent.

Se poate vorbi de o anticipare a corului de operă, prin prezența corului antic în tragedia greacă, acesta având rolul de comentator al acțiunii. De la simplu comentator, corul va evolua până la formele de azi, în care corul participă intens la acțiunea dramatică.

Astfel, putem vorbi de o multitudine de ipostaze ale corului în evoluția operei, acestea purtând amprenta stilului epocii respective.

Momentul hotărâtor în dezvoltarea operei îl constituie creația lui Monteverdi, considerat părintele operei.

Perioada Renașterii în care a trăit Monteverdi, corespunde dezvoltării maxime a polifoniei vocale, madrigalul fiind un punct culminant.

Având la origine un cântec popular, datorită tratării polifonice, termenul de madrigal a căpătat un nou înțeles, și anume de piesă polifonică.

Pentru a putea explica pe înțelesul auditoriului ce înseamnă cântarea polifonică, Boris Cobasnian a apelat la două piese cunoscute din repertoriul copiilor: „Vine, vine primăvara” și „Clopotelul”, subliniind că prima piesă are o tratare armonică, iar a doua, cântată în canon, are o tratare polifonică.

Dacă în perioada de început a operei predomina polifonia, în evoluția de mai târziu a operei, aceste două stiluri se împletesc, în felul acesta tratarea corului de operă apărând foarte variată.

Odată cu introducerea stilului armonic, corul capătă un rol mai activ, fiind participant la acțiune, acest aspect conturându-se la reprezentanții verismului italian: Leoncavallo, Mascagni, Puccini, și culminând la compozitorii ruși: Musorgski, Borodin, Ceaikovski.

Verismul este un curent apărut în istoria operei italiene, la sfârșitul secolului XIX., având ca notă dominantă, apropierea muzicii de operă de realitățile vieții. La compozitorii veriști, corul este masiv întrebuințat : „Paiate” de Leoncavallo, „Cavaleria Rusticană” de Mascagni. Cei doi compozitori, aduc în scenă întâmplări din viața cotidiană, acțiunea celor două opere exemplificate petrecându-se la țară. În „Cavaleria Rusticană”, acțiunea se referă așa cum spune și titlul, la demnitatea țărănească, corul reprezentând țăranul. Corul Teatrului Liric a prezentat ca exemplificare, Corul Țăranilor din opera „Cavaleria Rusticană” de Pietro Mascagni.

În continuare a fost prezentat un alt reprezentant al verismului, Giacomo Puccini, care folosește foarte mult corul înafara scenei, pentru a sublinia o anumită tensiune dramatică.

Astfel în opera „Tosca”, în timp ce Mario Cavaradosi este interogată de baronul Scarpia, se aude dintr-o sală vecină, corul, solistă fiind Tosca. În opera „Cio-Cio-San”, corul mut, cântat la octavă, intensifică drama personajului principal, de la sfârșitul actului II. Spre exemplificare, corul Teatrului Liric a interpretat corul mut din „Cio-Cio-San”.

A urmat prezentarea corului de copii, încadrat în categoria vocilor egale. În operele „Tosca”, „Boema” de Puccini și în opera „Carmen” de Georges Bizet, sunt folosite și coruri de copii.

În opera „Tosca” corul de copii reprezintă de fapt corul de copii al bisericii Sf. Andrei din Roma, unde se petrece acțiunea primului act.

În „Boema”, copiii iau parte la animația din fața cafenelei „Momus”, din cartierul Latin unde se petrece acțiunea actului II, iar în „Carmen”, copiii însoțesc schimbarea gărzii din actul II.

Din categoria vocilor egale face parte și corul de femei, exemplificându-se cu interpretarea corului de femei din actul I, și anume - corul lucrătoarelor de la Fabrica de țigarete, unde lucra și Carmen.

Corul bărbătesc se încadrează și el în categoria vocilor egale, fiind foarte mult întrebuințat în operă, unele opere având numai cor de bărbați: „Bărbierul din Sevilla” de Rossini și „Rigoletto” de Verdi. În „Bărbierul din Sevilla”, în actul I, corul reprezintă un grup de muzicanți angajați de Fiorello (servitorul contelui Almaviva), pentru a acompania serenada dată de acesta Rosinei. În actul al II-lea, corul reprezintă pe soldații din gardă, care intervin pentru a aplană scandalul din casa lui Bartolo.

În „Rigoletto”, pe tot parcursul acțiunii, corul de bărbați reprezintă curtenii ducelui de Mantua. Spre exemplificare, a fost interpretat corul din actul al II-lea, din momentul răpirii Gildei de către curteni, subliniindu-se în mod deosebit tratarea muzicală în care este subliniată cu mijloace sugestive conspirația curtenilor.

Boris Cobaslian a prezentat apoi importanța corurilor de bărbați în operă, multe devenind celebre: „Corul vânătorilor” din opera „Freischütz” de Carl Maria von Weber, Corul briganzilor din opera „Ernani” de Giuseppe Verdi, Corul deținuților din opera „Fidelio” de Ludwig van Beethoven. În continuare Corul Teatrului liric a prezentat în fața publicului, Corul Soldaților din opera

„Faust” de Charles Gounod, reprezentând momentul întoarcerii soldaților din război, printre aceștia aflându-se și Valentin, fratele Margaretei.

Forma complexă de cântare corală o reprezintă corul mixt, care reunește vocile de femei și de bărbați, împărțit în: sopran, alto, tenor și bas. Varietatea timbrală rezultată și ambitusul lărgit, conduc la posibilități de expresie mai mari.

În creația de operă verdiană, corurile mixte au o vigoare deosebită, Verdi încercând să oglindească avântul revoluționar al poprului care lupta pentru eliberare și unitatea Italiei: corul Sclavilor ebrei din opera „Nabucodonosor”, Corul cruciaților care pleacă la luptă pentru eliberarea Ierusalimului, din opera „Lombarzii”. Aceste coruri s-au bucurat încă de la început de o popularitate deosebită, devenind adevărate îndemnuri la luptă. Chiar și numele de Verdi, devenise un simbol al luptei. Când publicul italian îl aclamau pe Verdi, strigându-i „Viva Verdi”, numele său reprezenta o semnificație patriotică cu sens conspirativ, simbolizat prin prescurtarea aclamației: „Viva Vittorio Emanuel, re d’Italia”, interzisă de autorități. Pentru a exemplifica corul mixt, a fost interpretat Corul sclavilor ebrei din opera „Nabucodonosor” de Verdi.

În opera „Traviata” de Giuseppe Verdi, corul mixt ocupă un loc important, în actul I reprezentând invitații Violetei, iar în actul II, tabloul II- invitații prietenei sale Flora.

În corul prezentat ca exemplu, a fost ales Corul ȣigăncilor și matadorilor din tabloul II al actului al II-lea, unde acțiunea se petrece la un bal mascat, în care invitații erau mascați în ȣigănci și matadori.

A fost prezentat apoi un alt cor celebru, Corul ȣiganilor din opera „Trubadurul”, în care eroii sunt ȣigani din tabăra Azucenei.

Corul ocupă un loc important și în creația de operă românească: în creația lui Gheorghe Dumitrescu- „Fata cu garoafe”, „Ion Vodă cel Cumplit”, sau „Trandafirii Doftanei” de Norbert Petri.

Este menționată în mod special capodopera enesciană „Oedip”, corul fiind tratat ca și în tragedia greacă, ca un comentator al acțiunii, respectând subiectul inspirat din antichitate.

În opereta „My Fair Lady” este prezentă o reușită parafrizare a corului antic, prin prezența grupului de servitori din casa lui Higgins, care devin comentatorii diferitelor etape folosite de profesor pentru transformarea Elizei. Corul a prezentat un moment din operetă, reprezentând elita engleză la Escot, la cursele de cai.

În concluzie, Boris Cobaslian a subliniat că rolul corurilor de operetă este la fel ca și în operă, că există multe coruri de operetă celebre. Opereta românească este reprezentată de lucrări valoroase aparținând compozitorilor: Gherase Dendrino-„Lăsați-mă să cânt” și „Lisistrata”, Filaret Barbu-„Ana Lugojana” și „Plutașii de pe Bistrița”.

În încheierea concertului-lecție, Corul a interpretat Marșul muncitorilor din opereta „Ana Lugojana” de Filaret Barbu.

Boris Cobasnian, preocupat în permanență de arta corală, a adus și contribuții teoretice remarcabile, prin susținerea unor prelegeri ca relator oficial la Congresul European al Cântului Coral de la Gorizia-Italia, în anii 1974, 1975, 1976, care au fost publicate în Italia. Acestea l-au impus, alături de prestațiile deosebite în competițiile internaționale, în rândul prestigioșilor dirijori europeni.

Relatarea susținută la Congresul din anul 1974, a fost intitulată „*Probleme de interpretare în creația palestriniană*”. Punctul de plecare al comunicării i-a fost sugerat autorului, de audiția a două variante discografice a madrigalului „Alla riva del Tebro”, de Giovanni Pierluigi da Palestrina, în două interpretări surprinzător de contrastante : corul bulgăresc „Rodina” din Ruse, dirijat de Arnaudov și corul „Madrigal” dirijat de Marin Constantin. Boris Cobasnian, pornind de la audiția comparată, a încercat să susțină teza posibilității unei diversificări în interpretarea operei palestriniene pledând pentru ideea că procesul interpretativ este un act complex. Fiecare interpretare depinde de un complex de factori, începând de la spiritualitatea epocii, până la filtrarea interpretării prin posibilitățile tehnice pe care le posedă, îmbinate cu propria sa sensibilitate. Boris Cobasnian sugerează folosirea unor metode moderne de studiere a stilului palestrinian, și anume metoda structuralistă, care permite cunoașterea cu precizie a componentelor asupra stilului marelui polifonist.

Analizând melodia palestriniană, cu ascendențele sale gregoriene, se remarcă puritatea, echilibrul și sobrietatea cântului polifonic. Linia melodică apare sub forma unui arc care descrie o curbă formată dintr-o parte ascendentă, un punct culminant și o parte descendentă.

Se poate face o distincție clară dintre linia melodică palestriniană care are un contur rotund, cu melodia lui Orlando di Lasso, care se caracterizează printr-un contur caracterizat prin unghiuri. Este necesară analiza ritmicii folosite, observându-se că linia melodică este organizată în strânsă concordanță cu ritmica ce subliniază sugestiv, momentele de tensiune și de relaxare.

Țesătura polifonică dezvoltată în sens linear, permite fiecărei voci să se desfășoare cu o configurație particulară. Mersul melodic este în strânsă legătură cu textul poetic, raportul intervalic fiind în funcție de forța emoțională a cuvântului. Compozitorul conchide, motivând că referirile la interpretarea madrigalului palestrinian au fost făcute, nu de dragul originalității, ci pentru a constitui un îndemn la un studiu aprofundat al partiturilor compozitorului renescentist, care să conducă în mod implicit la punerea în evidență a sensului profund al creației palestriniene.

La Congresul al V-lea de Cânt Coral de la Gorizia, din 1975, Boris Cobasnian a susținut o comunicare intitulată *Probleme de tehnică și didactică a vocalității corale în madrigalul secolului XV (1500-1600)*. Autorul pornește de la ideea că problemele de tehnică și didactică ale vocalității corale în madrigalul renescentist, trebuie încadrate în problemele generale ale corului, deoarece acesta, cu mici excepții, este solicitat a face față tuturor genurilor muzicii corale, dirijorul având datoria de a găsi un echilibru pentru a putea executa lucrări din

perioade diferite: muzică preclasică, romantică, modernă, etc. Dirijorul, în activitatea sa, a remarcat că acest lucru este deosebit de dificil, fiind imposibil de a găsi o soluție definitivă, declarând că în ceea ce îl privește, stilul său de lucru diferă de la un an la altul, fiind influențat de contactul cu diferiți dirijori, cu alte formații corale, cu literatura de specialitate, dar în principal de propriile sale constatări legate de conjunctura în care a lucrat, de limitele coriștilor.

Boris Cobasnian, făcând referiri la propria sa experiență, mărturisea că deși multă vreme a fost adeptul vocalizelor, a constatat la un moment dat că acestea nu sunt suficient de eficiente, corul sunând bine pe vocalize, iar la trecerea la repertoriu, constata că problemele de tehnică nu sunt rezolvate.

A prezentat rezultatul unor cercetări cu privire la modul în care e formată scoarța cerebrală și de activitate a cortexului, care scot la iveală faptul că scoarța cerebrală are vreo 7-8 straturi din care primele 4 au o activitate continuă și o funcție informațională.

Prin repetarea unei activități (cum e și cazul vocalizelor), se ajunge la plasarea ei în primele straturi ale scoarței cerebrale și implicit la automatism. Numai ultimele trei straturi, cele mai adânci, sunt capabile de integrări și analizări și pe acestea trebuie să se bazeze activitatea muzicală a coriștilor.

Influențat de lucrarea lui Neuhaus „Despre arta pianistică”, care recomanda dezvoltarea tehnicii din fiecare nouă piesă studiată, a abordat ca metodă studiul pe repertoriu, renunțând la vocalize, încât madrigalul renascentist constituie în primul rând cunoașterea perioadei strălucite a artei muzicale a capella, dar în același timp și metoda de lucru.

Boris Cobasnian a prezentat acel cerc vicios întâlnit la foarte multe coruri: nu abordează madrigalul fiindcă nu au un nivel tehnic corespunzător, și nu au un nivel tehnic, fiindcă nu au abordat madrigalul.

Acest gen nu poate fi abordat dacă formația nu dispune de o anumită tehnică. În acest caz, dirijorul are sarcina de a nu compromite stilul.

Autorul subliniază importanța studierii madrigalului, acesta impunând cîntărețului suplețe în execuție, precizie ritmică, o emisie bazată pe respirația costo-diafragmală, stilul polifonic al madrigalului impunând reliefarea fiecărei partide.

Boris Cobasnian a prezentat performanțele deosebite ale corului „Madrigal” care a abordat cu precădere acest gen, apelând la maniera de cânt „non vibrato”. Autorul consideră că maniera de cânt „non vibrată” aplicată radical, este o soluție de minimă rezistență, care pune în valoare madrigalul doar sub aspect tehnic. Sarcina dirijorului este cu atât mai mare, obligația sa fiind de a pune în evidență și textul, conținutul de idei, care nu poate fi redat întotdeauna cu vocea stinsă. Boris Cobasnian evocă polemica dintre Artusi de Bologna și Monteverdi, Artusi fiind cel ce „osândește” creațiile lui Monteverdi, acesta răspunzându-i : „Temelia muzicii nu este tehnica, mijloacele prin care se exprimă, ci adevărul pe care îl tălmăcește”. Autorul își exprimă concepția în legătură cu interpretarea madrigalului monteverdian: „ Personal, sunt de părere că maniera de cânt *non vibrato* nu poate satisface interpretarea madrigalului monteverdian, dar renunțarea la ea trebuie să aducă în practica noastră o nouă

tehnică de lucru. Această tehnică, despre care doresc să vorbesc, mi-a fost sugerată de concepția marelui dirijor de orchestră Constantin Silvestri. Ea consta, în principal, în omogenizarea ansamblului, claritatea limbajului, transparența sonoră, reliefaarea planurilor sonore, precizia ritmică. Toate acestea au existat în preocuparea dirijorilor și până acum, dar ce a evoluat – a fost controlul *la rece* al tuturor acestor surse sonore. Fatal, orice interpret, și mai ales dirijor, are un anumit subiectivism în procesul interpretativ de creație. Urechea preferă în anumite momente, să flateze mici detalii tehnice, fiind dominată de elementul afectiv-emoțional al realizării interpretării. Acest lucru nu se poate întâmpla cu microfonul, care este cea mai obiectivă ureche”.

Este foarte important să se realizeze tehnica de ansamblu, și pentru aceasta dirijorul trebuie să fie într-o permanentă căutare de soluții. Practic, dirijorul trebuie să intuiască și să stabilească precis cum trebuie să se execute individual un anumit pasaj, pentru a obține în ansamblu sonoritatea și tehnica dorită. În legătură cu aceasta, Boris Cobasnian declara următoarele: „Aceasta ar fi în esență noua mea orientare, în ceea ce privește tehnica și didactica vocalității corale în general, și în special la madrigalul sec. al XVI-lea, care de fapt m-a determinat în mare măsură să o adopt. Propunerea mea ar viza, în principal, realizarea unei sonorități mai timbrate și a unor intensități mai mari, foarte necesare în interpretarea madrigalului sec. al XVI-lea și în special la Monteverdi, în ale cărui madrigale întâlnim frecvent nuanțe de forte și fortissimo. Bineînțeles că prin aceasta nu preconizez supradimensionarea intensităților în interpretarea madrigalului, dar un contrast de nuanțe, prin care interpretarea să capete mai mult relief, este foarte necesar. Și mai necesară este însă realizarea unei sonorități mai timbrate.”

Boris Cobasnian subliniază faptul că timbrul este un element care individualizează și dă personalitate atât vocii umane, cât și instrumentului. Și cum în epoca modernă, se pune mare accent pe personalitate, ca formă marcată a individualității, este foarte important ca și în cadrul unui cor, cântăreții să se manifeste cu personalitate, aceasta „neconfundându-se cu lipsa de omogenitate”. Dirijorul de cor, nu trebuie să fugă de propria sa personalitate. În legătură cu importanța timbrului în interpretare, autorul susține ideea că : „În căutarea unui adevăr pregnant în interpretare, timbrul aduce o contribuție hotărâtoare, individualizând la maximum transportul de comunicare a ideilor și emoțiilor umane. Urmărind obținerea unei sonorități mai timbrate la corurile noastre, o vom realiza fiecare într-o manieră proprie. În felul acesta, nici un cor nu va semăna cu celelalte”.

Boris Cobasnian are convingerea că dirijorul trebuie să fie într-o permanentă căutare de noi modalități de realizare a tehnicii corale „fiindcă nu vom depăși un nivel tehnicist, în interpretare, dacă nu vom da cea mai mare importanță tehnicii”. Concluzia este de fapt, exprimarea profesiunii sale de credință : „Aceasta se realizează printr-o mare dăruire din partea dirijorilor, și de aceea muzica noastră trebuie să constituie, mai mult decât o pasiune”.

Și într-adevăr, prin tot ce a realizat, Boris Cobasnian a demonstrat că muzica reprezintă mai mult decât o pasiune, fiind dispus să facă cele mai mari

eforturi pentru a atinge performanța. În permanență, dirijorul a fost în contact cu viața muzicală corală din țară și din străinătate, pe care a urmărit-o cu dorința artistului de a fi prezent la cât mai multe competiții, din convingerea că acestea au un rol deosebit în progresul dirijorului și al formației pe care o conduce. Timp de trei ani, 2001, 2002, 2003, Boris Cobasnian a participat la Simpozionul de Muzică Corală de la Sinaia, organizat de Fundația „Sound” (al cărui președinte este dirijorul Voicu Popescu), maestrul fiind un adevărat exemplu de competență, pasiune și tinerețe spirituală pentru generațiile tinere de dirijori.

Diploma obținută de Boris Cobasnian, la Simpozionul de Muzică Corală de la Sinaia, 2003.

Pentru Boris Cobasnian, muzica corală reprezintă, fără a exagera, sensul vieții sale. Și ce poate fi mai frumos, decât definirea făcută cu sinceritate, de însuși dirijorul, reprezentând o adevărată profesiune de credință:

„Un cor este o orgă de voci, care solicită zonele cele mai profunde ale afectivității și sensibilității publicului.

Efortul în pregătirea și valorificarea potențialului artistic a unei formații de acest gen, zic eu, este nemăsurat. Dar merită orice trudă, oricât de grea, pentru că reușita odată cucerită, te poate apropia de sublim”(Din interviul realizat de Elena C. Floareș, în revista *Tomis*, nr. 4, din 1983: *Cu Boris Cobasnian despre un gen care atinge sublimul*”).

BORIS COBASNIAN - COMPOZITOR

Și-a început activitatea muzicală încă din copilărie, luând contact cu muzica corală și instrumentală care l-au captivat, determinându-l să se dedice dirijoratului.

Dar interpretul a simțit nevoia imperioasă de se exprima și pe plan componistic, primele încercări datând încă din anii adolescenței. Domeniul prioritar în domeniul compoziției a fost muzica corală, căreia i-a dedicat cea mai mare parte a creației sale. Compozitorul apelează la modul de tratare polifonic, fiind în același timp atras de armonia modală. Anul 1950 este anul în care Boris Cobasnian se afirmă în calitate de compozitor cu piesa intitulată *Vino bade pe la noi*, pe versuri de Nicolae Nasta, lucrare distinsă cu premiul I la concursul de compoziție organizat de Conservator și publicată în culegerea de coruri intitulată „La noi în sat”, realizată de Uniunea Compozitorilor în colaborare cu Institutul de Folclor, la Editura de Stat pentru Literatură și Artă, în 1954. În anul 1951, participă la un concurs de compoziție, cu piesa corală pentru cor mixt, pe versurile poetului Eugen Frunză, *Cântec despre patrie*, obținând premiul I. În 1953, cu ocazia Festivalului Internațional al Tineretului, compune *Tinerețea Capitalei*, pentru cor mixt, pe versuri de Nicolae Buleandra.

Compozitorul va fi influențat de perioada în care a activat ca dirijor la Orchestra Simfonică și la Corul din Hunedoara, creând lucrări ancorate în specificul orașului: *Iubitul meu stăpân e pe furnale*, pe versuri Ștefan Iosif și *Cântecul oțelarilor*, pentru cor bărbătesc, versuri C. Nicorovici.

Anul 1959 va constitui anul în care va părăsi Hunedoara, stabilindu-se în Dobrogea, adaptarea făcându-se într-un timp relativ scurt, sugestiv pentru acest aspect fiind piesa corală al cărei nume reprezintă de fapt salutul compozitorului pentru noul meleag pe care și l-a ales ca domiciliu, *Bună dimineața, Dobroge*, cor mixt pe versuri de Irinarh Vartic. În 1960, pe versurile poetei dobrogene Sanda Ghinea- Prisăcaru, va compune o piesă inspirată din folclor, pentru cor mixt, *Câte boabe, bucurii*. Având aceeași sursă de inspirație, în anul 1962, pe versurile poetului Nicolae Tăutu creează piesa pentru cor mixt- *Nu e cântec să cuprindă*, cântat în primă audiere de Corul Portului, dirijat de compozitor.

Vânt de dor, pentru cor mixt, pe versurile poetului Ștefan Raicu, compusă în anul 1962, a constituit una din piesele de mare succes la concursul național „Patrium Carmen”, în 1972, prezentată de *Vox Maris*, piesa fiind un inspirat cântec din viața marinarilor de la țărmul Mării Negre. După patruzeci de ani, *Vânt de dor* are același succes la public, fiind interpretată în concerte de corul *Villanella* al Facultății de Artă de la Universitatea „Ovidius”. Piesa debutează cu introducerea realizată de vocile bărbătești, care anunță sugestiv: „Vine un vânt de pe mare”:

pes-te

pes-te stânci de-tu-na-te, pes-te

Vi-ne un vânt de pe ma-re pes-te stânci de-tu-na-te, pes-te

Vi - ne pe ma - re pes-te stânci de-tu - na - te, pes-te

va-luri tur-ba-te, ne-o - prit tot stră-ba-te mari de-păr-tări

va-luri tur-ba - te, ne-o - prit tot stră-ba-te mari de-păr-tări

va-luri tur-ba - te, ne-o-prit tot stră-ba-te mari de-păr-tări

va-luri tur - ba - te, ne-o-prit tot stră-ba - te de-păr-tări

Tempo-ul de barcarolă, antrenează treptat cele patru voci ale corului mixt. Refrenul, va fi o explozie generală de tip romantic, în care descoperim în tratarea aparent armonică, o polifonie ascunsă, de mare subtilitate.

În 1963, pe versurile poetului Victor Tulbure, compozitorul a creat *În lume nu-s mai multe Români*, urmând în 1964, *Frunză doinitoare*, în 1965, *Flăcări pe comori*, în 1966, *Ordonă patrie* -un inspirat cântec ostășesc, *Cântec de leagăn* în 1967, toate pe versurile poetului Ștefan Raicu. *Cântec de leagăn* face parte din muzica de scenă pentru piesa de teatru „Marele fluviu își adună apele” de Dan Tărchilă și a fost publicată în culegerea intitulată „Cântă mândră dobrogeană”, apărută la Constanța în 1972.

Dealtfel, muzica de scenă a fost un alt domeniu pe care Boris Cobaslian l-a abordat cu succes, colaborând cu Teatrul de Dramă constănțean la montarea spectacolelor: „Sfârșitul Escadrei” de Al. Korneiciuc, „Zări necuprinse” de Nicolae Virta, „Faraonii” de Al Kolomiet, „Vlaicu Vodă” de Alexandru Davilla.

Unica piesă simfonică din creația sa, a fost *Elegie* pentru orchestră de coarde, compusă în anul 1985, pentru orchestra de coarde a profesorilor de la Liceul de Artă constănțean, dirijată de Mihai Fănică, prin interpretarea acesteia

formația obținând locul al II-lea pe țară, la concursul formațiilor orchestrale, așa cum consemnează Viorel Cosma în volumul I „Lexicon- Muzicieni din România”. Lucrarea a mai fost interpretată, de către Orchestra de Cameră a Inginerilor de la Institutul Politehnic din București, dirijată de prof. dr. ing. Petre Ghenghea, în concertul simfonic care a avut loc la Casa de Cultură a Sindicatelor din Constanța, la data de 11 noiembrie 1989.

ORCHESTRA DE CAMERĂ A INGINERILOR

din Institutul Politehnic București

Dirijor

Prof. Dr. Ing. PETRU GHENGHEA

PROGRAM

CRISTOPH GLUCH - Uvertura "Ifigenia în Aulida"
I. S. BACH - Concertul în do minor pentru vioară și oboi

Soliști: ADRIAN PETRESCU - oboi
 Conf. dr. ing.
MIRCEA CAZACU - vioară

BORIS COBASNIAN - Elegie pentru orchestră de coarde - *primă audiție*

PETRU N. GHENGHEA - Horă veche moldovenească
ACHIM STOIA - Hațegana
JOSEPH HAYDN - Simfonia în sol major "Surpriza"
WEBER - BERLIOZ - Invitație la vals

Solist: ing.
TEODOR CHIRCU - violoncel

Afișul concertului susținut de Orchestra de cameră a Inginerilor de la Institutul Politehnic din București, 11 noiembrie 1989

Rezultatele remarcabile din domeniul compoziției au fost foarte mult stimulate de pasiunea dirijorului pentru muzica corală, foarte multe piese fiind interpretate în primă audiție împreună cu formațiile pe care le dirija. Chiar dacă nu era încă membru al Uniunii Compozitorilor, lucrările compuse trebuiau să obțină dreptul de difuzare pentru a putea fi interpretate. În felul acesta, fiind nevoit să prezinte lucrările la comisia corală care dădea acest aviz, se poate spune că aceasta experiență a constituit pentru compozitor o adevărată școală practică de compoziție. În anul 1970, Boris Cobasnian a fost primit ca membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Compozitorul a acordat un loc aparte în creația sa, corurilor de copii, care în Constanța au cunoscut o dezvoltare de excepție și datorită îndrumărilor sale. Acestei categorii de voci, i-a dedicat un număr mare de lucrări: *Stoluri de zăpadă*, *Creștem ca macii-n câmpii*, *Spre piscul fericirii*, *Zburătorii*, *Sună țara*, pe versuri de Ștefan Raicu, *Ce este demn de laudă* pe versuri de Ioana Radu, care prin melodia inspirată și tratarea adecvată, la vremea apariției lor, au avut rolul unor adevărate șlagăre. Lucrarea *Ce este demn de laudă* a fost interpretată în primă audiție de corul de copii al Școlii de Muzică, dirijor-Elena Văcărescu, solistă fiind eleva școlii- Florența Marinescu, renumita cântăreață de operă, de mai târziu. Piese *Stoluri de zăpadă*, *Zburătorii*, *Sună țara* au fost premiate la un concurs organizat de Ministerul Învățământului și publicate într-o culegere cuprinzând toate lucrările premiate.

În anul 1972, *Spre piscul fericirii* a fost desemnată ca piesă obligatorie pentru concursul național al corurilor de copii. Lucrarea de formă strofică este concepută ca un canon la două voci. Tema canonului, deosebit de inspirată, are toate calitățile în a deveni accesibilă pentru toate corurile de copii, indiferent de nivelul tehnic al acestora. Melodia sprintară derivă dintr-o țesătură alcătuită din salturi în succesiune de cvartă, cvintă, sextă care sugerează cucerirea unui pisc, ceea ce explică și titlul piesei. Ritmica de optimi și frecvența sincopelor, imprimă o vivacitate deosebită lucrării. Toate acestea la un loc, explică succesul deosebit pe care l-a avut lucrarea încă din momentul lansării ei, devenind, fără a exagera, un adevărat șlagăr, cântat de către toate corurile de copii din țară. În momentul trecerii teme la alto, sopranul va interveni cu o contramelodie discretă, însoțind apoi în terțe tema canonului.

Piesa *Zburătorii*, prin caracterul ei avântat, a avut parte de un succes deosebit, fiind interpretată cu multă pasiune de Corul de băieți dirijat de Mariana Popescu.

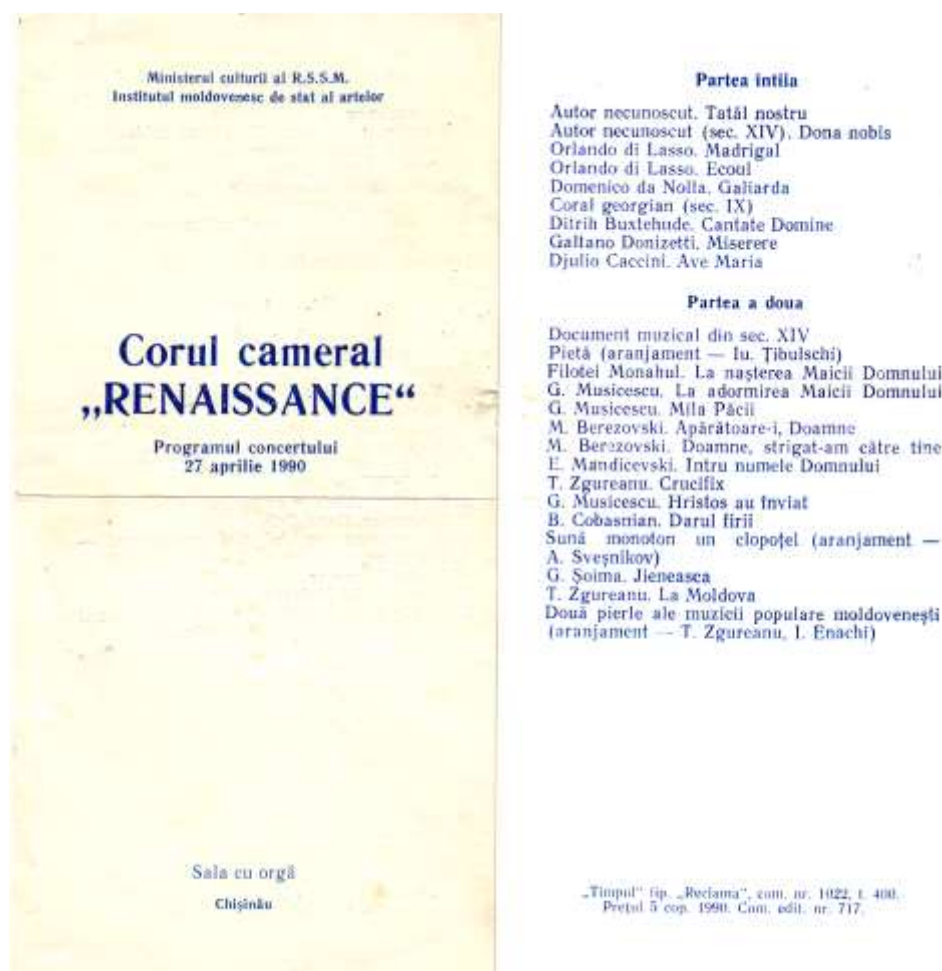
Stoluri de zăpadă este una dintre cele mai inspirate lucrări din repertoriul pentru voci egale. Tratarea muzicală este în perfectă concordanță cu textul poetic aparținând lui Ștefan Raicu, imaginile muzicale creând sugestiv tabloul pitoresc al zborului agitat al porumbeilor, în volute. Tema expresivă, expusă de sopran, este angajată într-un dialog discret cu alto, care are un mers melodic cromatic. Refrenul, contrastant, aduce o notă de exuberanță specifică vârstei copilăriei.

Pentru corurile de copii, Boris Cobaslian a mai creat numeroase piese: *Flacăra vrăjită*, *Porumbeii cântecelor noastre*, *Urcuş carpatin*, *Aprindem luceferi*, *Nu stingeți stelele*.

Vârful cu dor, piesă pentru cor de femei, a fost premiată la concursul de compoziție lansat de Ministerul Culturii și publicată în culegerea intitulată „Dobroge scăldată-n soare”, apărută la Constanța în 1972. *Legănat de doine*, lucrare premiată la concursul organizat de Radiodifuziunea Română în anul 1974, a fost interpretată în primă audiție de Corul de Femei-Radio, dirijat de Aurel Grigoraș, fiind difuzată pe postul de Radio.

Pentru cor de voci egale compozitorul a mai scris: *Ne-am vrea mirese toate* (1968), piesă scrisă special pentru Corul de femei din Niculițel-Tulcea și interpretată în primă audiție la Concursul „Patrium Carmen”, organizat de Televiziunea Română, dirijat de prof. Brănescu.

Se poate spune că piesa *Darul firii* este una dintre cele mai populare creații din repertoriul pentru cor de voci egale. Ea a fost interpretată în primă audiție de Corul Institutului de Arte din Chișinău, *Renaissance*, dirijat de Teodor Zgureanu, fiind publicată de Editura „Hyperion” în anul 1991, într-o culegere repertorială a renumitului cor de cameră și imprimată de Radio-Moldova.

Programul de concert al corului „Renaissance” din Chișinău, în care este inclusă în repertoriu piesa „Darul firii” de Boris Cobaslian

Corul *Campanella* al Liceului de Artă din Constanța, dirijat de Mariana Popescu a avut permanent inclus în repertoriu *Darul firii*, care a fost înregistrată pe casetă audio profesională, piesa făcând parte din programul prezentat de același cor la Festivalul „Europ’ Chant” de la Nancy-Franța în 1992 și în concertele susținute la Vittel și Mirrecourt. În anul 1996, *Campanella* a interpretat *Darul firii* în cele două concerte prezentate în cadrul Congresului de Medicină Naturistă de la Karlsruhe-Germania, de fiecare dată bucurându-se de un succes deosebit.

Darul firii, pe versurile poetului Ștefan Raicu, este un madrigal la trei voci conceput pe o ritmică aksak, în măsura de opt optimi (3+2+3). Lucrarea debutează cu tema expusă la sopran I, în modul mixolidian, care evoluează într-un mers melodic elegant, de o mare expresivitate, fiind însoțit după două măsuri, discret, de către alto II, care debutează cu o pedală la septimă mare, după care va urmări tema, la sextă

Intrarea alto-ului II, pare să aibă rolul strict de acompaniament, menținând parcă un echilibru, pe aceeași formulă ritmico melodică în ostinato, aceasta fiind de fapt modalitatea cea mai adecvată de a colora armonic tema generoasă prezentată la sextă de către vocile extreme. Urmează o modulație la subdominantă, în care sopranul dinamizează discursul melodic, fiind urmărit în poziție strânsă de către vocile grave care își fac prezența pe rând, la un interval de numai două optimi. Reluarea temei de către sopran I, va avea o susținere plină de substanță, prin contramelodia realizată de alto II, în timp ce alto I, își păstrează același rol de echilibru, printr-un ostinato, în care se reliefează o culoare modală deosebită, prin mobilitatea treptei a VII-a.

Urmează o secțiune în care alto II expune o temă generoasă care capătă un profil conturat atât prin amplitudinea temei ce pare a fi înaripată de secvențările dinamizate prin folosirea valorilor de șaisprezecimi, însoțite de punctările discrete în terțe contratimpate ale sopranului și alto-ului II. Secvențele vor fi preluate de către sopran I, alto II susținând o contramelodie cu mers melodic contrar, în timp ce alto I, va avea un mers melodic treptat, descendent. După o secțiune plină de frământări, este reluată identic secțiunea A, finalul realizând o atmosferă de optimism.

În anul 1996, la Simpozionul Coral Internațional de la Brașov, organizat de Asociația Corală Internațională- *À Coeur Joie*, piesa *Darul firii* a fost inclusă în repertoriul Atelierului de voci egale, condus de dirijoarea Mariana Popescu, la care și-au adus aportul coriști din România, Franța, Elveția, fiind interpretată cu acest prilej, în două recitaluri.

Tot în anul 1996, *Darul firii* avea să fie interpretată de selecționata bărbătească a corului *Vox Maris-Studio*, dirijată de însuși compozitorul, la Festivalul Internațional de Muzică Corală de la Ankara- Turcia.

La aniversarea a 75 de ani, corul „Villanella” a interpretat *Darul firii*, dirijor fiind studenta Virginia Zaharia. Pentru corurile bărbătești, Boris Cobaslian a compus: *Plină de roade, plină de cântec*, lucrarea fiind premiată la

concursul organizat de Radiodifuziunea Română, fiind interpretată în primă audiție de Corul bărbătesc Radio și difuzată pe post, sub bagheta dirijorului Aurel Grigoraș. Inspirată din muzica populară, lucrarea este scrisă pentru două voci: tenor și bas, având formă strofică. Melodica țesută pe modul mixolidian este încadrată pe o ritmică aksak, în măsura de cinci optimi. Tema cupletului, sprintară, expusă la tenor, cu profil descendent, este angajată într-un dialog permanent cu basul. Refrenul debutează într-un un mers contrar al celor două voci, care se întâlnesc în disonanță, la interval de secundă mare, rezolvată la terță. Melodica inspirată, de o mare prospețime, este creată în stilul propriu al compozitorului.

Pentru corurile bărbătești au fost scrise lucrările: *Un prieten și-un vin bun*, interpretat în primă audiție de corul bărbătesc „C.A. Seghizzi” din Gorizia la Festivalul „Toamna băimăreană” din 1975, *Mergem în pluton*, *Horă mare-ntind Carpații*, *Scrisoare mamei*, *Coloană carpatină*, *România, România, Mândruliță din deal*, *Mândruliță dragă*, *Focul doinei*.

Locul central în creația sa corală, îl ocupă corul mixt. Una din tematicile predilecte prezente în creația sa este legată de acest ținut dintre Dunăre și mare, pe care îl prezintă în cele mai frumoase imagini muzicale, în creațiile atât de sugestiv intitulate: *Cules de vii la Murfatlar*, *Colț de rai la mare* (executat în primă audiție la concursul „Patrium Carmen” de Corul mixt al Casei de Cultură din Babadag, dirijat de prof. de muzică Ionescu), *Dobroge*, *buchet de dor*, *Răsărit în Delta*, *La Pontul Euxin*, *Jocul dorbogean*.

Cules de vii la Murfatlar este o piesă scrisă pe versurile poetei Violeta Zamfirescu, de forma cuplet-refren. Sopranul expune tema cupletului, imitată în poziție strânsă la alto, tenor, bas. Mersul sprintar al temei în mi minor, este pus în evidență prin folosirea pulsațiilor de optimi și șaisprezecimi, organizate în măsura de două pătrimi. Refrenul impune relativa majoră, într-o imitație în aceeași poziție strânsă, vocile urmând același circuit al imitațiilor, finalizând în minor. Ultimul refren va cadenta în mi major.

La Pontul Euxin este o lucrare creată în anul 1982, pe versurile poetului Ștefan Raicu, fiind realizată în stil popular, având forma cuplet-refren. Lucrarea debutează cu melodia în stil doinit a sopranelor, tema fiind însoțită de un motiv obsedant, cu rol de acompaniament, care este prezent pe tot parcursul lucrării și care sugerează cântul pescărușilor:

un - du - ind prin munti de - par - te,
a, a, a, a, a, a, munti, de - par - te,
a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a, a,

Refrenul debutează cu mersul armonic în hexacorduri a vocilor feminine divizate, la care vocile bărbătești: tenorul și apoi basul, vor interveni într-o imitație care conduce la amplificarea discursului muzical, acest aspect fiind completat de frământările continue ale inflexiunilor modulatorii. Cadentarea pentru scurt timp la fa major, aduce o culoare cu totul sirprinzătoare. Apoi, raporturile dintre voci se inversează, refrenul fiind reluat de vocile bărbătești în divisi, vocile feminine evoluând cu imitații dinamice în ordinea sopran- alto. Finalul lucrării va readuce atmosfera poetică de început, în care alto, prin pulsațiile obsedante de șaisprezecimi, readuce cântul pescărușilor, pe o pedală a sopranului. Tenorul, imitat la sextă, de către bas, va impune o stare nostalgică care este concluzionată printr-un conglomerat armonic disonant de opt sunete, ce sugerează parcă, nemărginirea mării.

Lucrarea corală intitulată *Jocul dobrogean* a fost compusă în anul 1983, pe versurile poetului Ștefan Raicu. Nefiind o prelucrare, ea lasă totuși această impresie datorită ritmului și melodiei specific dobrogene. Lucrarea este concepută în formă de lied, având la bază ca mod de tratare, polifonia. Într-un mod original, sopranul enunță ritmica lucrării, prin pocnituri de degete:

Tema muzicală propriu- zisă este expusă de sopran, ea conținând atât prin melodie și ritmică, stilul specific muzicii dobrogene. Astfel, ritmul aksak este realizat prin măsura de treisprezece optimi sau mai exact spus, două măsuri

alternative de șapte optimi și șase optimi. Melodica este realizată printr-un mers firesc, folosindu-se în principal, valori de optimi și șaisprezecimi. Altistul preia rolul sopranului din debutul lucrării, acompaniind prin același efect ritmic al pocnitului din degete:

Musical score for Soprano, Alto, and Tenor parts, measures 1-4. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 7/8. The Soprano part (top staff) has lyrics: Hai-deți lân-gă ma-re toți ro-tund mă-gean, să ju-căm sub. The Alto part (middle staff) has lyrics: lân-gă toți ro-tund mă-gean sub soa-re do-bro-gean. The Tenor part (bottom staff) has lyrics: Hai-deți lân-gă ma-re toți ro-tund mă-gean, să ju-căm sub soa-re jo-cul do-bro-gean.

Tenorul preia tema inițială enunțată de către sopran, în timp ce acesta, împreună cu alto, acompaniază prin contramelodii care derivă din elementele aceleiași melodii inițiale. Se remarcă contramelodia altistului, care aduce un contrast atât pe plan melodic, motivul prezentat nedepășind cadrul a patru sunete, cât și pe plan ritmic, prin folosirea unor valori de durată mai mari. Intrarea precipitată a sopranului, doar după un timp, după tenor, debutând cu imitarea identică a începutului, lasă impresia unui stretto, contramelodia sopranului îmbinându-se perfect cu tema expusă de tenor. Acest joc contrapunctic al celor trei voci (sopran, alto, tenor), este însoțit ritmic de aceleași pocnituri din degete ale basului:

Musical score for Soprano, Alto, and Tenor parts, measures 5-7. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 7/8. The Soprano part (top staff) has lyrics: toti mă-gean, sub soa-. The Alto part (middle staff) has lyrics: Hai-deți lân-gă ma-re toti ro-tund mă-gean, să ju-căm sub soa-re. The Tenor part (bottom staff) has lyrics: lân-gă ma-re toti ro-tund mă-gean sub soa-re.

Numai simpla reluare a temei de către altist la dominantă, aduce o varietate lucrării. Pe lângă aceasta, chiar dacă tenorul îndeplinește același rol pe care l-a avut sopranul față de tema expusă de tenor, procedeul permutărilor folosit de compozitor în general în această lucrare, face ca tratarea temei expuse de alto, să difere simțitor față de tratarea precedentelor expuneri. Basul,

Din în-trea-ga ta - ră ori-ce pă - mân-tean, ba-te'a-ici în va - ră, jo - cul do - bro - gean

Din în-trea-ga ta-ră'ori-ce pă-mân - tean, ba-te'a-ici în va - ră, jo - cul do - bro - gean

Hei! în ta - ră pă - mân - tean, hei! în va - ră, do - bro - gean

Hei! în ta-ră pă - mân - tean, hei! în va-ră, do - bro - gean

Consecvent stilului de tratare al acestei lucrări (fiecare temă este expusă în diferite tonalități de către toate vocile), respectând un plan modulatoriu bine stabilit, sopranul preia tema la subdominantă. Altistul acompaniază melodic și ritmic tema expusă de sopran, iar basul aduce o contramelodie dinamizată de contratimpul inițial, fiind însoțit de tenor. În aceleași condiții în care altistul însoțește sopranul:

hop hop hop hop hop tăp - san hop hop hop hop hop do-bro-gean

hop hop hop hop hop tăp-san hop hop hop hop hop do-bro-gean

hop hop hop hop hop tăp - san hop hop hop hop hop do-bro-gean

Ne'am păs-trat bă-tân - du'l pe ori-ce tăp-san leat de leat de'a rân - dul jo-cul do-bro-gean

O nouă temă expusă la bas, aduce din nou vigurizitatea specifică acestei partide. Ea este expusă în do major cu treapta a VII-a coborâtă. Acompaniamentul celorlalte voci, respectă ritmica de acompaniament melodic și ritmic de către bas. Vocile feminine, cu sopranul divizat, susțin ritmic vocile bărbătești, prin scandări în același ritm al pocniturilor din degete:

hop hop hop hop hop tãp-san hop hop hop hop hop do-bro-gean

hop hop hop hop hop tãp-san hop hop hop hop hop do-bro-gean

Ne'am pãs-trat bã-tân - du'l pe ori-ce tãp-san leat de leat de'a rân - dul jo-cul do-bro-gean

Ne'am pãs-trat bã-tân - du'l pe ori-ce tãp-san leat de leat de'a rân - dul jo-cul do-bro-gean

O variațiune a temei cu care se încheie prima secțiune, este realizată de sopran, prin aducerea unor melisme, realizate în șaisprezecimi. Altistul acompaniază, tema printr-o contramelodie, fără a aduce un contrast. Vocile bărbătești, între care există o strânsă legătură contrapunctică, încep după doi timpi, dialogând cu vocile feminine. Tenorul preia melodia sopranului, fiind acompaniat ritmic de către celelalte voci. Bătăile din palme ale tuturor partidelor sporesc intensitatea, marcându-se astfel sfârșitul celei de-a doua secțiuni.

Secțiunea a III-a este de fapt reluarea identică a primei secțiuni (A), adăugându-se la cadența finală strigătura „hei” în tutti. Consemnarea mai multor teme în planul de dezvoltare al acestei lucrări, ar putea lăsa impresia unor aglomerări, care ar duce la lipsa de unitate a stilului. În realitate toate temele, derivă din tema inițială, ele constituind un fel de variațiuni.

Jocul dobrogean este una din lucrările de mare virtuozitate care se bucură de un succes deosebit la public. Ea a fost introdusă în programele de concurs de la Debrețin și Tolosa, unde publicul era pur și simplu electrizat, corul *Vox maris* a obținând cele mai mari distincții.

Jocul dobrogean a fost inclus în repertoriul corului „Cantilena” al Liceului de Artă, dirijat de Mariana Popescu, interpretat la Festivalul Internațional de muzică corală de la Ankara, și în prezent figurează printre piesele de rezistență ale corului „Villanella” al Facultății de Artă, dirijat de Mariana Popescu.

Dirijorul Don José Alfaro, de la San Sebastian, fascinat de această lucrare, a introdus-o în repertoriul corului, interpretând-o în limba română.

Jocul dobrogean a fost interpretat și de corul „Gavriil Musicescu” al Filarmonicii din Iași, dirijat de Ion Pavalache.

În 1984, a fost creată piesa *Moștenire*, lucrare de inspirație populară, de o dinamică și mare forță emoțională. *Itaxsoa lano dago*, a fost creată în 1985, după un cântec popular basc și prezentată la Concursul de compoziție de la Tolosa-Spania, unde Boris Cobaslian a obținut premiul al II-lea, în anul 1986.

O, Bethleem este o altă creație care are ca punct de plecare un cântec din folclorul basc, compozitorul abordând polifonia, ca mod de tratare. Începutul

lucrării este realizat la vocile feminine: sopran și alto, angajate într-un joc contrapunctic dantelat.

Tema expusă la sopran, va fi secondată de alto, într-o ritmică complementară, care asigură fluiditatea discursului.

Aceași temă, va fi preluată în terțe, la vocile bărbătești, discursul amplificându-se prin participarea celor patru voci, partenere egale în tratarea contrapunctică. Sopranul va enunța tema, în susținerea celorlalte voci, cromatismele îmbogățind tratarea melodică.

Imn soarelui (1987), pe versurile poetului, Vasile Cojocaru, binecunoscutul actor al Teatrului „Ovidius” din Constanța, impresionează printr-o arhitectură sonoră impozantă, realizată într-o tratare armonică originală.

Imn soarelui debutează cu acordurile placate ale vocilor bărbătești divizate, care sugerează atmosfera de imn, plină de măreție:

Intrarea vocilor feminine marchează începutul unei tratări polifonice aerate, în deplină concordantă cu textul poetic. Modulația la si bemol major, marchează un nou joc polifonic, în care imitațiile prezentate în fugatto, conduc la realizarea unei dezvoltări ample. Odată cu revenirea la prima secțiune, este readusă atmosfera de echilibru, aceasta fiind și nota dominantă a finalului lucrării.

E încă rouă, scrisă în 1987, este o lucrare polifonică ce are la bază o temă de suflu larg, țesută pe ritmuri antrenante, prin folosirea măsurilor alternative de trei optimi, cinci optimi, expusă la bas. Tenorul preia tema, în timp ce basul va contrapuncta cu o melodică desprinsă din tema inițială:

Mai bea pri - vi - ghe - toa - rea ro - uă, să spe - ră - m nu 'i prea târ - ziu lu - na
 no - uă se 'o - glin - des - te în - că 'n bo - bul stră - ve - ziu
 - na se 'o - glin - des - te în - că 'n bo - bul stră - ve - ziu

Alto, însoțit la sextă de către tenor, va lansa tema într-un circuit modulatoriu realizat după un plan foarte bine gândit și condus cu măiestrie. Basul va interveni viguros, părând a impune o nouă temă, dar numai după două măsuri, va enunța partea a doua a temei prezentate de Alto, celelalte trei voci fiind antrenate într-un acompaniament contratimpat. Este deosebit de interesant modul de tratare polifonic, în care imitațiile intră într-un flux continuu, fiind preluate în modul cel mai firesc, de la o voce la alta, creând un tot unitar. Tema este acompaniată prin mijloace simple, dar ingenioase, prin ritmica complementară și prin inversarea unor formule melodice care asigură o varietate a tratării. Reluarea primei secțiuni, se va face la subdominantă, prin noua tonalitate impusă, evitându-se monotonia.

E încă rouă a fost interpretată în primă audiție de corul „Astra” di Brașov, dirijat de Ioan Oarcea, în cadrul Festivalului „Ioan D. Chirescu” din 1987 de la Constanța. Cu ocazia sărbătoririi a 75 de ani ai maestrului, piesa a fost inclusă și în repertoriul corului „Villanella”.

Lumină din lumină este o lucrare polifonică creată pe versurile poetului Lucian Blaga, premiată la Concursul de Compoziție din cadrul Festivalului „Lucian Blaga” de la Sebeș-Alba, în anul 1987, fiind interpretată în primă

audiție de corul „Campanella” dirijat de Mariana Popescu. În prezent, ea face parte din repertoriul corului „Villanella”, dirijat de Mariana Popescu.

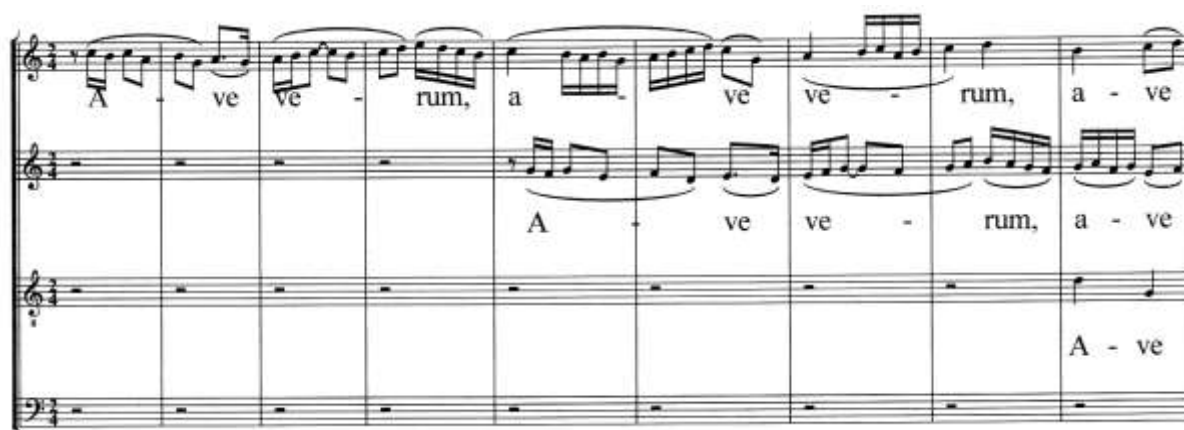
Tenorul expune o temă nostalgică, în mi minor, sugerând atmosfera de pastel impusă de versurile sensibile ale lui Blaga, fiind însoțit numai după o măsură de la expunere, de către bas, care în mod discret, într-un mers melodic treptat, subscris la atmosfera deja conturată:

Vocile feminine își fac prezența prin atașarea treptată pe cadența vocilor bărbătești, realizând un punct de orgă, evoluția polifonică aerată, întregind tabloul special, care parcă emană lumină și pace, imitațiile fiind realizate pe grupe de voci: bas-alto, bas-tenor, vocile evoluând în terțe, conducând spre un punct culminant, în care basul va avea un rol important, subliniind ideea de bază a conținutului poetic: „Taurul, nemișcat / Înălțat și frumos / E ca Isus Christos / Lumină din lumină / Dumnezeu adevărat /.

Pe aceste versuri polifonia capătă consistență, totul conducând la o culminație de o mare forță emoțională, prin cadențarea pe un acord luminos de mi major.

Ave verum este o amplă lucrare religioasă, tratată în formă de fugă, pe text latin. Subiectul fugii este expus la sopran, imitat la dominantă de către alto. Tenorul intervine cu o contramelodie ce împrumută elemente ale subiectului, preluat apoi la bas, totul fiind realizat într-o împletire polifonică savantă, de mare expresivitate:

ve - rum, a - ve ve - rum, a - ve ve - rum,
 ve - rum, a - ve ve - rum, a - ve ve - rum,
 ve - rum, a - ve ve - rum, a - ve ve - rum,
 A - ve ve - rum,

Dezvoltarea debutează cu dialogul dintre cele două grupe de voci, bărbătești și feminine, angajate într-un proces modulatoriu la tonalități îndepărtate, ceea ce imprimă lucrării o dinamică specială. Expoziția va fi preluată identic, la care se adaugă coda, care impresionează prin simplitatea tratării. Pe pedala vocilor extreme, alto și tenorul evoluează în sexte, cadența finală făcându-se pe acordul luminos de do major.

Lucrarea a fost interpretată de Corul baptist din Constanța dirijat de Ion Pascale, de corul „Cantilena” dirijat de Mariana Popescu, de „Vox Maris-Studio”, dirijat de compozitor, de corul „Villanella” dirijat de Mariana Popescu.

Alleluia este o tulburătoare creație religioasă, amplă, de mare dificultate, într-o tratare polifonică densă, care a fost interpretată de corul „Cantilena”, dirijat de Mariana Popescu și de corul „Villanella” dirijat de Mariana Popescu.

Privită în ansamblul creației corale religioase, *Alleluia*, în formă de lied ABA, este concepută într-o dinamică specială, datorită folosirii tehnicii ostinato-ului și a încadrării în măsuri alternative. Tenorul este partida care imprimă această dinamică, prin ostinato pe cvinta tonalității si bemol major, peste care basul va broda o temă viguroasă, de un suflu larg, desfășurată pe un ambitus mare:

A-lle-lu-ia, a-lle-lu-ia, a-lle-lu-ia, a-lle-lu-ia, a-lle-lu-ia,
 A - lle - lu - ia, a-lle-lu-ia, a-

9

A - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia,

a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia,

a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia,

A - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia, a - lle - lu - ia,

Un aspect deosebit folosit în tehnica tratării polifonice este folosirea în dezvoltare, a temei inițiale adusă în răsturnare.

Își va face prezența un al doilea subiect debitat de către bas pe tonică, alto imitându-l pe treapta a doua. Sopranul va prelua identic subiectul de la alto, totul decurgând într-o dezvoltare în care ritmica sincopată are un rol important. Tenorul va aduce subiectul al doilea mult mai târziu, pe tonică, în plină desfășurare a dezvoltării, după care revine identic, secțiunea inițială.

În anul 1998, Boris Cobasnian a participat cu piesele „Ave verum” și „Aleluia”, la Festivalul Internațional de creație muzicală religioasă, „A ta este împărăția și puterea”, ediția a II-a, organizat la București de Asociația A.P.A.R., Fundația Muzeul Mondial al Religiei în parteneriat cu Ministerul Culturii.

Santo Domingo este o creație inspirată din folclorul Insulelor Canare. Modul de tratare polifonic a condus la realizarea unei miniaturi corale care respectă vigoarea muzicii spaniole. Intrarea vocilor, care se atașează pe rând, cu eleganță, reconstituie atmosfera barcarolei spaniole:

San-to Do-min-go de la Cal-za-da Lle-va - mea mi-sa de ma - dru-ga-da

San-to Do-min-go de la Cal-za-da Lle-va - mea mi-sa de ma - dru-ga-da.

de la Cal - za-da Lle-va - mea mi - sa de ma - dru - ga-da.

Cal-za-da Lle-va - mea mi-sa de ma - dru-ga-da.

Martie sună, Cogito (ambele pe versuri de Lucian Blaga), *Să rostim Eminescu*, (versuri Mihai Bocai), *Os Justi*, sunt lucrări pentru cor mixt care marchează o nouă etapă, în care compozitorul construiește o arhitectonică muzicală amplă, printr-o tratare polifonică de o mare densitate, împletită cu un limbaj armonic original.

Martie sună este o piesă plină de rafinament, inspirată de un sensibil pastel aparținând poetului Lucian Blaga, intitulat „Trezire”. Lucrarea a fost interpretată în primă audiție de corul „Villanella” în anul 2001. *Martie sună* debutează cu tema expusă de către bas în tonalitatea luminoasă de mi bemol major, care sugerează trezirea naturii la viață, odată cu primăvara: „Mocnește copacul, Martie sună”. Tenorul va imita tema, expunând-o la dominantă, după care își face prezența alto, care rămâne la aceeași poziție, pe dominantă. Sopranul imită tema, încercând să impună o nouă tonalitate, si bemol major:

The first system of the musical score for 'Martie sună' features four staves. The bottom staff (bass) begins with a melodic line. The second staff (tenor) enters with a similar line. The third staff (alto) and fourth staff (soprano) enter later with their respective parts. The lyrics are: 'Moc - nes-te co-pa-cul Mar - ti - e su-nă .Al - bi-ne-le'n fă-guri a - du - n'a-mes - te-'. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4.

The second system of the musical score continues the four-part setting. The lyrics are: 'cea-ra, Ne - ho - ta-rât în - tre cu - că'n - vi - e - rea si mie-rea Ne - ho - tă-rât do-ua ho-ta - re, - că'n - vi - e - rea, cea - ra si mie-rea. Ne - ho - tă-rât do-ua ho-ta - re, - că'n - vi - e - rea ,cea - ra, mie - rea Ne - ho - tă - rât în - tre ho-ta - re,'. The musical notation continues with various melodic and harmonic developments across the four staves.

O nouă idee tematică este expusă de sopran, care va fi continuată de către tenor. Alto impune o temă cu rezonanțe de joc popular, într-o ritmică

sprințară de șaisprezecimi, secondată la sextă de către tenor. Basul va prelua tema identic, care se va impune cu mai multă forță datorită particularității timbrale, angajându-se într-un dialog al imitațiilor dantelate, cu alto, tenorul și sopranul:

Că - te pu - teri sunt se lea - gă'm - pre - u - nă

Că - te pu - teri sunt se lea - gă'm - pre - u nă,

Că - te pu - teri sunt se lea - gă'm - pre - u nă,

3

fiin - tei ur - neas - că

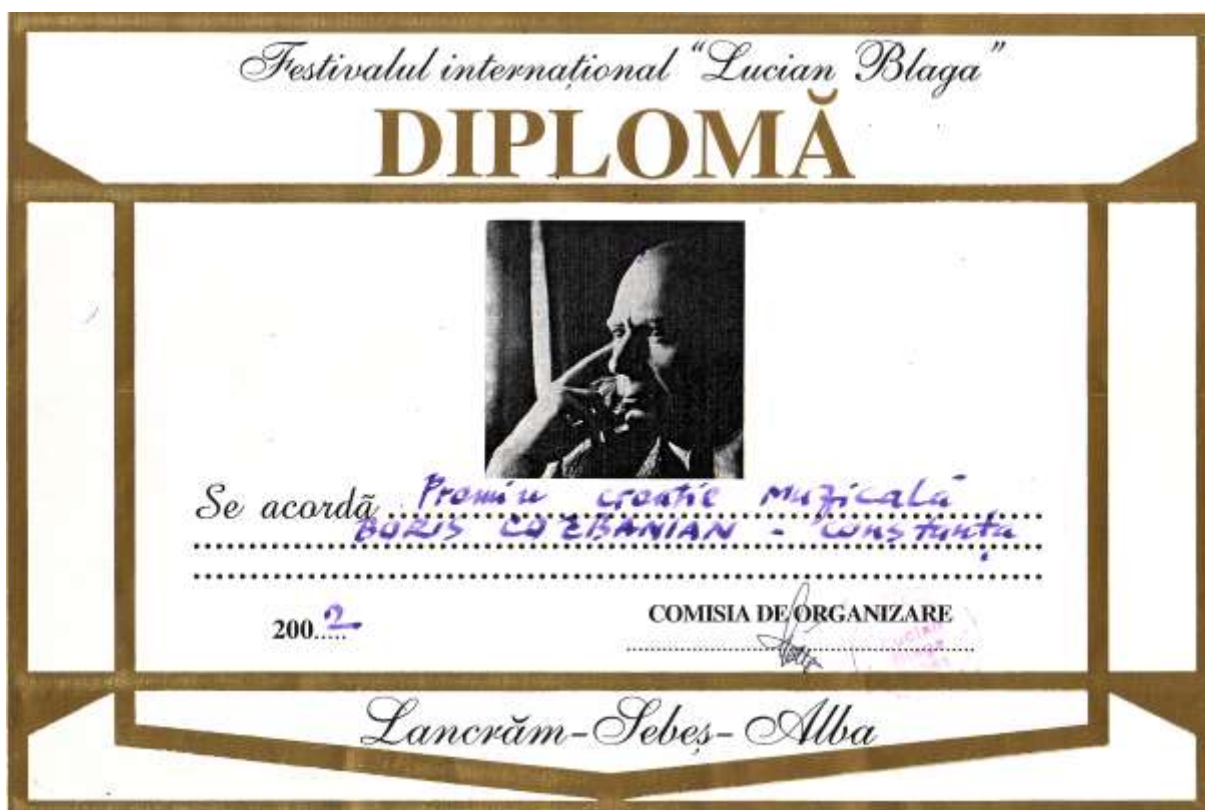
din gre - ul fi - in - tei să'l ur - neas - că

din gre - ul fi - in - tei să'l ur - neas - că

din gre - ul fiin - tei să'l ur - neas - că ..

Secțiunea inițială va fi reluată, redând lumina și bucuria caracteristice anotimpului plin de viață.

Cogito, are ca punct de plecare poezia filozofică a poetului Lucian Blaga, intitulată *Trei fețe*, lucrarea fiind premiată în anul 2002, la Concursul de compoziție organizat la Sebeș- Alba.

Diploma primită pentru piesa corală „Cogito”, la concursul de compoziție din cadrul Festivalului „Lucian Blaga”, de la Sebeș-Alba, 2002.

Mijloacele polifonice folosite de către compozitor sunt în strictă concordanță cu versurile care prezintă lapidar, dar deosebit de plastic cele trei ipostaze ale vieții omului. Sopranul, fiind vocea feminină înaltă, va prezenta prima ipostază-copilăria, secondat de către tenor, la care se vor atașa pe rând alto și basul:

Moderato (♩=55)

Co-pi-lul ră-de, ră-de, ră-de, co-pi-lul ră-de, ha, ha, ha, ha, ha, ha,
 Co-pi-lul ră-de, ră-de, co-pi-lul ră-de, ha, ha, ha, ha, ha, ha,
 Co-pi-lul ră-de, ră-de, co-pi-lul ră-de, co-pi-lul ră-de, ha, ha, ha,
 Co-pi-lul ră-de, co-pi-lul ră-de, ha, ha, ha, ha, ha, ha,

Versul: „Copilul râde”, va fi însoțit de hohotele de râs, sugerate de onomatopeele „Ha, ha”, într-o tratare armonică, la care prezența cromatismelor sugerează exuberanța vârstei copilăriei, când pentru copil „Înțelepciunea și iubirea este jocul”. Compozitorul realizează o armonie de tip „cluster”, în care regăsim prezentarea treptată pe verticală, în profil descendent a gamei do minor:

The first system of the musical score consists of four staves. The top staff is a vocal line with lyrics: "Tâ-nă-rul cân-tă, cân-tă, la, la, la, la,". The second staff is another vocal line with lyrics: "Tâ-nă-rul cân-tă, la, la, la, la,". The third staff is a vocal line with lyrics: "Tâ-nă-rul cân-tă, cân-tă, la, la, la, la,". The bottom staff is an instrumental line with lyrics: "Tâ-nă-rul cân-tă, cân-tă, cân-tă, la, la, la, la,". The music features a descending harmonic cluster of D minor notes across the staves.

Tenorul, acompaniat de bas, va enunța o temă cantabilă în omonima majoră, care va fi preluată fragmentat de către sopran, bas și alto, marcând secțiunea a doua, caracterizată prin efuziunea romantică, subliniată printr-o melodică expresivă cu secvențări care aduc prospețime discursului muzical, în concordanță cu versurile poetului : „Tânărul cântă, jocul și înțelepciunea mea este iubirea”. Versul însoțit de onomatopeele : „la, la”, sugerând optimismul specific vârstei tânărului care-și „cântă” iubirea, va cadenta pe o secvențare obsesivă a unui motiv scurt de trei sunete (secundă descendentă- cvartă ascendentă) realizată treptat începând de la bas, până la sopran, într-o cavalcadă a imitațiilor plină de optimism, aplicând principiul armonic distanțial, care conduce la un conglomerat armonic de tip piramidă:

The second system of the musical score consists of four staves. The top staff is a vocal line with lyrics: "Bă-tră-nul ta-ce". The second staff is another vocal line with lyrics: "Bă-tră-nul ta-ce, ta-ce, ta-ce, ta-ce,". The third staff is a vocal line with lyrics: "Bă-tră-nul ta-ce, bă-tră-nul ta-ce, ta-ce, ta". The bottom staff is an instrumental line. The music features a descending harmonic cluster of D minor notes across the staves.

După acest moment de tensiune, se va desprinde basul, revenind la tonalitatea minoră inițială, la care se vor atașa treptat tenorul, alto, sopranul, imprimând o atmosferă de echilibru și sobrietate, în prezentarea celei de-a treia stări: „Bătrânul tace: jocul și iubirea mea este înțelepciunea.”

Registrul grav în care se desfășoară discursul vocilor într-o polifonie foarte densă, determină la interpreți o execuție „sotto voce”, sugerând exprimarea prin tăcere, a bătrânului.

Melodica sinuoasă, în care sunt angajate toate vocile, conduc spre un final exprimat prin cadențarea pe acordul luminos de mi bemol major.

Să rostim Eminescu, pe versuri de Mihai Bocai, este un poem dedicat marelui poet. Melodica are un colorit modal, datorată modului mixolodian, mod major cu un caracter depresiv datorat treptei a VII-a coborâtă.

Cursivitatea frazei este însoțită de o tratare armonică originală. Am putea spune că Boris Cobasnian, ajuns la maturitate în gândirea componistică, și-a găsit un sistem armonic propriu, acest aspect datorându-se preocupărilor permanente de a se perfecționa într-un domeniu în care salturile calitative au loc numai dacă ești dispus să te angajezi într-o muncă permanentă.

Tenorul expune o temă de largă respirație lansată în salturi intervalice, preluată apoi fragmentar, la alto și sopran, în timp ce basul are un mers melodic contrar, în care sunt prezente cromatisme. Tema lansată are un moment de respiro, pe o armonie modală expresivă, sugerând versurile: „Clopotește albastru sunet pur de catedrală”:

de ca - te - dra - lă,
 su - net pur de ca - te - dra - lă
 Clo - po - tes - te un al - bas - tru su - net pur de ca - te - dra - lă,
 Clo - po - tes - te un al - bas - tru su - net pur de ca - te - dra -

Compozitorul subliniază cu măiestrie detaliile poetice, la care toate vocile sunt antrenate într-o împletire armonico- polifonică de mare substanță. Versul: „ceasul tainei de zăpadă iar cuvântă secular”, determină o fină tratare care pornește de la imitarea ticăitului ceasului, prin pendularea melodică la intervale mici între alto și sopran. Intrarea tenorului lansează discursul melodic într-o desfășurare de tip wagnerian, în sugerarea imensității timpului care „cuvântă secular”

Pe versul: „Slova noastră Eminescu, ne cuprinde ne-nfioară”, discursul este dinamizat prin mersul în valori de șaisprezecimi ale sexacordurilor paralele la sopran-alto-tenor, după care raportul dintre voci se schimbă, sexacordurile desfășurându-se între alto-tenor-bas. Revine ca un leitmotiv discursul de largă respirație al tenorului, însoțit de către bas, reproducând atmosfera de meditație a începutului.

Os Justi este o lucrare religioasă pe text latin, care pune în evidență evoluția scriiturii compozitorului, ajuns la etapa marilor sinteze. Boris Cobasnian folosește o tratare polifonică savantă, de tip instrumental. Vocile își fac intrarea pe rând, în poziție strânsă, la un interval de un timp. Sopranul enunță o temă cantabilă, însoțită de contramelodia basului, vocile interioare aducând o varietate în tratare printr-o țesătură melodică înrudită care se defășoară în pulsații de optimi:

The image displays a musical score for the piece "Os Justi". It consists of four staves, each with a vocal line and Latin lyrics underneath. The lyrics are: "Os jus - ti me - di ta - bi - tur sa - pi - en ti - am,". The notation includes various musical symbols such as clefs, time signatures, and note values, indicating a complex polyphonic texture.

A doua secțiune aduce un moment de rafinament prin simplitatea tratării. Tenorul este purtătorul unei monodii de esență modală, de mare expresivitate ce are rezonanță arhaică, într-un mod minor pe la, cu treapta a șasea mobilă, amintind de muzica bizantină, care este însoțită de pedala basului, în registrul grav:

et lin - gua e - jus lo - que-tur ju - di-ci-um, et

et lin - gua e - jus lo-

lin - gua e - jus lo - que-tur ju - di-ci-um,

- que - tur in - di-ci - um et

Vocile feminine își fac intrarea în compania tenorului, în aceeași atmosferă de mare expresivitate. Inflexiunile modulatorii frecvente, dau fluiditate discursului muzical, amintind de muzica preclasică. Alto va relua monodia de tip bizantin, într-un mod minor pe mi, care va fi susținută de pedala sopranului. După acest moment de mare sensibilitate urmează o frământare polifonică stimulată de folosirea cromatismelor de un colorit ce amintește de impresionism. Într-o simetrie perfectă, revine secțiunea A, care reinstalează atmosfera de echilibru, cadențarea făcându-se în picardian.

În ultima perioadă, stimulat de noua sa vocație de profesor la catedra de Dirijat- Ansamblu Coral a Secției de Muzică Religioasă a Facultății de Teologie din cadrul Universității „Ovidius”, Boris Cobasnian a creat un număr impresionant de lucrări religioase de mare substanță, fiind un adevărat arhitect al construcțiilor sonore.

La bogatul repertoriu de muzică religioasă ortodoxă tradițională, reprezentată de compozitorii înaintași: Gavriil Musicescu, Dumitru Georgescu Kiriatic, Mihail Berezovschi, Gheorghe Cucu, completat de Ioan D. Chirescu, Nicolae Lungu, Ion Popescu-Runcu, Gheorghe Danga, Sabin Drăgoi, Paul Constantinescu, până la contemporanul Dragoș Alexandrescu și Constantin

Drăgușin, lucrări adunate cu grijă și publicate în Repertoriul coral alcătuit de preot prof dr. Nicu Moldoveanu de la Facultatea de Teologie din București, și care constituie baza repertorială a corurilor bisericești, cu precădere al celor bărbătești, Boris Cobaslian, în noua conjunctură în care își desfășoară activitatea, grație binecuvântării I.P.S.dr.Teodosie, arhiepiscop al Tomisului, simte ca o datorie de adevărat creștin și muzician, format încă de copil în corul tatălui său, părintele Visarion, de a contribui prin creația sa, la completarea acestui repertoriu. Binecunoscuta sa predilecție pentru tratarea muzicii corale în stil polifonic, îl animă și în creația religioasă, îmbinând-o cu aprofundarea muzicii bizantine.

Prima piesă corală religioasă creată în acest cadru, i-a fost sugerată de preot lector drd. Bogdan Moise, fiind intitulată *Cine este Dumnezeu?*. Această piesă a fost interpretată în primă audiție de către un cvintet vocal format din studenții teologi proveniți de la Seminarul Teologic din Buzău: Adrian Clinciu, Sebastian Burlan, Lucian Cojocar, Adrian Strezea și Cristian Pârlog, în noaptea Învierii din anul 2002, la Catedrala Sfântul Petru și Pavel.

Cine este Dumnezeu? are la bază o tratare polifonică, pornind de la un subiect amplu expus la tenor I, într-un mers melodic treptat, realizat prin succesiuni de secunde, cu prezența unor întârzieri, în care terța mare descendentă impune un colorit modal. Tenorul II va relua tema de la întârziere, suprapunându-se în mod firesc pe continuarea expunerii subiectului de la tenor I. Baritonul va constitui baza lanțului de hexacorduri paralele care conduc la dinamizarea lucrării. Basul își face prezența la secțiunea a doua, în care abundă inflexiunile modulatorii în care se impune relativa majoră.

Ultima secțiune, aduce o desfășurare polifonică în care vocile au o succesiune în stretto, în ordinea bariton, tenor II, tenor I, basul având rolul de a expune pentru ultima dată subiectul generos, cadențarea făcându-se la subton:

Dum - ne - ze - ul

nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru

nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru

nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru

nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru Dum - ne - ze - ul nos - tru

Doamne strigat-am este o lucrare dedicată Înalt Prea Sfințitului dr. Teodosie, Arhiepiscop al Tomisului, interpretată în primă audiție de corul „Harisma” al Arhiepiscopiei Tomisului, dirijat de Dan Văcărescu, la Catedrala Sfântul Petru și Pavel, cu ocazia unui recital dat în fața unui grup de turiști francezi.

Forma piesei este de lied ABA, tenorul I, expunând tema cantabilă, al cărui început capătă o încărcătură emoțională specială prin folosirea saltului descendent la subdominantă, cu revenirea din nou la tonică.

Mersul ritmic liniștit, este ușor dinamizat prin folosirea anapestului și dactilului, care aduc varietate lucrării, alături de polifonia aerată, toate contribuind la impunerea încă din primele măsuri a unei stări de religiozitate. Tenorul II imită tema identic, baritonul aducând o noutate în desfășurarea lucrării, prin impunerea temei la relativa minoră. Basul va aduce aduce tema în oglindă:

Andante sostenuto (♩ = 40)

Doa - mne, stri - ga - t'am că - tre Ti - ne, a - u - zi - mă

Doa - mne, că - tre Ti - ne, a - u - zi - mă

că - tre Ti - ne, a - u - zi - mă

Doa - mne, a - u - zi - mă;

Inflexiunile modulatorii dau cursivitate și unitate lucrării care are ca notă dominantă o atmosferă de pace lăuntrică, în concordanță cu rugăciunea îndreptată spre Dumnezeu: „Doamne, strigat-am către tine, auzi-mă; / ia aminte la glasul rugăciunii mele, când strig către Tine, auzi-mă; Doamne! /

Planul modulațiilor decurge după un plan arhitectonic logic construit, dezvoltarea lucrării fiind amplificată și printr-o ritmic dinamizată de pulsațiile în șaisprezecimi, discursul căpătând un flux continuu, în care se impune modulația la dominantă.

Un efect deosebit în desfășurarea polifoniei, îl are pedala în ostinato a tenorului I și II, care asigură un fundal cu un colorit special, pe care evoluează tema cantabilă susținută la bas și bariton.

Revenirea secțiunii A, readuce atmosfera de liniște a începutului, finalul fiind realizat prin prezentarea temei la vocile grave în sexte, în susținerea pedalei la cvartă a tenorului I și II.

Următoarele trei piese, realizate evolutiv din punct de vedere tehnic, intitulate: *Hristos a-nviat, Veniți să ne închinăm și Sfinte Dumnezeule*, au fost executate în primă audiție de Corul Catedralei, dirijat de Adrian Clinciu (student la clasa de Dirijat, condusă de maestrul Boris Cobasnian), la cea de-a doua ediție a Festivalului de Muzică Corală Religioasă din Constanța, mai 2002.

Hristos a înviat aduce o noutate în literatura muzicală a genului, fiind realizat într-o exprimare exuberantă, ca o explozie generală de bucurie la anunțarea cuvintelor divine, care înfioară pe fiecare creștin la marea sărbătoare a Învierii Domnului: „Hristos a înviat din morți, / Cu moarte ape moarte călcând / Vocile debutează la unison, după care se vor desface în evantai, într-o tratare armonică cu un mers compact, în do major, cu un caracter imnic.

Cuvintele „viață dăruindu-le”, sunt subliniate prin mersul paralel în sexacorduri, ale tenorului II, bariton și bas:

The image shows a musical score for four voices (Soprano, Alto, Tenor, Bass) in G major, 4/4 time. The lyrics are: "Hris-tos a în-vi-at din morti, cu moar-tea pre moar-te căl-când si". The score is written on four staves, each with a vocal line and the corresponding lyrics. The lyrics are: "Hris-tos a în-vi-at din morti, cu moar-tea pre moar-te căl-când si".

ce-lor din mor-mân-turi vi-a-tă dă-ru-in-du-le.

ce-lor din mor-mân-turi vi-a-tă dă-ru-in-du-le.

ce-lor din mor-mân-turi vi-a-tă dă-ru-in-du-le.

ce-lor din mor-mân-turi vi-a-tă dă-ru-in-du-le.

Urmează o secțiune tratată polifonic, care debutează la relativa minoră, în care își face prezența în mod obsedant, secunda mărită, vocile având o succesiune în stretto: tenorul I va fi urmat de tenorul II, cu tema adusă în mers contrar, baritonul și basul augmentând tema în mers ascendent.

Această secțiune modulantă, are o desfășurare dramatică, subliniind suferința lui Isus Hristos, care s-a sacrificat pentru mântuirea oamenilor. Revine secțiunea de la început, ca o revărsare de bucurie la vestea Învierii Domnului.

Veniți să ne închinăm este o lucrare concepută în formă de lied ABA, în care tema propusă de tenor I, începe pe treapta a doua a modului minor, având un mers treptat în care predomină secunde, din loc în loc făcându-și prezența terța, adusă prin întârziere. Tenorul II, preia tema identică, într-un canon la două voci, peste care se suprapune contramelodia baritonului, care are o structură melodică înrudită cu tema inițială. Intervenția basului, într-un mers treptat descendent, reprezintă de fapt, reluarea în oglindă a primei măsuri din contramelodia baritonului, fiind susținută de pedala armonică a tenorului I, tenorului II și a baritonului, după care, pe susținerea pedalei în registrul acut a tenorului I, cele trei voci au un mers armonic paralel, în sexacorduri:

Ve-niți să ne în-chi-năm Îm-pă-ra-tu-lui nos-tru,

Îm-pă-ra-tu-lui nos-tru,

Îm-pă-ra-tu-lui nos-tru,

Îm-pă-ra-tu-lui nos-tru,

Cele patru voci sunt antrenate într-un joc contrapunctic foarte strâns, care conduce la un punct culminant, după care revine secțiunea A, ce readuce starea de echilibru.

Sfinte Dumnezeule aduce o atmosferă maiestuasă, tema în mers treptat, încărcată de religiozitate fiind expusă de către tenor I, fiind imitată la terță mare ascendentă de tenor II, și prezentată identic de bariton.

Basul preia numai prima celulă melodică, după care se va desfășura amplu într-un mers melodic sinuos, colorat modal de prezența ostinată a secundeii mărite, însoțit la octava superioară de către tenorul I, evoluția acestora fiind secundată de vocile interioare care au un mers contrapunctic discret:

Four-voice musical score in 4/4 time. The lyrics are: "Sfin - te Dum - ne - ze - u - le, Sfin - te, ta - re, Sfin - te". The Soprano part begins with the melody, followed by the Tenor I and Tenor II parts in a third above, and the Bass part in the original pitch.

Four-voice musical score in 4/4 time. The lyrics are: "făr' de moar - te, mi - lu - ies - te - ne pre noi." The Soprano part begins with the melody, followed by the Tenor I and Tenor II parts in a third above, and the Bass part in the original pitch.

Discursul muzical va continua cu un mers în terțe pe grupe de voci, pe de o parte tenorI și II, iar pe de alta, bas bariton, confruntarea acestora făcându-se predominant în sens contrar.

Va fi reluată secțiunea A, aproape identic, cadențarea făcându-se în picardian. Acest mic artificiu, va permite ca dezvoltarea să se desfășoare tot în minor, dar în relativa omonimei, compozitorul realizând o secțiune de un mare dinamism, în care inflexiunile modulatorii aduc o bogăție de cromatisme, puse în evidență mai ales prin pasajele în care vocile se întâlnesc într-un unison specific muzicii bizantine.

Același mers în terțe pe grupe de voci va conduce la o tensionare, care se va rezolva printr-un mers descendent al terțelor paralele suprapuse, care conduc în modul cel mai firesc posibil, la reluarea lină a temei inițiale.

noi Sla - vă Ta - tă-lui si Fi - u-

noi Sla - vă Ta - tă-lui si Fi - u-

noi Sla - vă Ta - tă-lui si

noi Sla - vă Ta - tă-lui si Fi - u-

- lui si Sfân - tu-lui Duh.

- lui si Sfân - tu - lui Duh.

Fi - u-lui si Sfân - tu - lui Duh.

- lui si Sfân - tu-lui Duh.

Pre Tine Te lăudăm este o lucrare polifonică, care degajă o stare de echilibru. Basul enunță tema în do minor, cu un caracter imnic, realizată printr-un mers melodic treptat, de o mare expresivitate. Baritonul preia tema la o terță mică ascendentă, la care se atașează tenorul II cu tema la sextă mică și apoi tenorul I-la septimă mică, continuând cu un mers cromatic ascendent ce va fi imediat imitat de către bas. Pe o pedală armonică a tenorilor, baritonul și basul evoluează în terțe, expunerea muzicală conducând spre un punct culminant realizat prin mersul în sexacorduri paralele ale tenorilor și baritonului, basul având un profil melodic în sens contrar. Prin reluarea temei în fa minor, basul va aduce un suflu nou, după care vor fi reluate identic, succesiunile vocilor ca în prima secțiune. Finalul surprinde prin cadența picardiană:

Pre Ti - ne bi-ne Te cu - vân-tăm Ti-e'ti

Ti-e'ti mul - tu-mim, Ti - e'ti mul - tu - mim

mul - tu-mim, Ti-e'ti mul - tu - mim, Ti - e'ti mul - tu - mim

mul - tu - mim, Ti-e'ti mul - tu-mim, Ti - e'ti mul - tu - mim

mul - tu - mim, Ti-e'ti mul - tu - mim, Ti-e'ti mul - tu - mim

Tatăl nostru este o lucrare care impresionează prin originalitatea tratării începutului, în care tema de fugă este tratată în stretto. Tenorul I enunță tema în do minor, numai după un timp făcându-și pezența tenorul II cu tema la terță mică inferioară, după un alt timp intrând baritonul cu imitația la cvintă descendentă și apoi basul, cu tema la septimă mare decendentă. Interesant este mersul melodic al vocilor pe verticală, realizându-se expunerea descendentă a unui mod minor pe sol, sugerând o sonoritate de orgă. Un alt aspect inedit al primei măsuri, sunt disonanțele create la intrarea tenorului II și a baritonului, prin ciocnirea la secundă, cu vocea superioară. Limbajul armonic original se îmbină perfect cu tratarea polifonică, ritmica fiind dinamizată prin folosirea saizprezecimilor și trioletului:

The image shows a musical score for the hymn "Tatăl nostru" (Our Father). It features four vocal parts: Soprano (top), Alto (second), Tenor (third), and Bass (bottom). The lyrics are written below each staff: "Ta-tăl nos - tru, Ca - re esti în ce - ruri,". The music is in 4/4 time and shows a polyphonic texture with staggered entries and descending melodic lines, as described in the text.

Partea mediană a lucrării aduce o modulație la tonalitatea omonimă, creând un contrast de culoare care asigură unitatea și echilibrul lucrării. Va fi reluată prima secțiune, finalul aducând o cadență picardiană.

În *Fericirile*, una dintre creațiile religioase ale compozitorului, întâlnim o tratare polifonică amplă.

Tema prezentată la tenor I, de esență modală, se desfășoară pe un ambitus larg, fiind imitată în poziție strânsă, la numai un timp, de către tenor II, bariton și bas.

Pulsațiile ritmice ale optimilor imprimă cursivitate frazei, tratarea armonică fiind în stilul deja conturat al compozitorului, prin folosirea frecventă a paralelismelor în hexacorduri

După expunerea temei, cu un caracter de imn, urmează o secțiune care deși este concepută în mod major, aduce o atmosferă de ușoară melancolie, în care imitațiile se vor derula pe grupe de voci: tenor I, II- bas, bariton. În tratarea

vocilor grave sunt prezente succesiuni de cvarte paralele, care sugerează plastic versul „fericiți, cei ce plâng”.

Pe textul : „Fericiți cei blânzi”, vom întâlni o tratare armonică a vocilor, pe secvențarea unui motiv descendent, cu mers treptat. În continuare, basul prezintă o monodie al cărui caracter dramatic este sporit de prezența secundelor mărite, fiind însoțit de punctarea contratimpată a pedalei armonice de la vocile superioare.

Vocile interioare, tenorul I și baritonul vor imita parțial monodia într-o succesiune de sexte paralele, conducând la o cadențare în mi major.

Se poate spune că acest moment marchează o secțiune modulantă, după un plan riguros alcătuit de compozitor, care încă o dată, demonstrează că este un pasionat al modulațiilor, care dau fluiditate discursului sonor, trecând prin mai multe moduri majore: pe la, pe si, pe sol, revenind apoi la modul inițial.

Finalul surprinde printr-o tratare armonică, care aduce un colorit special, cadențarea finală fiind la omonima majoră.

Trebuie subliniat faptul că inspirația în creațiile de muzică religioasă este stimulată nu numai de natura specială a activității sale în domeniul universitar teologic, ci și de cadrul particular în care își desfășoară zi de zi, activitatea.

Prin ferestrele cabinetului său de lucru, are în permanență imaginea impunătoare a Catedralei, devenită Mănăstire, din interiorul acesteia pătrunzând datorită sistemului de amplificare, intonațiile muzicii psaltice ale slujbei de fiecare zi.

La această atmosferă sublim religioasă, care-i conferă lui Boris Cobasnian o inspirație divină, introducându-l în atmosfera tipic religioasă, bătaia clopotelor sporește fiorul emoțional.

Momentul culminant, povestit cu intensă trăire de către compozitor, este apariția în fața Catedralei, a fratelui Nectarie, care completează ritualul religios, acesta oficiind acea chemare tradițională a credincioșilor la slujbă, prin toaca pe care o mânuiește cu o adevărată virtuozitate.

După o activitate de opt ani, desfășurată la un Liceu de Informatică, care l-a determinat să progreseze în acest domeniu, având de-acum contact permanent cu studenți, absolvenți ai Seminarului Teologic, specialiști în muzica psaltică, maestrul și-a dat seama că acest domeniu îi era cunoscut în mod tangențial, încă din perioada copilăriei, de la tatăl său, preotul Visarion. Cu aceeași voință care îl caracterizează, Boris Cobasnian a început să se familiarizeze și cu acest domeniu, asistând la orele arhidiaconului prof. dr. Sebastian Barbu Bucur, cel ce a pus bazele catedrei de muzică psaltică la Specializarea de Muzică Religioasă. Treptat, studenții aveau să-și dea seama că maestrul a devenit un „avizat” în domeniu.

Se poate spune că Boris Cobasnian are un stil componistic personal, pe care l-a șlefuit în toată cariera sa cu migala unui bijutier, fiind convins că numai prin multe căutări, poți descoperi soluțiile cele mai adecvate.

Ascultă foarte multă muzică, cu spiritul analitic specific compozitorului care tratează muzica cu modestie, având convingerea că tot timpul mai e ceva de învățat, potrivit înțelepciunii latine: „ars longa, vita brevis”.

Activitatea de excepție a muzicianului complex este recunoscută în cele mai prestigioase enciclopedii muzicale apărute în România: „Muzicieni din România”, lexicon, vol. I (A-C), p.332-323, apărut la Editura Muzicală, București, în anul 1989, și în volumul „Interpreți din România”, lexicon: Dirijori,-Cântăreți-Instrumentiști-Regizori, vol.I, (A-F), p.157, apărut la Editura Galaxia, București, în anul 1996, autor-Viorel Cosma.

Boris Cobasnian este un simbol al culturii dobrogene și un model de artist și pedagog dăruit artei corale care a fost și va rămâne acea artă divină a instrumentului ideal dăruit de Dumnezeu-vocea umană. Pentru Boris Cobasnian, lumea a fost și va rămâne o „cântare” :

„ Unde un cântec este, e și pierdere,
zeiască, dulce pierdere de sine,
Dar cel ce-ascultă, dobândește viu contur,
În armoniile treptat depline
Un templu, un mehnir, sau crin devine”.

(Lucian Blaga-*Unde un cântec este*)

ELOGIU MUZICII

După lectura acestei cărți este firească întrebarea: DE CE ESTE IUBITĂ MUZICA....

Muzica exprimă pasiuni, sentimente, imagini, se adresează inimii. Mumai ea muzica – poate exprima iubirea.

Limbajul muzical nu are limite, conține „Totul”, poate exprima „Totul”. În limbajul muzical „a zugrăvi” înseamnă a trezi prin sunete anumite amintiri, imagini triste sau vesele.

Limbajul muzicii este de o mie de ori mai bogat decât cel al cuvintelor.

Celelalte se impun spiritului creației definite, pe când muzica are o infinitate de creații, suntem obligați să acceptăm așa cum sunt ideile poetului, tabloul Pictorului, statuia Sculptorului – dar fiecare dintre noi interpretează muzica potrivit durerii sau bucuriei lui, nădejdilor sau deznădejdilor lui...

Pentru sufletele gingașe și poetice, pentru inimile suferinde și rănite, muzica este o mângâiere, este iubire, este înălțare, este credință.

Când muzica nu se mai adresează simțurilor, ci ideilor, atunci trebuie să fie ascultată numai de acei oameni aleși care au puterea de a o dezvolta.

Și astfel de oameni au știut să asculte vocile mării, să înțeleagă șoaptele valurilor, să desprindă din vuietul vânturilor frumusețea cânetecelor și să-și îndrepte pașii spre Maestrul – un om deosebit, cu darul universalității, dornic de a căuta prin note Adevărul, de a se dăruia, de a modela spiritul, de a inventa și reinventa Frumosul din muzică, de a uni sufletele, de a da vigoare, claritate, delicatețe și armonie creațiilor proprii.

Despre un astfel de OM, un MAESTRU, ați avut bucuria de a citi aici, în aceste pagini, și ca orice admirator, mă înclin.

Vă mulțumesc că existați, Maestre!

Profesoara Daniela Fătu

Autoarei - o îmbrățișare caldă, cu prietenie, și o urare:

Să te bucuri și să-ți scufunzi sufletul
în apa anotimpurilor infinite!
Să asculți mereu vocea mării
Purtând blazonul autenticei
Profesionalități!

Daniela

BIBLIOGRAFIE

- Badea, Jean - „Boris Cobasnian”-schiță de portret,
„România Liberă”, ediția de Dobrogea,
20 decembrie, 2002
- Bocai, Mihai - „Cuget liber”, mai, 1998, Constanța
- Buletin Informativ, - Birou Presă, Leipzig, 5 iulie
- Chirilă, George - „Contemporanul”, nr. 52, 1977, București
- Cosma, Viorel - „Muzicieni din România”, lexicon, vol.I, (A-C)
Editura Muzicală, București, 1989
- Cosma, Viorel, - „Interpreți din România”, lexicon, vol. I, (A-F)
Editura Muzicală, București, 1996
- Costandache, Costin - „Corul Vox Maris-Premiat la Concursul
Internațional „Béla Bartók”, „Dobrogea nouă”,
24 iulie, Constanța.
- Costandache, Costin - „Dobrogea nouă”, 28 iunie, 1974, Constanța
- Costandache, Costin - „Dobrogea nouă”, 28 septembrie, 1974, Constanța
- Costandache, Costin – „Dobrogea nouă”, 17 martie, 1979, Constanța
- Crișan, Mihai - Finala- Concursul al VI-lea al Formațiilor Artistice
de Amatori, 17 august 1967
- Diaconescu, Dem. - „Dobrogea nouă”, decembrie, 1970, Constanța
- Draia, Bebe - „Boris Cobasnian și Mariana Popescu, doi corifei
muzicii corale constănțene
„Telegraf”, 13 mai, 1998, Constanța
- „Egin”, - 4 nov. 1985, Tolosa, Spania
- Fait, Luigi - „Il VII Convegno Europeo sul Canto Corale”
L’Osservatore Romano, 22 settembre 1976

ai

- J.A.Z. - „Deia”, „Dos medallas de oro para la coral San Ignacio de Donostia
4 nov. 1985, Tolosa, Spania
- Goñi, Juanma - „Un marinero vasco nos enseñó a pronunciar el euskera”
„El Diario Vasco”, 1 noiembrie 1985, San Sebastian, Spania
- „Mesagero Veneto”, - „Acute relazione sul madrigalismo”
20 septembrie, 1974, Italia
- „Leipziger Wolkzeitung”, - „Temperament und Zarheit” „Vox Maris” aus
Constanza”, 6 iulie, 1979, Leipzig
- Floareș, Elena - „Cu Boris Cobasnian, despre un gen care
Atinge sublimul”
„Tomis”, nr.4, (158), 1983, Constanța
- Mitrofan, A. - „Munca”, septembrie 1956, Hunedoara
- „Piccolo”, 19 septembrie, 1974, Gorizia, Italia
- „Piccolo”, 21 septembrie, 1974, Gorizia, Italia
- „Piccolo”, 23 septembrie, 1974, Gorizia, Italia
- „Piccolo”, - „Talenti rumeni in coro”, 20 octombrie, 1978
Gorizia, Italia
- Popescu, Mariana - „Boris Cobasnian-75”, Tomis,
Iunie, 2001, Constanța
- Rădulescu, Pia - „Vox Maris”, „România Liberă”,
20 septembrie, 1979, București
- Sachsische Tagelblatt- 7-8 iulie, 1979, Leipzig
- Spătăreanu, Vasile - „Aplauze pentru Vox Maris”, Dobrogea nouă,
22 mai, 1988, Constanța
- Strahilevici, Arcadie - „Succes solilor artei corale constănțene”
„Dobrogea nouă”, 3 februarie, 1973, București
- Strahilevici, Arcadie - „Corul Sindicatelor ocupă locul I”

„ Dobrogea nouă”, 6 februarie, 1973, Constanța

Strahilevici, Arcadie -„3 minute cu Boris Cobasnian- Vox Maris-Studio
„Litoral”, 22septembrie 1978

Vasile, Vasile - Aniversări-„Boris Cobasnian”
„Actualitatea muzicală”, iunie, 2001, București

Voineagu, Georgiana- „Maestrul Cobasnian, aniversat de tânăra generație
„Cuget liber”, 12 mai, 2001, Constanța

CUPRINSUL

I	PREFAȚA.....	3
II.	CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
III.	O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ MUZICII.....	7
IV.	BORIS COBASNIAN-MAESTRU AL ARTEI DIRIJORALE.....	168
V.	BORIS COBASNIAN-COMPOZITOR.....	188
VI.	ELOGIU MUZICII.....	223
	BIBLIOGRAFIE	224

Format la școala unor mari personalități ale muzicii românești, Boris Cobasnian face parte din generația de aur a unei pleiade de dirijori care au impus în muzica corală noi coordonate, atât în arta interpretativă cât și în tehnica dirijorală.

Dirijor, compozitor, pedagog, iată cele trei laturi ce definesc personalitatea de excepție a unui artist, numit pe drept „*senior al muzicii*”, care își are un loc bine definit în arta interpretativă și componistică, muzica fiind o adevărată profesiune de credință, și care (parafrazându-l pe Dinu Lipatti) „a servit muzica, nu s-a servit de ea!”

Mariana Popescu